

ANG PANGARAL

NG

BUDDHA

Copyright © 1984 by **BUKKYŌ DENDŌ KYŌKAI**

Ang anumang bahagi ng aklat na ito ay maaaring banggitin sa ibang lathalain nang walang pahintulot. Hinihiling lamang namin na ipaliwanag sa lathalaing yaon na ang pinanggalingan ay ang Bukkyō Dendō Kyōkai, Tokyo, at padalhan kami ng kopya ng lathalain.

BUKKYŌ DENDŌ KYŌKAI
(Society for the Promotion of Buddhism)
3-14, Shiba 4-chome,
Minato-ku, Tokyo, Japan, 108-0014
Phone: (03) 3455-5851
Fax: (03) 3798-2758
E-mail: bdk@bdk.or.jp <http://www.bdk.or.jp>

Ikatlong Edisyon, 2011

Nilimbag ng
Kosaido Co., Ltd.
Tokyo, Japan

Ang Talino ng Buddha ay sinlawak ng karagatan at ang Kanyang Diwa ay napupuno ng dakilang Pagmamalasakit.

Ang Buddha ay walang anyo ngunit nagpapadama Siya sa atin ng Kanyang Kagitingan at nagpapatnubay Siya sa pamamagitan ng Kanyang Pusong Mapagmalasakit.

Mahalaga ang aklat na ito sapagkat ito ay naglalaman ng buod ng mga pangaral ng Buddha na nakasulat sa limang libong bolumen. Ang mga pangaral na ito ay napanatiling buo at naipamana sa iba't ibang salinlahi sa loob ng mahigit na 2,500 taon, na sumasakop ng iba't ibang mga bansa at mga lahi ng daigdig.

Ang mga banal na salita ng Buddha na napapaloob sa aklat na ito ay may kaugnayan at nagbibigay-kahulugan sa lahat ng aspeto ng buhay ng tao.

ANG DHAMMAPADA

Ang tagumpay ay nagpupunla ng poot; ang natalo ay nabubuhay sa hinagpis. Ang mapayapa ay nabubuhay nang maligaya at itinatatwa ang tagumpay at pagkatalo. (Dhammapada 201)

Ang pagkagutom ay ang pinakamalubhang karamdaman, ang katawan ay ang pinakamahirap na sakit. Sapagkat batid niya ito, talos ng matalino ang sukdol na kaligayahan. (Dhammapada 203)

Kitilin mo ang iyong mga pagnanasa na tulad ng paglagas ng mga tuyot na dahon. Pangalagaan mo ang landas ng Kapayapaan. Ang tugatog ng kaligayahan ay itinuro ng Dakilang Buddha. (Dhammapada 285)

Napakahirap ang maisilang bilang tao, napakapait na mabuhay na mortal, kay hirap dinggin ang Matayog na Katotohanan, kay hirap makita ang Buddha. (Dhammapada 182)

Kay hirap humanap ng busilak na tao. Hindi siya isinisilang kahit saan. Kung saan isinilang ang taong matalino ay liligaya ang mag-anak. (Dhammapada 193)

Kay ligaya ng pagsilang ng Buddha, kay rikit ng pangaral ng Banal na Doktrina, kay ligaya ng pagkakaisa ng Sangha, kay saya ng mga pagsusumikap ng nagkakaisang nananampalataya. (Dhammapada 194)

III.	Ang Tunay na Kalagayan ng mga Bagay . . .	52
IV.	Ang Gitnang Daan	57
Ikatlong	Kabanata Ang Kalikasan ng Pagka-Buddha	65
I.	Ang Kaisipang Busilak	65
II.	Ang Kalikasan ng Pagka-Buddha	71
III.	Ang Kalikasan sa Pagka-Buddha at ang Kawalang-Pansariling Kakanyahan	76
Ikaapat	na Kabanata Mga Dungis ng Tao	81
I.	Ang Kalikasan ng Tao	81
II.	Ang Likas sa Tao	88
III.	Ang Buhay ng Tao	90
IV.	Ang Katotohanan ng Buhay ng Tao	95
Ikalimang	Kabanata Ang Tulong na Alay ng Buddha	102
I.	Ang Mga Pangako ni Amida Buddha	102
II.	Ang Lupain ng Kabusilakan ni Amida Buddha	110

ANG PARAAN NG PAGSASAKATUPARAN

Unang	Kabanata Ang Daang Tungo sa Kabanalan .	116
I.	Ang Paglilinis ng Kaisipan	116
II.	Ang Tamang Pag-uugali	123
III.	Ang Pangaral sa Sinaunang Pabula	135
Ikalawang	Kabanata Ang Daan ng Maisasagawang Kakayahan	150
I.	Ang Paghanap ng Katotohanan	150
II.	Ang Mga Paraan ng Pagsasagawa	163
III.	Ang Mga Daan ng Pananampalataya	176

IV. Mga Banal na Aporismo	184
-------------------------------------	-----

ANG KAPATIRAN

Unang Kabanata Mga Tungkulin ng Kapatiran . . .	194
---	-----

I. Kapatirang Walang Tahanan	194
--	-----

II. Mga Tagasunod	200
-----------------------------	-----

Ikalawang Kabanata Praktikal na Gabay sa Tunay na Paraan ng Pamumuhay . .	212
--	-----

I. Pamumuhay ng Mag-anak	212
------------------------------------	-----

II. Ang Buhay ng mga Kababaihan	222
---	-----

III. Sa Paglilingkod	230
--------------------------------	-----

Ikatlong Kabanata Pagtatatag ng Lupain ng Buddha	240
---	-----

I. Ang Pagkakasundo ng Kapatiran	240
--	-----

II. Ang Lupain ng Buddha	248
------------------------------------	-----

III. Yaong Nagkamit ng Kaluwalhatian sa Lupain ng Buddha	253
---	-----

Mga Sinangguning Sulatin	259
------------------------------------	-----

Mga Dagdag na Ulat

I. Isang Maikling Kasaysayan ng Budismo . . .	272
---	-----

II. Pagpapahatid ng mga Pangaral ng Buddha	282
---	-----

III. Kasaysayan ng “Ang Pangaral ng Buddha”	285
--	-----

IV. Mga Dagdag na Ulat sa “Ang Pangaral ng Buddha”	287
---	-----

V.	Talasalitaan ng Sanskrit	299
VI.	Āṅuttara Nikāya	306

	Ang Pundasyon ng Pagpapalaganap ng Budismo (Buddhist Promoting Foundation) at ang Pamamahagi ng “Ang Pangaral ng Buddha”	307
--	---	-----

ANG BUDDHA

UNANG KABANATA
SHAKYAMUNI BUDDHA

I

ANG BUHAY NG BUDDHA

1. Ang angkan ng Shakya ay nanirahan sa may baybayin ng Ilog Rohini na dumadaloy sa hilagang panig ng paanan ng kabundukan ng Himalaya. Ang kanilang hari, si Shuddhodana Gautama, ay nagtatag ng sentro ng kanyang kaharian sa Kapilavastu at nagpatayo doon ng isang malaking palasyo. Siya ay isang matalino at makatarungang hari, na pinuri't minahal ng kanyang mga kinasasakupan.

Ang ngalan ng reyna ay Maya. Siya ay anak ng tiyo ng hari, na siya namang pinuno ng kalapit na kaharian na binubuo rin ng angkan ng Shakya.

Sa loob ng dalawampung taong pagsasama, si Shuddhodana at si Maya ay hindi nagka-anak. Ngunit isang gabi, ang reyna ay nanaginip. May isang elepante na pumasok sa kanyang kanang dibdib at tumuloy sa kanyang sinapupunan. Nang siya ay magising, siya ay nagdadalantao na. Ang hari at ang sambayanan ay nanabik sa pagsilang ng mahal na sanggol. Ayon sa kaugalian, ang reyna ay umuwi sa tahanan ng kanyang mga magulang upang doon siya ay magsilang. Papunta roon ay nagpahinga siya sa Hardin ng Lumbini. Tagsibol noon at nakasisigla ang dampi ng araw.

Sa paligid niya ay mga bulaklak na makukulay. Lubha siyang natuwa at ginamit ang kanyang kanang kamay sa pagpitas ng isang bulaklak. Habang ginagawa niya ito ay biglang sumilang ang kanyang anak na prinsipeng. Lahat ay lubos ang galak sa pinagpalang sandali ng kaharian. Nagdiwang ang Langit at Lupa. Ang makasaysayang araw na ito ay ang ika-walong araw ng Abril.

Labis-labis ang kaligayahan ng hari at pinangalanan niya ang batang Siddhartha, na ang kahulugan ay “bawat pangarap ay natupad.”

2. Subalit dagliang napalitan ng kalungkutan ang pagdiriwang sa palasyo ng hari, nang biglaang bawian ng buhay ang reyna pagkaraan ng ilang araw. Ang kanyang nakababatang kapatid, si Mahaprajapati, ang nag-alaga at nagpalaki sa sanggol na tulad ng isang tunay na ina.

Isang ermitanyo, si Asita, na naninirahan sa isang karatig na kabundukan, ang nakamalas ng isang sinag na bumabalot sa palasyo. Nakatitiyak siya na ito ay isang magandang tanda, kaya siya ay nagsadya sa palasyo. Nang ipinakita sa kanya ang sanggol, kanyang sinabi: “kung siya ay maglalagi sa loob ng palasyo, ang prinsipeng ito ay magiging isang dakilang hari na lulupig sa daigdig. Ngunit kung tatalikdan niya ang kaharian upang tahakin ang buhay na banal, siya ay magiging isang Buddha, ang Tagapagligtas sa daigdig.”

Sa simula ay nalugod ang hari, ngunit napalitan ng pag-aalala sa maaaring paglisan ng kanyang bugtong na

anak upang tahakin ang buhay na banal.

Sa gulang na pitong taon, nagsimulang turuan ang Prinsipe ng sining ng pamumuhay at pakikidigma; ngunit ang kanyang isip at pansin ay nasa ibang mga bagay. Isang umaga, siya ay lumabas ng palasyo kasama ng amang hari. Habang pinagmamasdan nila ang pagsasaka ng bukirin, napatuon ang kanyang pansin sa pagdagit ng isang ibon sa isang bulateng napalitaw. Nilirip n'yang lubos ang pangyayaring yaon at tinanong ang sariling "Nagpapatayan ba ang lahat ng nilalang?"

Pumukaw nang lubha ang pangyayaring yaon sa Prinsipe na nawalay nang maaga sa kanyang pumanaw na ina. Hindi niya matanggap ang kasawiang-palad ng mga maliliit na nilalang. Ang pagka-awang ito ay sumusugat sa kanyang damdamin habang lumalaon. Katulad ng pilat sa isang murang kahoy, ang pagdurusa sa buhay ng tao ay nakintal ng lubos sa kanyang murang kaisipan.

Lumalao'y nababagabag ang amang hari dahil sa maaaring pagkatupad ng hula sa kanyang mahal na anak na ito ay lilisan. Pinilit n'yang pasayahin ang Prinsipe at ibaling ang isip nito sa ibang bagay. Nakipag-ayos ang hari kay Suprabuddha, ang hari ng Devadaha at kapatid ng yumaong Reyna Maya, sa pagpapakasal ng Prinsipe sa anak nitong si Prinsesa Yashodhra, sa pagsapit ng ika-labing-siyam na taong gulang ng Prinsipe.

3. Sampung taon ang lumipas, ang Prinsipe ay namuhay sa kasaganahan, kagandahan at kaligayahan, ngunit sa

isipan niya'y kintal ang katotohanan ng 'pagdurusa' habang nililirip nito ang hiwaga at tunay na kabuluhan ng buhay.

“Ang maluhong pamumuhay sa palasyo, ang malusog na katawan, ang galak ng kabataan — lahat ng ito, ano ang kabuluhan nito sa akin?” kanyang tanong. “Ang araw ay darating, lahat tayo ay magkakasakit, tatanda at mamamatay — walang ligtas sa katotohanang ito. Ang ipinagkakapuring kabataan, kalusugan, buhay — lahat ng taong nag-iisip ay kailangang iwaksi ang kapalaluan ang ito.

“Ang isang taong nagpapakahirap mabuhay ay totoong maghahanap, magtatanong ng mga bagay na makabuluhan, mga bagay na kanyang lilingapin ng lubos. Mayroong dalawang paraan ng paghahanap — isang tama at isang maling paraan. Kung ang kanyang paghahanap ay sa maling paraan, malalaman niya na hindi maiiwasan ang pagkakasakit, pagtanda at pagkamatay, ngunit ang kanyang paghahanap ay nakatuon lamang sa mga bagay ding ito na walang saysay at pansamantala.

“Kung siya ay may tamang paraan ng paghahanap, mawawatas niya ang tunay na kalikasan ng pagkakasakit, pagtanda at pagkamatay, at siya ay maghahanap ng kahulugang makakamit lamang sa isang kalagayang nagpapangibabaw sa pagdurusa ng tao. Sa aking buhay ng kamunduhan, wari bang mali ang aking paraan ng paghahanap.”

4. Ang gayong pakikibakang ispiritwal ay nagpatuloy sa isipan ng Prinsipe hanggang ang kanyang bugtong na anak, si Rahula, ay isilang nang siya ay dalawampu't siyam na taong gulang. Dito sumapit ang sukdulan ng kanyang pagmumuni-muni at kaniyang ipinasiyang lumisan sa palasyo at saliksikin ang kalutasan ng kanyang pagkabalisa bilang isang pulubing walang tahanan. Umalis siya sa palasyong kasama ang kanyang kutsero, si Chandaka, at ang kanyang itinatanging kabayong simputi ng nyebe, si Kanthaka.

Ang kanyang hapis ay hindi pa rin nagwakas at maraming demonyo ang sa kanya ay tumukso na nag-aakit: "Higit na mabuti sa iyong bumalik ka na sa iyong palasyo at ang buong daigdig ay magiging iyo." Subalit sinagot niya ang mga demonyo na hindi niya ninanasa ang buong daigdig. Matapos ay inahit niya ang kanyang ulo at yumao patungo sa timog, na may hawak na isang mangkok na panlimos.

Una niyang sinadya ang ermitanyong asetiko na si Bhagava at sinuri ang kanyang mga gawaing pagpapasakit sa sarili. Nagtungo siya pagkatapos kay Arada Kalama at Udraka Ramaputra upang pag-aralan ang paraan ng pagkamit ng 'Kaliwanagan' sa pamamagitan ng meditasyon. Ngunit nang subukan niya ito sa loob ng ilang araw ay natanto niyang hindi ito ang magdudulot sa kanya ng Kaliwanagan. Minarapat niyang magtungo sa lupain ng Magadha at doon ay mamuhay bilang isang asetiko sa kagubatan ng Uruvilva sa may pampang Ilog ng Nairan-

jana na dumadaloy sa harap ng kastilyo ng Gaya.

5. Ang mga paraang ginamit niya ay lubhang mahigpit. Pinasigla niya ang sarili sa pag-iisip na “wala pang asetiko ng nakaraan, pangkasalukuyan o panghinaharap na panahon na kasin-sigasig ko.”

Gayunpaman ay hindi pa rin nakamtan ng Prinsipe ang kanyang layunin. Pagkaraan ng anim na taon sa kagubatan ay iniwan na niya ang buhay-asetiko. Naligo siya sa ilog at tinanggap ang isang mangkok ng gatas mula kay Sujata, isang dalaga mula sa isang kalapit-nayon. Nagitla ang limang taong kasama ng Prinsipe na namuhay bilang asetiko. Sa palagay nila ay bumaba ang pagkatao ng Prinsipe sa kanyang pagtanggap ng gatas na idinulot ng isang dalagita, kaya nilisan nila ito.

Ang Prinsipe ay naiwang nag-iisa. Napakahina pa rin niya, ngunit kahit nanganganib ang buhay niya ay nagpumilit siyang magsagawa ng meditasyon. Sinabi niya sa sarili, “Dugo ko man ay maubos, laman ko man ay mabulok, magkahiwa-hiwalay man ang aking mga buto, ngunit hindi ako aalis sa pook na ito hanggat hindi ko natutuklasan ang daan patungo sa Kaliwanagan.”

Ang kanyang pagpupunyagi ay matindi at walang kapantay. Halos mawalan na siya ng pag-asa sapagkat napuno siya ng nakalilitong guni-guni, mga maiitim na anino na nagpapakulimlim sa kanyang diwa, at siya ay dinalaw ng maraming tukso ng mga demonyo. Masusi at matiyaga niyang sinuri ang bawat isa at lahat ay kanyang

tinanggihan. Tunay itong isang mahirap na pakikibaka na nagpabawas sa kanyang dugo, nagpahulog ng kanyang katawan at nagpabiyak ng kanyang mga buto.

Ngunit sa paglitaw ng bituin sa umaga sa langit-silangan ay nagwakas na rin ang kanyang mga paghihirap. Ang isip ng Prinsipe ay naging simbusilak at singningning ng buwang-liwayway. Sa wakas ay natamo niya ang pinakamimithing landas tungo sa Kaliwanagan. Noon ay ang ikawalong araw ng Disyembre nang sa gulang na tatlumpu't limang taon, ang Prinsipe ay naging isang Buddha.

6. Magmula sa sandaling ito ay nakilala ang Prinsipe sa iba't ibang pangalan: may tumawag sa kanyang "Ang Buddha" o "Ang Nagtamo ng Lubusang Kaliwanagan," at "Tathagata" o "Ang Guro." Mayroon ding nagturing sa kanyang "Shakyamuni" o "Ang Pantas ng Angkang Shakya." Ang iba ay nagbansag sa kanya "Ang Tanging Pinarangalan ng Daigdig."

Siya'y unang nagpunta sa Mrigadava sa Varanasi kung saan ang limang manlilimos na namuhay na kasama niya, sa anim na taong siya'y namuhay bilang isang asetiko ay nangakatira. Sa simula'y itinaboy siya ng mga ito ngunit matapos na siya'y mapakinggang magsalita ay nangagsipaniwala sa kanyang mga salita at naging unang mga tagasunod niya. Matapos ay dumako siya sa Kastilyo ng Rajagriha at kanya'y naganyak ang Haring Bimbisara na lagi nang sa kanya'y isang kaibigan. Mula roo'y naglakbay siya sa buong bayan, nabubuhay sa mga limos

at nangangaral na tanggapin ang kanyang landas ng pamumuhay.

Ang mga tao'y tumangkilik sa kanya katulad ng gutom na naghahanap ng pagkain at uhaw na nangangailangan ng tubig. Dalawang dakilang mga alagad, sina Sariputra at Maudgalyayana, at ang kanilang dalawang libong tagasunod ay nagsilapit sa kanya.

Sa simula'y laging malayo ang ama ng Buddha, ang Haring Shuddhodana, na nananangis pa rin sa paglayo ng mahal na anak. Ngunit kapagdaka'y naging matapat na alagad. Si Mahaprajapati, ang kanyang pangalawang ina, si Prinsesa Yashodhara, ang kanyang asawa, at ang lahat ng miyembro ng angkan ng Shakya ay naging masugid at matapat na tagasunod sa kanya. Marami pang iba ang sa kanya'y naging mga matatapat at masusugid na tagasunod.

7. Sa loob ng apatnapu't limang taon, ang Buddha ay naglibot sa mga lalawigan, nangangaral at nanghihikayat ng mga tagasunod sa kanyang landasin sa buhay. Ngunit nang siya'y walumpung taong gulang na, sa Vaisali nang siya ay patungong Shravasti mula sa Rajagriha, siya ay nagkasakit at hinulaang daratal sa 'Nirvana' pagkatapos ng tatlong buwan. Siya'y patuloy pa ring naglakbay hanggang sa marating niya ang Pava kung saan siya ay lubhang nagkasakit mula sa pagkain na idinulot sa kanya ni Chunda, isang panday. Subalit, sa kabila ng panghihina at matinding sakit, narating niya ang kagubatan sa hangganan ng Kusinagara.

Himlay sa pagitan ng dalawang puno ng kahoy, nagpatuloy siya sa kanyang pangangaral sa kanyang mga alagad hanggang sa mga huling sandali ng kanyang buhay. Nang paganito, kanyang nakamit ang lubos na kapanatagan matapos ang mga gawain niya bilang pinakadakilang gabay at tagapagturo.

8. Sa pamamatnubay ni Ananda, ang mahal na disipulo ng Buddha, ang kanyang bangkay ay sinunog ng kanyang mga kaibigan sa Kusinagara.

Pitong pinuno, kasama si Haring Ajarasatru, ay humiling na paghatihatian nila ang kanyang labí. Ang hari ng Kusinagara ay tumutol at ang pagtatalo ay uminit na nagbadya ng isang alsahan ng lakas. Subalit sa payo ng isang matalinong lalaki, si Drona, silan nagakasundo at ang labi ng Buddha ay pinaghatian ng walong dakilang bayan. Ang abo at banga na pinagsigan ng kanyang bangkay ay ibinahagi sa dalawa pang pinuno upang siya ring ipagparangal. Kahangahangang mga tore ang itinayo sa paggunita sa kanya at upang idambana ang kanyang labi.

II

ANG HULING PANGARAL NG BUDDHA

1. Sa lilim ng mga punong-kahoy ng Kusinagara, sa kanyang huling mga salita sa kanyang mga alagad, ang Buddha ay nagwika:

“Gawin n’yong “liwanag” ang inyong mga sarili. Sundin n’yo ang tawag ng inyong tunay na katauhan, huwag ang turing ng sino pa man. Gawin n’yong gabay ang aking mga pangaral, sundin n’yo ang mga yaon at hindi ang ano pa mang mga pangaral.

Tingnan n’yo ang inyong katawan: lirin ang taglay n’yang dungis. Hindi nga ba’t ang kanyang ligaya at sakit ay s’yang sanhi ng ating mga pagdurusa. Paano n’yo susundin ang tawag ng inyong laman? Pagnilay-nilayin n’yo ang inyong ‘sarili’; isipin ang kanyang pansamantalang Kalagayan; paano mo malilinlang ang iyong sarili at itangi ang kapalaluan at kasakiman samantalang nalalaman mo na ang lahat ng ito ay mauuwi sa pagdurusa? Tingnan ang lahat ng bagay; may makikita ka bang walang pagmamaliw ng ‘kabuuan’? Hindi baga’t lahat sila ay nawawasak, nawawalat? Huwag malilito sa panlahat na katotohanan ng ‘dusa’; sundin ang aking mga pangaral at kahit na sa aking pagkamatay ay maiwawaksi n’yo ang pagdurusa. Sundin n’yo ito at kayo nga ay aking mga alagad.”

2. “Mga alagad, ang aking mga aral ay hindi dapat na kalilimutan at tatalikdan. Inyong itangi, pagnilay-nilayin at sundin ang mga yaon. Sundin n’yo ang mga tagubilin ko at makakamtan n’yo ang tunay na kaligayohan.

“Ang punto ng aking mga pangaral ay ang tamang pamamahala sa iyong kaisipan. Iwaksi ang kasakiman at iyong makakamtan ang tamang pag-uugali, wagas na

pag-iisip at wastong pananalita. Sa pamamagitan ng palagiang pagninilay-nilay sa katotohanang ang buhay ay pansamantala lamang, iyong maiwawaksi ang kasakiman at galit at malalabanan mo ang ano pa mang kasamaan.

“Kung ikaw man ay malapit sa tukso at makubabawan ng kasakiman, iyong pigilin at paglabanan ang tukso; maghari ka sa iyong isipan.

“Ang isip ng tao ay lubhang makapangyarihan, magagawa ka n’yang isang Buddha o isang mababang hayop. Mapangunahan ng mga pagkakamali, ika’y magiging isang demonyo; maliwanagan, ika’y magiging isang Buddha. Samakatwid, iyong igabay ang iyong kaisipan at nang huwag mawalay sa tamang landasin.”

3. “Igalang n’yo ang inyong kapwa, sundin ang aking mga pangaral, at iwasan ang hindi pagkakaunawaan; hindi n’yo dapat kasanggahin ang bawat isa katulad ng langis at tubig, manapa’y magkabuklod katulad ng gatas at tubig.

“Kayo’y samasamang mag-aral, pagnilay-nilayin at isakatuparan ang aking mga tagubilin. Huwag n’yong sayangin ang inyong panahon at pag-iisip sa walang kapararakan o pag-aaway. Inyong damhin ang ligayang dulot ng ‘Kaliwanagan’ at kamtin ang bunga ng tamang landasin.

“Ang mga pangaral na aking ibinigay sa inyo, aking nakamtan sa pagtahak ng landasin ding yaon. Kinakailangang inyong sundin ang aking mga aral alinsunod sa tunay nitong kahulugan sa bawat pagkakataon.

“Kung inyong kaliligtaan ang aking mga tagubilin, nangangahulugang hindi pa ninyo ako nakikilala. Ito’y magsasabing malayo kayo sa akin kahit nga ba’t sumama kayo sa akin. Ngunit kung inyong tatanggapin at isasakatuparan ang aking mga pangaral, nangangahulugang kayo ay malapit sa akin kahit pa man saan kayo naroroon.”

4. “Mga alagad, nalalapit na ang aking wakas, malapit na tayong magkawalay, subalit huwag na huwag kayong mamighati. Ang buhay ay lagi nang nagwawakas, walang makaliligtas sa pag-agnas ng katawan. Ngayo’y inyong mapatutunayan sa aking pagkamatay, pagkalansag ng aking katawan ay katulad ng isang sirang sasakyan.

“Ngunit huwag na managhoy, manapay inyong tantuhin na walang di-nabubuwanag na bagay at kilalanin ang kahungkagan ng buhay. Huwag n’yong itangi ang walang kabuluhang pagnanais na ang nagwawakas ay hindi na magwawakas.

“Ang demonyo ng makamundong pagnanasa’y palagi nang nakaabang upang dayain ang inyong kaisipan. Kung may ahas na naninirahan sa iyong silid at iyong nais ay maidlip ng mahimbing, ang pagtaboy ang iyong unang dapat na gawin.

“Kinakailangang iyong lagutin ang gapos ng makamundong pagnanasa kagaya ng iyong pagtaboy sa isang ahas. Kailangan ang tiyak na pagsanggalang sa iyong marupok na kaisipan.”

5. “Aking mga alagad, dumatal na ang aking mga huling sandali, ngunit huwag ninyong kalilimutan na ang kamatayan ay wakas lamang ng ating panlupang katawan. Ang katawan ay ipinanganak ng ating mga magulang at binuhay ng mga pagkain; at katiyaka’y ang pagkakasakit at pagkamatay.

“Subalit ang tunay na Buddha ay di-tulad ng katawan ng tao: — ito ay “Kaliwanagan.” Ang katawan ng tao ay namamatay, ngunit ang ‘Karunungan ng Kaliwanagan’ ay narito magpakailanman sa ‘Katotohanan ng Dharma,’ at sa pagsasanay sa ‘Dharma.’ Sinuman ang nakakakita ng aking katawan lamang ay di-tunay na nakakakita sa akin. Siya lamang na tumatanggap ng aking mga pangaral ang makakakitang tunay sa akin.

“Matapos ang aking pagkamatay, ang ‘Dharma’ ang inyong magiging gabay. Sundin n’yo and ‘Dharma’ at kayo ay tunay na para sa akin.

“Sa nagdaang apatnapu’t limang taon ng aking buhay, wala akong ipinagkait na kaalaman sa inyo. Walang itinatagong kaalaman, itinatagong kahulugan: lahat ng dapat na inyo’y matutuhan ay ibinigay ko ng lubos at maliwanag. Mahal kong mga alagad, ito na ang wakas. Sa ilang sandali, ako’y daratal na sa ‘Nirvana’. Ito ang aking mga tagubilin.”

IKALAWANG KABANATA

**ANG WALANG-HANGGAN AT
DAKILANG BUDDHA**

I

**ANG KANYANG PAGMAMALASAKIT
AT MGA PANATA**

1. Ang Diwa ng Buddha ay napupuno ng mapagmahal na kabutihan at pagmamalasakit. Ito ay batay sa kanyang kagustuhang iligtas ang buong sangkatauhan sa lahat ng paraan. Ang dakilang pagmamalasakit ay nagpapataw sa kanya ng karamdaman kapag may karamdaman ang tao, ng pagdurusa kapag nagdurusa ang tao.

“Ang inyong paghihirap ay akin ding paghihirap at ang inyong kaligayahan ay akin ding kaligayahan,” sambit ng Buddha, at tulad ng isang inang lubos na nagmamahal sa kanyang anak, hindi niya kailanman nalilimutan ang gayong kalooban sapagkat ang pagka-Buddha ay likas na mapagmalasakit.

Ang pumupukaw sa pagmamalasakit ng Buddha ay ang mga pangangailangan ng mga tao. Ang pananampalataya ng tao ay katugunan sa ganitong diwa at humahan-tong sa Kaliwanagan. Kung nawawatas ng isang ina ang kanyang pagiging ina sa pamamagitan ng pagmamahal niya sa kanyang anak, gayundin ang anak niya ay nakararamdam ng kaligtasan at kaginhawahan dahil sa pagmamahal ng kanyang ina.

Ang Walang-Hanggan at Dakilang Buddha

Ngunit hindi nauunawaan ng tao ang diwa ng Buddha. Dahil dito ay patuloy silang nalilinlang ng mga ilusyon at mga pagnanasang nanggagaling sa kanilang kawalan ng kamalayan. Sila ay nagdurusa dala ng kanilang mga kagagawang naipon bunga ng mga makamundong simbuyo. Sila ay nagpapalibut-libot sa kagubatan ng delusyong habang pinapasan ang mabigat na mga parusa ng kanilang mga pagkakasala.

2. Huwag natin isiping ang pagmamalasakit ng Buddha ay para sa pangkasalukuyang buhay lamang. Ang pagmamalasakit na ito ay salamin ng walang-maliw na pagkamahabagin ng walang-hanggang Buddha, na isang damdaming nabubuhay magpakailanman, magmula pa noong mga panahong naligaw ang sangkatauhan dahil sa kawalan ng kanilang kamalayan ng Dharma o ang Wastong Prinsipyo.

Ang walang-hanggang Buddha ay nagpapakita sa tao sa mga kaaya-ayang anyo at nag-aalay sa kanila ng mga pinakamabisang lunas.

Si Shakyamuni Buddha, na isinilang bilang isang prinsipyo ng kanyang mga kamag-anakan, ay iniwanan ang kaginhawahan ng kanyang tahanan upang maging isang ermitanyo. Sa pamamagitan ng tahimik na meditasyon ay nakamit niya ang Kaliwanagan. Inihayag niya ang Wastong Prinsipyo sa kanyang kapwa tao at pinatotoo niya ito sa pamamagitan ng kanyang kamatayan dito sa lupang ito.

Ang pagiging Buddha ay nagpapatuloy magpasawalang-hanggan tuiad ng walang-katapusang kamangmangan ng tao. Ngunit kung walang dulo ang kalaliman ng kamangmangan ay wala ring hangganan ang pagmamalasa-kit ng Buddha.

Nang ang Buddha ay nagpasiyang itakwil ang makamundong buhay, siya ay yumakap ng apat na dakilang panata: 1) iligtas ang buong sangkatauhan; 2) itatwa ang lahat ng mga makamundong pagnanasa; 3) alamin ang Wastong Prinsipyo; at 4) makamit ang ganap na Kaliwanagan. Ang mga panatang ito ay katunayan ng pagmamahal at pagmamalasaakit na likas sa pagka-Buddha.

3. Unang ginanap ng Buddha sa sarili na iwasan ang pagkakasalang pumatay ng anumang buhay na nilalang, at batay rito, hinangad niyang makamit ng lahat ng tao ang mahabang buhay.

Ginanap din niya sa sariling iwasan ang pagkakasala ng pagnanakaw, at batay rito, hinangad niyang makamit ng lahat ng tao ang kanilang mga pangangailangan.

Nagsumikap din siyang iwasan ang pakikiapid sa hindi niya asawa, at batay rito, inibig niyang mabatid ng lahat ng tao ang kabanalan ng malinis na kalooban at hindi maranasan ang di-mapuksang pagnanasa.

Ayon sa kanyang layunin, ginanap niya sa sariling lumayo sa panlilinlang, at batay rito, ninais niyang mawatas ng lahat ng tao ang katahimikan ng pag-iisip na bunga ng pagpapahiwatig ng katotohanan.

Ang Walang-Hanggan at Dakilang Buddha

Sinanay niya ang sariling iwasan ang pagsisinungaling, upang buong matanto ng lahat ng tao ang ligaya ng pakikipagkapwa.

Tinuruan niya ang sariling huwag magsamantala sa kapwa. Ninais niyang ang lahat ay magkaroon ng mapayapang kaisipan sa pamamagitan ng pamumuhay nang mahinahon at makatarungan.

Iwinaksi niya ang hindi makabuluhang pananalita dahil sa kanyang mithiing maranasan ng lahat ang kabanalan ng mapagmalasakit na pang-unawa.

Ang Buddha, upang makamit ang kanyang lunggati, ay gumanap na malupig ang kasakiman. Sa pamamagitan ng pinagpalang gawaing ito ay hinangad niyang mabatid ng lahat ang kaaliwalasan na ibinunga ng paglupig ng kasakiman.

Nagsumikap siyang lumayo sa pagkagalit, at nilayon niyang magmahalan ang tao sa isa't isa.

Ginanap niya sa sariling iwasan ang kamangmangan. Inasam niyang maunawaan at bigyan-halaga ng lahat ang batas ukol sa sanhi ng mga pangyayari.

Samakatwid, ang pagmamalasakit ng Buddha ay yumayapos sa lahat ng tao, at ang kanyang palagiang pakay ay ang kanilang kaligayahan. Minahal niya ang tao tulad ng pagmamahal ng mga magulang sa kanilang mga anak. Ninais niya ang pinakamatayog na biyaya para sa kanila, at yaon ay ang makatawid sila nang maluwalhati sa malawak at nag-uumapaw na karagatan ng buhay at kamatayan.

II

ANG KALIGTASAN NG BUDDHA PARA SA ATIN

1. Napakahirap paratingin ang mga itinuro ng Buddha mula sa malayong pampang ng Kaliwanagan patungo sa mga taong nagpupumiglas pa rin sa daigdig ng maling paniwala. Kung kaya ang Buddha ay bumabalik sa daigdig na ito at ginagamit ang kanyang pamamaraan ng pagligtas.

“Ngayon ay may isasalaysay ako sa inyong isang talinghaga,” anang Buddha. “Minsan ay may isang mayamang tao na nagsimulang masunog ang bahay. Ang taong iyon ay wala sa bahay at nang siya ay bumalik, nakita niyang ang kanyang mga anak ay buhos ang isip sa paglalaro sa loob ng bahay at hindi napansin ang sunog. Sumigaw ang ama, ‘Mga anak, lumabas kayo! Madali, lumabas kayo ng bahay!’ Ngunit hindi siya pinakinggan ng mga bata.

“Ang nag-aalalang ama ay sumigaw muli, ‘Mga anak, may magagandang laruan ako rito; lumabas kayo agad at kunin ninyo!’ Biglang nakinig at lumabas ang mga bata mula sa nasusunog na bahay.”

Ang daigdig ng isang bahay na nasusunog. Ang tao sapagkat hindi nila alam na nasusunog ang bahay ay nanganganib ang buhay. Kaya ang Buddha sa kanyang pagmamalasakit ay gumagawa ng mga paraan upang iligtas sila.

2. Ang sabi ng Buddha: “May ikukuwento pa ako sa

inyong isang talinghagang may aral. Minsan ay may isang anak ng mariwasa na lumisan sa kanilang tahanan at pagkatapos ay lumubog sa karalitaan.

“Naglakbay ang ama upang hanapin ang anak, ngunit sa kalayuan ay hindi na siya matunton. Ginawa na niya ang lahat upang makitang muli ang kanyang anak ngunit hindi siya nagtagumpay.

“Lumipas ang maraming taon, ang kanyang naghirap na anak ay nagpalabuy-laboy sa kapaligiran ng tahanan ng kanyang ama.

“Nakilala ng ama ang kanyang anak at ipinadala ang kanyang mga utusan upang ibalik siya. Ang palaboy ay natakot sa pag-aakalang nililinlang lamang siya. Hindi niya akalaing ang sarili niyang ama ang nagpatawag sa kaniya.

“Muli na namang pinapunta ng ama ang kanyang mga utusan upang alukin ang anak ng salapi upang maging katulong sa kanyang tahanan. Tinanggap ng anak ang alok at sumama sa kanila upang maging katulong sa tahanan ng hindi niya nakilalang ama.

“Unti-unti siyang tinulungan sa pag-unlad ng kanyang ama. Hindi nagtagal ay siya na ang namahala sa mga ari-arian at mga kayamanan, ngunit hindi pa rin niya nakilala ang kanyang ama.

“Natuwa ang ama sa katapatan ng anak. Nang malapit na ang kanyang kamatayan, tinawag niya ang kanyang mga kaibigan at kamag-anakan at sinabihang:

‘Mga kasama, ito ang aking bugtong na anak na lalaki, ang aking anak na matagal ko nang hinahanap. Magmula ngayon ay sa kanya na ang lahat ng aking mga ari-arian at kayamanan.’ ”

“Nabigla ang anak sa pag-amin ng kanyang ama at nagwika: ‘Hindi lamang natagpuan ko ang aking ama; pati na rin ang kayamanan at ari-arian ay lahat ngayo’y akin!’ ”

Ang mayamang tao sa salaysaying ito ay ang Buddha, at ang kanyang anak ay naglalarawan ng sangkatauhan. Katumbas ng pagmamalasakit ng Buddha sa sangkatauhan ang dakilang pagmamahal ng isang ama sa kanyang kaisa-isang anak. Sa pagmamahal na iyon ay iniisip niya ang pinakamabuting paraan upang bigyan-gabay, turuan at pagyamanin sila sa ginto ng Kaliwanagan.

3. Tulad ng pagbuhos ng ulan sa lahat ng taniman, ang pagmamalasakit ng Buddha ay pantay na ipinaabot niya sa lahat ng tao. Kung ang mga halaman ay tumatanggap ng sarisaring pakinabang mula sa iisang ulan, gayundin ang mga tao na may iba’t ibang kalikasan at kalagayan ay pinagpala sa sari-saring mga paraan.

4. Mahal ng mga magulang ang kanilang mga anak, ngunit ang kanilang pagmamahal ay higit na naipahihiwattig sa pagtangi at pag-aalaga sa isang anak na may sakit.

Ang pagmamalasakit ng Buddha ay pantay para sa lahat, ngunit may pagtangi para sa mga taong may maling

kabatiran at higit na mabigat ang pinapasang kamalasan at pagdurusa.

Ang araw ay sumisikat sa langit ng silangan at nagbibigay liwanag sa karimlan ng daigdig nang hindi kumikiling sa anumang pook. Gayundin ang pagsaklaw sa lahat ng tao ng pagmamalasakit ng Buddha, na naghihi-kayat sa kanilang gumawa ng mabuti at naglalayo sa kanila mula sa kasamaan. Samakatwid, binibigyan-liwanag niya ang karimlan ng kamangmangan at inaakay niya sila tungo sa Kaliwanagan.

Ang Buddha ay isang ama sa kanyang pagmamalasa-
kit at isang ina sa kanyang mapagmahal na kabutihan. Dahil sa kanilang kamangmangan at pagkaalipin sa makamundong pagnanasa, ang tao ay kadalasang kumikilos nang lubhang masigasig. Masigasig din ang Buddha, ngunit ito ay bunga ng kanyang pagmamalasakit sa tao. Sila ay mahina kung hindi sila makatatanggap ng pagmamalasakit ng Buddha bilang kanyang mga anak at ng kanyang mga paraan ng kaligtasan.

III

ANG WALANG-HANGGANG BUDDHA

1. Ang pangkaraniwang tao ay naniniwalang isinilang ang Buddha na isang prinsipal at natagpuan ang landas tungo sa Kaliwanagan sa pagiging pulubi. Sa katotohanan, ang Buddha ay tuwinang namamalagi sa daigdig na walang simula at wakas.

Bilang Walang-Hanggang Buddha, nakilala na Niya

ang lahat ng taong nabuhay at naisagawa na niya ang lahat ng paraan ng pagtulong.

Walang kamalian ang Walang-Hanggang Dharma na itinuturo ng Buddha, sapagkat alam Niya ang lahat ng kalikasan at kaalaman sa daigdig, at itinuturo Niya ang mga ito sa lahat ng tao.

Tunay ngang kay hirap maunawaan ang kalikasan ng daigdig, sapagkat tigib ito ng kasinungalingan kahit na may mukha ito ng katotohanan at napupuno din ito ng katotohanan bagaman at may anyo ito ng kasinungalingan. Ang mga nalilihis sa Kaliwanagan ay hindi natutuklasan ang katotohanan ukol sa daigdig.

Ang Buddha lamang ang lubusang nakauunawa sa kalikasan ng daigdig at hindi Niya sinasabing ito ay tunay o mali, mabuti o masama. Inilalarawan lamang Niya ang daigdig ayon sa kalagayan nito.

Ang itinuturo ng Buddha ay ito: “Ang lahat ng tao ay kailangang payamanin ang ugat ng kanilang sariling kabutihan ayon sa kanilang pagkatao, asal at paniniwala.” Ang pangaral na ito ay pumapaibabaw sa lahat ng mabuti at masama sa daigdig.

2. Nagtuturo ang Buddha hindi lamang sa salita kundi sa halimbawang ibinigay Niya sa Kanyang buhay. Kahit na ang buhay Niya ay walang Katapusan, ginagamit Niya ang kamatayan upang pukawin ang mga sakim na tao.

Habang ang isang doktor ay wala sa kanyang tahanan ay nakainom ng lason ang kanyang mga anak.

Nang siya ay umuwi, napansin niya ang kanilang karamdaman at naghanda siya ng pang-kontra sa lason. Ang ilang mga anak na hindi gaanong napinsala ng lason ay uminom ng pangontrang gamot at gumaling kaagad. Ngunit ang mga anak na lubhang naapektuhan ng lason ay ayaw magpagamot.

Dahil sa matinding pagmamahal sa mga anak niya, sinubukan ng doktor ang isang paraan upang pagalingin sila. Aniya: “Ako ay maglalakbay. Matanda na ako at maaari nang pumanaw kahit kailan. Habang narito ako ay maaalagaan ko kayo. Ngunit kung ako ay yumao na ay lalala ang inyong karamdaman. Kapag nabalitaan ninyo ang aking kamatayan ay nagsusumamo akong inumin na ninyo ang gamot upang kayo ay gumaling.” Matapos ay naglakbay siya. Nang malaunan ay nagpadala siya ng isang mensahero sa kanyang mga anak upang balitaan sila tungkol sa pagkamatay niya.

Ikinabahalang labis ng mga anak ang balita at nawatas nilang wala na palang magkakalinga sa kanila. Sa kanilang lumbay at kawalan ng pag-asa ay naalala nila ang habilin ng ama. Ininom nila ang gamot at sila ay gumaling.

Hindi dapat sisihin ang pagsisinungaling ng doktor na ama. Ang Buddha ay tulad din ng amang yaon. Ginamit din Niya ang kasinungalingan ng buhay at kamatayan upang iligtas ang sangkatauhan na nakagapos sa bilanggo ng pagnanasa.

IKATLONG KABANATA

ANG ANYO NG BUDDHA AT ANG
KANYANG MGA KATANGIAN

I

TATLONG ASPETO NG KATAWAN
NG BUDDHA

1. Huwag sikaping makilala ang Buddha sa pamamagitan ng Kanyang anyo o panlabas na katangian sapagkat ang kanyang kaanyuan ay hindi kumakatawan sa tunay na Buddha. Ang tunay na Buddha ay ang Kaliwanagan mismo. Ang tanging paraan upang makilala ang Buddha ay sa pamamagitan ng pagkamit ng Kaliwanagan.

Kung may nakakakita ng mga mahuhusay na katangian ng Buddha at sa kanyang palagay ay kilala niya ang Buddha, siya ay nagkakamali sapagkat ang tunay na Buddha ay hindi napapaloob sa isang anyo o masasak-sihan ng mga mata ng tao. Hindi rin siya makikilala sa pamamagitan ng masusing paglalarawan ng kanyang mga katangian. Hindi maaaring isalarawan ang kanyang mga katangian sa paggamit ng salita ng tao.

Kahit na pinag-uusapan natin ang kanyang anyo, ang Walang-Hanggang Buddha ay walang iisang anyo, ngunit siya ay nagpapatotoo sa iba't ibang kaanyuan. Kahit na nailalarawan natin ang Kanyang katangian, Siya ay walang takdang katangian, ngunit naipapakita Niya ang

Kanyang sarili sa ano man at sa lahat na magandang katangian.

Kaya kung ang isang tao ay nakakakita nang malinaw sa anyo ng Buddha o nahihiwatigan ang kanyang mga katangian, ngunit hindi lubusang nagbibigay-halaga sa Kanyang anyo at mga katangian, ang taong ito ay may kakayahang mamalas at makilala ang tunay na Buddha.

2. Ang katawan ng Buddha ay ang Kaliwanagan mismo! Sapagkat ito ay walang hugis at nilalaman, ito ay walang simula at walang katapusan. Hindi ito isang katawang-lupa na nangangailangang buhayin sa pagkain. Ito ay isang katawang walang-hanggan na ang nilalaman ay Karunungan. Samakatuwid, ang Buddha ay walang kinatatakutan o sakit; siya ay walang pagbabago magpakailanman.

Samakatuwid, ang Buddha ay hindi maglalaho habang may Kaliwanagan. Bumubukadkad ang Kaliwanagan bilang Ilaw ng Karunungan na gumigising sa tao at sa kanila'y gumagabay tungo sa kasariwaan ng buhay at nagpapasilang sa kanila sa daigdig ng Buddha.

Yaong nakawawatas nito ay nagiging mga anak ng Buddha. Pinangangalagaan nila ang Dharma o Wastong Prinsipyo, sinusunod ang Kanyang mga Pangaral at ipinamamana ang mga ito sa kinabukasan. Walang higit na mahimala kaysa sa kapangyarihan ng Buddha.

3. Ang Buddha ay may tatluhang katawan: ang aspeto ng Kalikasan o Dharma-kāya, ang aspeto ng Potensyalidad

o Sambhoga-kāya, at ang aspeto ng Kaanyuan o Nirmana-kāya.

Ang Dharma-kāya ay ang nilalaman ng Dharma o ang nilalaman ng Katotohanan mismo. Bilang aspeto ng Kalikasan, walang hugis o kulay ang Buddha, at dahil dito, wala Siyang pinanggalingan at wala Siyang paroroonan. Tulad ng langit na bughaw, siya ay pumapangibabaw sa lahat ng bagay, at sapagkat Siya ay ang lahat ng bagay, wala Siya anumang kakulangan.

Siya ay sumisibol hindi dahil sa iniisip ng tao na siya ay sumibol. At hindi Siya naglalaho mawaglit man siya sa isipan ng tao. Wala siyang matinding kagustuhang magpakita sa tao kung sila ay maligaya at maginhawa. Hindi rin niya kailangang maglaho kung tamad at nagkukulang sa pagpansin ang tao. Ang Buddha ay higit pa sa anumang gawi ng pag-iisip ng tao.

Ang Kalikasan o Dharma-kāya ng katawan ng Buddha ay pumupuno sa lahat ng sulok ng sansinukop. Naaabot nito ang lahat, ito ay nanatili magpawalanghangan, may paniniwala man o wala ang tao sa Kanya.

4. Ang Sambhoga-kāya ay nangangahulugang ang kalikasan ng Buddha, ang pag-iisa ng Pagmamalasakit at Katalinuhan na isang diwang walang mukha, ay naipapahiwatig sa sagisag ng pagsilang at kamatayan, sa sagisag ng panata, pagsasanay at pagbubunyag ng Kanyang banal na pangalan, upang bigyang-buhay ang lahat ng tao sa kaligtasan.

Ang Pagmamalasakit ang buod nitong aspeto ng katawan ng Buddha. Sa diwa naman nito, ang Buddha ay gumagamit ng lahat ng paraan upang maligtas yaong mga handa na sa kaligtasan. Tulad ng apoy na kapag nasindi ay di na mamatay hanggang ang langis ay nananatili, gayundin ang Pagmamalasakit ng Buddha na hindi mawawala habang ang mga makamundong pagnanasa ay hindi nauubos. Tulad ng pag-ihip ng hangin na nagtataboy ng alikabok, gayundin ang Pagmamalasakit ng Buddha na nagtataboy ng alikabok ng pagdurusa ng sangkatauhan.

Ang Nirmana-kāya ay nangangahulugang ang Buddha ay nagsakatawang-tao sa daigdig at inilarawan sa tao, ayon sa kanilang mga likas na katangian at kalagayan, ang katotohanan ng pagsilang, pagtakwil ng daigdig na ito at ang pagkamit ng Kaliwanagan. Kinailangan ang pagsasakatawan ng Buddha sa mundong ito upang mabuo ang Kanyang Potensyalidad ng Pagka-Buddha. Upang bigyang-gabay ang tao, ang Buddha sa katawang ito ay gumagamit ng mga paraan ng pagpapahiwatig, tulad ng sakit at kamatayan.

Ang unang kaanyuan ng Buddha ay isang Dharma-kaya, subalit dahil sa pagbabago ng kalikasan ng tao, ang anyo ng Buddha ay nagbabago rin. Kahit na nga ang kaanyuan ng Buddha ay nagbabago ayon sa iba't ibang hangarin, gawa at kakayahan ng tao, ang tanging kapakanan ng Buddha ay ang katotohanan ng Dharma.

Kahit na may tatsulok na bahagi ang katawan ng Buddha, ang Kanyang diwa at layunin ay iisa — ang iligtas ang lahat ng tao.

Sa lahat mang pagkakataon ang Buddha ay nalalahad ang Pagkabusilak, ang paglalahad na ito ay hindi ang Buddha mismo sapagkat ang Buddha ay hindi isang anyo. Ang pagka-Buddha ay ang siyang pumupuno ng lahat; ginagamit ang Kaliwanagan bilang kanyang katawan, at sa pagiging Kaliwanagan, siya ay nakikita ng lahat na nakaalam ng Katotohanan.

II

ANG PAGESIBOL NG BUDDHA

1. Bhirang mangyari ang pagsibol ng isang Buddha sa mundong ito. Sa pagsibol ng isang Buddha, nakamit Niya ang Kaliwanagan, ilaganap ang Dharma, lalagutin ang lambat ng paghihinala, pupuksain ang halina ng pagnanasa, patutuyuin ang balon ng kasamaan; nang walang hadlang, maglalakbay Siya saan mang sulok ng daigdig. Walang makahihigit sa paggalang sa Buddha.

Ang Buddha ay lilitaw sa daigdig ng pagdurusa sapagkat hindi Niya maaaring pabayaan ang nagdurusang sangkatauhan. Ang tangi niyang layunin ay palaganapin ang Dharma at basbasan ang tao sa Katotohanan nito.

Mahirap na ipakilala ang Dharma sa isang daigdig na batbat ng kawalang katarungan at huwad ang paman-tayan, isang daigdig na hindi magtagumpay sa pakikipag-tunggali sa walang pagkasaid na mga pagnanasa at kahirapan. Hinaharap ng Buddha ang mga suliraning ito dahil sa Kanyang dakilang pagmamahal at pagmamalasakit.

2. Ang Buddha ay isang mabuting kaibigan sa lahat ng tao. Sa tuwinang makakakita Siya ng isang taong lugmok sa bigat ng makamundong mga pagnanasa, ang Buddha ay napupuno ng awa at nakikibalikat sa pagpasan ng suliranin ng taong iyon. Kung mayroon Siyang makikilalang isang tao na may maling pananaw, iwawasto Niya ang maling pananaw na ito sa busilak na sinag ng Kanyang karunungan.

Tulad ng isang bulo na nawili sa pagkalinga ng kanyang ina, ang mga taong nakarinig ng mga pangaral ng Buddha ay di-na nagnanais na lumisan sa Kanyang piling sapagkat ang Kanyang mga pangaral ay nagdudulot sa kanila ng ibayong kaligayahan.

3. Kapag hindi nakikita ang buwan, ang palagay ng tao ay naglaho na ang buwan; kapag naman bumungad ang buwan, ang akala ng tao ay nabuhay na muli ito. Sa katotohanan, ang buwan ay di lumilisan at nagbabalik ngunit ito'y patuloy na sumisikat sa langit. Ang Buddha ay siyang katulad ng buwan: Siya ay hindi lumilitaw o naglalaho. Siya ay sumisibol sa daigdig dahil sa kanyang labis na pagmamahal sa sangkatauhan at upang sila'y akayin sa wastong daan.

Tinatawag ng tao ang isang kabanata ng buwan na buo, at ang isa naman ay hugis-bangkang buwan; subalit sa katotohanan, ang buwan ay palagi nang bilog, hindi pumapanaw o nabubuo. Ang Buddha ay tulad din ng buwan. Sa mata ng tao, ang Buddha ay tila бага nagbabago ng anyo, subalit ang totoo, ang Buddha ay

hindi nagbabago.

Ang buwan ay matatanaw kahit saan mang dako, sa siksikang lunsod, sa maliit na bayan, sa bundok, sa ilog; ito ay matatanaw maging sa kailaliman ng batis, sa isang baso ng tubig, sa patak ng hamog sa nakabiting dahon. Lumakad man ang tao ng daan-daang milya, ang buwan ay patuloy pa ring matatanaw. Ipinapalagay ng tao na ang buwan ay nagbabago bagama't hindi. Ang Buddha ay tulad ng buwan sa patuloy na paggabay sa tao sa kanilang iba't ibang mga kalagayan, nagpapakita sa ibat-ibang kaanyuan; subalit Siya ay hindi nagbabago sa Kanyang Likas na Anyo.

4. Ang pagsibol at pagpanaw ng Buddha ay maipapaliwanag ng kasanhian: — kapag ang sanhi at pagkakataon ay sa tamang sandali, ang Buddha ay sumisibol; kapag ang sanhi at mga pagkakataon ay wala sa wastong kalagayan, ang Buddha ay pumapanaw sa daigdig.

Kung ang Buddha man ay sumisibol o naglalaho, ang pagka-Buddha ay nananatili at hindi nagbabago. Batid ang katotohanang ito, iyong tup'din at lakbayin ang landas ng Kaliwanagan nang hindi nababagabag ng sinasabing mga pagbabago sa anyo ng Buddha, sa kalagayan ng daigdig, o sa pag-iiba sa paniniwala ng tao.

Naipaliwanag na na ang Buddha ay hindi isang katawan kundi ang Kaliwanagan. Ang katawan ay maaaring ipalagay na isang hungkag na lalagyan; kapag ang lalagyang ito ay pinuno ng Kaliwanagan, maaari nang tawagin itong isang Buddha. Kung kaya't ang sinumang

nakagapos sa katawan ni Buddha at ikinahihinagpis ang Kanyang pagpanaw, hindi niya makikita ang tunay na Buddha.

Sa katotohanan, ang tunay na kalikasan ng lahat ng bagay ay lumalampas sa pagsibol at pagpanaw, sa pagtungo at paglisan, sa kabutihan at kasamaan. Ang lahat ng bagay ay walang sangkap at ganap na magkakatulad.

Ang pagtatanging ito ay sanhi ng lisyang pagpapasiya ng mga nakamamalas nito. Ang tunay na anyo ng Buddha ay hindi sumisibol o pumapanaw.

III

ANG KATANGIAN NG BUDDHA

1. Ang Buddha ay tumatanggap ng paggalang ng sanlibutan dahil sa limang mga katangian: — tamang pag-uugali; tamang pananaw; hustong karunungan; mahusay na pangangaral; at ang kakayahang pangunahan ang tao sa pagsasakatuparan ng Kanyang mga pangaral.

Bilang karagdagan, walo pang mga katangian ang nakapagbibigay sa Buddha ng kapangyarihang magdulot ng biyaya at ligaya sa tao: ang magbigay ng dagliang lunas sa daigdig sa pamamagitan ng pagsasakatuparan ng Kanyang mga pangaral; ang tamang paghusga sa tama at mali, mabuti at masama; ang pangunahan ang tao tungo sa Kaliwanagan sa pamamagitan ng pagtuturo ng tamang landasin; ang pangunguna sa lahat ng tao sa pantay na pamamaraan; ang pag-iwas sa kapalaluan at pagyayabang; ang pagsasakatuparan ng kanyang mga sinabi; ang pagsasa-

bi ng Kanyang mga nagawa; at, sa ganitong pamamaraan, ang pagsasakatuparan sa mga panata ng Kanyang pusong mapagmalasakit.

Sa pamamagitan ng meditasyon, pinananatili ng Buddha ang Kanyang panatag at matiwasay na kabuuan, nag-uumapaw ang habag, malasakit, ligaya at kapayapaan. Ang Kanyang turing sa lahat ng tao ay pantay-pantay, nililinis ang kanilang kaisipan, at nagbibigay ng ligaya sa lubos na tibay ng pagpapasya.

2. Ang Buddha ay ama at ina ng lahat ng tao sa daigdig. Sa loob ng labing-anim na buwan matapos ipanganak ang isang sanggol, siya ay kinakausap ng kanyang ama at ina sa pambatang mga salita; at pagkatapos ay unti-unti siyang tinuturuang magsalita ng tulad sa isang matanda. Katulad ng ating ama at ina, pinangangalagaan muna ng Buddha ang mga tao bago niya ito iwan upang siya namang mangalaga sa kanilang mga sarili; pinagbibigyan muna Niya ang kanilang mga kahilingan o kagustuhan at pagkatapos ay dinadala Niya ang mga ito sa isang payapa at panatag na tirahan.

Ano man ang ipangaral ng Buddha sa kanyang salita, tinatanggap ng tao ayon sa kanilang salita na para bang yaon ay para lamang sa kanila.

Ang kalagayan ng pag-iisip ng Buddha ay lumalampas sa kaisipan ng tao; hindi ito maipapaliwanag sa pamamagitan ng mga salita; ito ay mababanggit lamang sa pamamagitan ng matalinghagang mga salita o parabola.

Ang ilog ay natitinag ng pagdamba ng mga kabayo at elepante, at nabubulisaw sa mga paggalaw ng isda at pagong; ngunit ang ilog ay patuloy pa rin ang pag-agos, hindi alintana ang gayong mga galaw. Ang Buddha ay tulad ng isang dakilang ilog. Ang mga isda at pagong ng ibang mga pangaral ay lumalangoy sa kanyang lalim at nakikipaglaro sa kanyang agos, ngunit sila'y bigo; ang Dharma ng Buddha ay patuloy ang pag-agos, busilak at walang alintana.

3. Ang Karunungan ng Buddha, sapagkat lubos, ay malayo sa sukdulan ng maling mga palagay at nananatiling panatag na mahirap ipaliwanag sa pamamagitan ng mga salita. Sapagkat lubhang marunong, alam Niya ang isip at damdamin ng lahat ng tao at nakikita ang lahat-lahat sa sanlibutan sa isang saglit.

Katulad ng pagkasalamin ng mga bituin sa langit sa tahimik na karagatan, ang pag-iisip, damdamin at mga pangyayari sa sangkatauhan ay nasasalamin sa kalaliman ng Karunungan ng Buddha. Ito ang dahilan kung bakit ang Buddha ay tinatawag na “ang Lubos na Nagkamit ng Kaliwanagan,” ang “Omniscience.”

Ang Karunungan ng Buddha ay nakapagpapasariwa sa tuyot na kaisipan ng tao, nagbibigay liwanag at nagtuturo sa tunay na kabuluhan ng daigdig, ang mga dahilan at epekto, mga pagsibol at pagkawala. Talaga nga, kung wala ang tulong ng Karunungan ng Buddha, anong aspeto ng daigdig ang maaaring maintindihan ng tao?

4. Ang Buddha ay hindi palagiang nagsasa-anyong Buddha. May mga pagkakataong Siya ay nagpapakita bilang isang demonyo o kaya'y bilang isang babae, isang diyos, isang hari, o isang mambabatas; maaaring makita siya sa isang bahay-aliwan o sa isang bahay-sugalan.

Sa panahon ng salot, nagpapakita Siya bilang isang manggagamot at sa panahon ng digmaan, nangangaral Siya ng pagtitiis at pagka-awa sa mga taong naghahirap; sa mga naniniwala na ang mga bagay ay walang katapusan, Siya ay nangangaral ng pagiging pansamantala ng lahat ng bagay at ng kawalang-katiyakan; sa mga palalo at makasarili, siya ay nangangaral ng pagpapakumbaba at pagpapakasakit; sa mga nakagapos sa makamundong pagnanasa, ipinakikita Niya ang pagdurusa ng daigdig.

Ang tungkulin ng Buddha ay ang magpamalas, sa lahat ng pagkakataon at sa lahat ng pangyayari, ng busilak ng kalikasan ng Dharma-kāya, ang tunay na anyo ng Buddha; sa gayon, ang awa at pagmamalaskit ng Buddha ay dumadaloy magpawalang-hanggan at saan man, na nagdudulot ng kaligtasan sa sanlibutan.

5. Ang daigdig ay tulad ng nagliliyab na tahanan na patuloy ang pagkatupok at pagkabuo. Ang tao, dahil sa pagkawala sa dilim ng walang kaalaman, ay natatalo ng galit, hirap, inggit, maling paniwala at makamundong mga pagnanasa. Katulad sila ng mga bata na nangangailangan ng lingap ng isang ina; lahat sila ay nakasandal sa awa ng Buddha.

Ang Buddha ay ama ng lahat; lahat ng tao ay anak

ng Buddha; ang Buddha ay ang pinakabanal sa lahat ng banal. Ang daigdig ay puno ng kabulukan at kamatayan. May pagdurusa saan ka man lumingon. Ngunit ang tao, sapagkat abala sa paghahanap ng makamundong kaligayahan ay sadyang mangmang upang maunawaan ito.

Nakita ng Buddha na ang daigdig na itong tigib ng kalinlangan ay isa lamang bahay na nagliliyab, kaya Siya ay lumisan at naghanap ng kapayapaan sa maaliwalas na kagubatan. Mula roon ay nananawagan Siya sa atin dala ng kanyang dakilang pagamamalasakit: "Itong daigdig ng pagbabago at pagdurusa ay ang aking daigdig; itong mga mangmang at nagbibingi-bingihan ay mga anak ko; Ako lamang ang makapagliligtas sa kanila sa kanilang mga maling akala at pagdurusa."

Dahil ang Buddha ay siyang dakilang hari ng Dharma, makapangangaral Siya sa tao ayon sa Kanyang kagustuhan; kaya ang Buddha ay nagpapakita sa daigdig upang ang tao ay Kanyang bigyan ng pag-asa. Upang iligtas ang tao sa pagdurusa, ipinangangaral Niya ang Dharma, subalit ang tao ay bingi dahil sa kanilang kasakiman at sila ay ayaw makinig.

Ngunit ang lahat ng nakinig sa Kanyang mga pangaral ay malaya na sa kahuwaran at hinagpis ng buhay. "Hindi maililigtas ang tao sa pamamagitan ng kanyang karunungan lamang," sinabi Niya, "sa pananam-palataya sila ay dapat dumulog sa Aking pangaral." Kung gayon, kailangang makinig sa pangaral ng Buddha at isakatuparan ang Kanyang mga tagubilin.

ANG DHARMA

UNANG KABANATA
ANG KASANHIAN

I

ANG APAT NA MGA MAHAL
NA KATOTOHANAN

1. Ang daigdig ay napupuno ng pagdurusa. Ang pagsilang ay pagdurusa, ang katandaan ay pagdurusa, ang pagkakasakit at kamatayan ay pagdurusa. Ang makita ang isang taong ating kinamumuhian ay pagdurusa, ang mawalay sa minamahal ay pagdurusa, ang pagkabigo sa pagsusumikap na matugunan ang ating mga pangangailangan ay pagdurusa. Sa katotohanan, ang buhay na hindi malaya sa pagnanasa at silakbo ng damdamin ay laging puno ng pagkabalisa. Ito ang tinatawag na Katotohanan ng Pagdurusa.

Ang sanhi ng pagdurusa ay nakasalalay sa pagkauhaw ng katawang-lupa at mga maling pananaw sa mga makamundong silakbo ng damdamin. Kung ang mga kauhawan at mga maling pananaw na ito ay tutuntunin sa kanilang pinanggalingan, sila ay nauugat sa matitinding mga hangarin ng likas na kahilingan ng katawan ng tao. Sapagkat ang pagnanasa ay may matibay na pagpupunyaging mangibabaw, ito ay naghahanap ng mga bagay at gawaing kaaya-aya, kahit ito ay naghahantong sa kamatayan. Ito ang Katotohanan ng Sanhi ng Pagdurusa.

Kung madadaig ang pagnanasa na siyang ugat ng lahat ng pagkahumaling ng tao ay mapupuksa rin ang pagkahumaling at magwawakas ang lahat ng pagdurusa ng tao. Ito ang tinatawag na Katotohanan ng Pagwakas ng Pagdurusa.

Upang marating ang kalagayang walang pagnanasa at walang pagdurusa, kailangang tahakin ang isang landasin. Ang mga bahagi nitong Mahal na Landasing ito ay: ang Wastong Pananaw, Wastong Pag-iisip, Wastong Pananalita, Wastong Pagkilos, Wastong Pamumuhay, Wastong Pagsusumikap, Wastong Pagninilaynilay at Wastong Konsentrasyon. Ito ang itinuturing ng Mahal na Landasin tungo sa Pagwakas ng Sanhi ng Pagdurusa.

Kailangang isa-isip ng mga tao ang mga Katotohanang ito, sapagkat ang daigdig ay batbat ng pagdurusa. Ang sinumang nagnanais makatakas sa gapos ng pagdurusa ay kailangang kumawala sa tanikala ng makamundong pagnanasa na siyang tanging dahilan ng pagdurusa. Matutuklasan lamang ang pamumuhay na malaya sa lahat ng makamundong pagnanasa at sa pagdurusa sa pamamagitan ng Kaliwanagan, at ang Kaliwanagan ay matatamo lamang sa pamamagitan ng disiplina ng Mahal na Landasin.

2. Lahat ng sumasaliksik ng Kaliwanagan ay kailangang maunawaan ang Apat na Mahal na Katotohanan. Kung walang pag-unawa sa mga ito, sila ay paulit-ulit na mawawala sa nakalilitong mga ilusyon ng buhay. Yaong mga nakauunawa nitong Apat na Mahal na Katotohanan

ay tinatawag na “mga taong nagkamit ng mata ng Kaliwanagan.”

Samakatuwid, ang sinumang nagnanais sundin ang tagubilin ng Buddha ay kailangang pag-ukulan ng pansin ang Apat na mga Mahal na Katotohanan at sikaping maunawaan ng malinaw ang kahulugan ng mga ito.

Kapag ang tao ay malinaw na nakakaunawa sa Apat na mga Mahal na Katotohanan, ang Mahal na Landas ay maglalayo sa kanya sa kasakiman; at kapag siya ay nakalaya sa kasakiman, hindi na siya makikipag-alitan sa daigdig. Hindi siya papatay, magnanakaw, makikiapid, manlilinlang, magsasamantala, maiinggit, papapnawan ng pagtitimpi, lilimot sa pagkasamantala ng buhay o maniniil.

3. Ang pagsunod sa Mahal na Landas ay tulad sa pagpasok sa isang madilim na silid na may taglay na pananglaw: ang karimlan ay magmamaliw at ang silid ay magliliwanag.

Ang mga taong nakauunawa sa kahulugan ng mga Mahal na Katotohanan at nakababatid ng Mahal na Landas ay nagtataglay ng tanglaw ng karunungan na nag-aalis ng karimlan ng kamangmangan.

Ang Buddha ay gumagabay sa tao sa paghahabilin ng Apat na Mahal na Katotohanan. Ang nakauunawa ng wasto sa mga Ito ay magtatamo ng Kaliwanagan; ang mga ito ay gagabay at tatangkilik sa iba sa malungkot at nakalilitong daigdig na ito. Kapag ang Apat na Mahal na Katotohanan ay malinaw na nauunawaan, ang lahat ng

pinagmumulan ng mga makamundong pagnanasa ay tuluyang maglalaho.

Sa pagsulong mula sa Apat na Mahal na Katotohanan, ang mga alagad ng Buddha ay magkakamit ng iba pang mahahalagang katotohanan; matatamo nila ang dunong upang maunawaan ang lahat ng kahulugan, at magtataglay ng kakayahan upang palaganapin ang Dharma sa daigdig.

II KASANHIAN

1. Mayroong mga sanhi sa lahat ng pagdurusa at mayroon ding paraan upang lutasin ang mga ito, sapagkat ang lahat sa daigdig ay bunga ng malawakang pagkaganap ng mga sanhi at kalagayan, at ang lahat ay pumapanaw sa paglipas ng mga sanhi at kalayang ito.

Ang ulan ay pumapatak, ang hangin ay umiihip, ang mga bulaklak ay namumukadkad, ang mga dahon ay nanunuyo at nalalaglag; ang mga pangyayaring ito ay naaayon sa mga sanhi at kalagayan na nagpapaganap sa mga ito, at papanaw sa paglipas ng mga sanhi at kalagayan.

Isinilang ang isa sa kalayayan ng pagkamagulang; ang kanyang katawan ay binubuhay ng pagkain at ang kanyang diwa ay pinatatatag ng pagtuturo at karanasan.

Samakatuwid, ang katawan at diwa ay nauugnay sa mga kalagayan at nagbabago sa pagbabago ng kalagayan.

Katulad ng lambat na nabubuo sa maraming buhol, ang lahat ng bagay sa daigdig ay magkakarugtong. Ang sinuman na mag-isip na ang isang buhol ng lambat ay hiwalay at nag-iisang bagay, siya ay nagkakamali.

Kaya tinawag na lambat ang isang lambat ay dahil sa ito ay binubuo ng magkakarugtong na buhol, at ang bawat buhol ay may kanya-kanyang kinalalagyan at katungkulan kasama ng ibang mga buhol.

2. Ang mga bulaklak ay naging mga bulaklak dahil sa magkakaugnay ng mga pangyayari na nagbigay daan sa kanilang pamumukadkad. Ang mga dahon ay nalalaglag dahil sa magkakaugnay na mga pangyayari na naghatid sa mga pangyayaring yaon. Ang mga bulaklak ay hindi kusang lumilitaw, at ang isang dahon ay hindi nalalaglag dahil sa kaniyang sarili. Ang lahat ay may pinagmulan at may wakas; walang bagay na nag-iisa at walang pagbabago.

Walang kupas at hindi nagbabagong batas ng daigdig ang katotohanang lahat ng pangyayari ay lumilitaw sa pamamagitan ng mga magkakaugnay na dahilan at pangyayari, at ang lahat ng bagay ay nawawala o naglalaho sa gayon ding batas; ang lahat ay nagbabago, walang naiwan na walang pagbabago.

III

ANG NAKAUGNAY NA PANIMULA

1. Saan, kung gayon, nagmumula ang pighati, kalung-

kutan, sakit at paghihirap ng tao? Hindi baga't ito ay makikita sa pangyayaring ang tao ay sadyang mangmang at padalus-dalos?

Sila ay tumitingala sa buhay ng yaman at karangalan, kaaliwalasan at kaligayahan, katuwaan at kaluhuhan, kamangmangan sa katotohanan na ang pagnanasa sa mga bagay ding ito ay siyang sanhi ng pagdurusa ng tao.

Sa simula pa, ang daigdig ay puno ng kalamidad, bukod pa sa hindi maiiwasang katotohanan ng pagkasakit, pagtanda at pagkamatay.

Subalit kung ating lilimiing mabuti ang mga pangyayari, malalaman natin na ang puno ng lahat ng ating pagdurusa ay ang matinding pagnanasa. Kung maaalis ang kasakiman ng tao, ang kanyang pagdurusa ay magwawakas.

Ang pagkasakim ay lumilitaw sa kamangmangan at maling paghahakahaka na puno ang pag-iisip ng tao.

Ang kamangmangan at maling paghahakahaka ay nagmumula sa katotohanang ang tao ay hindi batid ang tunay na dahilan ng mga pangyayari ng bagay-bagay.

Mula sa kamangmangan at maling paghahakahaka ay lumilitaw ang maruming pagnanasa sa mga bagay na sa katotohanan ay hindi makakamtan, na kung alin ay walang maliw na hinahanap ng tao.

Dahil sa maling paghahakahaka at kamangmangan, ang tao ay nakawawatas ng pagkakaiba-iba, na kung saan, sa katotohanan, ay walang pagkakaiba. Ang totoo, walang pagkakaiba ng tama o mali sa pag-uugali ng tao; subalit ang tao, dahil sa kamangmangan, ay nag-aakala ng pagkakaiba at naghuhusga na tama o mali.

Dahil sa kanilang kamangmangan, ang tao ay palagi nang nag-iisip ng mali at nawawala sa tamang pananaw at, sa pagsunod sa kanilang sariling kagustuhan ay nakagagawa ng mali. Ang kinahihinatnan ay ang kanilang pagkapit sa isang buong katawan ng mga hakahaka.

Sa paggamit ng kanilang mga gawain upang isakatu-paran ang kanilang kagustuhan, ang paghahakahaka ng mga pagkakaiba-iba bilang panimula, sa pagkulimlim ng kaisipan dahil sa kamangmangan, binubusog ng masidhing mga pagnanasa, pinag-iibayo ng pagpapadalus-dalos, sila'y nag-iipon ng mga maling paniniwala at kung ano-anong kasamaan at pasan-pasang tinatahak ang daigdig.

2. Ang katotohanan, ang katawan ng mga haka-hakang ito ay ang kanilang kaisipan. Samakatuwid, ang kanilang sariling pag-iisip ang siyang sanhi ng mga guni-guni ng kalungkutan, pighati, sakit at paghihirap.

Ang buong daigdig na ito ng mga guni-guni at haka-haka ay walang katotohanan kundi aninong sanhi ng ating kaisipan. At gayon pa man, ang kaisipan din nating ito ang siyang pinagmumulan ng Kaliwanagan.

3. Sa daigdig na ito ay may tatlong maling mga paniniwala. Kung ikaw ay ayon sa alin mang mga paniniwalang ito, ay nararapat lamang na ang lahat ng bagay sa daigdig ay iyong iwaksi.

Una, may nagsasabing ang lahat ng pangyayari sa sangkatauhan ay sadyang itinalaga; pangalawa, may naniniwalang ang lahat ay nilalang ng Diyos at nasa ilalim ng kanyang nasa; pangatlo, may nagsasabing ang lahat ng pangyayari ay nagaganap na lamang at walang sanhi o kaugnayan.

Kung ang lahat ng bagay ay itinalaga ng kapalaran, lahat ng tama at maling gawa ay itinalaga, ligaya't dusa ay itinalaga; walang bagay na hindi itinakda. Kung gayon, lahat ng balak at sikap ng tao para sa kaayusan at kaunlaran ay walang halaga at patutunguhan at ang sangkatauhan ay wala nang pag-asa.

Gayundin ang totoo sa dalawa pang mga paniniwala, sapagkat kung ang lahat sa huling sandali ay nasa kamay ng Diyos o nangyayari na lamang, anong pag-asa mayroon sa pagsunod? Hindi katakataka kung ang mga taong naniniwala sa mga hakahakang yaon ay nawawalan ng pag-asa at walang pagpupunyaging kumilos ng matino at iwasan ang masama.

Ang totoo, ang tatlong paniniwalang ito ay pawang mali: — lahat ng bagay ay mula sa magkakasunod na paglitaw na ang siyang sanhi ay ang magkakarugtong na kasanhian at kalagayan.

IKALAWANG KABANATA

ANG TEORIYA NG ISIP-LAMANG AT
ANG TUNAY NA KALAGAYAN
NG MGA BAGAY

I

ANG PAGKATINAG AT KAWALANG-
PANSARILING-KAKANYAHAN

1. Ang katawan at kaisipan man ay lumilitaw dahil sa magkakaugnay na kadahilanan, hindi nangangahulugang mayroong pansariling kakanyahan. Sapagkat ang katawang lupa ay isang kabuuan ng mga elemento, ito ay natitinag.

Kung ang katawan ay isang pansariling kakanyahan, ito ay makapangyayari at makagagawa ng kahit anong kanyang naisin.

Ang isang hari ay may kapangyarihang pumuri o magparusa ayon sa kanyang nais, subalit siya ay nagkaka-sakit sa ayaw niya o sa gusto, tumatanda nang laban sa kanyang nais, at ang kanyang kapalaran at kagustuhan ay malimit na walang kaugnayan sa isa't isa.

Gayundin, ang kaisipan ay hindi ang pansariling kakanyahan. Ang isip ng tao ay isang kabuuan ng mga sanhi at kalagayan. Ito ay patuloy sa pagbabago.

Kung ang kaisipan ay isang pansariling kakanyahan,

ito ay makapangyayari at makagagawa nang ayon sa kanyang nais; ngunit ang kaisipan ay palagi nang nawawalay sa mga gawaing alam niya ay tama at nakagagawa ng masama laban man sa kanyang kaalaman. Gayon nga, para bang walang nangyayari ng lubos na ayon sa kagustuhan ng ating sarili.

2. Kung mayroong tatanungin na ang katawan ba ay walang pagmamaliw o natitinag, ang tiyak na sagot ay “natitinag”.

Kung mayroong tatanungin kung ang pansamantalang buhay ba ay kaligayahan o pagdurusa, ang kalimitang sagot ay “pagdurusa”.

Ang maniwalang ang gayong natitinag na bagay, pabagu-bago at tigib ng pagdurusa ay ang pansariling kakanyahan ay isang malubhang kamalian.

Ang kaisipan ng tao ay may pagkatinag at pagdurusa rin; ito ay hindi nagtataglay ng bagay na matatawag na pansariling kakanyahan.

Ang ating tunay na katawan at kaisipan, na bumubuo ng isang katauhan, at ang kapaligiran nito, ay malayo sa mga paniwalang “ako” at “akin”.

Ito ay walang iba kundi ang kaisipan na binabalot ng dungis ng pagnanasa, hindi mapasok ng karunungan, at nagpipilit sa pag-iisip ng “ako” at “akin”.

Sapagkat ang katawan at ang kapaligiran nito ay nagmumula sa magkakaugnay na dahilan at kalagayan,

ang mga ito ay patuloy ang walang maliw na pagbabago.

Ang kaisipan ng tao, sa walang pagmamaliw nitong pagbabago, ay tulad ng dumadaloy na tubig sa ilog o ng apoy ng nagliliyab na kandila; tulad ng isang unggoy, ito ay patuloy ang paglukso, walang tigil saglit man.

Ang isang marunong na tao, sa pagkasilay at pagkarinig nito, ay dapat na magwaksi sa anumang pagkalulong ng katawan o kaisipan, kung siya man ay magkakamit ng Kaliwanagan.

3. Mayroong limang bagay na hindi makakamit ng sinuman sa daigdig: una, ang pigilin ang pagtanda habang siya ay tumatanda; pangalawa, ang pigilin ang pagkaka-sakit; pangatlo, ang pigilin ang pagkamatay; pang-apat, ang pawalan ng katotohanan ang paglalaho samantalang mayroong paglalaho; panlima, ang pawalan ng katotohanan ang pagkapagod.

Ang lahat ng pangkaraniwang tao sa mundong ito sa malao't madali'y makatatagpo sa mga katotohanang ito, at kalimita'y pagdurusahan ang pangyayari nito. Subalit yaong mga nakarinig sa pangaral ng Buddha ay hindi magdurusang sapagkat nalalaman nila na ang mga bagay na ito ay hindi maiiwasan.

Mayroong apat na katotohanan sa daigdig na ito: una, ang lahat na nabubuhay ay sumisibol mula sa kamangmangan; pangalawa, ang lahat ng bagay na ating

ninanasa ay nagbabago, walang katiyakan at pagdurusa; pangatlo, ang lahat ng bagay na lumilitaw ay nagbabago rin, hindi tiyak at pagdurusa; pang-apat, walang bagay na matatawag na “sarili”, at walang bagay na “akin” saan mang sulok ng daigdig.

Ang mga katotohanang ito na tumutukoy sa pagkatinag at panandalian at kawalang pansariling kakanyahan ng lahat ng bagay ay walang kaugnayan sa pagsibol o hindi pagsibol ng Buddha sa mundong ito. Ang mga katotohanang ito ay tiyak; alam ito ng Buddha at, dahil dito, ipinangangaral Niya ang Dharma sa lahat ng tao.

II

ANG TEORIYA NG KAISIPAN-LAMANG

1. Ang delusyon at ang Kaliwanagan ay nagmumula sa kaisipan, at ang lahat ng bagay o pangyayari ay nagbubuhat sa kapangyarihan ng kaisipan, katulad ng paglitaw ng iba't ibang bagay sa manggas ng isang salamangkero.

Ang gawain ng kaisipan ay walang hangganan, sila'y bumubuo ng kapaligiran ng buhay. Ang maruming kaisipan ay bumubuo ng masasamang bagay at ang busilak na kaisipan ay bumubuo ng mabubuting bagay; kung gayon, ang kapaligiran ay wala ring hangganan tulad ng gawain ng kaisipan.

Katulad ng isang larawan na iginuhit ng isang pintor, ang kapaligiran ay gawa ng mga pagtakbo ng kaisipan.

Ang kapaligirang gawa ng Buddha ay busilak at walang dungis, subalit yaong gawa ng pagkaraniwang tao ay hindi.

Ang isang larawan ay nakapagsasabi ng di-mabilang na detalye. Ganyan ang kaisipan ng tao sa pagpuno ng kanyang kapaligiran. Walang bagay sa mundo na hindi gawa ng kaisipan.

Ang Buddha ay may tamang kaalaman sa lahat ng bagay na hinubog ng kaisipang mortal. Kaya ang lahat ng nakaaalam nito ay nakakakita sa tunay na Buddha.

2. Subalit ang kaisipan na gumagawa ng kanyang kapaligiran ay hindi ligtas sa gapos ng alaala, pangamba o hapis, hindi lamang ng nakaraan kundi ng kasalukuyan at hinaharap man, sapagkat sila ay nagmula sa kamangmangan at kasakiman.

Sa kamangmangan at kasakiman nagmumula ang daigdig ng delusyon, at ang salimuot ng magkakaugnay na kasanhian at kalagayan ay nalagay sa loob ng kaisipan lamang at wala na saan pa man.

Ang buhay at kamatayan ay magmumula sa kaisipan at nasa loob ng kaisipan. Samakatuwid, kapag ang kaisipan na nagpapahalaga sa buhay at kamatayan ay lumipas, ang daigdig ng buhay at kamatayan ay kasama nitong maglalaho.

Ang isang buhay na hindi mulat sa katotohanan ay nagmumula sa isang kaisipan na naguguluhan sa kanyang sariling daigdig ng delusyon. Kung matututuhan natin na walang daigdig ng delusyon sa labas ng ating kaisipan, ang kaisipang lito ay maliliwanagan. At sapagkat matitigil tayo sa paggawa ng masamang kapaligiran, makakamit natin ang Kaliwanagan.

Sa ganitong paraan nabubuo ng kaisipan ang daigdig ng buhay at kamatayan, nakagapos at pinamumunuan ng kaisipan; ang kaisipan ang hari sa anumang kalagayan. Ang daigdig ng pagdurusa ay gawa ng tiwaling pag-iisip ng mortal na kaisipan.

3. Samakatuwid, ang lahat ng bagay ay pinamumunuan at likha ng kaisipan. Katulad ng pagsunod ng gulong sa kalabaw sa paghila nito sa kariton, gayon din ang pagsunod ng pagdurusa sa isang tao na nagsasalita at kumikilos nang ayon sa isang kaisipang hindi busilak.

Subalit kapag ang isang tao ay nagsasalita at kumikilos nang ayon sa isang mabuting kaisipan, ang kaligayahan ay nakasunod sa kanya tulad ng kanyang anino. Ang mga nakagagawa ng mali ay sinusundan ng alalahaning, “nakagawa ako ng mali”, at ang alaala nito ay sumusumbat at nagbabadya ng kabayaran sa mga araw na darating. Subalit ang mga kumikilos nang may magandang hangad ay may ligayang nasasambit, “Nakagawa ako ng mabuti”, at pinaliligaya ng lubos ng alaalang ito na magdudulot ng ibayo pang ligaya sa mga darating na araw.

Kapag ang kaisipan ay hindi busilak, ito ay magpapa-buway sa ating pagtawid sa baku-bako at mahirap na daan ng buhay; tayo'y malimit na madadapa at masasaktan. Subalit kapag ang kaisipan ay busilak, ang ating landas ay magiging maaliwalas at ang paglalakbay ay mapayapa.

Ang isang naghahangad na malasap ang pagkabusilak ng katawan at kaisipan ay maglalandas sa pagka-Buddha, huhulagpos sa gapos ng makasarili at maruming isip at masamang mga pagnanasa. Ang isang payapa ang kaisipan ay nagkakamit ng kapayapaan at sa gayon, ay higit at masugid na nalilintang ang kanyang kaisipan araw at gabi.

III

ANG TUNAY NA KALAGAYAN NG MGA BAGAY

1. Sapagkat ang lahat ng bagay sa mundong ito ay sumibol sa pamamagitan ng mga kasanhian at kalagayan, walang maaaring pangunahing pagkakaiba ang mga bagay. Ang mga pagkakaibang ating nakikita sa biglang tingin ay dulot ng ating kakatwa at mapagtanging pag-iisip.

Sa kalangitan ay wala talagang tinatawag na silangan at kanluran; ang tao lamang ang gumagawa ng gayong mga pagkakaiba-iba at pinaniniwalaang ang mga iyon ay totoo.

Ang mga bilang mula isa hanggang walang-hanggan ay buong-bilang bawat isa at hindi nagtataglay ng pagkakaiba-iba ng dami sa kanilang sariling katayuan; subalit ang tao ay gumagawa ng pagtatangi para sa

kanilang sariling kaluwagan, upang maging palatandaan ng iba't ibang dami.

Sa katunayan ay walang pagkakaiba ang mga pagsibol at pagkawasak, ang tao lamang ang nagtatangi ng pagkakaiba at tinatawag ang isang pagsilang at ang isa pa'y kamatayan. Sa paggawa ay walang pagkakaiba ang tama at mali, subalit ang tao ay gumagawa ng mga pagtatangi para sa kanilang sariling kaluwagan.

Ang Buddha ay lumalayo sa ganitong mga pagtatangi at ang mundo'y tinitingnan ng tulad sa pagtingin sa naglalahong bula. Sa Buddha'y ilusyon ang bawat tiyak na bagay; alam Niya na anuman ang nasisilayan at itinatapon ng kaisipan ay hindi mahalaga; sa gayon ay napagwawagihan Niya ang mga patibong ng aninong mga bagay at ng mapagtanging pag-iisip.

2. Ang tao ay kumakapit sa mga bagay dahil sa kanilang inaalang kaluwagan at ginhawang dulot ng mga ito; sila'y nalululong sa kasaganahan, kayamanan at karangalan; sila'y nalululong nang lubos sa makamundong buhay.

Sila'y padalus-dalos na humuhusga ng mga pagkakaiba-iba ng mga pagsibol at pagka-wala, mabuti at masama, tama at mali. Sa tao, ang buhay ay isang magkakasunod na mga paghahanap at pagkalulong, at pagkatapos, dahil dito, sila ay dumadanas ng ilusyon ng sakit at pagdurusa.

May isang taong mahaba ang nilalakbay, ang nakara-

ting sa isang ilog. Sinabi niya sa sariling: “Ang bahaging ito ng ilog ay lubhang mahirap at mapanganib na tawirin, at sa kabila nama’y tila madaling tawirin, ngunit paano ako tatawid? Kaya siya’y gumawa ng balsa mula sa mga sanga ng kahoy at matitibay na damo at tambo at siya’y nakatawid nang matiwasay. At tapos ay nag-isip siyang: “Naging malaki ang tulong ng balsang ito sa akin sa pagtawid sa ilog; hindi ko ito iiwan upang mabulok lamang, dadalhin ko ito sa aking paglalakbay”. Nang gayon ay nagpataw siya ng hindi kailangang pabigat sa kanyang sarili. Maaari ba siyang tawaging isang marunong?

Ang parabulang ito ay nagtuturo na kahit ang mabuting bagay, kapag nagiging pabigat na di-kailangan, ay dapat na itapon; lalo na kung ito ay masamang bagay. Ginawang panuntunan sa buhay ng Buddha na iwasan ang mga walang kabuluhan at hindi kailangang mga pagtatalo.

3. Ang mga bagay ay hindi dumarating at umaalis; hindi sumisibol at pumapanaw; kung gayon ay hindi tayo nagkakamit o nawawalan ng mga pag-aari.

Sinasabi ng Buddha na ang mga bagay ay hindi sumisibol o pumapanaw sapagkat nalalampasan ng mga ito ang patotoo at pagtangga ng mga pagsibol at pagpapanaw. Sapagkat ang lahat ng bagay ay mga pagkakatugma at pagkakasunod-sunod ng mga kasanhian at kalagayan, ang isang bagay sa kanyang sarili ay hindi lumilitaw, kaya masasabing ito ay “wala”. Sa kabilang

dako, sapagkat ito ay kakabit ng mga kasanhian at kalagayan, masasabing ito ay hindi “wala”.

Ang malulong sa isang bagay dahil sa anyo nito ang pinanggagalingan ng delusyon. Kung ang mga anyo ay hindi mimithiin, ang maling pag-iisip at kakatwang delusyon ay hindi lilitaw. Ang Kaliwanagan ay ang pagkilala sa katotohanang ito at ang maging malaya sa gayong kahangalan.

Ang daigdig ay totoong katulad ng isang panaginip at ang lahat ng yaman sa daigdig ay nakabibihag na malikmata. Katulad ng tila totoong tanawin sa isang larawan, ang mga bagay ay walang katotohanan subalit tulad ng usok.

4. Ang maniwalang ang mga bagay na likha ng di-mabilang na magkakadugtong na mga kasanhian ay mananatili magpakailanman ay isang malubhang kamalian at ito ang tinatawag na teoriya ng di-pagkatinag; subalit gayon din kalubha ang kamaliang maniwala na ang mga bagay ay lubos na naglalaho; ito ang tinatawag na teoriya ng pagka-wala.

Ang mga kategoryang ito ng walang-hanggang-buhay at kamatayan, paglitaw at pagka-wala, ay hindi maipatutungkol sa pangunahing kalikasan ng mga bagay, subalit nararapat lamang sa mga kaanyuang nakikita ng marungis na mata ng tao. Dahil sa pagnanasa, ang tao ay nauugnay at nalululong sa ganitong mga kaanyuan; subalit sa tunay na kalikasan ng mga bagay ay walang gayong mga

pagkakaiba-iba at pagkalulong.

Sapagkat ang lahat ng bagay ay likha ng magkaka-dugtong na kasanhian at kalagayan, ang kaanyuan ng mga bagay ay patuloy sa pagbabago; ito ay, walang pagkaka-pare-pareho ang mga pagsasa-anyo na dapat ay mayroon ang tunay na mga sangkap. Dahil sa patuloy na mga pagbabagong ito ng mga pagsasa-anyo ay maihahalintulad natin ang mga bagay sa isang malikmata at isang panaginip. Subalit, kahit nga ba patuloy ang pagbabago ng mga pagsasa-anyo, sa kanilang pangunahing espirtual na kalikasan, ay walang pagbabago.

Sa isang tao, ang ilog ay ilog, subalit sa isang gutom na demonyo na nakakakita ng apoy sa tubig, ang ilog ay naglalagablab na apoy. Samakatuwid, ang makipag-usap sa isang tao tungkol sa isang ilog ay may kahulugan, subalit sa isang demonyo'y wala itong maiintindihan.

Sa ganoon ding paraan, masasabing ang mga bagay ay tulad sa mga ilusyon; sila ay masasabing naririto o wala.

At saka, isang kamalian ang kilalanin ang lumilipas na buhay na ito bilang ang walang pagbabagong buhay ng katotohanan. Subalit, hindi masasabing may isang daigdig ng di-pagkatinag at katotohanan, hiwalay sa mundong ito ng pagbabago at pagsasa-anyo. Kamalian ang magpalagay na ang daigdig na ito ay pansamantala lamang o ang siyang tunay.

Subalit ang mga taong mangmang sa daigdig na ito

ay nag-aakalang ito nga ang siyang tunay na daigdig at nagpapatuloy sa paggawa sa gayong kakatwang pagpapalagay. Subalit dahil nga sa ang mundong ito ay isang ilusyon lamang ang kanilang mga paggawa, dahil mula sa maling pag-aakala, ay nagtutulak lamang sa kanila sa kapahamakan at pagdurusa.

Ang isang pantas, nakikilalang ang mundong ito ay isa lamang na ilusyon, ay hindi kumikilos na para bang ito ay totoo, kaya siya ay nakaliligtas sa pagdurusa.

IV

ANG GITNANG DAAN

1. Sa mga naglalandas patungong Kaliwanagan, mayroong dalawang kasukdulan na kailangan nilang paka-iiwasan. Una ay ang kasukdulan ng pagsunod sa bawat nasa ng katawan. Pangalawa ay ang kabaligtarang kasukdulan ng hindi makatuwirang pagpaparusa sa katawan at kaisipan, nagtatakwil sa buhay na ito at labis-labis ang pagsunod sa asetikong uri ng pamumuhay.

Ang Mahal ng Landasin, lumalagpas sa dalawang kasukdulang ito ay nagtutungo sa Kaliwanagan, karunungan at kapayapaan, ay matatawag na Gitnang Daan. Ano ang Gitnang Daan? Ito ay binubuo ng Waluhang Mahal na Landas: ang tamang pananaw, tamang pag-iisip, tamang pananalita, tamang pag-uugali, tamang pamumuhay, tamang pagpupunyagi, tamang pag-aalaala, at tamang konsentrasyon.

Katulad ng nasabi na, ang lahat ng bagay ay sumisibol o pumapanaw dahil sa walang katapusang pagkakasunod-sunod ng mga kasanhian. Ang mangmang na tao ay kumikilala sa buhay bilang isang pagsibol o pagkawala, subalit ang mga paham ay nakawawatas sa kabila ng pagsibol at pagka-wala ng kahigtang lumalampas sa dalawang ito; ito ang nawawatas sa Gitnang Daan.

2. Halimbawa, may isang trosong nakalutang sa isang ilog. Kung hindi ito mapupunta sa pampang, o lulubog, o kukunin ng isang tao, o mabubulok agad, mararating nito ang dagat. Ang buhay ay tulad ng trosong ito na nasabat sa isang dakilang ilog. Kung ang isang tao ay hindi malululong sa isang buhay ng pagpapasasa, o, sa pagtalikod sa buhay, ay hindi maliligaw sa buhay ng pagpaparusa sa sarili; kung siya ay hindi magiging palalo sa katangiang kanyang taglay o malulong sa masamang mga gawa; kung sa kanyang paghahanap ng Kaliwanagan ay hindi siya magiging mapaglait sa delusyon, o matakot dito, ang taong ito ay naglalandas sa Gitnang Daan.

Ang mahalagang tandaan sa pagtahak sa landas tungo sa kaliwanagan ay ang pag-iwas na makulong at magapos ng anumang kasukdulan. Ito ay ang palagiang pagsunod sa Gitnang Daan.

Nalalamang ang mga bagay ay hindi sibol o wala, nasa isip ang malapanaginip na kalikasan ng lahat, ika'y dapat na umiwas na magapos ng pagpapahalaga sa

kakanyahan o pagpuri sa mabuting gawa; o makulong at magapos ng ano pa man.

Kung ang isang tao ay iiwas na mahuli sa takbo ng kanyang mga pagnanasa, dapat na matutuhan niya sa simula pa ang iwasang mawili sa mga bagay o siya'y malululong sa mga ito. Hindi siya dapat malulong sa pagsibol o pagka-wala, sa anumang bagay na panloob o panlabas, o sa mabubuting bagay o masama, sa tama o sa mali.

Kung siya ay malululong sa mga bagay, sa sandaling iyon, sa isang iglap, ay magsisimula ang buhay ng delusyon. Ang sinumang tumatahak sa Mahal na Landasin tungo sa Kaliwanagan ay hindi dapat magtago ng pighati, o magtangi ng mga pag-asam, subalit harap sa anumang darating nang may buo at payapang kaisipan.

3. Ang Kaliwanagan ay walang takdang anyo o likas na maaaring pagpakitaan nito; kaya sa Kaliwanagan mismo ay walang dapat na maliwanagan.

Ang Kaliwanagan ay lumilitaw sa dahilang may delusyon at kamangmangan; kung ang mga ito ay maglalaho, gayon din ang Kaliwanagan. Ang kabaligtaran nito ay totoo rin: ang delusyon at kamangmangan ay lumilitaw dahil sa Kaliwanagan; kapag ang Kaliwanagan ay naglaho, ang kamangmangan at delusyon ay maglalaho rin.

Samakatuwid, mag-ingat sa pag-iisip na ang Kaliwanagan ay isang “bagay” na kakapitan, o ito'y magiging isa

ring hadlang. Kapag ang kaisipan na naglalagi sa dilim ay naliwanagan, ito ay maglalaho, at sa kanyang paglalaho, ang bagay na ating tinatawag na Kaliwanagan ay maglalaho rin.

Habang ang tao ay nagnanasa ng Kaliwanagan at kakapit dito, ibig sabihin ay nasa kanila pa rin ang delusyon; kaya ang sinumang tumatahak sa landas tungo sa Kaliwanagan ay di dapat kumapit dito, at kapag nakamit na nila ang Kaliwanagan ay hindi sila dapat manatili rito.

Kapag ang tao ay nagkamit ng Kaliwanagan sa ganitong kahulugan, ang ibig sabihin nito ay ang lahat ng bagay sa kanilang sarili ay Kaliwanagan mismo; samakatuwid, ang tao ay dapat na maglandas tungo sa Kaliwanagan hanggang, sa kanilang pag-iisip, ang makamundong mga pagnanasa ay singtulad na ng Kaliwanagan.

4. Ang konseptong ito ng malawak ang kaisahan, na ang mga bagay, sa kanilang likas na kalagayan ay walang pagkakaiba-iba, ay tinatawag na “Sūnyatā”. Ang kahulugan ng Sūnyatā ay kawalang kabuuan, ang hindi ipinanganak, ang walang sariling kalikasan, walang tambalan. Sapagkat walang likas na anyo o katangian ang mga bagay sa kanilang sarili, masasabi nating sila ay hindi ipinanganganak o nawawasak. Walang bagay sa kanilang tunay na kalikasan ang matatanto sa pagtatangi; kaya ang mga bagay ay tinatawag na walang kabuuan.

Kagaya ng nasambit na, ang lahat ng bagay ay sumisibol at naglalaho dahil sa mga kasanhian at kalagayan. Walang bagay na lumilitaw na lubos na nawawalay; ang lahat ng bagay ay kaugnay ng lahat ng iba pang bagay.

Saan mang may liwanag ay mayroong anino; saan mang may kahabaan ay may kaiklian; saan mang may puti ay may itim. Katulad ng mga ito, dahil ang pansariling kalikasan ng mga bagay ay di-mapag-iisa, sila ay tinatawag na walang Kabuuan.

Sa ganito ring pagpapaliwanag, ang Kaliwanagan ay di-maaaring mawalay sa kamangmangan, o ang kamangmangan sa Kaliwanagan. Sapagkat ang mga bagay ay di-nagkakaiba sa kanilang tunay na kalikasan, walang maaaring dalawahan.

5. Nakaugalian nang isipin ng tao ang kanilang pagiging kaugnay sa pagsilang at kamatayan. Subalit sa katotohanan ay walang gayong mga palagay.

Kapag namulat ang tao sa katotohanang ito, nakilala na nila ang katotohanan ng pagiging di-dalawahan ng pagsilang at kamatayan.

Dahil ang tao ay naniniwala sa pansariling kakanyahan kaya sila ay nagpapahalaga sa hinagay na pag-aari; subalit dahil nga walang bagay na tinatawag na sarili, walang bagay na tinatawag na pag-aari. Kapag namulat ang tao sa katotohanang ito, makikilala nila ang katotohanan ng pagiging di-dalawahan.

Ang tao ay nagtatangi sa pagkaka-iba ng kabanalan at karunungan; subalit sa kalikasan ng mga bagay ay walang gayong pagkakaiba, maliban sa kanilang pagsibol mula sa mali at kakatwang anino sa kanilang kaisipan.

Sa gayon ding paraan, ang tao ay kumikilala ng pagkaka-iba ng mabuti at masama, subalit ang mabuti at masama ay di-nawawalay sa isa't-isa. Sa mga naglalandas tungo sa Kaliwanagan ay walang gayong dalawahan, at ito ay nagtuturo sa kanila ng hindi pagpuri sa mabuti at pagtuligsa sa masama, o hamakin ang mabuti at palampasin ang masama.

Ang tao ay natural lamang na matakot sa masamang kapalaran at magmithi ng magandang bukas; subalit kung lilimiing mabuti ang kanilang pagkaka-iba, ang kasawiang palad ay madalas na nagiging magandang kapalaran at ang magandang kapalaran ay nagiging kasawiang palad. Ang taong pantas ay natututong makibaka sa pabagu-bagong kalagayan sa buhay nang may matiwasay na kaisipan, hindi nabubulag ng tagumpay o natatalo ng kasawian. Sa gayon ay nakikilala ang katotohanan ng pagiging di-dalawahan.

Samakatuwid, lahat ng salitang bumabanggit sa mga kaugnayang dalawahan — kagaya ng pagsibol at pagkawala, makamundong pagnanasa at tunay na kaalaman, kabusilakan at kandungisan, mabuti at masama — mga salitang nagpapahiwatig ng pagkakaiba-iba sa ating pag-iisip, ay hindi nakikilala sa tunay na kalikasan ng mga

bagay. Kung ang tao ay di-kikilala sa gayong mga salita, magiging malaya sa damdaming ginigising ng mga ito, nawawatasan nila ang panlahat na katotohanan ng Sūnyatā.

6. Katulad ng pagsibol at pagyabong ng mabango at busilak na bulaklak ng lotus sa putik ng latian sa halip na sa malinis na lupa ng kabukiran, ang busilak na Kaliwanagan ng pagka-Buddha ay sumisibol mula sa putik ng makamundong pagnanasa. Kahit na ang mga maling paniwala ng ibang erehe at ang delusyon ng makamundong pagnanasa ay maaaring maging binhi sa pagka-Buddha.

Bago makuha ng maninisid ang perlas sa ilalim ng dagat ay haharap muna siya sa panganib ng matutulis na koral at gutom na pating. Gayon din, ang sinumang nagmimithi ng mahal na perlas ng Kaliwanagan ay kailangang humarap sa peligro ng makamundong pagnanasa. Kailangan munang maligaw sa batuhang bulubundukin ng egoismo at pagkamakasariili bago mamulat ang isang tao at magmithing malaman ang daan tungo sa Kaliwanagan.

May isang alamat tungkol sa isang ermitanyong masidhi ang pagmimithing malaman ang tamang landasin na umakyat sa isang bundok ng patalim at tumalon sa apoy at naligtas dahil sa kanyang masidhing pag-asa. Ang sinumang handang humarap sa peligro ng landasin ay makadarama ng malamyos na dampi mula sa matalim na

bulubundukin ng pagka-sarili at sa gitna ng apoy ng pagkasuklam at, sa katapusan ay malalaman niya na ang pagka-sarili at mga makamundong pagnanasang ito na kanyang pinaglabanan at pinagdusahan ay ang siya ring Kaliwanagan.

7. Ang pangaral ng Buddha ay natutungo sa atin sa katotohanan ng kawalang-dalawahan, mula sa konseptong nagtatangi ng dalawang magkasalungat na pananaw. Isang kamalian ang maghanap ng bagay na tinatawag na mabuti at tama, at magtakwil sa bagay na tinatawag na masama at mali.

Kung ang tao ay nagpupumilit na maniwalang ang lahat ng bagay ay hungkag at pansamantala lamang, isang malaki ring kamalian ang magpumilit sa paniwalang ang lahat ng bagay ay totoo at walang pagbabago. Kung ang isang tao ay malulong sa kanyang pansariling kakanyahan, ito ay isang pagkakamali sapagkat hindi ito makapag-liligtas sa kanya mula sa di-pagkaganap-kasiyahan at pagdurusa. Kung siya ay naniniwalang walang kakanyahan, ito ay isa ring pagkakamali at magigiging walang halaga ang pagsunod sa Landas ng Katotohanan. Kung ang tao ay maniniwalang ang lahat ay pagdurusa, ito ay isa ring pagkakamali; kung sila ay maniniwalang ang lahat ay kaligayahan, gayon din, ito ay isang pagkakamali. Ang Buddha ay nagtuturo ng Gitnang Daan na lumalagpas sa mga tiwaling pagkaunawang ito, kung saan ang dalawahan ay nagsasama sa pagiging isa.

IKATLONG KABANATA

**ANG KALIKASAN NG
PAGKA-BUDDHA**

I

ANG KAISIPANG BUSILAK

1. Ang tao ay may iba't ibang uri at antas ng mentalidad: mayroong marunong, may mahina ang ulo, may mabait, may mainitin ang ulo, mayroong madaling mapasunod, may matigas ang ulo, mayroong busilak ang kaisipan at mayroon ding marumi ang pag-iisip; subalit ang mga pagkakaiba-ibang ito ay hindi gaanong mahalaga kung ang pag-uusapan ay ang pagkakamit ng Kaliwanagan. Ang daigdig ay tulad sa isang batis na puno ng iba't ibang uri ng halaman; may mga bulaklak na iba't iba ang kulay. Ang iba ay puti, mayroon ding kulay rosas, bughaw, dilaw; mayroong nabubuhay sa ilalim ng tubig, mayroong lumulutang sa tubig, at mayroon ding tumutubo sa ibabaw ng tubig. Ang tao ay may mas maraming pagkakaiba. Mayroong lalaki at may babae, subalit ang mga ito ay hindi mahalagang pagkakaiba sapagkat sa tamang pamamaraan ay makakamit nilang pareho ang Kaliwanagan.

Upang maging isang tagapagsanay ng mga elepante, kailangan ang limang mga katangian: malusog na katawan, paniwala sa sarili, pagiging masugid, katapatan

ng loob, at karunungan. Sa pagsunod sa Mahal na Landasin tungo sa Kaliwanagan, kailangan din ang limang mga katangiang ito. Ang sinumang nagtataglay ng mga katangiang ito, mapa-lalaki o babae, ay maaaring magkamit ng Kaliwanagan. Hindi mahirap na matutuhan ang mga pangaral ng Buddha sapagkat ang lahat ng tao ay nagtataglay ng kalikasang naglalapit sa kanila sa Kaliwanagan.

2. Sa paglalandas tungo sa Kaliwanagan, ginagamit ng tao ang kanilang mata upang makita ang Buddha at ang kanilang kaisipan sa pagpaniwala sa Buddha. Ang mata na nakakakita sa Buddha at ang kaisipan na naniniwala sa Buddha ay, hanggang sa araw na iyon, ang mata at kaisipan ring iyon na naligaw sa daigdig ng pagsilang at kamatayan.

Kung ang isang hari ay mahaharap sa suliraning pagnanakaw, kailangan munang makilala niya ang mga ito bago siya magparusa. Gayon din, kung ang isang tao ay ginugulo ng mga makamundong pagnanasa, kailangan muna niyang malaman ang pinagmulan ng mga ito.

Kapag ang isang tao ay nasa loob ng isang tahanan at nagbukas ng kanyang mata, una niyang makikita ang loob ng silid bago niya matanaw ang nasa labas. Sa gayon ding paraan, hindi magagawa ng ating mata ang makitang una ang nasa labas bago masilayan ang nasa loob.

Kung mayroong kaisipan sa loob ng katawan, dapat nitong malaman muna ang mga bagay na nasa loob ng

katawan; subalit kadalasan ang tao ay nagpapahalaga sa mga bagay na panlabas at wari bang walang alam o hindi nagpapahalaga sa mga bagay na nasa loob ng katawan.

Kung ang kaisipan ay nasa labas ng katawan, kailangan nitong maugnay sa pangangailangan ng katawan. Subalit, ang katotohanan, nararamdaman ng katawan ang nalalaman ng kaisipan, at nalalaman ng kaisipan ang nararamdaman ng katawan. Samakatuwid, hindi masasabing ang kaisipan ng tao ay nasa labas ng kanyang katawan. Saan, kung gayon, nalalagay ang kaisipan?

3. Mula pa sa simula ng panahon, sapagkat hinubog ng kanilang sariling mga gawa at nalinlang ng dalawang pangunahing tiwalang pananaw, ang tao ay nabubuhay sa kamangmangan.

Una, sila ay naniniwalang ang mapagtanging kaisipan, na siyang pinagmulan ng buhay ng pagsilang at kamatayan, ay ang kanilang tunay na kalikasan; at pangalawa, hindi nila nalalamang, sa likod ng mapagtanging kaisipan na ito, sila ay nagtataglay ng busilak na kaisipan ng Kaliwanagan na siyang kanilang tunay na kalikasan.

Kung ang isang tao ay magkukuyom ng kanyang palad at itataas ang kanyang kamay, makikita ito ng kanyang mga mata at kikilalanin ng kaisipan, subalit ang kaisipang ito na nangingilala ay hindi ang tunay na kaisipan.

Ang mapagtanging kaisipan ay kaisipan lamang para sa pagkilala ng naakalang mga pagkakaiba na likha ng kasakiman at iba pang damdamin ng sarili. Ang mapagtanging kaisipan ay nasa ilalim ng mga kasanhian at kalagayan ito ay walang anumang pansariling katangian, at ito ay patuloy sa pagbabago. Subalit, sapagkat naniwala ang tao na itong kaisipang ito ay ang kanilang tunay na kaisipan, ang delusyon ay pumapasok sa mga kasanhian at kalagayan na lumilikha ng pagdurusa.

Sa pagbukas ng iyong kamay, ang kaisipan ay nakaaalam; subalit ano iyon na kumikilos? Iyon ba ay ang kaisipan, o iyon ba ay ang kamay? O iyon ba ay hindi alinman sa dalawa? Kapag ang kamay ay kumikilos, ang kaisipan ay kumikilos din ng gayon; gayundin ang totoo sa kabaligtaran. Subalit ang kumikilos na kaisipan ay isang panlabas na kaanyuan lamang ng kaisipan: hindi ito ang tunay na kaisipan.

4. Sa katunayan, ang bawat isa ay may busilak na kaisipan, subalit ito ay kadalasang natatakpan ng dungis at alikabok ng mga makamundong pagnanasa na dulot ng kinasadlakang kalagayan. Ang marungis na kaisipang ito ay hindi ang tunay nating kalikasan: mayroong nadagdag, tila бага isang manghihimasok o kaya'y isang panauhin, subalit hindi ang may-ari.

Ang buwan ay madalas na natatago sa mga ulap, subalit siya ay hindi nagagalaw ng mga ito at ang kanyang kabusilakan ay hindi narurungisan. Samakatuwid, ang tao ay hindi dapat na maniwalang ang marungis na kaisipang

ito ang siyang tunay nilang kaisipan.

Dapat nilang alalahanin tuwina ang katotohanang ito sa pamamagitan ng paggising sa busilak at hindi nagbabagong tunay na kaisipan ng Kaliwanagang kaliwanagang kanilang taglay. Gapos ng pabagu-bago at marungis na kaisipan at nalinlang ng kanilang kakatwang pananaw, sila'y naglilimayon sa daigdig ng delusyon.

Ang mga kaguluhan at dungis ng kaisipan ng tao ay mula sa kasakiman at gayundin sa kanyang reaksiyon sa mga pabagu-bagong kalagayan.

Ang kaisipan na hindi nagagambala ng mga bagay sa kanilang paglitaw, yaong hindi nababago ang pagkabusilak at payapa sa anumang kalagayan, ay ang tunay na kaisipan at siyang dapat na mamayani.

Hindi natin masasabi na ang isang pahingahan ay naglalaho sapagkat ang panauhin ay nawalay sa ating paningin; gayundin, hindi natin masasabi na ang tunay na katauhan ay naglalaho sa paglalaho ng marungis na kaisipan na bunga ng pabagu-bagong kalagayan ng buhay. Yaong nababago sa pagbabago ng mga kalagayan ay hindi ang tunay na kalikasan ng kaisipan.

5. Isipin natin ang isang silid na maliwanag habang mataas ang araw subalit madilim sa paglubog ng araw.

Maiisip natin ang pagpanaw ng liwanag sa paglubog ng araw at ang pagdilim sa pagsapit ng gabi, subalit hindi natin maiisip ang gayon sa kaisipan na pumupuna ng liwanag at dilim. Ang kaisipan na nakadarama sa liwanag

at dilim ay hindi maibabalik kaninuman; ito ay maibabalik lamang sa tunay nitong kalikasan.

Ang pansamantala lamang na kaisipan ang nakapupuna sa pag-aagaw ng liwanag at dilim sa pagsikat at paglubog ng araw.

Ang pansamantala lamang na kaisipan ang may paiba-ibang pakiramdam sa paglipas ng mga sandali dala ng pabagu-bagong kalagayan ng buhay; iyon ay hindi ang tunay at totoong kaisipan. Ang tunay at totoong kaisipan na nakakakilala sa liwanag at dilim ay ang tunay na kalikasan ng tao.

Ang pansamantalang damdamin ng mabuti at masama, pagmamahal at pagkamuhi, na dulot ng kapaligiran at pabagu-bagong panlabas na kalagayan, ay panandaliang reaksiyon lamang na ang pinagmulan ay ang dungis na tinipon ng kaisipan ng tao.

Sa kabila ng mga pananabik at makamundong pagnanasa na pinagkakaabalahanan ng kaisipan ay makikita, walang dungis at busilak, ang tunay na kaisipan.

Ang tubig ay bilog sa bilog na lalagyan at kuwadrado sa kuwadradong lalagyan, subalit ang tubig mismo ay walang taglay na hugis. Madalas na makalimutan ng tao ang katotohanang ito, kung kanila mang nalalaman ito.

Ang tao ay pumupunang ito ay mabuti at iyon ay masama, gusto nito at ayaw niyon, at sila ay kumikilala ng mga pagsibol at pagka-wala; at pagkatapos, gapos ng mga katiwaliang ito at nalulong sa mga ito, sila ay nagdurusa.

Kung ang tao lamang ay kakalas sa kanilang pagkalulong sa mga guni-guni at maling haka-hakang ito, at ibabalik ang kabanalan ng kanilang orihinal na kaisipan, ang kanilang kaisipan at katawan ay mawawalan ng dungis at mawawalay sa pagdurusa; nawawatas nila ang kapayapaang dulot ng kalayaang iyon.

II

ANG KALIKASAN NG PAGKA-BUDDHA

1. Nabanggit na natin ang busilak at tunay na kaisipan sa pagiging pangunahin nito; ito ang kalikasan ng pagka-Buddha, iyon ang binhi ng pagka-Buddha.

Makagagawa ka ng apoy sa pamamagitan ng pagtatapat ng salamin sa pusikit na sikat ng araw at pasisinagan ang isang bagay katulad ng papel. Saan nanggaling ang apoy? Ang salamin ay napakalayo sa araw, subalit ang papel ay totoong nagniningas sa pamamagitan nito. Subalit kung ang papel ay walang kalikasang magingas, wala ring apoy na lilitaw.

Sa ganoon ding pagpapaliwanag, kung ang ilaw ng Karunungan ng Buddha, ay isisinag sa kaisipan ng tao, ang tunay nitong kalikasan, ang pagka-Buddha, ay magigising, at ang kanyang liwanag ay sisikat at gigising sa kaisipan ng iba pang tao at patitibayin ang paniwala sa Buddha. Taglay niya ang “salamin” ng Karunungan na gigising sa paniwala ng tao.

2. Kadalasan ang tao ay nagwawalang bahala sa pagkalapit ng kanilang tunay na kaisipan sa Karunungan ng Buddha. At dahil dito, sila ay naliligaw sa salimuot ng mga makamundong pagnanasa, natatali sa mga pagtatangi ng mabuti at masama, at pagkatapos ay maghihinagpis sa kanilang pagkagapos at pagdurusang.

Bakit nga ba ang tao, nagtataglay ng tunay at busilak na kaisipan, ay kailangan pang mangunyapit sa mga ilusyon at magparusa sa kanilang sarili sa paglilimayon sa daigdig ng delusyon at pagdurusang, tinatakpan ang kanilang kalikasan sa pagka-Buddha samantalang sila ay palibot ng liwanag ng Karunungan ng Buddha?

Noong nakaraang panahon ay may isang taong nanalamin sa likod ng salamin at, dahil sa hindi niya nakita ang kanyang mukha, siya ay naloko. Gaano kawalang kabuluhang ang maloko ang isang tao dahil lamang sa kanyang pagpapadulus-dalos na pananalamin sa likod ng salamin!

Ganoon din kahangal at kawalang-kabuluhan kung ang isang tao ay patuloy sa pagdurusang sapagkat hindi niya nakamit ang Kaliwanagan kung saan niya ito hinahanap. Walang pagkabigo sa pagkakamit ng Kaliwanagan; ang kabiguan ay nakasalalay sa mga tao na sa haba ng panahon ay naghahanap ng Kaliwanagan sa kanilang mapagtanging kaisipan, hindi nalalaman na ito ay hindi ang siyang tunay nilang kaisipan subalit aninong-kaisipan lamang na dulot ng patung-patong na kasakiman at

ilusyon na tumatakip at nagtatago ng kanilang tunay na kaisipan.

Kung ang kanilang susunsusong mga maling paniniwala ay lilinawin at lilingin, ang Kaliwanagan ay sisibol. Subalit, kay laking hiwaga, kapag ang tao ay nagkamit na ng Kaliwanagan, malalaman nila na kung wala ang mga maling paniniwala ay wala rin ang Kaliwanagan.

3. Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay hindi isang bagay na nagwawakas. Kahit nga ba ang mga taong makasalanan ay kailangang ipanganak na hayop o mabangis na diyablo, o magdusa sa impiyerno, hindi nawawala sa kanila ang kanilang kalikasan sa pagka-Buddha.

Kahit pa nga ba malibing sa dungis ng laman o matago sa ugat ng mga makamundong pagnanasa at makalimutan man, ang pagkalapit ng tao sa pagka-Buddha ay hindi nawawala.

4. May isang matandang kuwento tungkol sa isang lalaki na nakatulog sa pagkalango sa alak. Siya ay binantayan ng isang kaibigan subalit hindi nito nagawang siya ay hintayin hanggang sa magising. Sa pag-aalalang baka may kailanganin ang kaibigan, nag-iwan ang lalaki ng isang alahas sa damit ng natutulog. Nang magising ang lalaki, sapagkat di niya alam na may isinilid na alahas ang kanyang kaibigan sa kanyang damit, siya ay naglimayon na isang pulubi at nagugutom. Nakalipas ang mahabang panahon, ang magkaibigan ay muling nagkita at nabanggiti ng kaibigan sa pobrang lalaki ang tungkol sa alahas at

pinayuhang hanapin ito.

Katulad ng lasing na lalaki sa kuwento, ang tao ay patuloy ang paglilimayon nang may pagdurusa sa buhay na ito ng pagsilang at kamatayan, hindi namamalayan na may natatagong isang busilak at walang kasing-halagang kayamanan ng pagka-Buddha sa loob ng kanilang tunay na kalikasan.

Gaano man kawalang-alam ang tao sa katotohanang ito na ang lahat ay nagtataglay ng walang kapantay na kalikasang ito, at gaano man sila kamangmang at karungis, ang Buddha ay hindi nawawalan ng tiwala sa kanila sapagkat alam Niya na sa kanila mang may pinakamababang uri ay naroon, nahihimlay, ang lahat ng katangian ng pagka-Buddha.

Kaya ang Buddha ay gumigising sa paniwala ng mga taong nabubulag ng kamangmangan, hindi nakikita ang kanilang kalikasan sa pagka-Buddha at inilalayo sila ng kanilang mga ilusyon, nagpapaalala na sa simula ay walang pagkakaiba ang kanilang mga sarili at ang pagiging Buddha.

5. Ang Buddha ay ang nagkamit ng pagka-Buddha at ang mga tao ay ang may kakayahang magkamit ng pagka-Buddha; iyan lamang ang pagkakaiba nila sa isa't isa.

Subalit kung ang isang tao ay naniniwalang nakamit na niya ang Kaliwanagan, niloloko niya ang kanyang sarili, sapagkat, kahit nga ba siya man ay patungo roon,

hindi pa niya nakakamit ang pagka-Buddha.

Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay hindi lumilitaw nang walang masugid at walang maliw na pagsisikap, at ang pag-akyat ay hindi pa tapos hanggat hindi pa nararating ang pagiging Buddha.

6. Noong unang panahon, may isang hari na nagtipon ng ilang bulag na lalaki. Iniharap niya ang mga ito sa isang elepante at nagtanong kung ano ang katulad nito. Nahawakan ng isa ang pangil at nagsabing ang elepante ay tulad ng isang malaking karot; ang isa pa'y nahawakan ang tainga nito at nagsabing ito ay tulad ng isang malaking pamaypay; may nakahawak ng ilong nito at nagsabing ito ay tulad ng isang pambayo; may nakahawak ng binti nito at nagsabing ito ay tulad ng lusong; may nakahawak ng buntot nito at nagsabing ito ay tulad ng lubid. Wala isa man sa kanila ang nakapagsabi ng tunay nitong anyo.

Sa ganoon ding paraan, maaaring isalarawan ang kalikasan ng tao subalit hindi maipaliliwanag ng lubos ang tunay na kalikasan ng tao, ang kalikasan sa pagka-Buddha.

May isang tanging paraan ng pagkakamit ng walang pagmamaliw na kalikasan ng tao, ang kanyang kalikasan sa pagka-Buddha na hindi nagagambala ng mga makamundong pagnanasa o mawawasak ng kamatayan. Ito ay sa pamamagitan ng Buddha at ng kanyang mahal na pangaral.

III

ANG KALIKASAN SA PAGKA-BUDDHA AT ANG KAWALANG-PANSARILING-KAKANYAHAN

1. Pinag-uusapan natin ang kalikasan sa pagka-Buddha na para bang ito ay isang bagay na naipaliliwanag, para bang ito ay kahalintulad ng “kaluluwa” ng ibang mga pangaral, subalit ito ay hindi ganoon.

Ang konsepto ng “pansariling kakanyahan” ay isang bagay na bunga ng mapagtanging kaisipan na siyang pinagmulan at nalulong dito, at kailangang magwaksi nito. Sa kabilang dako, ang kalikasan sa pagka-Buddha ay isang bagay na hindi maipaliliwanag bagkos kailangang matuklasan. Sa isang banda, ito ay kahalintulad ng pansariling kakanyahan subalit ito ay hindi isang “kakanyahan” sa kahulugang “ako” o “akin”.

Ang maniwala sa kakanyahan ay isang kamalian na nagpapalagay ng pagka-wala; ang itanggi ang kalikasan sa pagka-Buddha ay mali sapagkat ito ay nagpapalagay na ang pagsibol ay pagka-wala.

Ito ay maipaliliwanag ng isang parabola. May isang ina na nagdala ng kanyang maysakit na anak sa isang manggagamot. Binigyan ng manggagamot ang bata ng gamot at nagpayo sa ina na huwag pasusuhin ang bata habang ang gamot ay hindi pa bumibisa.

Nagpahid ang ina ng mapait na langis sa kanyang dibdib nang sa gayon ay lalayo nang kusa ang kanyang

anak. Nang ang gamot ay magkabisá, nilinis ng ina ang kanyang dibdib at nagpasuso sa anak. Ginawa ng ina ang paraang ito nang ang kanyang anak ay gumaling sa labis na pagmamahal niya rito.

Katulad ng ina sa parabola, ang Buddha ay tuma-tanggi sa katotohanan ng kakanyahan nang sa gayong ay mapalis ang di-pagkaka-unawa at maputol ang gapos ng paniwala sa pansariling kakanyahan. At pagkatapos na gawin iyon, ipinaliliwanag Niya ang katotohanan ng tunay na kaisipan na ang siyang kalikasan sa pagka-Buddha.

Ang pagkagapos sa paniwala sa pansariling kakan-yahan ay natatangay sa tao sa mga delusyon, subalit ang paniniwala sa kanilang kalikasan sa pagka-Buddha ay gumagabay sa kanila sa Kaliwanagan.

Ito ay katulad ng isang babae sa isang kuwento na pinagkalooban ng isang baul. Sapagkat hindi niya nalalamang na ang baul ay naglalaman ng ginto, siya ay namuhay nang salat hanggang may isang taong nagbukas ng baul at nagturo sa kanya sa ginto. Ang Buddha ay nagbubukas ng kaisipan ng tao at nagtuturo sa kanila ng kanilang busilak na kalikasan sa pagka-Buddha.

2. Kung ang lahat nga ay mayroong kalikasan sa pagka-Buddha, bakit pa may pagdurusang dulot ng mga taong manloloko o mga taong nagpapatayan? At bakit mayroong maraming pagkakaiba-iba ng ranggo at katayuan sa buhay, mayaman at mahirap?

May isang kuwento tungkol sa isang wrestler na may ornamentong mamahaling bato sa kanyang noo. Isang araw na siya ay nakikipaglaban, ang bato ay lumubog sa kanyang noo. Ang akala niya ay nawala na ang bato at siya ay nagtungo sa isang manggagamot upang ipagamot ang kanyang sugat sa noo. Nang ginagamot ang sugat ay nakita ng suhero ang batong natanim sa loob ng noo, natakpan ng dugo at dumi. Kumuha siya ng salamin at ipinakita sa wrestler ang natagong bato.

Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay tulad ng mamahaling bato sa kuwentong ito: ito ay natatakpan ng dumi at alikabok ng ibang mga pinagkakaabalahan ng tao at pinaniniwalaang naglaho na, subalit ang isang magaling na guro ang huhukay nito para sa kanila.

Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay tinataglay ng bawat isa anumang lalim ang kanyang pagkakabaon sa kasakiman, pagkapoot at kahangalan, o pagkarugi sa kanyang sariling gawa at kaparusahan. Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay hindi kailanman mawawala o mawawasak; at sa pag-aalis ng mga kasalanan, ito ay muling lilitaw.

Katulad ng wrestler sa kuwento na namalas ang mamahaling batong nabaon sa kanyang noo sa pamamagitan ng salamin, mamamalas ng tao ang kanilang kalikasan sa pagka-Buddha na nalibing ng kanilang mga makamundong pagnanasa sa pamamagitan ng liwanag ng Buddha.

3. Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay lagi nang busilak at payapa sa gitna ng anumang kalagayan at kapaligiran. Katulad ng gatas na palaging kulay puti anumang kulay ng balat ng bakang pinanggalingan nito, hindi nakapagbabago ang anumang kahinatnan ng buhay ng tao, anumang iba't ibang pangyayari ang maging dulot ng kanilang salita at gawa.

May isang pabula sa India tungkol sa isang mahiwagang halamanggamot na tumutubo sa liblib na bahagi ng matataas na damo sa Himalayas. Sa mahabang panahon ay hinanap ito ng mga tao na pawang bigo hanggang may isang paham na nakatunton nito sa tamis nitong taglay. Nang siya'y nabubuhay pa, nagtipon siya ng halamanggamot na ito sa isang banga. Subalit nang siya'y yumao na, ang matamis na katas ay nanatiling nakatago sa isang malayong batis sa kabundukan, at ang tubig sa banga ay umasim, nag-iba ang lasa at naging masamang inumin.

Sa ganoon ding pagpapaliwanag, ang kalikasan sa pagka-Buddha ay natatago sa paglago ng makamundong mga pagnanasa at nagiging mahirap na hanapin, subalit ang Buddha ay nagtutunton nito at ipinaaalam sa tao. Sa pagtanggap ng tao, ito ay may iba't ibang lasa ayon sa kanilang pandama.

4. Ang brilyante, ang pinakamatigas na batong alam ng tao, ay hindi nadudurog. Ang buhangin at ibang mga bato ay nagagawang pulbos subalit ang brilyante ay walang

Ang Kalikasan ng Pagka-Buddha

pagkawasak. Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay tulad ng brilyante, hindi nawawasak.

Ang kalikasan ng tao, ng katawan at kaisipan, ay nagagasta, subalit ang kalikasan sa pagka-Buddha ay hindi nawawasak.

Ang kalikasan sa pagka-Buddha ay totoong pinakamagaling na katangian ng kalikasan ng tao. Itinuturo ng Buddha na kahipangaba't ang kalikasan ng tao ay may napakaraming uri katulad ng pagiging lalaki at babae, walang gayong pagkakaiba-iba sa kalikasan sa pagka-Buddha.

Ang purong ginto ay nagagawa sa pagtunaw ng batong nagtataglay nito at pag-aalis ng lahat ng dumi nito. Kung tutunawin ng tao ang bato ng kanilang kaisipan at aalisin ang lahat ng dungis ng makamundong pagnanasa at egoismo, makakamtan niya ang busilak na kalikasan sa pagka-Buddha.

IKAAPAT NA KABANATA
MGA DUNGIS NG TAO

I

ANG KALIKASAN NG TAO

1. May dalawang uri ng makamundong pagnanasa na dumudungis sa tao at nagtatago sa kabusilakan ng kanilang kalikasan sa pagka-Buddha.

Ang una ay ang pagkahumaling sa pagsusuri at pagtatalakay na nagdudulot ng pagkalito. Ang pangalawa ay ang pagkahumaling sa madamdaming karanasan na nagpapagulo sa mga pagpapahalaga.

Ang mga kahibangang ito sa pangangatwiran at paggawi ay maaring kinapapalooban ng lahat ng dungis ng tao subalit may dalawang pangunahing kalagayang nagbubunga sa mga ito. Ang una ay kamangmangan, at ang pangalawa ay pagnanasa.

Ang kahibangan sa pangangatwiran ay dulot ng kamangmangan, at ang kahibangan sa paggawi ay mula sa lunggati. Ang dalawang ito ang siyang puno ng lahat ng pagdurusa.

Kung ang tao any mangmang, hindi siya makapangatwiran ng tama at walang panganib. Habang sila ay alipin ng pagnanasa, ang pagkamkam, pagkapit at pagkahumaling sa lahat ng bagay ay lagi nang nakasunod.

Ang walang pagmamaliw na pagkauhaw sa mga bagay na nakalulugod sa paningin o sa pandinig ang nagtutungo sa tao sa mga kahibangan sa paggawi. May mga tao pa ngang sukdulan ang pagnanasa hanggang ang kanilang sariling katawan ay naising mamatay.

Mula sa mga pangunahing pinanggagalingang ito ay sumisibol ang kasakiman, galit, kahangalan, di-pagkakawanawaan, paghihinakit, paninibugho, panghihibo, panloloko, kapalaluan, paglalait, panlalansi, pagkamakasarili.

2. Ang pagkasakim ay nagmumula sa mga maling haka-haka tungkol sa pagkaganap-kasiyahan. Ang pagkapoot ay nagmumula sa mga maling haka-haka tungkol sa lagay ng pansariling kapakanan at kapaligiran. Ang kahangalan ay nagmumula sa kawalang kakayahang maghusga kung ano ang tamang uugaliin.

Ang tatlong ito — kasakiman, pagkapoot at kahangalan — ang tinatawag na tatlong apoy ng daigdig. Ang apoy ng kasakiman ay tumutupok sa mga taong pinanawan ng tunay nilang kaisipan dahil sa kasakiman; ang apoy ng pagkapoot ay tumutupok sa mga taong pinanawan ng tunay nilang kaisipan dahil sa pagkapoot; ang apoy ng kahangalan ay tumutupok sa mga taong pinanawan ng kanilang tunay na kaisipan dahil sa hindi nila pagdinig at pagsunod sa mga pangaral ng Buddha.

Tunay ka, ang daigdig na ito ay nagliliyab sa taglay nitong iba't ibang apoy. Mayroong apoy ng kasakiman, apoy ng pagkapoot, apoy ng kahangalan, apoy ng pagkahaling at pagkamakasarili, apoy ng kahinaan,

pagkakasakit at kamatayan, apoy ng kalungkutan, paghihinagpis, pagdurusa at paghihirap. Saanman, ang mga ito ay naglalagablab. Hindi lamang ito tumutupok sa ating sarili kundi nagdudulot din ito ng dusa sa iba at nagtutungo sa kanila sa maling gawa, salita at pag-iisip. Mula sa lapnos na dulot ng apoy na ito ay lumalabas ang nana na humahawa at lumalason sa lahat ng lumalapit dito at nagtutungo sa kanila sa maling landasin.

3. Ang kasakiman ay lumilitaw sa harap ng pagkaganap-kasiyahan. Ang pagkapoot ay lumilitaw sa harap ng di-pagkaganap-kasiyahan. At ang kahangalan ay lumilitaw sa maruming kaisipan. Ang kasamaan ng kasakiman ay may kaunting karumihan subalit mahirap na alisin. Ang kasamaan ng pagkapoot ay mas higit ang karumihan subalit madaling alisin. Ang kasamaan ng kahangalan ay labis ang karumihan at napakahirap na supilin.

Samakatuwid, dapat sugpuin ng tao ang apoy na ito saanman at kailanman ito ay magliyah sa pamamagitan ng tamang paghuhusga tungkol sa kung ano ang nagdudulot ng tunay na kasiyahan, sa mahigpit na pamamahala ng kaisipan sa harap ng di-kaiga-igayang bagay ng buhay, at sa patuloy na pag-aalaala sa mga pangaral ng Buddha tungkol sa tapat na kalooban at kabutihan. Kung ang kaisipan ay tigib ng matalino, busilak at mapagbigay na mga hangarin, walang puwang na mag-ugat ang mga makamundong pagnanasa.

4. Ang kasakiman, pagkapoot at kahangalan ay tulad ng lagnat. Kung ang isang tao ay mahuli ng lagnat na ito, kahit na siya ay mahiga sa isang maaliwalas na silid, siya ay magdurusa at mayayamot sa di-pagkatulog.

Yaong walang lagnat tulad nito ay hindi mahihirapang makatulog ng mahimbing kahit sa lamig ng gabi kung taglamig, sa higaang dahon sa lupa, o sa isang maliit at saradong silid sa tag-init.

Samakatuwid, ang tatlong ito — kasakiman, pagkapoot at kahangalan — ang siyang pinagmumulan ng lahat ng pighati ng tao. Upang makaiwas sa mga pinagmumulang ito ng pighati, kailangan mong tupdin ang mga alituntunin, ugaliin ang matamang pag-uukol ng kaisipan at magkaroon ng karunungan. Ang pagsunod sa mga panuntunan ay mag-aalis ng dungis ng kasakiman. Ang tamang konsentrasyon ng kaisipan ay mag-aalis ng dungis ng pagkapoot. Ang karunungan ay mag-aalis ng dungis ng kahangalan.

5. Ang pagnanasa ng tao ay walang katapusan. Ito ay tulad ng pagkauhaw ng isang tao na umiinom ng tubig-dagat: hindi napapatid ang kanyang uhaw kundi nadaragdagan pa.

Gayon din ang kahihinatnan ng isang naghahanap ng katuparan ng kanyang mga pagnanasa; lalo lamang sumisidhi ang kanyang mga pagnanasa at nadaragdagan ang kanyang mga pighati.

Ang pagkatupad ng ninanasa ay hindi lubos na nakasisiya. Ito ay parating nag-iiwan ng pagkabalisa at

pagkayamot na hindi kailanman masusugpo. At kung ang katuparan ng kanyang ninanais ay hahadlangan, ito ay kalimitang magtataboy sa kanya sa pagkabaliw.

Para sa katuparan ng kanilang mga ninanasa, ang tao ay magpupunyagi hanggang sa makipag-away sa isa't isa — hari laban sa hari, alipin sa alipin, magulang laban sa anak, kapatid sa kapatid, kaibigan laban sa kaibigan. Sila ay maglalaban-laban at magpapatayan upang bigyang kasiyahan ang kanilang nasa.

Kalimitan ang tao'y sumisira sa kanyang buhay sa pagpipilit na bigyang kasiyahan ang kanyang nasa. Siya'y magnanakaw, mandadaya, makikiapid, at tapos ay magdurusa sa pagkarugi at kaparusahan.

Sila ay magkakasala sa paggamit ng kanilang katawan at pananalita, magkakasala sa pag-iisip, nalalamang lubos na ang pansamantalang kaligayahang kanilang nakamtan ay magbibigay ng hapis at pagdurusa sa katapusan. At pagkatapos, ang mga pagdurusang kakabit nito at ang mga paghihinagpis ay susunod.

6. Sa lahat ng mga makamundong pagnanasa, ang pagkagahaman ang pinakamasidhi. Ang lahat ng iba pang makamundong pagnanasa ay tila nakasunod lamang sa kanyang bakas.

Ang pagkagahaman ay tila ba naghahanda ng lupang tutubuan ng iba pang pagnanasa. Ang pagkagahaman ay tulad ng isang demonyo na kumakain sa lahat ng mabuting gawa sa daigdig. Ang pagkagahaman ay isang ulupong na nagtatago sa isang hardin ng bulaklak; ito ay

lumalason sa mga naghahanap ng kagandahan lamang. Ang pagkagahaman ay isang baging na gumagapang sa isang puno at kumakalat sa mga sanga nito hanggang ito ay lubos na magapos. Ang galamay ng pagkagahaman ay sumasalingit sa damdamin ng tao at sinisipsip ang mabuting diwa ng kaisipan hanggang sa ito ay malanta. Ang pagkagahaman ay isang pain ng demonyo na sinasaklot ng hangal na tao at humihila sa kanya sa kailaliman ng kasamaan.

Kung ang tuyong buto'y mapahiran ng sariwang dugo, ito'y ngangatngatin ng isang aso hanggang siya ay mahapo sa pagkabigo. Ang pagkagahaman ng isang tao ay tulad ng butong ito sa isang aso; ito ay kanyang hahangarin hanggang siya ay lubos na mapagod.

Kung ang isang piraso ng karne ay itatapon sa dalawang mabangis na hayop, sila ay maglalaban para makuha iyon. Ang isang taong hangal na sasalubong sa hampas ng hangin nang may dalang naglalagablab na sulo ay malamang na masunog ang kanyang sarili. Katulad ng dalawang hayop at ng hangal na taong nabanggit, ang tao ay nagpapahirap sa kanilang sarili dahil lamang sa mga makalupang paghahangad.

7. Kaydaling ipagsanggalang ang katawan sa may mga lasong sibat, subalit napakahirap ipagsanggalang ang kaisipan sa may mga lasong sibat na nagmumula sa loob nito. Ang kasakiman, pagkapoot, kahangalan at ang mga pagkagiliw sa kakanyahan — ang apat na ito ay sibat na nagmumula sa loob ng kaisipan at lumalason dito.

Kung ang tao ay may taglay na sibat ng kasakiman, pagkapoot at kahangalan, sila ay magsisinungaling, manloloko at aabuso, at isasakatuparan ang kanilang mga salita sa pamamagitan ng pagpatay, pagnanakaw at pakikiapid.

Ang tatlong masamang kalagayan ng kaisipan na ito, ang apat na masamang pananalita, at ang tatlong masamang pagkilos, kung pagsasamasamahin, ang bumubuo ng sampung malubhang kasamaan.

Kung ang tao ay mamimihasa sa kasinungalingan, siya ay walang kamalayang magkakamit ng kahit anupamang mga maling gawa. Kapag siya ay nakagawa ng masama, siya ay kailangang magsinungaling ukol dito; at kung siya ay marunong nang magsinungaling, siya ay makagagawa ng kasamaan nang walang anuman.

Ang kasakiman, pagkagahaman, pagkapoot, pagkatakot, kasawian at kasamaang palad ay pawang nagmumula sa kahangalan. Samakatuwid, ang kahangalan ang may matinding lason sa lahat.

8. Kasunod ng paghahangad ay pagkaganap; sa kaganapan ay kasunod ang pagdurusa; ang pagnanasa, pagsasagawa at pagdurusa ay tulad ng gulong na walang patid ang pag-ikot.

Ang pag-ikot ng gulong na ito ay walang simula at walang katapusan; walang ligtas ang tao sa paulit-ulit nitong takbo. Ang isang buhay ay sumusunod sa isa pang buhay ayon sa paglilipat-buhay sa paulit-ulit nitong pagsulong.

Kung ating iipunin ang mga alabok at buto ng ating naging katawan sa walang hanggang paglilipat-buhay na ito, ang tambak ay magiging sin-taas ng bundok; kung ating iipunin ang gatas na ating sinuso sa ating mga naging ina sa ating paglilipat-buhay, iyon ay maaaring maging malalim pa sa karagatan.

Kahima't ang kalikasan sa pagka-Buddha ay taglay ng lahat ng tao, ito ay nananatiling hindi natutuklasan dahil sa malalim nitong pagkakalibing sa susun-susong karungisang dulot ng makamundong pagnanasa. Ito ang dahilan kung bakit ang pagdurusa ay makikita saanman at kung bakit mayroong patuloy na pagpapaulit-ulit ang mahapis na buhay.

Subalit, katulad din ng pagyukod sa kasakiman, pagkapoot at kahangalan, ang masamang gawa ay naiipon at nagbabadya ng pagsibol na muli, sa pagsunod sa pangaral ng Buddha, ang mga pinagmumula ng kasamaan ay maglalaho at ang pagsilang na magmulì sa daigdig na ito ng pagdurusa ay magwawakas.

II

ANG LIKAS SA TAO

1. Ang kalikasan ng tao ay tulad ng isang makapal na kakahuyan na mahirap pasukin. Sa paghahalintulad, ang kalikasan ng isang hayop ay mas madaling unawain. Gayon pa man, maaari pa rin nating pagbukludbuklurin ang kalikasan ng tao ayon sa apat na namumukod na pagkaka-iba.

Una, mayroong mga taong dahil sa mga maling pangaral ay nagsasagawa ng mga pagtitiis na nagiging sanhi ng kanilang pagdurusa. Pangalawa, may mga taong, dahil sa kalupitan, sa pagnanakaw, sa pagpatay, o anumang tiwaling gawa, ay nagiging sanhi ng pagdurusa ng iba. Pangatlo, may mga taong nagbibigay-dusa sa iba kasama ng kanilang pagdurusa. Pang-apat, may mga taong hindi nagdurusa at nagliligtas sa iba sa pagdurusa. Ang mga taong ito na huling binanggit, sa pagsunod sa mga pangaral ng Buddha, ay hindi napatatalo sa kasakiman, pagkapoot o kahangalan, may payapang buhay at puno ng kabutihan at karunungan, walang pagpatay o pagnanakaw.

2. May tatlong uri ng tao sa daigdig. Ang una ay tulad ng nauukit na kataga sa bato; sila ay madaling magalit at nagtatanim ng galit sa mahabang panahon. Ang pangalawa ay tulad ng katagang isinulat sa buhangin; sila ay madali ring matalo ng galit subalit hindi nagtatanim ng galit. Ang pangatlo ay tulad ng katagang nasusulat sa dumadaloy na tubig; hindi sila nagtataglay ng bakas ng kanilang lumilipas na kaisipan; hindi nila pansin ang mga salitang mapanakit; ang kanilang kaisipan ay tuwinang busilak at panatag.

May tatlo pang uri ng tao. Ang una ay yaong mapagmataas, padalus-dalos kung kumilos at walang kasiyahan; ang kanilang kalikasan ay madaling unawain. Mayroon namang magalang at pinag-iisipan ang bawat gawin; mahirap arukin ang kanilang kalikasan. Ang isa pa

ay yaong lubos na napagwagihan ang silakbo ng dam-damin; napakahirap arukin ng kanilang kalikasan.

Sa gayon ay maaaring uriin ang tao sa maraming paraan, subalit gayunpaman, ang kanilang kalikasan ay mahirap na arukin. Ang Buddha lamang ang nakauunawa nang lubos sa kanila at, sa Kanyang karunungan, nag-hahatid sa kanila sa maraming mga pangaral.

III ANG BUHAY NG TAO

1. May isang pabula na nagsasalarawan sa buhay ng tao. Nang panahong lumipas ay may isang lalaking nama-mangka sa ilog. Sa baybayin ng ilog ay may isang taong nagpaalala sa kanya, “Huwag mong ipagpatuloy ang iyong masayang pamamangka sa mabilis na agos ng tubig; may matarik na lugar sa gawi pa roon ng ilog at mapanganib na salimbayan ng malakas na agos, at may mga buwaya at impaktong naghihintay sa’yo sa mabatong gulod. Ika’y masasawi kung magpapatuloy.”

Sa pabulang ito, ang “mabilis na agos” ay isang buhay ng pagnanasa; ang “masayang pamamangka” ay ang pagsunod sa mga paghahangad; ang “matarik na lugar” ay kumakatawan sa nakalaang pagdurusa at sakit; ang “salimbayan ng malakas na agos” ay kumakatawan sa kasayahan, ang “buwaya at impakto” ay tumutukoy sa pagka-agnas at kamatayang kasunod ng isang buhay ng pagpapasasa at pagnanasa; ang “tao sa baybayin ng ilog” ay ang Buddha.

Narito ang isa pang pabula. May isang lalaking tumatakas sa ginawa nitong kasalanan; siya ay hinahabol ng mga tanod, kaya siya ay nagtago sa isang balon sa pangungunyapit sa mga baging na tumubo sa gilid nito. Sa kanyang pagbaba sa balon ay nakita niya ang mga ahas sa ilalim nito, kaya siya ay kumapit na lamang sa baging sa gilid ng balon. Sa kanyang pagkaka-bitin ay unti-unti siyang napapagod, at nakakita siya ng dalawang daga, isang puti at isang itim, na ngumangatngat sa baging na kanyang kinakapitan.

Kung ang baging ay mapuputol, siya ay mahuhulog sa mga ahas at masasawi. Sa kanyang pagtingala, bigla niyang napansin, malapit sa kanyang ulunan, ang isang bahay-pukyutan na tinatagasan ng pulot. Ang lalaki, nalimot ang sinuong na panganib, ay lumasap nang buong ligaya sa tumutulong pulot-pukyutan.

Ang “isang lalaki” ay kumakatawan sa isang taong isinilang sa pagdurusa at pagkamatay nang nag-iisa. Ang “tanod” at “ahas” ay tumutukoy sa mga pagnanasang taglay ng katawan. Ang “baging” ay kumakatawan sa pagpapatuloy ng buhay ng tao. Ang “dalawang daga, isang puti at isang itim,” ay tumutukoy sa bawat oras, sa araw at gabi, at sa paglipas ng panahon. Ang “pulot-pukyutan” ay tumutukoy sa ligaya ng katawan na tumatakip sa pagdurusa ng taong lumilipas.

2. Ito pa ang isang pabula. May isang haring naglagay ng apat na ahas sa isang kahon at ibinigay ito sa isang katulong upang itago. Inutusan niya ang katulong na

alagaan itong mabuti at nagpaalalang kapag ang isa man sa mga ito ay kanyang ginalit ay maparurusahan siya ng kamatayan. Sa takot ng katulong, itinapon niya ang kahon at tumakas.

Ang hari ay nag-utos sa limang tanod na hulihin ang katulong. Sa simula ay nakikipag-kaibigan silang lumapit sa katulong upang maibalik ito nang maayos, subalit ang katulong ay hindi nagtiwala sa kanilang pakikipag-kaibigan at tumakas sa kabilang nayon.

Nang, sa isang pangitain, isang tinig ang nagsabi sa kanya na sa nayong ito ay walang ligtas na tirahan, at mayroong anim na pusakal ang sa kanya'y sasagupa. Kaya siya ay takot na tumakas na muli hanggang sa makarating siya sa isang ilog na lubhang malakas ang agos. Sa pagkatakot sa mga panganib na nakasunod sa kanya, gumawa siya ng balsa at nakatawid sa humuhugos na tubig at natagpuan niya ang isang lupa na ligtas at payapa.

Ang “apat na ahas sa kahon” ay tumutukoy sa apat na elementong lupa, tubig, apoy at hangin na bumubuo sa katawang lupa. Ang katawan ay ibinigay sa pangangasiwa ng pagnanasa at isang kaaway ng kaisipan. Kaya, siya ay nagpipilit na makatakas sa katawan.

“Ang limang tanod na lumapit sa magalang na paraan” ay nagpapahiwatig ng limang elementong bumubuo sa katawan at kaisipan: hugis, damdamin, pananaw, kusang-loob at kamalayan.

Ang “ligtas na tirahan” ay ang anim na gamit-pandama, na hindi talagang ligtas na tirahan, at ang

“anim na pusakal” ay ang anim na uri ng bagay na ninanasa ng anim na pandama. Kaya, sa pagkakita sa panganib na taglay ng anim na pandama, siya ay tumakas na muli at nakatagpo ang malakas na agos ng makamundong mga pagnanasa.

At siya ay gumawa ng balsa ng mabuting mga pangaral ng Buddha at nakatawid ng ligtas sa malakas na agos ng tubig.

3. May tatlong pagkakataon na tigib ng panganib ang isang anak na walang magawang tulong sa kanyang ina at sa isang ina na hindi makatulong sa kanyang anak: — sa panahon ng sunog, baha at nakawan. Subalit, sa mga pagkakataon mang ito ng panganib at kalungkutan, mayroon pa ring magagawa ang bawat isa sa kaligtasan ng isa pa.

Subalit may tatlong pagkakataon na hindi maaaring iligtas ng ina ang kanyang anak o ng anak ang kanyang ina. Ang tatlong pagkakataong ito ay ang oras ng pagkakasakit, ang panahon ng pagtanda, at ang oras ng kamatayan.

Paano mapapalitan ng anak ang kanyang ina sa pagtanda nito? Paano mapapalitan ng ina ang kanyang anak sa pagkakasakit nito? Paano nila matutulungan ang isa’t isa sa oras ng kanilang kamatayan? Gaano man nila kamahal ang isa’t isa, hindi nila matutulungan ang isa’t isa sa gayong mga pagkakataon.

4. Minsa’y tinanong ni Yama, ang Hari ng Impiyerno

ayon sa alamat, ang isang lalaking nadagdag sa kanyang kaharian kung nakatagpo niya, nang siya'y nabubuhay pa, ang tatlong sugo ng kalangitan. Ang lalaki ay sumagot: "Hindi, aking hari, hindi ko nakatagpo ang mga nilalang na iyon."

Itinanong ng Yama kung nakatagpo siya ng isang matandang nilalang na nakuba sa katandaan at naglalakad nang may tungkod. Ang sagot ng lalaki: "Oo, aking hari, nakatagpo ko nang madalas ang nilalang na tulad niya." At sinabi ng Yama sa kanya, "Pinagdurusahan mo ang kaparusahang ito dahil hindi mo kinilala ang sugo ng kalangitan sa katauhan ng matandang iyon na nagpapaalalang ikaw ay kailangang magbago bago dumating sa katandaang tulad nito."

Tinanong siyang muli ni Yama kung nakatagpo niya ang isang pulubi, maysakit at walang kaibigang lalaki. Ang lalaki ay sumagot: "Oo, aking hari, marami akong nakitang ganitong tao." At sinabi ni Yama sa kanya: "Ikaw ay napadpad sa aking kaharian dahil hindi mo kinilala ang mga sugo ng kalangitan sa katauhan ng mga taong ito na nagpapaalala ng iyong pagkakasakit."

At siya ay tinanong na muli ni Yama kung nakakita na siya ng isang patay. Ang lalaki ay sumagot: "Oo, aking hari, nasilayan ko ang maraming pagkamatay." Ang sabi ni Yama sa kanya: "Dahil sa hindi mo pagkilala sa mga ito na sugo ng kalangitan kaya ikaw ay napunta rito. Kung sila'y kinilala mo at sumunod sa kanilang mga babala at nagbago ng landas, ika'y hindi nakarating sa lugar na ito ng pagdurusang." "

5. May isang babaing ang pangalan ay Kisagotami, asawa ng isang mayamang lalaki, ang nabaliw dahil sa pagkamatay ng kanyang anak. Dinala niya ang bangkay ng kanyang anak sa bawat bahay sa kanilang lugar, nagmamakaawang gamutin ang kanyang anak.

Natural lamang na wala silang magawa sa bata. Subalit nang matapat ang babae sa isang alagad ng Buddha, siya ay pinagpayuhan nitong makipagkita sa Pinaggpala na kasalukuyang nasa Jetavana, at dinala niya ang bangkay ng bata sa Buddha.

Ang Pinaggpala ay humarap sa kanya nang may pag-unawa at nagwikang: “Upang mabuhay na muli ang bata, kailangan ko ang ilang buto ng opyo; humayo ka at humanap ng apat o limang butong ito mula sa isang tahanang hindi kailanman pinasok ng kamatayan.”

At ang baliw na babae ay humayo at naghanap ng isang tahanang hindi kailanman pinasok ng kamatayan, subalit siya’y sawi. Napilitan siyang magbalik sa Buddha sa kasawian. Sa katahimikan ng kanyang kaharap, napag-isip-isip niya ang mga salita ng Buddha at siya’y naliwanagan. Kinuha niya ang bangkay at inilibing ito, at siya’y nagbalik sa Buddha upang maging isa sa kanyang mga alagad.

IV

ANG KATOTOHANAN NG BUHAY NG TAO

1. Ang tao sa daigdig na ito ay may pagka-makasarili at hindi maunawain; hindi nila nalalaman kung paano

magmahal at gumalang sa isa't isa; sila ay nagtatalo at nag-aaway kahit sa maliit na bagay lamang, nagdudulot ng sakit at pagdurusa sa kanilang sarili, at ang buhay ay nagiging isang paulit-ulit na kalungkutan.

Mapa-mayaman o mahirap, sila ay nag-aalala tungkol sa pera; sila ay nagdurusa sa kahirapan, nagdurusa sa kayamanan. Sapagkat ang kanilang buhay ay pinaghaharian ng kasakiman, sila ay di-kailanman nalubos ang kasiyahan.

Ang mayaman ay nag-iisip ng kanyang yaman, mga lupain, palasyo at iba pang ari-arian. Inaalala niya ang kapahamakang maaari nilang kahirapin, ang kanyang palasyo ay masunog, siya ay pasukin ng mga mag-nanakaw, siya ay kidnapin. Inaalala rin niya ang kamatayan at kung paano ipamamana ang kanyang kayamanan. Tunay ka, ang kanyang nilalandas ay malungkot, at walang magtangkang sumunod sa kanya hanggang sa kamatayan.

Ang isang pulubi ay tuwinang nagdurusa sa kakulangan sa pangangailangan at ito ay nag-uudyok ng walang katapusang paghahangad — ang magkaroon ng lupain at magandang tahanan. Sapagkat nag-aapoy sa paghahangad, nagagasta ang kanyang katawan at pag-iisip, at siya'y mamamatay sa kalagitnaan ng kanyang buhay.

Tila бага kalaban niya ang buong daigdig at kahit ang landas sa kamatayan ay mapanglaw, tila napakahabang lakbayin at walang kaibigang makakasama.

2. May limang kasamaan sa daigdig. Una ay ang kalupitan; lahat ng nilalang, kahit pa kulisap, ay nabubuhay sa pakikipaglaban sa isa't isa. Ang malakas ay umaabuso sa mahina; ang mahina ay nanloloko sa malakas; kahit saan ay may paglalaban at kalupitan.

Pangalawa, walang malinaw na pagsasaad ng mga karapatan; karapatan ng ama, karapatan ng anak; karapatan ng panganay na kapatid, karapatan ng nakababatang kapatid; karapatan ng mag-asawa; karapatan ng nakatatandang kaanak, karapatan ng nakababata. Sa lahat ng pagkakataon, ang bawat isa ay nais na makalamang. Nagsisinungaling sila sa isa't isa; sila'y nanloloko at kulang sa katapatan.

Pangatlo, walang malinaw na pagsasaad kung ano ang dapat na uugaliin ng lalaki, ng babae. Ang bawat isa ay tiyak nagkakaroon ng marumi at malaswang pag-iisip at paghahangad na nagtutungo sa kanila sa masamang gawa at kadalasan ay sa pagtatalo, paglalaban, kawalang-katarungan at iba pang kasamaan.

Pang-apat, may ugali ang taong ipagwalang bahala ang karapatan ng iba, itaas ang pansariling pagpapahalaga kahit sa ikasasama ng iba, magbigay ng hindi magandang halimbawa at, dahil sa di-makatarungang pananalita, ay nanloloko, nagkakatatag ng di-totoong balita at aabuso sa iba.

Panlima, may ugali ang taong magpabaya sa kanilang tungkulin sa iba. Pinahahalagahan nila ang

kanilang pansariling kasiyahan at paghahangad; kinalilimutan ang tulong na kanilang tinanggap na ikinasasama ng loob ng iba at umaabot sa malubhang alitan.

3. Ang tao ay dapat na umunawa sa isa't isa; dapat nilang igalang ang kanilang kapwa sa mabuti nitong katangian at magtulungan sa harap ng kahirapan. Subalit sa halip, sila ay makasarili at matigas ang dibdib; hinahamak ang kasawian ng iba, naiinggit sa kaluwagan ng iba. Ang mga pag-ayaw na ito ay lumulubha sa pagdaan ng panahon hanggang sa ito ay hindi na makayanan.

Ang mga damdaming ito ng pag-ayaw ay hindi agad-agad nauwi sa karahasan; subalit ang buhay ay kanilang nilalason sa pagkamuhi at pagkapoot na natatanim ng malalim sa kaisipan at umaabot ang dungis hanggang sa mga pag-ikot ng reinkarnasyon.

Siyang tunay, sa daigdig na ito ng pagnanasa, ang tao ay ipinanganganak nang nag-iisa at namamatay nang nag-iisa, at walang mababahagihan ng kaparusahang tinanggap sa buhay sa kabila ng kamatayan.

Ang batas ng kasanhian at kahihinatnan ay pangkalahatan; ang bawat tao ay papasan sa bigat na dulot ng kanilang kasalanan at magsasagawa ng takda nitong kabayaran. Ang batas ding ito ng kasanhian at kahihinatnan ang nagpapalakad sa mabuting mga gawa. Ang pagka-maunawain at kabaitan ay nagbubunga ng magandang kapalaran at kaligayahan.

4. Sa paglipas ng panahon, namulat sa gapos ng kasakiman, pagkamihasa at pagdurusa, ang tao ay nagiging lubha ang kalungkutan at nawawalan ng loob. At kalimitan, sa kanilang desperasyon, sila ay nakikipag-away at tuluyang nalulubog sa kasalanan at tatalikod sa paghahangad na maglandas sa tamang daan. Ang kanilang buhay ay kalimitang nagwawakas nang wala sa oras, sa gitna ng kanilang pagka-makasalanan, at sila ay daranas ng walang hanggang pagdurusa.

Ang mawalan ng loob dahil sa kasawian at pagdurusang dinanas ay hindi natural at salungat sa batas ng langit at lupa. Samakatuwid, ang pagdurusa'y daranasin sa daigdig na ito at sa iba pa sa kabila ng kamatayan.

Totoo na ang lahat sa buhay na ito ay pansamantala at walang katiyakan, subalit nakapaghihinagpis kung ang sinuman ay hindi magpapahalaga sa katotohanang ito at magpapatuloy sa paghahanap ng kasiyahan at kaganapan ng kanyang mga paghahangad.

5. Natural lamang sa daigdig na ito kung ang tao ay maging makasarili sa kanilang pag-iisip at paggawa at, dahil dito, dapat ding asahan ang kasunod nitong pagdurusa at kalungkutan.

Ang tao ay nagpapahalaga sa kanilang sarili at nagpapabaya sa kapakanan ng iba. Pinababayaang nilang mauwi ang kanilang mga paghahangad sa kasakiman at pagnanasa at lahat ng masamang gawa. Dahil dito, sila ay dapat na magdusa nang walang katapusan.

Mga Dungis ng Tao

Ang oras ng pagpapasasa ay hindi nagtatagal, napakadali ng kanilang paglalaho; walang anuman sa daigdig na ito na makakamtan magpakailanman.

6. Samakatuwid, ang tao ay dapat na magwaksi, habang nasa kanilang kabataan at kalusugan, ng lahat ng kanilang kasakiman at pagkahumaling sa makalupang mga paggawa, at masidhing maghanap ng Kaliwanagan sapagkat walang maaaring asahan at kaligayahan maliban sa Kaliwanagan.

Subalit maraming tao ang hindi naniniwala o nagbibigay-pansin sa batas na ito ng kasanhian at kahihi-natnan. Sila'y patuloy ang paggawa sa nakabihasnang kasakiman at pagka-makasarili, hindi pinapansin ang katotohanang ang mabuting gawa ay nagdudulot ng kaligayahan at ang masamang gawa ay nagdudulot ng kasawian. Hindi sila naniniwala na ang kanilang ikinikilos sa buhay na ito ay humuhubog sa kanilang susunod na buhay at nagdadawit ng iba sa ganting dulot ng mga ito, kaparusahan o gantimpala.

Sila ay naghihinagpis at lumuluha sa kanilang mga pagdurusa, may maling paniniwala sa kahulugan ng kanilang ginagawa sa susunod pa nilang buhay at sa kaugnayan ng kanilang kasalukuyang dinaranas sa kanilang ginawa sa nakaraang buhay. Nakatuon ang kanilang pansin sa kasalukuyang pagnanasa at kasaluku-yang pagdurusa lamang.

Walang anuman sa daigdig na nagtatagal at hindi lumilipas; ang lahat ay nagbabago at pansamantala at walang katiyakan. Subalit ang tao ay mangmang at makasarili, at nagbibigay-halaga lamang sa mga pagnanais at pagdurusa ng lumilipas na sandali. Hindi sila nakikinig sa mabuting mga pangaral o magpilit na maunawaan ang mga ito; ibinibigay nila ang kanilang sarili sa kasalukuyang pagnanais, sa kayamanan at pagpanasa.

7. Sa mahabang panahong lumipas, hindi mabilang na tao ang nasilang na sa daigdig na ito ng delusyon at pagdurusa, at sila ay patuloy pa ring isinisilang. Mabuti na lamang at ang daigdig ay nagtataglay ng mga pangaral ng Buddha at ang tao ay nagkaroon ng pagkakataong maniwala at matulungan nito.

Samakatuwid, ang tao ay dapat na magsagawa ng matamang pag-iisip, panatiliing busilak ang kanyang kaisipan at malusog ang katawan, lumayo sa kasakiman at kasamaan, at maghangad ng kahusayan.

Sa atin, sa kagandahang palad, ay narito ang mga pangaral ng Buddha; magpunyagi tayo upang mapaniwalaan ang mga ito at magnais na isilang sa Busilak na Lupain ng Buddha. Nalalaman ang mga pangaral ng Buddha, huwag tayong sumunod sa sakim at makasalang gawi ng iba o itago ang mga pangaral na ito sa ating sarili. Ating isakatuparan ang mga pangaral ng Buddha at ipaalam sa iba pa.

IKALIMANG KABANATA

ANG TULONG NA ALAY NG BUDDHA

I

ANG MGA PANGAKO NI AMIDA BUDDHA

1. Naipaliwanag na ang katotohanang ang tao ay tuwinang yuyukod sa kanilang mga makamundong pagnanasa, pauli-ulit na magkakamit ng sala at patuloy na magpapasan ng parusa ng mga gawang di-mapapatawad, hindi makayanang humulagpos sa gapos ng kasakiman at pagpapasasa sa pamamagitan ng sariling dunong at lakas. Kung hindi nila makuhang kumalas sa gapos ng makamundong pagnanasa, paano nila makakamit ang kanilang tunay na kalikasan sa pagka-Buddha?

Ang Buddha, na may kaalamang lubos sa kalikasan ng tao, ay may dakilang pagmamalasakit sa tao at nangakong gagawin ang lahat, anumang hirap sa Kanya, upang mapaalis ang kanilang pangamba at pagdurusa. Upang isakatuparan ang tulong na ito, Siya ay nagpakita bilang si Bodhisattva sa maraming taong nakalipas at nagbigay ng sumusunod na sampung mga pangako:

(a) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako ay hindi magiging lubos hanggang ang lahat sa lupa ay siguradong daratal sa pagka-Buddha at magkakamit ng Kaliwanagan.”

(b) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako ay hindi magiging lubos hanggang ang aking tunay na liwanag ay makarating saan mang sulok ng daigdig.”

(k) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako ay hindi magiging lubos hanggang ang aking tunay na buhay ay manatili sa paglipas ng panahon at magligtas ng di-mabilang na dami ng tao.”

(d) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako ay hindi magiging lubos hanggang ang lahat ng Buddha sa sampung direksyon ay magkaisa sa pagpuri sa aking pangalan.”

(e) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako ay hindi magiging lubos hanggang ang taong tunay ang paniwala, na naghahangad na maisilang sa aking daigdig at nagsasambit ng sampung beses sa aking pangalan ng lubos ang paniwala, ay totoong magwagi sa pagsilang sa daigdig na ito.”

(g) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako ay di-magiging lubos hanggang ang lahat ng tao ay magpasyang magkamit ng Kaliwanagan, gumawa ng kabutihang, tunay na magnais maisilang sa aking daigdig; sa gayon, ako ay magpapakita kasama ng dakilang lakan ng Bodhisattva upang sila’y ipagbunyi sa aking Busilak na Lupain.”

(h) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako ay di-magiging lubos hanggang ang tao saanman, sa pagkarinig sa aking pangalan, ay mag-aalaala ng aking lupain at magnanais na masilang doon at, sa katuparan nito, ay

magtanim ng binhi ng kabutihan nang buong katapatan, at nang sa gayon ay makamtan ang lahat ng ayon sa kanilang puso.”

(i) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako’y di-magiging lubos hanggang ang lahat na sumilang sa aking Busilak na Lupain ay siguradong magkakamit ng pagka-Buddha, nang sila ay makapanguna sa marami pang iba sa pagtungo sa Kaliwanagan at sa pagsasagawa ng dakilang pagmamalasakit.”

(l) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako’y di-magiging lubos hanggang ang tao saan mang sulok ng daigdig ay masaklawan ng diwa ng aking nagmamahal na pagmamalasakit na lilinis sa kanilang kaisipan at katawan at mag-aangat sa kanila mula sa makamundong bahagi ng buhay.”

(m) “Ako man ay dumatal sa pagka-Buddha, ako’y di-magiging lubos hanggang ang tao saanman, sa pagkarinig ng aking pangalan, ay makaalam ng tamang mga palagay sa buhay at kamatayan, at magkamit ng hustong karunungan na magpapanatili sa kabusilakan at katiwasayan ng kanilang kaisipan sa gitna ng kasakiman at pagdurusa sa daigdig.”

“Iyan ang aking mga pangako; nawa’y’di ako dumatal sa pagka-Buddha hanggang ang mga ito ay matupad. Ako nawa’y pagmulan ng walang hanggang Liwanag, nagpapalaya at sumisinag sa yaman ng aking karunungan at katangian, nagdudulot-liwanag sa buong daigdig at nagliligtas sa lahat ng taong nagdurusa.”

2. Sa gayon, Siya, sa pagkakamit ng di-mabilang na katangian sa napakahabang panahon, ay naging si Amida o ang Buddha ng Walang Pagmamaliw na Liwanag at Walang Hanggang Buhay, at napagwagihan ng lubos ang Kanyang lupain ng Kabusilakan kung saan Siya ay nabubuhay ngayon, sa isang daigdig ng kapayapaan, nagdudulot ng liwanag sa sangkatauhan.

Ang Busilak na Lupaing ito, na kung saan ay walang pagdurusa, ay totoong napakapayapa at tigib ng ligaya. Damit, pagkain at ang lahat ng magagandang bagay ay lumilitaw kailanman naisin ng mga nakatira rito. Kapag ang malamyong simoy ng hangin ay dumampi sa mga punong tigib ng hiyas, ang awit ng kanyang banal na mga pangaral ay maririnig at naglilinis sa kaisipan ng lahat ng nakaririnig nito.

Sa Busilak na Lupaing ito ay maraming mabangong bulaklak ng lotus, at bawat bulaklak ay nagtataglay ng maraming hiyas na talulot, at ang bawat talulot ay nagluluningning sa nakasisilaw na kagandahan. Ang luningning ng mga bulaklak na ito ng lotus ay tumatanglaw sa landas ng Karunungan, at ang nakaririnig sa musika ng banal na pangaral ay inaakay sa lubos na kapayapaan.

3. Ngayon ay pinupuri ng lahat ng Buddha sa sampung direksyon ang mga katangian ng Buddhang ito ng Walang Maliw na Liwanag at Walang-Hangganang Buhay.

Ang sinumang nakaririnig sa Pangalan ng Buddhang ito, dinadakila at tinatanggap nang may galak, ang kanyang kaisipan ay nagiging kaisa ng kaisipan ng Buddha

at siya ay isisilang sa kagigilalas na Lupaing Banal ng Buddha.

Ang isinisilang sa Busilak na Lupaing ito ay kasalo sa walang hanggang buhay ng Buddha; ang kanilang puso ay dagliang napupuno ng pagmamalasakit sa lahat ng nagdurusa at sila ay mangunguna sa pagpapakita kung paano nagliligtas ang Buddha.

Sa espiritu ng mga pangakong ito, iwinawaksi nila ang lahat ng makamundong pagkalulong at nakikilala ang pansamantalang kalagayan ng daigdig. Iniaalay nila ang kanilang natanggap na biyaya sa paglaya ng lahat ng pansamantalang buhay; ibinubuklod ang kanilang buhay sa buhay ng iba pa, nakikisuno sa kanilang mga ilusyon at pagdurusa subalit, nakasabay nito, ay nakakakilala sa kanilang kalayaan sa gapos at pagkawili sa makamundong buhay na ito.

Nalalaman nila ang mga hadlang at kahirapan ng pamumuhay sa daigdig subalit nalalaman din nila ang walang hangganang kakayahan ng pagmamalasakit ng Buddha. Sila ay malayang umalis at magbalik, sumulong o huminto nang ayon sa kanilang nais, subalit sila ay mamarapating manatili sa piling ng mga pinagmamasakit ng Buddha.

Samakatuwid, ang sinumang makarinig sa Pangalan ni Amida Buddha at mahimok na tumawag sa kanyang Pangalan nang lubos ang paniwala, siya ay tatanggap ng pagmamalasakit ng Buddha. Kaya ang lahat ng tao ay dapat na makinig sa pangaral ng Buddha at sumunod dito

kahit na tila baga sila'y naglalandas na muli sa apoy na bumabalot sa daigdig na ito ng buhay at kamatayan.

Kung tunay at masigasig ang kanilang pagnanais na magkamit ng Kaliwanagan, sila ay dapat na sumandal sa kapangyarihan nitong Buddha. Hindi maaaring makamit ng isang karaniwang tao ang pinakadakilang kalikasan sa pagka-Buddha kung wala ang pagtataguyod nitong Buddha.

4. Si Amida Buddha ay di-malayo kaninuman. Ang kanyang Lupain ng Kabusilakan ay sinasabing nasa malayong lugar sa Kanluran subalit ito ay matatagpuan din sa loob ng kaisipan ng mga taong masigasig ang pagpupunyaging mapasatabi Niya.

Kapag isinasalarawan ng iba ang kaanyuan ni Amida Buddha na nagluluningning sa ginintuang liwanag, ang larawan ay nahahati sa walumpu't apat na libong pigura o anyo, bawat isang pigura ay nagbubuga ng walumpu't apat na libong silahis ng liwanag at bawat silahis ay lumiliwanag sa isang daigdig, hindi kailanman nag-iiwan ng isang taong umuusal ng pangalan ng Buddha. Sa gayon, ang Buddhang ito ay tumutulong sa tao na makinabang sa kaligtasan na alay Niya.

Sa pagkita sa larawan ng Buddha, mawawari ang kaisipan ng Buddha. Ang kaisipan ng Buddha ay nagtataglay ng dakilang pagmamalasakit sa lahat, kasama ang mga taong walang pagka-alam dito o iyong makakalimutin man, lalo pa sa mga nakaaalam nito nang buong paniwala.

Sa mga may paniniwala, iniaalay Niya ang pagkaka-taong maka-isa Siya. Sapagkat ang Buddhang ito ay ang buong katawan ng pagkakapantay-pantay, sa sinumang makaaalala sa kanya ang Buddha ay mag-uukol ng pansin at papasok sa kanyang kaisipan nang buong laya.

Ang ibig sabihin nito, kapag nag-iisip ang isang tao tungkol sa Buddha, siya ay nagtataglay ng kaisipan ng Buddha sa lubos nitong kabusilakan. Sa ibang kataga, ang kanyang kaisipan ay isang pam-Buddhang kaisipan.

Samakatuwid, ang bawat tao sa kanilang busilak at dalisay na paniniwala ay dapat maglarawan ng kanilang kaisipan bilang isang kaisipang pam-Buddha.

5. Ang Buddha ay maraming pagsasa-anyo, nakapag-papakita sa iba't ibang paraan ayon sa kakayahan ng bawat tao.

Nagpapakita Siya nang buong lawak, tumataklob sa buong himpapawid at umaabot sa walang hangganang kalawakan. Nagpapakita rin Siya sa kaliit-liitang bagay ng kalikasan, minsa'y bilang hugis, bilang lakas, bilang aspeto ng kaisipan, o kaya'y bilang isang kakanyahan.

Ngunit sa anumang paraan, Siya ay totoong mag-papakita sa mga bumibigkas sa pangalan ng Buddha nang buong paniwala. Sa mga ito, si Amida ay palagiang nagpapakita kasama ng dalawang Bodhisattvas: si Avalokitesvara, ang Bodhisattva ng Pagmamalasakit at si Mahasthama-prapta, ang Bodhisattva ng Karunungan. Ang Kanyang mga pagsasa-anyo ay makikita saan mang dako

subalit yaong mayroon lamang na paniwala ang nakamamalas sa mga ito.

Ang mga nakamamalas sa Kanyang pansamantalang pagsasa-anyo ay nagkakamit ng walang maliw na kasiyahan at kaligayahan. Higit pa, ang mga nakamamalas sa tunay na Buddha ay tumatanggap ng walang kapantay na kagalakan at kapayapaan.

6. Sapagkat ang kaisipan ni Amida Buddha na nagtataglay ng walang hangganang kakayahan ng pag-ibig at karunungan ay ang pagmamalasakit mismo, maililigtas ng Buddha ang lahat.

Ang mga taong may pinaka-mabigat na kasalanan — ang mga nakagawa na kahindik-hindik na krimen na ang kaisipan ay tigib ng kasakiman, pagkapoot at pagkahibang; ang mga nagsisinungaling, nagkakalat ng salita, umaabuso at nandadaya; ang mga pumapatay, nagnanakaw at kumikilos ng malaswa; ang mga nasa bingit ng kamatayan matapos ang maraming taong paggawa ng kasalanan — sila na nakalaang magdusa ng mahabang panahon.

Isang mabuting kaibigan ang lalapit sa kanila sa kanilang mga huling sandali at magpapayong, “Ika’y haharap ngayon sa kamatayan; hindi mo na mapapalis ang iyong buhay na makasalanan, subalit ika’y makapagkakanolong sa pagmamalasakit ng Buddha ng Walang Pagmamaliw na Liwanag sa pamamagitan ng pagsambit ng Kanyang Pangalan.

Kung ang mga taong ito na makasalanan ay bibigkas sa banal na pangalan ni Amida Buddha nang buong tapat, ang lahat ng sala na sana'y nagtulak sa kanila sa daigdig na buong sama ay mahahawan.

Kung ang pagbigkas lamang ng banal na pangalan ay makagagawa nito, gaano pa ang magagawa kung ang kanilang kaisipan ay haharap nang lubusan sa Buddhang ito!

Ang nakabibigkas nang gayon sa banal na pangalan, sa kaniyang pagharap sa dulo ng buhay, ay sasalubungin ni Amida Buddha at ng mga Bodhisattva ng Pagmamalasakit at Karunungan at aakayin patungo sa lupain ng Buddha kung saan siya ay isisilang nang buong kabusilakan ng puting lotus.

Samakatuwid, ang bawat isa ay dapat na itanim sa isip ang mga katagang "Namu-Amida-Butsu" o Buong-Pusong Pag-asa sa Walang Maliw na Liwanag at Walang Hanggang Buhay ng Buddha!

II

ANG LUPAIN NG KABUSILAKAN NI AMIDA BUDDHA

1. Ang Buddha ng Walang Maliw na Liwanag at Walang Hanggang Buhay ay patuloy na nabubuhay at nagniningning sa Kanyang Katotohanan. Sa Kanyang Busilak na Lupain ay walang pagdurusa at kadiliman, at ang bawat oras ay tigib ng kaligayahan; kaya, ito ay tinatawag na Lupain ng Lubos na Kaligayahan.

Sa gitna ng lupaing ito ay may lawa ng busilak na tubig, sariwa at kumikinang, na ang alon ay malamyos na dumadampi sa baybayin ng ginintuang buhangin. Saan mang dako ay may makikitang malalaking bulaklak ng lotus, sinlaki ng gulong ng kariton, may marami at iba't ibang kulay at liwanag – bughaw na liwanag mula sa bughaw na kulay, dilaw mula sa dilaw, pula mula sa pula, puti mula sa puti – at ang bango ay humahalimuyak sa kapaligiran.

Sa iba't ibang lugar sa kabuuan ng lawa ay may mga kubol na napapalamutian ng ginto at pilak, lapis lazuli at kristal, may marmol na hagdan pababa sa libis ng tubig. Sa iba pang dako ay may mga parapeto at balustradang tumatawid sa tubig na nakukurtinahan at napapalamutian ng mamahaling bato, at sa pagitan ng mga ito ay may mga puno ng mga halamang panimpla at namumulaklak na palumpong.

Ang paligid ay nagniningning sa kagandahan at ang simoy ng hangin ay tigib ng himig ng kalangitan. Anim na beses sa bawat araw at gabi, may mga makukulay na talulot ng bulaklak na nalalaglag mula sa langit at ang mga ito ay pinupulot ng mga tao at dinadala sa iba pang lupain ng Buddha upang doon ay ialay sa marami pang mga Buddha.

2. Sa kagilagilalas na Lupaing ito ay maraming mga ibon. Mayroong pagkapuputing tagak at sisne, makukulay

na paboreal, mga ibon ng paraiso, at lupon ng maliliit na ibon na umaawit nang malambing. Sa busilak na Lupain ng Buddha, ang mga ibong ito na umaawit ng malambing ay bumibigkas sa mga pangaral ng Buddha at sumasambit ng paghanga sa Kanyang mga katangian.

Ang sinumang nakakarinig sa musikang likha ng mga tinig na ito ay nakakarinig sa tinig ng Buddha at namumulat sa kasariwaan ng paniwala, galak at kapayapaan kasama sa kapatiran ng kanyang mga taga-sunod.

Malamyos ang simoy na dumadampi sa mga punong-kahoy ng Busilak na Lupaing yaon, nagpapakilos sa mabangong kurtina ng mga kubol at nagbibigay ng magagandang himig.

Sa pagkarinig ng tao sa bulong ng maluwalhating musikang ito ay naiisip nila ang Buddha, ang Dharma (pangaral), at ang Samgha (kapatiran). Ang mga kahusayang ito ay pagwawari-wari lamang ng Busilak na Lupain.

3. Bakit ang Buddha sa lupaing ito ay tinatawag na Amida, tumutukoy sa Buddha ng Walang Maliw na Liwanag at Walang Hanggang Buhay? Ito ay sapagkat ang kaluwalhatian ng Kanyang Katotohanan na nagluluningning nang walang handlang sa lahat ng sulok ng mga Lupain ng Buddha; ito ay sapagkat ang kapangyarihan ng Kanyang umiiral na pagmamalasakit ay hindi naglalaho sa di-mabilang na dami ng buhay at haba ng panahon.

Ito ay sapagkat ang dami ng mga isinilang sa Kanyang Busilak na Lupain at lubos na nagkamit ng Kaliwanagan ay di-mabilang at sila ay hindi na kailanman babalik sa daigdig ng delusyon at pagdurusa.

Ito ay sapagkat ang dami ng mga nagising sa kasariwaan ng Buhay sa Kanyang Liwanag ay hindi rin mabilang.

Samakatuwid, kung ang lahat ng tao ay magbibigay ng matamang pag-uukol ng kaisipan sa Kanyang Pangalan at, sa kanilang mga huling sandali, kahit sa isang araw o pito, ay bibigkas sa Pangalan ni Amida Buddha nang lubos ang paniwala at may payapang kaisipan, sila ay isisilang sa Busilak na Lupain ng Buddha, pangungunahan ni Amida Buddha at ng marami pang mga banal na lilitaw sa mga huling sandaling ito.

Ang sinuman na makarinig sa Pangalan ni Amida Buddha, gigisingin ang kanyang paniwala sa Kanyang mga pangaral, ay magkakamit ng hindi mahihigitang lubos na Kaliwanagan.

ANG PARAAN NG
PAGSASAKATUPARAN

UNANG KABANATA

ANG DAANG TUNGO SA KABANALAN

I

ANG PAGLILINIS NG KAISIPAN

1. Ang tao ay tigib ng mga makamundong pagnanasa na nagtutulak sa kanila sa delusyon at pagdurusa. May limang paraan upang sila'y makahulagpos sa gapos ng mga ito.

Una, sila ay dapat na magkaroon ng wastong paniniwala tungkol sa mga bagay-bagay, mga paniniwalang bunga ng matamang pagpansin, at maintindihan ang mga kadahilanan at bunga at ang tunay nitong kabuluhan. Sapagkat ang sanhi ng pagdurusa ay nauugat sa mga pagnanais at pagkagiliw ng kaisipan, at sapagkat ang mga pagnanais at pagkagiliw na ito ay nagmumula sa mga maling paniniwala ng isang "kasarilihan", kinakalimutan ang saklaw ng batas ng kasanhian at dulot, at sapagkat ito ay dulot ng mga maling pagtanaw na ito, magkakaroon lamang ng kapayapaan kung ang kaisipan ay mawawalan ng mga makamundong pagnanasang ito.

Pangalawa, ang tao ay makaiiwas sa mga maling obserbasyong na ito at ang bunga nitong mga makamundong pagnanasa sa pamamagitan ng maingat at matiyagang pamamahala sa kaisipan. Sa mahusay na pamamahala ng kaisipan, maiiwasan ang mga pagnanais na

nagmumula sa mga pagpukaw sa mata, tainga, ilong, dila, at balat at ang dulot nitong mga pag-iisip. Sa pagsasagawa nito ay mapuputol ang pinaka-ugat ng lahat ng mga makamundong pagnanasa.

Pangatlo, sila ay dapat na magkaroon ng mga wastong pananaw tungkol sa tamang paggamit ng lahat ng bagay. Halimbawa, tungkol sa pagkain at pananamit, hindi nila dapat na iugnay ang mga ito sa ginhawa at ligaya bagkus sa kaugnayan nito sa pangangailangan ng katawan. Ang damit ay kailangan upang ipagsanggalang ang katawan sa init at lamig, at upang pantakip sa hiyang dulot ng katawan, ang pagkain ay kailangan para sa kalusugan ng katawan habang ito ay inihahanda sa Kaliwanagan at pagka-Buddha. Ang mga makamundong pagnanasa ay hindi yayabong sa gayong pag-iisip.

Pang-apat, ang tao ay dapat na matutong magpakatatag; sila ay dapat matutong magtiis sa balisang dulot ng init at lamig, gutom at uhaw; sila ay dapat matutong magpasensiya sa harap ng pang-aabuso at pagtuligsa; sapagkat ang pagsasanay sa pagpapakatatag ang papatay sa apoy ng mga makamundong pagnanasa na tumutupok sa kanilang mga katawan.

Panlima, ang tao ay dapat na matuto sa pagsilip ng panganib nang sa gayon ay maiwasan ito. Katulad ng isang marunong na tao na umiiwas sa mababangis na kabayo o sa asong ulol, ika'y hindi dapat na makipagkaibigan sa masasamang tao o pumunta sa mga lugar na iniwasan ng mga taong marunong. Kung ika'y mag-iingat,

kikilos ng mahusay, ang apoy ng mga makamundong pagnanasa na tumutupok sa iyong katawan ay mama-matay.

2. May limang uri ng pagnanais sa daigdig.

Ang mga pagnanais na nagmumula sa mga hugis na nakikita ng mata; mula sa tunog na naririnig ng tainga; mula sa bango na naamoy ng ilong; mula sa sarap na nalalasaan ng dila; mula sa mga bagay na gusto ng pandama. Mula sa limang pintong ito ng pagnanais sumisibol ang pagkagiliw ng katawan sa ginhawa.

Maraming tao, lango sa pagkagiliw ng katawan sa ginhawa, ang hindi nakakapuna sa kasamaang kabuntot ng ginhawa, at sila ay nabibilag sa bitag ng demonyo tulad ng pagkabihag ng isang usa sa bitag ng isang mangangaso. Tunay nga, ang limang pintuang ito ng pagnanais na buhat sa mga pandama ang siyang pinakamapanganib sa lahat ng bitag. Kapag nabihag nito, ang tao ay nagagapos ng mga makamundong pagnanasa at nagdurusa. Dapat na malaman nila kung paano sila makakaiwas sa mga bitag na ito.

3. Walang iisang paraan upang maging malaya sa bitag ng mga makamundong pagnanasa. Halimbawa ay nakahuli ka ng isang ahas, isang buwaya, isang aso, isang ibon, isang asong gubat at isang unggoy, anim na nilalang na iba't iba ang kalikasan, at sila ay itinali mo ng magkakasama at saka pinasibad. Ang bawat isa sa kanila ay magpipilit na makabalik sa sarili nitong tirahan sa

kanya-kanyang paraan. Ang ahas ay maghahanap ng kublhang damo, ang buwaya ay maghahanap ng tubig, ang ibon ay magnanais na lumipad, ang aso ay maghahanap ng isang nayon, ang asong gubat ay maghahanap ng tahimik na burol, at ang unggoy ay maghahanap ng puno sa kagubatan. Sa pagpupumilit ng bawat isa ng kanya-kanyang lakad sila ay magpupumiglas subalit, dahil sa sila ay nakatali nang magkakasama sa iisang lubid, ang pinakamalakas sa anumang oras ay hihila sa iba pa.

Katulad ng mga nilalang sa para-bulang ito, ang tao ay tinutukso sa iba't ibang paraan ng mga pagnanais ng kanyang anim na pandama — mata, tainga, ilong, dila, balat at kaisipan, at pinamumunuan ng naghaharing pagnanais.

Kapag ang anim na nilalang ay iginapos sa isang poste, sila ay magpipilit na makalaya hanggang sila ay mapagod, at malungayngay sa tabi ng poste. Katulad nito, kung ang tao ay maghahari sa kanilang kaisipan walang suliraning magmumula sa lima pang pandama. Kung ang kaisipan ay kanilang pamumunuan, ang tao ay magkakaroon ng kaligayahan ngayon at sa hinaharap.

4. Ang tao ay nagpapahalaga sa kanilang pansariling kaligayahan na siyang pagmamahal sa katanyagan at papuri. Subalit ang katanyagan at papuri ay tulad ng kandilang nauupos at naglalaho. Kapag ang tao ay maghahabol sa karangalan at katanyagan at iiwan ang landas ng katotohanan, sila ay nasa isang malubhang panganib at takdang humarap sa kasawian.

Ang isang taong naghahabol sa katanyagan at kayamanan at pagmamahal ay tulad ng isang bata na kumakain ng pulot sa talim ng isang kutsilyo. Habang siya ay lumalapas ng tamis ng pulot, siya ay nanganganib na masugatan ang dila. Siya ay tulad ng isang taong sumasalubong sa hampas ng hangin nang may dalang nagliliyab na sulo; ang kanyang kamay at mukha ay tiyak na masusunog.

Hindi dapat na magtiwala sa isang kaisipang tigib ng kasakiman, pagkapoot at kahangalan. Ang kaisipan ay hindi dapat na pabayaang bagkos kailangang isailalim sa matamang pagpatnubay.

5. Ang lubusang paghahari sa kaisipan ay isang napakahirap na gawain. Ang unang dapat gawin ng sinumang nagnanais na magkamit ng Kaliwanagan ay ang pagpatay sa apoy ng lahat ng pagnanais na kanilang taglay. Ang pagnanais ay isang apoy na tumutupok, at ang sinumang naghahanap ng Kaliwanagan ay dapat na umiwas sa apoy ng pagnanais tulad ng pag-iwas ng isang taong may pasang tuyong dayami sa naglalagablab na apoy.

Subalit isang kahangalan ang magbulag-bulagan sa harap ng kagandahan sa takot na matukso ng mga ito. Ang kaisipan ay isang panginoon at kung ito ay nasa ilalim ng iyong paghahari, ang mga pagnanasa ay maglalaho.

Napakahirap ang pagsunod sa landas ng Kaliwanagan, subalit mas mahirap ang walang kaisipan na

naghahanap ng landasing ito. Kung walang Kaliwanagan wala ring pagkatapos ang pagdurusa sa daigdig na ito ng buhay at kamatayan.

Ang isang taong naghahanap sa landas ng Kaliwanagan ay tulad ng isang kalabaw na may mabigat na pasan na tumatawid sa isang maputik na lugar. Kung ang kalabaw ay magpupumilit at hindi magbibigay pansin sa iba pang bagay, siya ay makakatawid at makapagpapahinga. Katulad nito, kung ang kaisipan ay iyong pinaghaharian at pinananatili sa tamang landas, walang putik ng kasakiman na hahadlang sa iyo at ang lahat ng pagdurusa ay maglalaho.

6. Ang lahat ng naghahanap ng landas sa Kaliwanagan ay dapat munang magwaksi ng lahat nitong makasariling pagmamalaki at mapagkumbabang tanggapin ang ilaw ng mga pangaral ng Buddha. Ang lahat ng yaman sa daigdig, lahat nitong ginto, pilak at karangalan, ay hindi maihahambing sa karunungan at katangian.

Upang malasap ang ligayang dulot ng kalusugan, ang makapagdulot ng tunay na kaligayahan sa iyong mga kaanak, ang makapagdulot ng kapayapaan sa lahat, ang una mong kailangan ay disiplina at paghahari sa iyong sariling kaisipan. Kung ang isang tao ay nakapaghahari sa kanyang kaisipan, matatagpuan niya ang landas tungo sa Kaliwanagan, at ang karunungan at katangian ay mapapasa-kanya.

Katulad ng kayamanan na kailangang hukayin sa ilalim ng lupa, ang katangian ay sumisibol mula sa

mga mabuting gawa, at ang karunungan ay sumisibol mula sa busilak at payapang kaisipan. Upang makapaglandas ng ligtas sa masalimuot na buhay ng tao, kailangan mo ang tanglaw ng karunungan at ang gabay ng katangian.

Ang pangaral ng Buddha, na nagtuturo sa tao kung paano makakalaya sa kasakiman, pagkapoot at kahangalan, ay isang mabuting pangaral at ang lahat ng susunod dito ay nagkakamit ng kaligayahan at magandang buhay.

7. Ang tao ay natatangay sa takbo ng kanilang pag-iisip. Kung sila ay mag-iisip ng kasakiman, lalo silang magiging sakim; kung sila ay mag-iisip ng pagkapoot, lalo silang mapopoot; kung sila ay nag-iisip ng paghihiganti, ang kanilang hakbang ay patungo sa gayong direksiyon.

Sa panahon ng tag-ani, tinitipon ng mga magsasaka ang kanilang mga alagang hayop upang sila'y di makapinsala. Katulad nito, ang tao ay dapat na pangalagaang mabuti ang kanilang kaisipan mula sa pagiging di-tapat at kasawiang palad. Dapat nilang iwaksi ang mga pag-iisip na gumigising sa kasakiman, pagkapoot at kahangalan, at linangin ang pag-iisip na gumigising sa kabutihan.

Kung tagsibol at ang damuhan ay lambong ng luntiang damo, pinawawalan ng mga magsasaka ang kanilang mga alagang baka; subalit hindi nawawalay ang kanilang paningin sa mga ito. Ganoon din sa kaisipan ng tao: kahit na sa pinakamagandang kalagayan, ang kaisipan ay dapat na bantayan.

8. Si Shakyamuni Buddha ay natira sa bayan ng Kausambi. Sa bayang ito ay may isang namumuhi sa kanya at nagsulsol sa mga taong magkalat ng masasamang kuwento tungkol sa kanya. Nang panahong yaon ay napakahirap ang magpalimos ng pagkain at maraming kaguluhang nagaganap.

Si Ananda ay nagwika kay Shakyamuni: “Hindi tayo dapat na manatili sa bayang tulad nito. Maraming iba pa at mabuting mga bayan ang ating mapupuntahan. Makabubuting tayo ay lumisan na sa bayang ito”.

Ang Pinagpala ay sumagot: “Halimbawa, ang ating mapuntahang bayan ay tulad rin nito, ano ang ating gagawin”?

“Kung gayon ay maghanap tayo ng iba”.

Ang Pinagpala ay nagwika: “Hindi, Ananda, walang katapusan ang gayong paraan. Mas mabuting tayo ay manatili rito at tiisin ang pang-aabusong ito hanggang ito ay maglaho, at pagkatapos ay saka tayo pumunta sa iba”.

“Mayroong tubo at lugi, pintas at karangalan, papuri at pang-aabuso, pagdurusa at kaligayahan sa mundong ito; ang nagkamit ng Kaliwanagan ay hindi natatalo ng mga panlabas na bagay na ito; sila ay maglalaho simbilis ng kanilang pagsibol”.

II

ANG TAMANG PAG-UUGALI

1. Ang mga naghahanap ng daang tungo sa Kaliwanagan ay kailangang palaging isasaisip ang kahalagahan ng

pagpapanatiling busilak ng kanilang katawan, salita at kaisipan. Upang mapanatiling busilak ang katawan, kayo ay huwag papatay ng anumang nilalang na may buhay, magnanakaw o makikiapid. Upang mapanatiling busilak ang pananalita, kayo ay huwag magsisinungaling, o aabuso, o manloloko, o makipagkuwentuhan ng walang kabuluhan. Upang mapanatiling busilak ang kaisipan, itakwil ninyo ang lahat ng kasakiman, pagkapoot at maling paghusga.

Kung ang kaisipan ay may dungis, siguradong ang gawa ay may dungis din. Kapag ang gawa ay may dungis, magkakaroon ng pagdurusa. Kaya napakahalagang ang kaisipan at ang katawan ay mapanatiling busilak.

2. May isang mayamang biyuda na kilala sa pagiging mabait, mabini at magalang. Siya ay may isang matalino at masigasig na katulong.

Isang araw, napag-isip-isip ng katulong: “Ang aking maybahay ay may magandang reputasyon; totoo kayang siya ay may likas na kagandahang loob o siya’y mabait dahil lamang sa kanyang kapaligiran. Siya’y aking susubukan nang aking malaman”.

Nang sumunod na umaga, ang katulong ay hindi nagpakita sa kanyang amo hanggang sa tumanghali. Ang maybahay ay nayamot at siya ay pinagalitan. Ang katulong ay nagturan:

“Kung ako man ay maging tamad sa isa o dalawang araw, hindi kayo dapat na magalit”. Lalong nagalit ang maybahay.

Nang sumunod na araw, ang katulong ay muling gumising nang tanghali. Tuluyan nang nalubos ang galit ng maybahay at pinalo nito ang katulong ng isang patpat. Ang pangyayaring ito ay nalaman sa buong lugar at ang mayamang biyuda ay nawalan ng magandang reputasyon.

3. Maraming tao ang tulad ng babaeng ito. Habang ang kanilang kapaligiran ay kasiya-siya, sila ay mabait, mabini at payapa; subalit malayong gayon din ang kanilang pag-uugali kung ang kanilang kapaligiran ay mabago at maging di-kaiga-igaya.

Kapag ang tao ay mayroong busilak at payapang kaisipan, siya ay patuloy na gagawa ng mabuti kahit na siya ay pagsalitaan ng hindi maganda, pagpakitaan ng hindi mabuti o magkulang sa pagkain, damit at tirahan; kung gayon lamang siya ay matatawag na mabuti.

Samakatuwid, ang mga taong gumagawa ng mabuti at mananatiling may payapang kaisipan kapag ang kanilang kapaligiran ay nananatiling kasiya-siya ay hindi tunay na mabuting tao. Yaon lamang na tumanggap ng mga pangaral ng Buddha at nagsasanay ng kanilang isip at katawan sa gabay ng mga pangaral na ito ang siyang matatawag na tunay na mabuti, mabini at payapa.

4. Tungkol sa tamang pananalitang dapat na gamitin, may limang pareha ng mga salitang magkakasalungat: mga salitang naaangkop sa hinihinging pagkakataon at yaong mga di-angkop; mga salitang nakapagsasabi ng tunay na pangyayari at yaong hindi; mga salitang kaaya-ayang

pakinggan at yaong hindi magandang pakinggan; mga salitang nagbibigaybuti at yaong nagbibigay-pinsala; at mga salitang dumadamay at yaong nagtataglay-muhi.

Ang bawat salitang lumalabas sa ating mga labi ay dapat na pipiliing mabuti sapagkat ito ay maririnig ng iba at pupukaw sa kanila sa mabuti o masama. Kung ang ating kaisipan ay tigib ng simpatiya at pagmamalasakit, mapipigil ang masasamang salitang ating maririnig. Hindi natin dapat pahihintulutang magbitiw ng mararahas na salita ang ating mga labi o sila'y pupukaw ng pagkapoot at pagkamuhi. Ang mga salitang ating dapat na bibigkasin sa tuwina ay mga salita ng pagdamay at karunungan.

Halimbawang may isang taong nagnanais na mag-alis ng lahat ng dumi sa lupa. Gagamit siya ng pala at panahip at matiyagang iipunin ang lahat ng dumi, subalit ito ay pambihirang gawain. Tulad ng hangal na taong ito, hindi natin maaaring alisin ang lahat ng salita. Kailangang sanayin natin ang ating kaisipan at pun'in ang ating puso ng pagdamay nang tayo ay di-magambala ng mga salitang babanggitin ng iba.

Hindi maaaring gumuhit ng larawan sa bughaw na kalangitan. At hindi rin maaaring hibasan ang isang ilog sa init ng sulong yari sa tuyong damo, o lumikha ng kaluskos sa pagkikiskis ng makinis na katad. Katulad ng mga halimbawang ito, ang tao ay dapat na sanayin ang kanilang kaisipan nang sa gayon ay hindi sila magagambala ng anumang uri ng salitang kanilang maririnig.

Dapat nilang sanayin ang kanilang mga kaisipan at gawing sinlawak ng daigdig, walang hanggan tulad ng kalawakan, sinlalim ng malaking ilog at sin-lambot ng makinis na katad.

Kapag ika'y ginawan ng masama ng iyong kaaway, at ika'y napoot hindi ka sumusunod sa mga pangaral ng Buddha. Sa lahat ng pagkakataon, isipin mong: "Ang aking kaisipan ay walang pagkatinag. Mga salita ng pagkamuhi at pagkapoot ay hindi lalabas sa aking mga labi. Babalutin ko ang aking mga kaaway ng mga pag-iisip ng pagdamay at pagkahabag na dadaloy sa kaisipang tigib ng pagmamalasakit sa lahat ng nilalang na pansamantala".

5. May isang pabula tungkol sa isang lalaki na nakakita ng isang punso na nagliliyab kung umaga at umuusok kung gabi. Nagpunta siya sa isang paham at humingi ng payo kung ano ang kanyang gagawin. Pinayuhan siyang ang punso ay kanyang hukayin sa pamamagitan ng isang sable. Sinunod niya ang payo at sa kanyang paghuhukay ay magkakasunod niyang natagpuan ang isang pirasong bakal, ilang bula ng tubig, isang piko, isang kahon, isang pagong, isang itak na pangkatay, isang pirasong karne at, ang panghuli, isang dragon ang lumabas. Ibinalita ng lalaki ang kanyang mga natagpuan sa paham. Ipinaliwanag ng paham ang kahulugan nito at nagwika, "Itapon mo ang lahat maliban sa dragon; iwan mong mag-isa ang dragon at huwag siyang gambalain".

Ito ay isang pabula na kung saan ang punso ay sumasagisag sa katawan ng tao. Ang "nagliliyab kung

umaga” ay sumasagisag sa katotohanang isinasakatuparan ng tao sa umaga ang kanilang pag-iisip nang nakaraang gabi. Ang “umuusok kung gabi” ay tumutukoy sa katotohanang inaalala ng tao sa gabi nang may hapis o galak, ang kanilang nagawa sa nagdaang araw.

Ang lalaki sa pabulang ito ay sumasagisang sa isang taong naghahanap ng Kaliwanagan. Ang paham ay sumasagisang sa Buddha. Ang sable ang kumakatawan sa busilak na karunungan. Ang paghukay ay sumasagisag sa pagpupunyaging kailangan upang makamit ang Kaliwanagan.

Ang mga bagay na natagpuan: ang “pirasong bakal” ay sumasagisag sa kamangmangan; ang mga “bula” ay mga bunga ng pagdurusang at pagkapoot; ang “piko” ay bumabanggit sa pag-aalinlangan at pagkabalisa; ang “kahon” ay kumakatawan sa imbakan ng kasakiman, pagkapoot, katamaran, pagkasalawahan, pagsisisi at delusyon; ang “pagong” ay sumasagisag sa katawan at kaisipan ng tao; ang “itak na pangkatay” ay sumasagisag sa magkakahalang epekto ng limang gamit pandama, at ang “pirasong karne” ay sumasagisag sa paghahangad na sanhi ng pag-iimbot matapos masiyahan. Ang lahat nang ito ay nakasasama sa tao kaya ang Buddha ay nagwikang, “Itapon ninyo ang lahat nang ito”.

Ang “dragon” sa pabula ay sumasagisag sa kaisipan na walang bahid ng mga makamundong pagnanasa. Kung ang isang tao ay aarok sa mga bagay sa kanyang kapaligiran, gamit ang sundang ng karunungan, makaka-

tagpo niya ang kanyang dragon. “Iwan mong mag-isa ang dragon at huwag siyang gambalain” ay nangangahulugan ng paghahanap at pagpupunyaging makamtan ang kaisipang walang bahid ng mga makamundong pagnanais.

6. Si Pindola, isang alagad ng Buddha, matapos makamit ng Kaliwanagan, ay nagtungo sa Kausambi, ang kanyang lupang sinilangan, upang pagsilbihan ang mga taong sa kanya’y nagpakita ng kabutihan. Sa gawaing ito ay inihanda niya ang lupang tutubuan ng binhi ng Buddha.

Sa labas ng bayan ng Kausambi ay may isang pasyalan sa tabi ng baybayin ng Ilog Ganges na nalililiman ng mga puno ng niyog at may malamig na simoy ng hangin.

Isang araw ng tag-init, naupo sa lilim ng isang puno si Pindola at nagsagawa ng meditasyon nang ang Haring Udyana ay namasyal kasama ang kanyang mga konsorte at, pagkatapos ng musika at ligaya, ay umidlip sa lilim ng isang puno.

Habang ang kanilang hari ay natutulog, ang kanyang mga asawa ay naglakadlakad at natagpuan si Pindola na naka-upo sa pagmemeditasyon. Nakilala nila ito bilang isang banal na lalaki at sila’y humiling na turuan nito, at sila’y nakinig sa kanyang pangaral.

Nang magising ang hari, hinanap niya ang kanyang mga kasama at natagpuang nakapalibot kay Pindola at nakikinig sa kanyang mga pangaral. Dahil sa kanyang

mapanibughuin at malaswang pag-iisip, nagalit ang hari at inabuso si Pindola, nagwikang: “Hindi mapapatawad na ikaw na isang banal na lalaki ay pumagitna sa mga babae at masayang makipagkuwentuhan sa kanila”. Ipinikit ni Pindola ang kanyang mga mata at nanatiling tahimik.

Inilabas ng nagagalit na hari ang kanyang sundang at binantaan si Pindola, subalit nanatiling tahimik ang banal na lalaki at di-natitinag sa kanyang pagkaka-upo. Lalo nitong pinagalit ang hari at ito ay dumakot ng lupang pinamamahayan ng langgam at isinaboy sa kanya, subalit nanatili pa rin sa pagkakaupo si Pindola at sa pagmemeditasyon, tahimik na tinanggap ang insulto at sakit.

Dahil dito, ang Hari ay nahiya sa kanyang masamang inasal at humingi ng paumanhin kay Pindola. Dahil sa pangyayaring ito, ang pangaral ng Buddha ay tumanglaw sa Kastilyo ng hari at simula noon ay kumalat sa buong bansa.

7. Makalipas ang ilang araw, dinalaw ng Haring Udyana si Pindola sa tirahan nito sa gubat at nagtanong, “Iginagalang na guro, paano napananatiling busilak ng mga alagad ng Buddha, na karamiha’y kabataan, ang kanilang katawan at kaisipan at di-natutukso ng pagnanasa”?

Ang sagot ni Pindola: “Mahal na hari, itinuro sa amin ng Buddha na igalang ang lahat ng babae. Itinuro niya sa amin na igalang bilang ina ang lahat ng matandang babae, ituring bilang kapatid ang lahat ng babaing kasing gulang namin, at ituring bilang anak ang lahat ng batang

babae. Dahil sa pangaral na ito ay napananatiling busilak ng mga alagad ng Buddha ang kanilang katawan at kaisipan at di-natutukso ng pagnanasa kahit na sila man ay nasa kanilang kabataan”.

“Subalit, Mahal na guro, maaaring magkaroon ng maruming nasa ang isang lalaki sa isang babaing sing-gulang ng kanyang ina o kapatid o anak. Paano napipigil ng mga alagad ng Buddha ang gayong pagnanasa”?

“Mahal na Hari, ang Pinagpala ay nagturo sa aming ituring ang aming katawan na nagtataglay ng lahat ng uring putik kagaya ng dugo, dumi, pawis at langis; sa pagtuturing nang gayon, kami, kahit pa nga ba nasa kabataang gulang, ay napananatiling busilak ang kaisipan.”

“Iginagalang na guro”, patuloy ng Hari, “maaring madali para sa iyo ang pagsasagawa nito sapagkat nasanay mo na ang iyong katawan at kaisipan at nahasa ang iyong karunungan, subalit sa walang gayong pagsasanay ay magiging mahirap itong gawin. Maaring maalala nila ang taglay nilang karumihan subalit ang kanilang mata ay lilingon sa magagandang hugis. Pilitin man nilang tumingin sa kapangitan ay hindi rin nila maiiwasan ang mabighani ng kagandahan. Mayroong iba pang dahilan kung bakit ang mga kabataan sa disipulo ng Buddha ay napananatiling busilak ang kanilang mga paggawa”.

“Mahal na Hari”, sagot ni Pindola, “ang Pinagpala ay nagturo sa amin na bantayan ang mga pintuan ng limang pandama. Kapag kami ay nakakakita ng magagandang

hugis at kulay, nakakarinig ng kawiliwiling tunog, nakalanghap ng kabanguhan, o nakalalasp ng katamisan o nakadarama ng malambot na bagay, hindi kami dapat malulong sa kanilang halina, o kaya'y masuklam sa di-kahali-halinang bagay. Kami ay tinuruang maging maingat sa pagbabantay sa mga pintong ito ng limang pandama. Dahil sa pangaral na ito ng Pinagpala ay napananatili ng kanyang mga alagad ang kabusilakan ng kanilang katawan at kaisipan maging sila man ay nasa kabataang gulang”.

“Ang pangaral ng Buddha ay tunay na kahangahanga. Sa aking saliring karanasan, alam ko na kapag ako ay nahaharap sa anumang bagay na maganda o kahali-halina nang walang pagtatanod, ako ay nababahala ng mga pagpukaw sa pakiramdam. Napakahalaga ang pagtatanod sa pintuan ng limang pandama sa lahat ng oras upang ating mapanatiling busilak ang ating mga paggawa”.

8. Kapag isinasakatuparan ng isang tao ang kanyang mga iniisip sa pagsasagawa nito, tiyak na mayroong kasunod na ganti ang mga ito. Kapag ikaw ay inabuso, ikaw ay matutuksong maghiganti. Ikaw ay dapat na maging listo sa ganitong natural na reaksiyon. Ito ay tulad ng pagdura sa sumasalubong na hangin, ito ay tulad ng pagwawalis sa paghampas ng hangin, hindi nito naalis ang alikabok bagkus dumudungis sa iyong sarili. Ang kamalasan ay tuwinang nakasunod sa sinumang natatalo ng pagnanasang maghiganti.

9. Napakagandang gawa ang magtakwil sa kasakiman at magtangi ng kaisipang tigib ng pag-ibig sa kapwa. Higit na maganda ang magtangi ng lubos na paggalang sa Mahal na Landas.

Iwaksi mo ang makasariling kaisipan at linangin ang kaisipan na nakahandang tumulong sa kapwa. Ang isang gawa na nagdudulot ng ligaya sa iba ay pumupukaw sa kanilang magdulot din ng ligaya sa kanilang kapwa; sa ganitong paraan sumisibol at yumayabong ang kaligayahan.

Isang libo't isang kandila ang maaaring sindihan ng isang kandila, at ang tanglaw ng kandilang ito ay hindi nababawasan. Ang kaligayahan ay hindi nababawasan sa pakikibahagi nito.

Ang mga naghahanap ng Kaliwanagan ay kailangang maging maingat sa kanilang unang mga hakbang. Gaano man kataas ang iyong minimithi, makakamit lamang ito sa paisa-isang hakbang. Ang mga hakbang na tungo sa Kaliwanagan ay dapat na isagawa sa ating pang-araw-araw na buhay.

10. Sa pinakasimula ng landas tungo sa Kaliwanagan, may dalawampung mahirap na bagay na ating dapat na malampan, at ang mga ito ay: 1. ang maging mapagbigay ika'y maralita man; 2. ang matutunan ang daang tungo sa Kaliwanagan sa harap ng kapalaluan; 3. ang maghanap ng Kaliwanagan sa kabila ng pagpapakasakit; 4. ang maisilang habang ang Buddha ay nasa daigdig; 5. ang makinig sa pangaral ng Buddha; 6. ang mapanatiling

busilak ang kaisipan laban sa mga udyok ng katawan; 7. ang hindi maakit ng mga bagay na maganda at kahali-halina; 8. ang iwasang gumamit ng lakas upang mapunan ang mga pagnanasa; 9. ang hindi magalit sa harap ng mga pagdusta; 10. ang magtago ng salita sa pagbugso ng mga pangyayari; 11. ang humarap sa masusi at malawakang pag-aaral; 12. ang iwasang maliitin ang mga baguhan; 13. ang manatiling mapagkumbaba; 14. ang magkaroon ng tunay na kaibigan; 15. ang tumagal sa disiplina na naghahantong sa Kaliwanagan; 16. ang hindi mabagabag ng mga panlabas na kalagayan at pangyayari; 17. ang magturo sa iba ayon sa kanilang kakayahan; 18. ang panatilihing payapa ang kaisipan; 19. ang umiwas sa mga pagtatalo tungkol sa mabuti at masama; at 20. ang makatagpo at matutunan ang mabuting paraan.

11. Ang mabuti at masamang tao ay nagkakaiba ang pagharap sa buhay. Ang masamang tao ay hindi kumikilala ng kasamaan sa kanilang masamang gawa; kapag ang kanilang kasalanan ay inihaharap sa kanilang pansin, hindi pa rin sila tumitigil sa kanilang masamang gawa at ayaw na ibigay sa kanilang pansin ang kanilang kasalanan. Ang marunong na tao ay nakatuon ang pansin sa tama at mali; tumitigil sila sa paggawa ng anumang bagay na nalaman nilang masama; at sila ay nagpapasalamat sa sinumang nagbibigay ng pansin sa kanilang maling gawa.

Ganyan kalaki ang pagkakaiba ng mabuti at masamang tao. Ang masamang tao ay hindi marunong magpasalamat sa kabutihang ibinibigay sa kanila subalit ang

mabuting tao ay marunong kumilala at magpasalamat. Ang mabuting tao ay nagpapahayag ng kanilang pagkilala at pasasalamat sa pamamagitan ng paggawa ng kabutihan, hindi lamang sa tumangkilik sa kanila, bagkus sa kanino pa man.

III

ANG PANGARAL SA SINAUNANG PABULA

1. Noong unang panahon ay may isang bayan na mayroong kakatwang kaugaliang magtakwil ng kanilang matatandang kababayan sa malayo at mahirap puntahang mga kabundukan.

Isang ministro ng estado ang hindi makasunod sa kaugaliang ito sa kaso ng kanyang matanda nang ama, kaya siya ay gumawa ng isang lihim na yungib sa ilalim ng lupa kung saan itinago niya ang kanyang ama at doon pinagpala.

Isang araw, isang diyos ang nagpakita sa hari ng bayang iyon at nagbigay ng nakalilitong suliranin, nagsabing kung hindi masasagutan iyon ng tama ay ikawawasak ng kanilang bayan. Ang suliranin ay: “Narito ang dalawang ahas; sabihin mo kung alin sa kanila ang babae at ang lalaki.”

Ang hari at sinuman sa palasyo ay hindi makasagot sa katanungang iyon; kaya ang hari ay naglaan ng malaking gantimpala sa sinumang makasagot sa tanong na iyon.

Ang ministro ay nagtungo sa taguan ng kanyang ama

at nagtanong kung paano masasagot ang suliranin. Ang matanda ay nagwika: “Madaling masagot iyan. Ilagay ninyo ang mga ahas sa malambot na katad; ang ahas na maggagagalaw ang siyang lalaki, at ang tatahimik lamang ay ang babae.” Ang ministro ay nagpunta sa palasyo, ginawa ang mungkahi ng ama at ang suliranin ay nabigyang kasagutan.

At ang diyos ay nagmungkahing muli ng mahihirap na tanong na hindi masagutan ng hari at ng kanyang mga nasasakupan maliban sa ministro, sa pagkonsulta sa kanyang ama, na tuwinang nakapagbibigay ng tamang kasagutan.

Narito ang ilang mga tanong at ang kanilang kasagutan. “Sino ang taong natutulog na tinatawag na ‘ang mulat’ at ang gising na tinatawag na ‘ang natutulog’?” Ang sagot ay ito: — ang taong nagsasanay upang makamit ang Kaliwanagan. Siya ay gising kung ihahambing sa mga taong walang pagmimithing magkamit ng Kaliwanagan; siya ay tulog kung ihahambing sa mga taong nagkamit na ng Kaliwanagan.

“Paano mo titimbangin ang isang malaking elepante?” “Isakay mo ito sa isang bangka at tandaan ang lalim ng inilubog nito. Alisin ang elepante sa bangka at lulanang ito ng mga bato hanggang sa lumubog ang bangka sinlalim ng inilubog nito nang sakay ang elepante. At iyong timbangin ang mga bato.”

Ano ang kahulugan ng kasabihang, “Ang isang baso ng tubig ay higit pa sa tubig ng karagatan?” Ito ang

kasagutan: “Ang isang baso ng tubig na ating ibinigay sa ating magulang o sa isang maysakit nang buong banal at buong awa ay walang pagmamaliw ang kabuluhan, subalit ang tubig sa karagatan ay magwawakas pagdating ng araw.”

May isang nagugutom na lalaki, buto't balat na sa kahirapan, ang nagtanong, “Mayroon ba sa daigdig na mas salat pa sa akin?” “Ang taong labis-labis ang kasakiman at pagkamakasariili at hindi naniniwala sa Tatlong Yaman ng Buddha, Dharma at Samgha, at hindi nag-aalay sa kanyang mga magulang at guro, ay hindi lamang mas salat bagkus daranas pa ng ibayong hirap sa kanyang kapu-puntahang daigdig ng gutom na mga demonyo.

“Narito ang isang tabla ng kahoy ng Candana; aling dulo ang nasa ibabang bahagi ng punongkahoy?” “Palutangin mo ang tabla sa tubig; ang dulong lulubog nang mas malalim ang siyang pinakamalapit sa ugat.”

“Narito ang dalawang kabayong magkasinlaki at halos magkamukha; paano mo makikilala ang ina, ang anak?” “Bigyan mo sila ng dayami; ang inang kabayo ay magbibigay sa kanyang anak.”

Ang bawat sagot sa mahihirap na mga katanungang ito ay nagbigay tuwa sa diyos at sa hari. Nagalak ang haring malaman na ang mga sagot ay nagmula sa matandang ama ng ministro na itinago nito sa yungib, at pinawalang-bisa niya ang batas na nagtatakwil sa matatandang mamamayan at nag-utos na ituring ang mga ito nang mabuti.

2. Ang reyna ng Videha sa India ay nanaginip ng isang puting elepante na may anim na lanang pangil. Nabighani siyang lubha sa mga iyon at humiling sa haring ipakuha ang mga iyon. Kahit pa nga ba ito'y napakahirap na makamtan, sa pagmamahal ng hari sa kanyang reyna ay nagmungkahi itong magbibigay ng gantimpala sa sinumang mangangasong makakakita sa elepanteng ito.

Nagkataong mayroon ngang elepanteng anim ang pangil sa Kabundukan ng Himalaya na nagsasanay sa pagka-Buddha. Ang elepanteng ito ay minsang nagligtas sa buhay ng isang mangangaso sa isang panganib sa liblib na bahagi ng kabundukan. Ang mangangasong ito, sa pagkarinig sa malaking gantimpalang nakataya, ay nakalimot sa kabutihang ginawa sa kanya ng elepante at nagpunta sa kabundukan upang ito ay patayin.

Ang mangangaso, sapagkat nalalamang ang elepante ay nagmimithi ng pagka-Buddha, ay nagbalatkayong isang alagad ng Buddha at ang walang kamalay-malay na elepante ay tinudla nito ng isang may lasong pana.

Ang elepante, nalalamang ang kanyang wakas ay sumapit na at ang mangangaso ay nakubabawan ng makalupang paghahangad dahil sa gantimpalang nakalaan, ay nagmalasakit pa rin sa kanya at ang mangangaso'y tinakpan nito ng kanyang katawan upang ilitas sa galit ng mga kasama nitong elepante. At tinanong ng elepante ang mangangaso kung bakit nito nagawa ang kahangalang ito. Ang mangangaso ay nagtapat na hinangad niya ang anim nitong pangil upang ipagpalit sa malaking gantim-

palang nakataya rito. Agad kumilos ang elepante, inihampas sa isang malaking puno ang kanyang pangil at ibinigay ang mga ito sa mangangaso, nagwikang — “Sa alay kong ito ay natapos ko ang aking pagsasanay sa pagka-Buddha at ako’y isisilang sa Busilak na Lupain. Kapag ako’y isa nang Buddha, tutulungan kitang umiwas sa iyong makamandag na mga pana ng kasakiman, pagkapoot at kahangalan.”

3. Sa kakahuyan sa paanan ng Kabundukan ng Himalayas ay may nakatirang isang loro kasama ng marami pang mga ibon at ibang hayop. Isang araw, nagkaroon ng malaking sunog sa kakahuyan mula sa nagkiskisang mga kawayan gawa ng mga paghampas ng hangin. Ang mga ibon at iba pang hayop ay lito sa pagkatakot. Ang loro, tigib ng pagmamalasakit sa kahintakutang dinaranas ng kanyang mga kasama at upang magbigay-ganti sa kabutihang ibinigay sa kanya ng mga kawayan na nagagawa niyang silungan, ay nagbuhos ng lahat na kanyang magagawa upang iligtas ang mga ito. Lumusong siya sa isang batis at inilipad ang mga patak ng tubig sa ibabaw ng apoy. Paulit-ulit niyang ginawa ito taglay ang isang pusong nagmamalasakit sa minamahal niyang kakahuyan.

Ang kabaitan at pag-aalay na ito ng sarili ay napuna ng isang diyos sa kalangitan na bumaba at nagwika sa lorong: — “Ika’y isang dakila, subalit ano ang magagawa ng mga patak ng tubig sa napakalaking sunog na ito?” Ang loro ay sumagot: — “Walang hindi magagawa ang

espiritu ng pasasalamat at pag-aalay ng sarili. Paulit-ulit ko itong hahangarin hanggang sa susunod mang buhay.” Ang dakilang diyos ay humanga sa paninindigang ito ng loro at tinulungan niya ito sa pagpatay sa apoy.

4. Sa Himalayas ay may nakatirang isang ibon na may isang katawan at dalawang ulo. Minsa’y nakita ng isang ulo ang kakambal nito na kumakain ng matamis na prutas at ito’y nanibugho, nagwikang: “Ako nama’y kakain ng prutas na nakalalason”. At ito ay kumain ng lason at ang buong ibon ay namatay.

5. Minsa’y nag-away ang buntot at ulo ng isang ahas kung sino ang dapat na nasasauna. Ang buntot ay nagturan sa ulo: “Palagi ka nang nangunguna; ito’y hindi makatarungan, kailanga’y ako naman ang manguna”. Ang ulo ay sumagot: “Nasa batas ng kalikasan na ako ang dapat na manguna; hindi ako maaaring makipagpalit sa iyo”.

Subalit ang kanilang pag-aaway ay nagpatuloy at isang araw ay pumulupot ang buntot sa isang puno upang mapigilan ang ulo sa pangunguna. Nang mapagod ang ulo sa pagpupumiglas, nagawa ng buntot ang kanyang gusto, at ang naging resulta ay ang pagkahulog ng ahas sa isang balon ng apoy na ikinamatay nito.

Sa daigdig ng kalikasan ay tuwinang may tamang pagsasaayos at ang lahat ay may kani-kanyang tungkulin. Kung ang kaayusan ay gagambalain, ang mga tungkulin ay maaantala at ang mangyayari ay kaguluhan.

6. May isang taong madaling mapoot. Isang araw, may dalawang lalaking nag-usap tungkol sa kanya sa tapat ng kanilang bahay. Ang isa ay nagwika: “Siya ay mabuti sanang tao subalit kulang sa pagpapasensiya; masyadong mainitin ang kanyang ulo at napakadaling magalit”. Narinig ito ng lalaki, at ito ay nakipag-away sa dalawang lalaking nag-uusap.

Ang isang marunong na tao, sa pagbibigay-pansin sa kanyang kamalian, ay magmumuni-muni at magnanais na ayusin ang kanyang pag-uugali. Subalit kung ang isang hangal ang pupunahin, ito ay magwawalang-bahala lamang at uulitin pa ang pinunang kamalian.

7. May isang mayaman subalit hangal na lalaki. May nakita siyang isang magandang tatlong palapag na tahanan. Siya ay nainggit at nagnais na magkaroon din niyon. Tumawag siya ng karpintero at nag-utos na igawa siya ng tulad niyon. Ang karpintero ay dagliang kumilos at nagtayo ng pundasyon, ng unang palapag, ng pangalawang palapag, at ng pangatlong palapag. Ikinainis ito ng mayamang lalaki, nagwikang: “Hindi ko kailangan ang pundasyon o ang unang palapag o ang pangalawang palapag; ang gusto ko lamang ay ang magandang ikatlong palapag. Iyon ang itayo mo kaagad”.

Ang isang hangal ay naghahangad lamang ng resulta, hindi nag-iisip ng kailangang mga pagpupunyagi upang makamit ang mga ito. Walang anumang bagay na makamit kung walang pagpupunyagi, katulad ng hindi

maaaring pagtatayo ng ikatlong palapag lamang, wala ang pundasyon at ang una at ikalawang palapag.

8. May isang hangal na lalaking nagpapa-init ng pulot-pukyutan. Biglang dumating ang kanyang kaibigan at ibig niyang bigyan siya ng pulot, subalit lubhang mainit pa ito. At, hindi inaalis sa apoy, ito ay kanyang pinaypayan upang lumamig. Kahalintulad nito, hindi mangyayaring makamit ang pulot ng malamig na karunungan kung hindi aalisin ang apoy ng mga makamundong pagnanasa.

9. Minsa'y may dalawang demonyong nag-away ng buong araw dahil sa pinagtatalunang isang kahon, isang tungkod at isang pares ng sapatos. Isang lalaking dumaaran ang nagtanong "Bakit niyo pinagtatalunan ang mga bagay na iyan? Anong kapangyarihan mayroon ang mga iyan upang inyong pag-awayan"?

Ang dalawang demonyo'y nagpaliwanag sa kanyang mula sa kahon ay makakamtan nila ang lahat ng bagay na kanilang naisin — pagkain, damit o kayamanan; sa paggamit ng tungkod ay matatalo nila ang lahat ng kanilang kaaway; at sa pamamagitan ng sapatos ay makalilipad sila.

Ang lalaki ay nagwika: "Bakit kayo mag-aaway? Kung hahayo kayo ng mga ilang sandali, ako'y makaka-isip ng tamang paraan kung paano ninyo ito paghahatian". At ang dalawang demonyo'y humayo, naiwan ang lalaki at isinuot nito ang sapatos at lumipad sa himpapawid tangay ang kahon at ang tungkod.

Ang “demonyo” ay kumakatawan sa mga paganong tao. Ang “kahon” ay kumakatawan sa mga pagbibigay sa kawanggawa; hindi nila natatalos ang yamang dulot sa pagkakawanggawa. Ang “tungkod” ay kumakatawan sa gamit ng konsentrasyon ng kaisipan. Hindi natatalos ng tao na sa pagsasagawa ng konsentrasyon ng kaisipan, mapaghaharian nila ang lahat ng makamundong pagnanasa. Ang “pares ng sapatos” ay nangangahulugan ng lubos na disiplina ng kaisipan at asal, na maghahantong sa kanila upang mahigtan ang lahat ng pagnanasa at pagtatalo. Sapagkat di nila natalos ang mga ito, sila ay nag-away at nagtalo ukol sa kahon, sa tungkod at sa pares ng sapatos.

10. Noong unang panahon, may isang taong naglalakbay mag-isa. Magdadapit-hapon na nang siya ay makarating sa isang bahay na walang naninirahan, na kung saan kanyang pinalipas ang gabi. Pagkahatinggabi, isang demonyo ang naghatid ng bangkay sa loob at iniwan ito sa may sahig. Lumipas ang ilang sandali, ibang demonyo naman ang nagpakita at umangkin ng bangkay bilang kanila, hanggang sa sila ay magkagulo.

Pagkatapos, ang unang demonyo ay nagsabing walang kabuluhan ang pag-aaway at nagmungkahing isangguni nila ito sa hukom na magpapasiya kung sino ang magmamay-ari ng bangkay. Ang pangalawang demonyo ay sumang-ayon at nang makita niya ang taong nakayuk-yok sa isang sulok, tinanong niya ito upang magpasiya. Ang tao ay lubhang natakot sapagkat anumang pasyang

bibitawan niya ay ikagagalit ng mga matatalo na tiyak na maghihiganti at papatay sa kanya. Ngunit naisip na lamang niyang sabihin ang katotohanan ng kanyang nasaksihan.

Tulad ng kanyang inaasahan, nagalit ang pangalawang demonyo, dinakma ang isang braso ng manlalakbay at pinilas ito sa katawan niya. Pinalitan ng unang demonyo ang braso niya mula sa bangkay. Ang nagalit na demonyo ay pinilas naman ang kabilang braso ng tao; subalit, ito ay agad-agad namang napalitan ng unang demonyo ng kabilang braso ng bangkay. Tuluyang nangyari ang mga ito hangga't ang magkabilang braso at paa, ang ulo at ang katawan ay sunud-sunod na napilas at napalitan ng mga kaukulang bahagi na galing sa bangkay. Nang makita ng dalawang demonyo ang mga bahagi ng taong nakakalat sa sahig, pinulot nila ito at nilamon, at lumisang nagtatawanan.

Ang pobreng nanunuluyan sa bahay ay lubhang nabalisa sa kanyang kasawiang-palad. Ang mga bahagi ng kanyang katawan na kinain ng mga demonyo ay mga bahaging ibinigay sa kanya ng kanyang mga magulang. Ngayon, ang mga bahaging ito ay pagmamay-ari na ng isang bangkay. Ganoon pa man, sino ba siya? Nang maunawaan niya ang katotohanan na di niya kayang harapin at lutasin, kanyang nilisan ang bahay sa gitna ng kanyang tulirong isipan. Nakarating siya sa isang templo, pinasok ito at idinulog sa isang monghe ang kanyang

pagkabagabag. Nakikita rito ng mga tao ang tunay na kahulugan ng Katotohanan ng Pagkawalang-sarili.

11. Minsan, may maganda at mabikas na babaeng bumisita sa isang bahay. Ang may-ari ng bahay ay nagtanong kung sino siya, at ang tugon ay siya ang dyosa ng kayamanan. Ang may-ari ng bahay ay nagalak kaya't pinakitunguhan siya ng mabuti.

Pagkatapos, ibang babae naman ang nagpakita na siyang pangit at marungit. Tinanong ng may-ari ng bahay kung sino siya at sumagot ang babae na siya ang dyosa ng kahirapan. Ang maybahay ay natakot at pilit pinagtabuyan ang babae; ngunit, tumanggi ito at nagwika: "Ako ang kapatid ng dyosa ng kayamanan." Mayroon kaming kasunduan na di kami mabubuhay ng hiwalay sa isa't-isa; kung palalayasin mo ako, siya ay makakasama ko." Sa sandaling ang pangit na babae ay lumabas, naglaho rin ang magandang babae.

Ang kapanganakan ay kasama ng kamatayan. Ang kapalaran ay kasama ng kabiguan. Dapat maunawaan ito ng tao. Kinasisindakan ng mga hangal ang mga kabiguan at pinagsusumikapan nila ang magandang kapalaran; ngunit sino mang naghahanap ng Kaliwanagan ay kailangang pinangingibabawan ang mga ito at maging malaya mula sa mga makamundong pagnanasa.

12. Minsan, may isang dukhang artista ang nilisan ang kanyang tahanan, iniwan ang kanyang asawa, upang hanapin ang kanyang kapalaran. Makalipas ang tatlong

taon ng matinding paghihirap, siya ay nakapag-impok ng tatlong daang piraso ng ginto at napag-isipan niyang umuwi sa kanyang tahanan. Sa kanyang pagbabalik, siya ay nakarating sa isang malaking templo kung saan naganap ang isang marangyang pagdiriwang ng mga pag-aalay. Siya ay lubhang humanga sa mga pangyayari at napag-isip-isip niya sa kanyang sarili: “Hanggang ngayon, ang naiisip ko lamang ay ang kasalukuyan, di ko man lamang inisip ang kaligayahan ko sa kinabukasan. Bahagi ng aking magandang kapalaran na ako ay makarating sa lugar na ito. Kailangan ay mapakinabangan ko ang pagkakataong ito upang makapagtanim ng mga binhi ng kabutihan.” Matapos siyang makapagmuni-muni, inialay niyang lahat ang kanyang inimpok sa templo at umuwi siyang walang anumang salapi.

Nang marating niya ang kanilang bahay, sinisi siya ng kanyang asawa sa di pagdadala ng salaping panustos. Sinagot niya ito na nakapag-impok nga siya ng salapi ngunit itinabi niya ito ng ligtas sa panganib. Nang pinilit siya ng kanyang asawa kung saan ito itinabi, napilitan siyang sabihin na kanya itong ibinigay sa mga monghe sa templo.

Lubhang ikinagalit ng asawa niya ito. At sa kalaunan ay dinala ang suliranin sa hukom ng bayan. Nang tinanong ng hukom ang artista, sinabi niyang wala siyang ginagawang kasamaan. Karapat-dapat lang mapasa-kanya ang perang bunga ng pagpupunyagi at gawin itong binhi

ng kinabukasan na may magandang kapalaran. Nang dumating siya sa templo, inisip niyang iyon ay isang bukid kung saan niya dapat itanim ang kanyang ginto bilang binhi ng magandang kapalaran. Nasambit pa niya, “Noong ibinigay ko ang ginto sa mga monghe, nawatas kong iniwaksi kong lahat ang kasakiman at pagmamaramot mula sa aking kamalayan, at naunawaan ko ang tunay na kayamanan ay wala sa ginto kung di nasa isip.”

Pinuri ng hukom ang diwa ng artista at ang lahat ng nakarinig noon ay nagpakita ng pagsang-ayon sa pamamagitan ng pagtulong sa kaniya sa iba't-ibang paraan. Kaya, ang artista at ang kanyang asawa ay palagiang tumatanggap ng mabuting kapalaran.

13. Isang gabi, ang taong nakatira sa tabi ng sementeryo ay nakarinig ng tawag mula sa isang puntod. Di na niya ito siniyasat; subalit kinabukasan, ang pangyayaring ito ay kanyang nasambit sa isang kaibigang may taglay na lakas-ng-loob upang siyasatin ang lugar na pinagmumulan ng tawag na iyon nang sumunod na gabi.

Sumapit ang kinagabihan at sintulad na tinig ang narinig ng kanyang kaibigan, na nagtanong kung sino at ano ang kailangan ng bumabagabag na tawag. Sumagot ito: “Ako ang natatagong kayamanan na nahahandang ibigay ang sarili kaninuman. Inialay ko na ito kagabi, ngunit di siya nagbakasakali; kung kaya't muli kong iniaalay ito sa iyo na wari ko'y karapat-dapat. Bukas ng umaga, ako ay tutungo sa iyong bahay kasama ang aking pitong alagad.”

Ang kaibigan ay nagsabing: “Ako ay maghihintay sa iyo; subalit, sabihin mo sa akin kung papaano kita kikilalanin.” Sumagot ang tinig: “Kami ay darating sa kasuotang monghe. Maghanda ka ng isang silid na may tubig; hugasan mo ang iyong katawan at linisin ang silid na ito; maglagay ka ng mga silyang sapat sa aming bilang at ipaghanda kami ng walong mangkok na lugaw. Matapos kaming kumain ay isa-isa mo kaming ihatid sa isang saradong silid na kung saan kami ay magiging gusi ng ginto.”

Kinaumagahan, siya ay naligo at naglinis ng silid tulad ng iniutos sa kanya at siya’y naghintay para sa walong mongheng nagpakita. Ilang sandali pa lamang ay dumating na sila at malugod silang tinanggap. Matapos kumain, sila ay isa-isang inihatid sa silid na kung saan ang bawa’t isa sa kanila ay naging gusi na punung-puno ng ginto.

May isang sakim na taga-bayan ang nakaalam sa mga pangyayari at nagtangkang angkinin ang mga gusi ng ginto. Inanyayahan niya ang walong monghe sa kanyang bahay at matapos silang kumain ay sinamahan sila sa saradong silid; subalit, di-tulad ng kanyang inaasahan, ang mga monghe ay di naging gusi ng ginto sa halip ay nagalit ang mga ito sa kanya at sinuplong siya sa mga pulis.

Sa panig naman ng mahiyaing tao, na siyang unang nakarinig ng tawag, tinungo niya ang bahay ng kanyang

kaibigan at maramot na inaangkin ang mga ginto. Pinagpilitan niyang kanya ang mga ito sapagkat siya ang unang pinaringgan ng mga ito. At nang kanyang tangkaing kunin ang mga gusi ng ginto, natagpuan niyang ang mga gusi ay puno ng mga ahas na ang mga ulo ay nakatingala upang tuklawin siya.

Narinig din ito ng hari at iniutos na ang gusi ay pagmamay-ari ng matapang na tao at ayon sa kanyang pagsusuri: “Lahat sa mundo ay ganito ang pangyayari. Ang mga hunghang ay mapag-imbót para sa magagandang kinalalabasan lamang, ngunit sila ay nahihiyang pagsikapan ang mga ito, kaya’t sila ay laging nabibigo. Wala silang pananampalataya at lakas-ng-loob upang harapin ang panloob na pagsisikap ng kaisipan na kung saan ang tunay na kapayapaan at pagkakaisa ay matatamo.”

IKALAWANG KABANATA

**ANG DAAN NG MAISASAGAWANG
KAKAYAHAN**

I

ANG PAGHANAP NG KATOTOHANAN

1. Sa paghanap ng katotohanan, mayroong mga katanungang walang kahalagahan. Anong mga sangkap ang bumubuo ng sanlibutan? Ang sanlibutan ba ay walang hanggan? May hangganan ba o wala ang sanlibutan? Sa paanong paraan maibubuklod ang lipunan ng tao? Ano ang kanais-nais na kabuuan para sa lipunan ng tao? Kung ipagpapaliban muna ng tao ang paghahanap at pagsasagawa ng Kaliwanagan, habang hindi pa nasasagot ang yaong mga katanungan, siya ay mamamatay nang hindi niya natatagpuan ang wastong landas.

Halimbawang ang tao ay natamaan ng palasong may lason, at ang kaniyang mga kamag-anak at mga kaibigan ay nagpulung-pulong upang tumawag ng doktor na magtatanggal ng palaso at gagamot ng sugat.

Kung ang nasugatang tao ay tumanggi at nagsabing, "Sandali lamang, bago ninyo tanggalin ang palaso, ibig kong malaman kung sino ang pinanggalingan ng palasong ito. Babae ba o lalaki? Siya ba ay aristokrato o magsasaka? Ano ang materyal ng busog? Malaki ba o

maliit ang busog na nagpalipad ng palaso? Gawa ba iyon sa kahoy o kawayan? Anong yari ang pisi ng pana? Ito ba ay gawa sa himaymay o sa manipis na bituka ng hayop? Ang palaso ba ay gawa sa rattan o tambo? Anong balahibo ang ginamit? Bago ninyo bunutin ang palaso, ibig kong malaman lahat ng ito.” Pagkatapos ano ang mangyayari?

Bago makamit ang lahat ng kasagutan, tiyak na ang lason ay kumalat na sa lahat ng bahagi ng katawan at ang tao ay maaaring mamatay. Ang unang tungkulin ay tanggalin ang pana at pigilin ang pagkalat ng lason.

Kung ang apoy ng simbuyo ng damdamin ay isinasapanganib ang mundo, ang mahalaga ay hindi ang pagkakayari ng sanlibutan. Lalong hindi makabuluhang talakayin pa ang ulirang lipunan para sa tao.

Kung ang sanlibutan man ay may hanggan o wala ay makahihintay. Ang higit na dapat pag-ukulan ng pansin ay kung paano mapupuksa ang sawimpalad ng pagsilang, pagtanda, karamdaman at kamatayan. Sa harap ng dalamhati, kalungkutan, paghihirap at pagdurusa, kailangang hanapin muna ang mga kasagutan sa mga suliraning ito at pagkatapos ay ibuhos ang sarili sa pagsasagawa ng paraang iyon.

Ang pangaral ng Buddha ay naglalaman ng kung ano ang kailangang alamin at di dapat alamin. Itinuturo nito

sa tao na kailangan nga nilang pag-aralan ang nararapat nilang pag-aralan, iwaksi ang dapat iwaksi, sanayin ang anumang maghahantong sa Kaliwanagan.

Kaya ang tao ay kailangan munang alamin ang mahalaga, kung anumang suliranin ang dapat munang lutasin at kung ano ang pinaka-mabigat na bagay. Upang maisagawa ito, kailangang hasain ang mga isip. Sa madaling salita, kailangan nilang pangibabawan ang kanilang isipan.

2. Halimbawang may isang tao na tumungo sa kagubatan upang kumuha ng kaunting ubod na tumutubo sa gitna ng puno at bumalik na buhat at pasan ang mga sanga't dahon. Akala niya'y nakuha na niya ang kailangan niya. Di kaya kahangalan, kung masayahan siya sa hamak na mga sanga at kahoy lamang, bagama't di niya nakuha ang ubod na kailangan niya? Batid na batid na iyan ang gawain ng karamihan ng tao.

Ang isang tao ay naghahanap ng landas na magpapalaya sa kaniya mula sa pagsilang, pagtanda, karamdaman at kamatayan o mula sa dalamhati, kalungkutan, pagdurusa at sakit. Ngunit kadalasan ay tinutunton niya ang maliit na landas, at sa mumumunting pagsulong ay agad-agad nagiging mayabang at mapagmalaki. Siya ay tulad ng taong nangailangan ng ubod ngunit nasiyahan na dahil sa pasan-pasang mga sanga at dahon.

Ang ibang tao naman ay nasisiyahan kaagad sa bunga ng kaniyang kaunting pagsisikap, namamahinga na at nagiging mayabang at mapagmalaki. Ang bitbit niya ay mga sanga lamang sa halip na ubod na kaniyang hinhahanap.

Ang ibang tao namang natalos na naging mapayapa at malinis ang kanilang kaisipan ay nagiging mahina rin sa pagsusumikap at nagiging palalo at mapagmalaki. Ang dala niya ay mga dahon, sa halip na ubod na kaniyang tunay na kinakailangan.

May mga tao namang nagiging mayabang at mapagmalaki na sapagkat napapansin nilang nakaangkin siya munting karunungan. Di niya batid na ang nakamit niya lamang ay ang himaymay ng puno at hindi ang ubod. Lahat silang nasiyahan agad sa kanilang kaunting pagpunyagi at naging mayabang at mapagmalaki ay naging pabaya sa pagsusumikap at mabilis na nahilig sa katamaran. Ito ay Balang-araw ay makakakamit nilang muli ang paghihirap.

Ang mga naghahanap ng tunay na landas ng Kaliwagan ay di kailangang umasa sa madaling gawa o sa pagpapala ng mataas na karangalan. Di dapat silang maghangad ng kapayapaan o karunungan sa pamamagitan ng kaunting pagsusumikap.

Higit sa lahat ay dapat isa-isip ang batayan at buod ng kalikasan sa daigdig ng buhay at kamatayan.

3. Ang mundo ay walang sariling nilalaman. Ito ay isang malawak na pakikipag-ugnayan ng mga sanhi at kalagayang nagmumula lamang sa mga gawain ng isip na inudyok ng kamangmangan, mga maling guni-guni, pag-nanasa at paghumaling. Di ito panlabas kung saan ang utak ay may maling imahinasyon, wala itong sustansiya kahit ano man. Ito ay nagpakita at nagpamalas sa pamamagitan ng mga gawain ng utak mismo, nagpapakita ng sariling delusyon. Ito ay itinatag at nabuo sa kagustuhan ng isip, mula sa sariling paghihirap at mga pakikibaka kaugnay ng hapding sanhi ng sarili ding kasakiman, galit at kahangalan. Ang mga taong naghahanap ng Kaliwanagan ay kailangang handang paglabanan ang kanyang uri ng utak upang makamit ang kanilang layunin.

4. “O, aking isip! Bakit di ka mapakaling umaaligid sa mga nagbabagong pangyayari ng buhay? Bakit nililito at tinutuliro mo ako? Bakit hinihikayat mo akong mag-ipon ng napakaraming bagay? Para kang araro na nagkapirapiraso bago pa makapag-araro, para kang timon na nalansag habang nakikipagsapalaran ka pa lamang sa laot ng buhay at kamatayan. Ano pa ang silbi ng maraming kapanganakan kung di natin ginagamit ng mabuti ang ating buhay?

“O, aking isip! Minsan ay pinangyari mo na ako’y isilang bilang isang hari ngunit matapos pala ay isisilang akong muli bilang isang hampaslupang namamalimos. Minsan naman ay pinangyari mong ako ay mamulat sa malalangit na palasyo ng mga diyos at magpasasa sa

kaginhawahan at kaligayahan, pagkatapos ay ititilapon mo lamang sa apoy ng impiyerno.

“O, aking hangal, hangal na isipan! Tinangay mo ako sa iba’t ibang daan at ako ay naging masunurin at mapariwara sa iyo. Ngunit, ngayong narinig ko na ang mga pangaral ng Buddha, huwag mo na akong gambalain pa o maging sanhi ng marami pang paghihirap, ngunit sabay nating hanapin ang Kaliwanagan, sa pamamagitan ng pagtitiyaga at pagpapakumbaba.

“O, aking isip! Kung nalaman mo lamang na ang lahat ay walang nilalaman at laging nagbabago; kung matutunan mo lamang huwag hawakan ang mga bagay, huwag mainggit magnasa ng mga bagay, huwag magpaloko sa kasakiman, galit at kahangalan pagkatapos ay makapaglalakbay tayo ng tahimik. Sa pagpatid sa gapos ng pag-imbot ng espada ng kaalaman na di nababagabag ng mga umiibang mga pangyayari — kapakipakinabang o di-kapakipakinabang, mabuti o masama, kawalan o tagumpay, pagpapahalaga o pagmamalabis — tayo ay dudulog sa kapayapaan.

“O, aking giliw na isip! Ikaw ang unang pumukaw ng pananampalataya sa atin; ikaw ang nagbanggit na hanapin natin ang Kaliwanagan. Bakit ka nagbibigay kaagad sa kasakiman, karangyaan at kaaliwan?

“O, aking isip! Bakit ka pabigla-bigla ng walang tiyak na patutunguhan? Tawirin na natin itong ligaw na dagat ng pagkalinlang. Hanggang ngayon ay sinusunod ko ang kagustuhan mo, ngunit ngayon, kailangang sundin mo

ang gusto ko, at sabay tayong susunod sa mga pangaral ng Buddha.

“O, aking mahal na isip! Itong mga bundok, ilog at dagat ay nag-iiba at nagdudulot ng pasakit. Saan dito sa mundo ng delusyon tayo maghahanap ng katahimikan? Ating sundin ang mga pangaral ng Buddha at tumawid sa kabilang baybayin ng Kaliwanagan.”

5. Sa ganitong paraan, yaong tunay na naghahanap ng daang patungo sa Kaliwanagan ay siyang nangingibabaw sa kanilang mga isipan. Sumusulong sila na buong-buo ang loob. Kahit na sila ay inabuso, itinatatwa ng iba, sila ay di nababagabag. Di sila nagagalit kapag sila ay nasusuntok ng kamao o binabalibag ng bato o nasusugatan ng mga espada.

Kahit na pinupugot ang kanilang ulo ng kanilang mga kaaway, ang isip nila ay kailangang di nababagabag, kung hinahayaan nila ang isip nilang dumilim sa mga bagay na pinagdurusahan nila, di nila sinusunod ang mga pangaral ng Buddha. Kailangang anuman ang mangyari ay buong pusong mananatili silang matatag, di nabubuwal, laging napupuno ng kaisipang mapagmalasakit at may pakikipagkapwa. Hayaang dumating ang abuso at kamalasan, ngunit dapat ay manatiling matatag at tahimik ang isip at punong-puno ng mga pangaral ng Buddha.

Upang makamit ang Kaliwanagan, dapat sikaping maisakatuparan ang kadalasa'y hindi naisasakatuparan, at dapat tiisin ang di natitiis. Kailangang ipamigay niya ang

lahat ng kanyang pag-aari hanggang sa kahuli-hulihan. Kung sinabihan siyang isang butil ng bigas lamang sa bawat araw ang kailangan niyang kainin upang makamit ang Kaliwanagan, kailangang gayon lamang ang kainin niya. Kung ang daan patungong Kaliwanagan ay papuntang apoy, siya ay susulong.

Ngunit ito ay di dapat gawin sa ano pa mang kadahilanan. Iyon ay dapat gawin ng isang tao sapagkat iyon ang makatwirang bagay, ang tamang bagay, na dapat gawin. Kailangang gawin iyon dahil sa diwa ng pag-unawa, tulad ng mga bagay na isinasagawa ng ina para sa kaniyang munting anak, sa kaniyang maysakit na anak, na di inaalala ang sariling kalusugan o kaginhawahan.

6. Minsan ay may isang hari na nagmamahal sa kaniyang mga mamamayan at bayan. Pinamahalaan niya ang bayan ng buong katalinuhan at kabutihan. Dahil dito ay naging maunlad at mapayapa ang bayan niya. Siya ang laging naghahanap ng higit na katalinuhan at Kaliwanagan, nagbigay pa siya ng pabuya sa sino mang makapagdadala sa karapatdapat na mga pangaral.

Ang kaniyang pananampalataya at katalinuhan ay nakatawag-pansin sa mga diyos. Napag-isipan nilang subukan siya. Isang diyos na nagbalatkayo bilang engkanto ang nagpakita sa tarangkahan ng palasyo ng hari at nagsabing dalhin siya sa harap ng hari sapagkat mayroon siyang banal na pangaral para sa kaniya.

Ang haring nagalak sa narinig na balita ay masugid

na tinanggap ang panauhin at hiniling na turuan siya. Ang engkanto ay nagbago ng anyo at naging nakakatakot. Sinabi niya na hindi siya makapagtuturo hanggat hindi siya nabibigyan ng pagkaing ibig niya. Piling-pili ang pagkaing inihain sa engkanto, ngunit nagpumilit ito na kailangan niya ang mainit-init na laman at dugo ng tao. Ang prinsipeng ay nag-alay ng kaniyang katawan gayon din ang reyna, ngunit ang engkanto ay hindi nasiyahan at ang hiniling ay ang katawan ng hari.

Ipinahayag ng hari na papayag siyang ibigay ang kaniyang katawan, ngunit nagtanong kung maaari niya munang marinig ang pangaral bago niya ialay ang kaniyang katawan.

Ang diyos na nakabalatkayong engkanto ay nag-sambit ng mga sumusunod na pangaral: “Ang dalamhati ay nanggagaling sa kasakiman at ang takot ay nagmumula rin sa kasakiman. Sino man ang nag-aalis ng kasakiman ay walang dalamhati o takot.” Biglang bumalik ang diyos sa tunay niyang anyo at ang prinsipeng at ang reyna ay nanumbalik sa kanilang mga dating katawan.

7. Minsan may isang taong naghahanap ng Tunay na Daan sa mga kabundukan ng Himalaya. Hindi niya inalantala ang lahat ng kayamanan sa lupa o kahit na ang lahat ng karangyaan sa langit, ngunit hinanap niya ang pangaral na mag-aalis ng lahat ng nagpapaligaw sa kaisipan.

Ang mga diyos ay humanga sa pagsusumikap at

kabuuang loob ng taong ito at napagkasunduan nilang subukin ang kaniyang budhi. Isa sa mga diyos ay nagpanggap bilang engkanto at nagpakita sa Himalaya. Siya ang umawit: “Ang lahat ay nagbabago, ang lahat ay lumilitaw at naglalaho.”

Ang manlalakbay ay narinig ang awitin na lubos niyang nakagiliwan. Siya ay nagalak na para bagang nakatagpo siya ng bukal ng malamig na tubig na pumawi ng kaniyang pagkauhaw o animo’y siya ay isang aliping biglang pinalaya at sabi niya sa kaniyang sarili, “sa wakas, natagpuan ko na ang tunay na pangaral na matagal ko nang hinahanap.” Sinundan niya ang boses at humantong siya sa nakatatakot na engkanto. Nagugulumihanang nilapitan niya ang demonyo at sinabing: “Ikaw ba ang umawit ng banal na awitin na aking naulinigan? Kung ikaw nga, pakituloy po lamang.”

Ang engkanto ay sumagot: “Oo, awitin ko nga iyon, ngunit di ko maaaring ipagpatuloy hanggat wala akong kinakain; gutom na gutom ako.”

Ang tao ay nagmakaawang ituloy na niya ang awit: “Ang awit ay may banal na kahulugan sa akin at matagal ko nang hinahanap ang pangaral niya. Kaunti pa lamang ang napakikinggan ko, maaari po ba akong makarinig pa akong ng awit ninyo?”

Ang sabi ng engkanto: “Ako ay nagugutom; kung matitikman ko ang mainit-init na dugo at laman ng tao, ay tatapusin ko ang awit.”

Sa kaniyang pananabik na marinig ang pangaral, ang tao ay nangako sa engkanto na maaari niyang angkinin ang kaniyang katawan matapos niyang tanggapin ang pangaral. Pagkatapos, inawit ng engkanto ang buong awit.

Ang lahat ay nagbabago,
Ang lahat ay lumilitaw at naglalaho,
May kapayapaang walang hanggan,
Buhay at kamalayan ay mahihigitan.

Mabilis na isinulat ng tao ang tula sa mga bato at punungkahoy sa paligid. Matapos ay dahan-dahan siyang umakyat sa puno at tumalon sa paanan ng engkanto, ngunit biglang naglaho ito. Sa halip, ang sumalo sa katawan ng tao ay isang mabunying diyos at hindi siya napinsala.

8. Minsan ay mayroong masugid na naghahanap ng tunay na daan. Ang pangalan niya ay Sadaprarudita. Nilabanan niya ang lahat nang tukso ng kayamanan at patuloy siya sa paghahanap ng daan kahit na nasasapanibanib ang buhay niya. Isang araw, isang boses na nagmula sa langit ang tumawag sa kaniya: "Sadaprarudita! Tumuloy ka sa silangan. Huwag mong isipin ang init o lamig, huwag mong intindihin ang makamundong parangal o pag-uusig, huwag kang magambala sa pagpili ng mabuti o masama, tumuloy ka lamang pagtungo sa silangan. Sa malayong dako ng silangan ay matatagpuan mo ang tunay na guro at matatamo mo ang Kaliwanagan."

Nalugod si Sadaprarudita sa pagtanggap niya ng malinaw na kautusang ito at agad-agad niyang sinimulan ang kaniyang paglalakbay patungong silangan. Minsan ay natutulog siya kung saan siya abutin ng gabi maging ito ay sa isang malungkot na parang o sa isang marahas na kabundukan. Sapagkat siya'y dayuhan, marami siyang naranasang pangungutya; minsan siyang namasukan bilang alipin, ipinagbili ang sarili para lamang kumain, ngunit nakatagpo niya ang isang guro na nagturo sa kanya ng dapat gawin.

May kasabihang, “ang mabubuting bagay ay karaniwang mahal,” at ito ay napatunayan ni Sadaprarudita. Wala siyang ni sentimo para ibili ng ilang bulaklak at insenso para sa guro. Napilitan siyang mamasukan; subalit, walang nangailangan ng kanyang serbisyo. Waring may masamang espiritu na laging sumasagabal sa kanyang mga balak. Ang daang patungo sa Kaliwanagan ay lubhang mahirap at nangangailangan ng buhay upang ito'y maring.

Kabawasan sa paghihirap niya ang makatagpo niya ang guro; ngunit, ang di pagkakaroon ng panulat at pagsusulatan ng mga mahalagang aral ay panibagong suliranin. Kung kaya't napilitan siyang sugatan ang kanyang pulso at gamitin ang sariling dugo sa pagsusulat. Sa paraang ito, nakamit ni Sadaprarudita ang banal na katotohanan.

9. Minsang may batang nagngangalang Sudhana ang nagnanasang makita ang daang patungo sa Kaliwanagan din. Sa tulong ng isang mangingisda, natutuhan niya ang buhay ng dagat. Mula sa isang manggagamot ay naunawaan niya ang pagmamalasakit sa taong may karamdaman. Mula sa isang mayaman ay natuto siyang mag-impok ng salapi na siyang tanging pinagmulan ng kanyang pagiging mayaman.

Sa gabay ng isang monghe, natutuhan niyang buhat sa isang malinis at payapang isipan ay ang kapangyarihang gawing malinis at payapa din ang ibang isipan. Minsan siyang nakasalamuha ng maaalahaning babae na kung kanino niya natutunan ang pagiging maaalahanin. Natutong maglakbay siya sa tulong ng aral ng isang manlalakbay rin. Kung kaya't sa sarili niyang karanasan natutunan ni Sudhana ang katotohanan ng kanyang mga nakikita at naririnig.

Natutunan niyang magtiyaga mula sa isang dukha at lumpong babae; natutunan niya ang katuturan ng kasiyahan sa mga naglilibang na mga bata; at buhat sa mga mapagkumbaba ay nasaksihan niya ang tunay na kapayapaan ng pamumuhay.

At nang minsan siyang magsadya sa kagubatan at napagmasdan ang munting binhing sumisibol sa tabi ng nabuwal na puno ay naunawaan niya na ang buhay ay sadyang walang katiyakan.

Ang sikat ng araw at ang ningning ng mga bituin sa

gabi ay patuloy na nagpapasigla ng kanyang panloob na lakas. Ang tuluyang agos ng mga karanasan ang siyang nagsisilbing gabay upang ipagpatuloy ni Sudhana ang pagtahak sa daan ng Kaliwanagan.

Sa katunayan, sino mang nagnanasang marating ang Kaliwanagan ay dapat ituring ang kaniyang isipan na isang kastilyo na may mga palamuti. Dapat niyang bigyang daan ang Buddha, lubusang igalang at pakumbabang anyayahan ito upang manuluyan sa kaloob-loobang bahagi ng kanyang kaharian; at kung saan, kanyang ipagkakaloob ang mahalimuyak na insenso ng pananam-palataya at ang mga bulaklak ng pasasalamat at kasiyahan.

II

ANG MGA PARAAN NG PAGSASAGAWA

1. Para roon sa naghahangad ng Kaliwanagan, may-roong tatlong pamamaraan ng pagsasagawa na dapat maunawaan at tupdin. Una, disiplina sa pang-araw-araw na asal; pangalawa, wastong kaisipan; at pangatlo, karunungan.

Ano ang disiplina? Ang bawat isa ay nangangailangan sundin ang mga panuntunan ng mabuting asal. Kailangang pangalagaan ang isipan at katawan, at subaybayan ang kanyang limang pandama. Dapat matutong umiwas sa mga tukso at kung maaari sa tuwi-tuwina ay magsagawa ng mabubuting gawain.

Ang Daan ng Maisasagawang Kakayahan

Ano naman ang pagbubuhos ng kaisipan? Ito ay tumutukoy sa mabilis na pag-iwas sa kasakiman at mga masasamang pagnanasa, at ang pagpapanatili ng malinis at payapang kaisipan.

Ano ang karunungan? Ito ay kakayahang maka-unawa ng lubusan at ang matiyagang pagtanggap sa Apat na Banal na Katotohanan, alamin ang ukol sa katotohanan ng paghihirap, ang dahilan nito, ang bumubuo ng katapusan nito, at ang daang patungo sa katapusan ng pagdurusa.

Para sa masugid na sumusunod sa tatlong daang ito, karapatdapat lamang silang tawaging mga alagad ng Buddha.

Ipaghalimbawang ang buriko na walang magandang hugis, walang tinig, at walang mga sungay tulad ng baka, ay sumusunod sa kawan ng baka at magsabing, “Tingnan ninyo, baka rin ako”; may maniniwala kaya sa kanya? Ganon ding kamangmang ang tao kapag di niya isinasagawa ang tatlong paraan ng pagsasagawa subalit mayroon siyang lakas ng loob na ipagsigawan na siya’y alagad ng Buddha.

Bago anihin ng magsasaka ang kanyang tanim, dapat niya munang araruhin ang lupa, maghasik ng binhi, diligan at alisan ng damo ito habang ito’y sumisibol. Tulad niya, ang sino mang nagnanasang marating ang Kaliwanagan ay dapat tupdin ang tatlong pamamaraan sa

pagsasagawa. Di inaasahan ng magsasaka na makita ang mga sibol ngayon, masaksihan ang buong punla sa kinabukasan, at anihin ang tanim sa makalawa. Kung kaya't ang taong naghahangad sa Kaliwanagan ay di rin dapat umasa sa biglaang pagkawala ng makamundong pagnanasa sa ngayon, iadya ang mga tukso sa kinabukasan, at makamit ang Kaliwanagan sa makalawa rin.

Kung gaano pinagtiyagaang alagaan ang punla ay ganon din dapat ang maging pagsisikap sa pahahangad ng Kaliwanagan; at ito'y mangyayari lamang sa gabay ng tatlong daan sa wastong pagsasagawa.

2. May kahirapan ang manguna samantalang tinatahak ang tatlong daan kung may taglay na pag-iimbot sa karangyaan at ang isipan ay binabagabag ng pagnanasa; pagkat may nananatiling pagkakaiba ang kaligayahan ng buhay sa kaligayahan ng tunay na daan.

Tulad ng naipaliwanag na, ang kaisipan ang pinagmumulan ng lahat ng bagay. Kung ito'y naliligayahan sa makamundong dahilan, mga pangarap at pagdurusa ang kasunod nito; samantalang kung ang kaisipan ay naliligayahan sa pagtahak sa daan, kasiyahan, kapanatagan at kaluguran ang matatamo nito.

Kaya't sino mang tumatahak sa daang patungo sa Kaliwanagan ay dapat gawing malinis ang isipan, at

Ang Daan ng Maisasagawang Kakayahan

panatiliing tupdin ang tatlong wastong daan. Kung ito'y maisasagawa, walang dahilan upang di matamo ang kapayapaan ng isipan na siyang maghahantong sa pagtanggap ng mga kaalaman ng bagay-bagay, na daan naman upang makamit ang Kaliwanagan.

Dahil sa di pagsunod sa mga ito, ang tao ay matagal nang ginugulo ng masasamang kaisipan. Sila ay dapat hindi nakikipagtalo sa mga taong makamundo; sa halip, dapat nilang pag-ukulan ang pagpapayapa ng kanilang mga isipan na siyang tanging magdudulot ng Kaliwanagan.

3. Kung sisiyasatin ang tatlong pamamaraan, sila ay magpapamalas ng walong ulit sa banal na pamaraan, ang apat na pananaw ay isasaalang-alang, ang apat na tamang paraan, ang limang kapangyarihan ay gagamitin, at ang kabuuan ng anim na pagsasagawa.

Ang banal na walong ulit na daan ay tumutukoy sa wastong pananaw, tamang kaisipan, tamang pananalita, tamang asal, tamang pamumuhay, tamang pagsisikap, tamang pag-aalaala at tamang konsentrasyon.

Ang tamang pananaw ay tumutukoy sa pagkaunawa ng lubusan sa apat na ulit na katotohanan, paniniwala sa batas ng sanhi at bunga at hindi maloko ng mga anyo at pagnanasa.

Ang tamang kaisipan ay ang maluwalhatiang pagtanggap sa puso at diwa na hindi dapat tamasain ang pag-iimbot, ang kasakiman, ang galit at ang paggawa ng masama sa kanya.

Ang tamang panalita ay ang pag-iwas sa kasinungalingan, mga salitang walang silbi, pagmumura at sabi-sabi.

Ang tamang asal ay tumutukoy sa di pagpatay ng ano mang bagay na buhay, di pagnanakaw at di pakiki-pag-apid ng tao.

Ang tamang pamumuhay ay ang pag-iwas sa ano mang maaaring magdulot ng kahihyan.

Ang tamang pagsisikap ay ang paggawa ng buong puso sa kung anong maaaring makabuti sa sarili tungo sa tamang pamumuhay.

Ang tamang pag-aalala ay ang pananatiling malinis at mapagbigay ang isip.

Ang tamang konsentrasyon ay ang pananatiling wasto at payapa ang isip, upang lalong maunawaan ang tunay na kahulugan ng kaisipan.

4. Ang apat na pananaw na dapat isaalang-alang ay ang mga sumusunod: una, dahil ang katawan ay di malinis,

kailangang tanggalin ang lahat ng nakakabit dito; pangalawa, isa-isip na ang mga pakiramdam ay mga sanhi ng paghihirap, ano man ang kanilang nadaramang kahirapan o kaginhawahan; pangatlo, isa-isip na ang utak ay laging punung-puno ng ideya; at pang-apat, isa-isip na ang lahat ng bagay rito sa mundo ay bunga ng mga iba't-ibang pangyayari at walang bagay na nanatiling pareho habang buhay.

5. Ang apat na tamang pamamaraan ay: Una, hadlangan ang ano mang uri ug kasamaan; pangalawa, tanggalin ang kahit na anong kasamaan sa oras ng ito'y nagsimula; pangatlo, simulan ang paggawa ng kabutihan; at pang-apat, palaganapin ang pagsasagawa ng kabutihang napa-simulan na. Ang tao ay dapat makipagsapalaran para maangkin ang apat na pamaraang ito.

6. Ang limang bahagi ng kapangyarihan ay: Una, pananampalatayang maniwala; pangalawa, ang kagustuhang makipagsapalaran; pangatlo, ang laging maging handa; pang-apat, ang magbuhos ng buong kaisipan; at panlima, ang kakayahang panatiliing malinis ang kaisipan. Ang limang ito ang siyang kailangan upang makamtan ang Kaliwanagan.

7. Ang kabuuan ng anim na pagsasagawa ay: ang daan ng pag-aalay, pagpapahalaga sa mga alituntunin, pagtitiis, pakikipagsapalaran, konsentrasyon, at ang daan ng karunungan. Sa pagsunod sa mga ito, ang tao ay

siguradong makakahantong sa baybayin ng Kaliwanagan.

Ang paghahandog ay nag-aalis ng kasakiman; ang pagsunod sa mga alituntunin ay nagpapaalala sa mga karapatan at kaginhawahan ng iba; ang pagtitiis ay tumutulong upang magapi niya ang matatakutin at nagagalit na isip, ang pakikipagsapalaran ay tumutulong sa taong maging masikap at mapagtiwala; ang konsentrasyon ay tumutulong sa taong magapi ang magulo at walang silbing kaisipan at ang karunungan ay nagbibigay liwanag sa isang magulo at madilim na pananaw.

Ang pag-aalay at pagsasagawa ng mga alituntunin ay siyang nagiging saligang kinakailangan upang makapagtayo ng isang palasyo sa kinabukasan. Ang pagtitiis at pakikipagsapalaran ay ang bakod ng palasyo na magiging panangga laban sa mga kaaway. Ang konsentrasyon at karunungan ang mga pansariling pananggol laban sa mga pagsalakay ng buhay at kamatayan.

Kung ang tao ay magreregalo dahilan sa ito'y kailangan o sapagka't higit na madali ang magbigay kaysa tumanggap, ito'y maaaring maging paraan ng pag-aalay ngunit ito'y di-sapat. Ang tunay na pag-aalay ay nagmumula sa isang maawaing puso na pinangungunahan ang pakiusap; at ito'y di minsan lamang subalit palagi.

Di rin tunay ang pag-aalay kung may pagsisisi sa

bandang huli. Ang tunay na pag-aalay ay yaong ibinibigay na may kaligayahan; kinakalimutan ang sarili bilang nagbibigay, ang taong tumatanggap at ang mismong iniaalay.

Ang tunay na pag-aalay ay nagmumula sa puso na di nag-iisip ng kapalit, subalit naghahangad na sabay sila makarating sa Kaliwanagan.

Mayroong pitong uri ng pag-aalay na maaaring isakatuparan ng lahat ng tao. Ang una ay ang pag-aalay ng pisikal. Ito ay ang pagbibigay ng serbisyo sa sariling pagsisikap. Ang pinakamataas na uri ng pag-aalay na ito ay ang pag-aalay ng sariling buhay tulad ng naipamalas ng mga sumusunod na kuwento: Ang pangalawa ay ang pag-aalay ng diwa. Ito'y ang pagbibigay ng maawaing puso sa iba. Ang pangatlo ay ang pag-aalay ng mata. Ito ay ang pagbibigay ng mabanayad na tingin sa iba. Ang pang-apat ay ang pag-aalay ng kaayusan. Ito ay ang pag-aalay na magpapamalas ng kaayusang nagbibigay ng ngiti sa iba. Ang panglima ay ang pag-aalay ng panalita. Ito ay ang pagbibigay ng magaganda at maaalahaning mga salita sa iba. Ang pang-anim ay ang pag-aalay ng upuan. Ito ay ang pagbibigay ng silya sa iba. Ang pampito ay ang pag-aalay ng bahay. Ito ay ang pagbibigay sa iba ng matutuluyan sa gabi. Itong mga uri ng pag-aalay ay maisasagawa ng sino man sa araw-araw na buhay.

8. Minsan ay may prinsipeng nagngangalang Sattua. Isang araw, siya at ang dalawa niyang nakatatandang kapatid ay pumunta sa kagubatan upang maglaro. Doon ay nakakita sila ng isang gutom na tigre na pinag-iisipang lamunin ang kanyang pitong kuting.

Ang mga nakatatanda niyang kapatid ay nagtakuhan sa takot samantalang si Sattua ay umakyat sa matarik na dalisong at tinapon ang kanyang sarili sa tigre upang mailigtas ang buhay ng mga kuting.

Ginawa ito ng prinsipeng buong puso dahil sa kanyang naisip: “ang katawang ito ay nagbabago, minamahal ko ang katawang ito at walang iniisip para itapon ito; subalit, ngayon ay inialay ko ito sa tigre upang makamit ko ang Kaliwanagan.”

9. May apat na walang hangganang kalagayan ang isipan upang tamin ang pagnanais ng Kaliwanagan. Iyon ay ang pagbibigay-awa, pagmamahal, pagkagiliw at pagkapantay-pantay. Maaaring mapawi ang kasakiman sa pamamagitan ng pagbibigay-awa; maaari rin mapawi ang galit ng pagmamahal; ang paghihirap ng pagkagiliw; at ang ugaling pagkamapili sa mga kaibigan sa pagkakaroon ng pagkakatantay-pantay sa mundo.

Ang malaking pagbibigay-awa ay nagpapaligaya at nagbibigay ng karapatan sa mga tao; pagmamahal ang

nagtatanggol ng lahat ng di humuhubog sa tao upang maging maligaya at kontento.

Kung may sapat na pag-iingat, maaaring tamasain ang apat na walang hangganang kalagayan ng kaisipan at maaaring iwaksi ang kasakiman, pagkagalit, paghihirap at ang mga kaisipang pagpapanibugho; ngunit ito'y di madaling gawin. Ang masamang isip ay singhirap tanggalin tulad ng asong nagbabantay at ang tamang pag-iisip ay sandaling mabibitiwan tulad ng isang usa sa kagubatan; o ang masamang isip ay mahirap tanggalin tulad ng mga salita na nakaukit sa bato; at ang tamang kaisipan ay madaling mabitiwan tulad ng salitang sinulat sa tubig. Tunay na ang isa sa pinakamahirap sa buhay ay ang magsanay tungo sa Kaliwanagan.

10. May isang binatang nagngangalang Srona na ipinanganak sa isang mayamang mag-anak; ngunit siya'y napaka-sakitin. Siya'y nagsikap na makamtan ang Kaliwanagan. Naghirap siya ng lubusan hanggang sa dumugo ang kanyang mga paa.

Ang pinagpala ay kinaawaan siya at nagsabing “Srona, aking anak, nag-aral ka ba ng alpa sa inyong bahay? Alam mong ang alpa ay di tutunog kung ang mga pisi ay nabanat ng sobra o masyadong maluwag. Ito ay tutunog lamang kung ang pisi ay nabanat ng kainaman lamang.

“Ang pagsanay para sa Kaliwanagan ay tulad ng mga pisi ng alpa. Di mo makakamit ito kung banat ang pisi o sobrang luwang. Kailangang maging maunawain ka at gumalaw ng naaayon.”

Ang mga katagang ito ay nagdala ng liwanag sa isip ni Srona. Di nagtagal ay nakamit niya ang kanyang minimithi.

11. Minsan ay may isang prinsipeng na sadyang bihasa sa paggamit ng limang armas. Isang araw, nang papauwi na siya ay nakasalubong niya ang isang halimaw na napakakapal ang balat.

Sinugod siya ng halimaw, ngunit di siya nabahala. Nagpalipad siya ng pana; nagtapon siya ng sibat na di tumagos sa balat nito; naghagis siya ng baras at diyabelin ngunit di rin ito nasaktan. Gumamit din siya ng espada subalit nabali ito. Nilusob niya ang halimaw ng kanyang kamao at mga paa; subalit, inakmaan lamang siya ng halimaw at di na pinakawalan.

Ang halimaw ay nagwikang: “Walang mangyayari sa iyong pakikipaglaban, lalamunin lamang kita.” Ngunit sumagot ang prinsipeng: “Baka iniisip mong wala na akong sandata, may sandata pa akong nalalabi. Kung kakainin mo ako, papatayin kita sa loob ng iyong tiyan.”

Ang katapangan ng prinsipeng ay nakaantig sa halimaw at nagtanong: “Paano mo magagawa iyon?” Ang prinsipeng ay sumagot: “Sa kapangyarihan ng Katotohanan.”

Pagkatapos ay pinakawalan na siya ng halimaw at nagmakaawa ito sa pangaral niya ukòl sa Katotohanan.

Ang pabulang ito ay naghihikayat sa lahat na alagad na maging matiyaga at huwag susuko sa loob ng mga suliranin.

12. Kapwa nakakasuklam ang pagpipilit ng sarili at kawalan ng kahiyaan. Ngunit ang kawalang karangalan at kahihyan ay tagapagtanggol ng bawa't isa. Ang tao ay nagbibigay-galang sa kanilang mga magulang, nakatatanda at mga kapatid sapagkat sila'y nag-iingat na mawalan ng karangalan at kahihyan. Matapos ang pagmumuni-muni, kahanga-hanga ang ipagpaliban ang karangalan sa sarili at magkaroon ng pagtanaw sa ibang tao.

Kung ang isang tao ay marunong magsisi, maglalaho ang kanyang mga sala. Ngunit kung siya ay palalo at hindi nagsisisi, patuloy ang kanyang sala at ang kaparusahan.

Ang makatatanggap at makikinabang nito ay iyon lamang marunong magsagawa ng pangaral na ito.

Kung ang tao ay nakikinig lamang sa pangaral, ngunit di ito isinasalooob, ang Kaliwanagan ay di niya rin makakamit.

Pananampalataya, pagkukumbaba, pakikipagsapalaran at karunungan ang siyang maghahantong sa Kaliwanagan. Sa lahat ng ito, karunungan ang nakahihigit sa lahat

at ang nalalabi ay bahagi lamang na pumapalibot sa karunungan. Kung ang tao, sa kanyang pagsasanay ay nagmamahal lamang sa makamundong gawain, natutuwa sa sabi-sabi, at natutulog, siya ay maaalis sa daan ng Kaliwanagan.

13. Sa pagsasanay patungo sa Kaliwanagan, may mabilis at may mabagal. Kung kaya't di dapat mawalan ng pag-asa kung ilan ay maunang maliwanagan.

Ang isang tao ay nagsasanay sa pamamana ay hindi umaasang makakamit niya nang madalian ang kanyang kahusayan. Ngunit kung matiyaga siyang magsasanay nang walang-sawa at matagalan ay unti-unti niyang maaabot ang kadalubhasan. Ang ilog ay nagsisimla sa isang sapa hanggang sa ito ay maging dagat.

Tulad ng halimbawang ito, kung ang tao ay nagsasanay ng mga tiyaga at pagsisikap, tiyak na matatamo niya ang Kaliwanagan.

Kung ang tao ay patuloy na bubuksan ang kanyang mga mata, matatanaw niya ang Kaliwanagan kahit saan pa man.

Minsan ay may isang taong nagsusunog ng insenso. Napuna niyang ang bango ay di naaalís o dumarating, di ito nakikita o nawawala. Ito'y isang maiksing pangyayari na nagdala sa kanya ng Kaliwanagan.

Minsan ay may isang taong bumunot ng tinik sa kanyang paanan. Nakaramdam siya ng pananakit at naisip niya na ang sakit ay bunga lamang ng isipan. Batay sa pangyayaring ito, nawatas niyang maliligaw ang kaisipan sa tamang landasin kung kaliligtaang sanibin at magbubusilak kung ang kaisipan ay matagumpay na susupilin. Dahil natuklasan niya ang mahalagang katotohanang ito, di malaunan ay dumating sa kanya ang Kaliwanagan.

May isa pang tao na masyadong sakim. Minsan nang suriin niya ang ugot ng kanyang pag-iimbot at nang naunawaan niya na ito ay bunga ng sakit na kaisipan, dito nagsimula ang kanyang Kaliwanagan.

Mayroong isang matandang kasabihan ang nagwiwiking: “Laging ipantay ang inyong kaisipan. Kung ang pag-iisip ay mag-iisip ng pagpapantay-pantay, ang buong mundo ay pantay-pantay rin.” Isaalang-alang ang mga salitang ito. Unawain na ang pagkakaiba sa mundo ay dahil sa makapiling pananaw ng kaisipan. Mayroong daang patungo sa Kaliwanagan buhat sa salitang ito. Totoo, ang daang patungo sa Kaliwanagan ay walang katapusan.

III

ANG MGA DAAN NG PANANAMPALATAYA

1. Sino man ang sumisilong sa tatlong kayamanan, ang Buddha, ang Dharma at ang Sangha, sila ay tinatawag na

mga alagad ng Buddha. Ang mga alagad ng Buddha ay tumatangkilik sa apat na bahagi ng paggamit ng kaisipan – ang mga alituntunin, pananampalataya, pag-aalay at karunungan.

Ang mga alagad ng Buddha ay sinusunod ang limang alituntunin: huwag pumatay, huwag magnakaw, huwag maki-apid sa hindi asawa, huwag magsinungaling at huwag iinom ng kahit anumang nakalalasing na inumin.

Ang mga alagad ng Buddha ay may tiwala sa walang kamaliang karunungan ng Buddha. Tinatangka nilang umiwas sa kasakiman at katakawan. Naiintindihan nila ang batas na sanhi at bunga; laging isinasaisip ang pagbabago ng buhay at sumasang-ayon sa pangaral ng karunungan.

Ang punong humahapay pa silangan ay babagsak pasilangan din. Kung kaya't ang nakikinig sa pangaral ay lubhang mabubuhay sa walang hanggang lupain ng Buddha.

2. Wasto lamang sabihin na sino man ang naniniwala sa tatlong kayamanan ng Buddha, Dharma at ng Sangha ay tatawaging mga alagad ng Buddha.

Ang Buddha ay nakatamo ng walang hanggang Kaliwanagan at ginamit ito upang palayain at pagpalain ang sangkatauhan. Ang Dharma ay ang katotohanan, ang diwa ng Kaliwanagan at ang pangaral na nagpapaliwanag dito. Ang Sangha ay walang hanggang pakikipagkapwa ng

pananampalataya sa Buddha at Dharma.

Ating pinag-uusapan ang pagka-Buddha at ang Dharma na waring magkaiba; ngunit ang katotohanan ay iisa lamang sila. Ang Buddha ay naipamamalas ng Dharma at naisasakatuparan sa pamamagitan ng kapatiran. Kaya't ang sino mang maniwala sa Dharma at tangkilikin ang kapatiran ay may pananampalataya sa Buddha; at ang sumasampalataya sa Buddha ay dapat maniwala sa Dharma at tumangkilik sa kapatiran.

Dahil dito, ang tao ay magiging malaya at maliliwanagan sa pagkakaroon ng pananampalataya sa Buddha. Mahal ni Buddha ang pawang anak niya; kaya't sino mang magturing kay Buddha bilang kanyang magulang ay kaanib niya at makakamit ang Kaliwanagan.

Sino man ang gumalang kay Buddha ay kanyang pangangalagaan at pagkakaluwalhatian ng mga biyaya.

3. Walang ano man sa mundo ang makakapagdulot ng sinlaking biyaya maliban sa pagkakaroon ng pananampalataya kay Buddha. Marinig mo lamang ang pangalang Buddha, maniwala o di ka man at humanga kahit panandalian lamang ay pagpapalain ka na ng lubusan.

Kung kaya't ang tao ay pagpapalain kung patuloy niyang hahanapin ang pangaral ng Buddha kahit pa marami ang sagabal sa mundo.

Mahirap makatagpo ang gurong makakapagpaliwanag ng Dharma; at higit na mahirap ang makasalubong ang Buddha; subalit, pinakamahirap na ang maniwala sa kanyang pangaral.

Ngunit ano mang hirap ang makipagtunggali sa Buddha, sapagkat nakasalamuha ninyo na siya, dapat kayong magsaya, maniwala at manampalataya kay Buddha.

4. Sa mahabang paglalakbay ng buhay, ang pananampalataya ang magiging matalik ninyong kasama. Ito ang papawi ng uhaw at gutom sa paglalakbay, kaya't dapat lang angkinin.

Ang pananampalataya ang kamay na tumatanggap sa Dharma; ang palad na tumatanggap ng ano mang kabaitan. Ito ang apoy na lumilipon sa ano mang kasamaan at makamundong pagnanasa; at ito ang nagtuturo sa daang patungo sa pinaglalakbayan.

Inaalís ng pananampalataya ang kasakiman, katakutan at kayabangan; ito ang nagtuturo ng paggalang sa iba; ito ang nagpapalaya sa naiipit na kalagayan at nagbibigay ng lakas ng loob upang harapin ang paghihirap ng buhay; itong nagpapanatiling malinis ang ano mang ginagawa natin, at ito rin ang nagpapayabong ng kaisipan ng karunungan.

Ang pananampalataya ang nanghihikayat sa daang malayo at mahirap patungong Kaliwanagan.

Ang Daan ng Maisasagawang Kakayahan

Ang pananampalataya ang nagpapadama sa atin na tayo'y nasa harapan ng Buddha at nagpapahiwatig kung saan direksiyon tayo patutungo. Ang pananampalataya ang nagpapalambot ng mapag-imbol na pag-iisip at nagbibigay sa atin ng kalugud-lugod na diwa at isipan na siyang magtuturo sa atin upang maunawaan ang katuturan ng awa.

5. Ang lahat ng may pananampalataya ay nagkakamit ng karunungan makakaunawa sa pangaral ng Buddha. Matapos makamit ang karunungan makaunawa, ang paniniwala ang siyang magdudulot ng biyaya ng pagtiyaga, pagtanggap at ang kakayahang makibagay sa kanilang kalagayan sa mapayapang paraaan.

Ang pananampalataya ang magiging daan upang maunawaan ang pagbabago ng buhay at ang biyayang huwag magulantang o magdalamhati sa ano mang sumapit sa kanila. Tanto nila, na kahit anong kalagayan at pagbabago, ang katotohanan sa buhay ay pawang mananatili.

Ang pananampalataya ay may tatlong mahahalagang bahagi: pagsisisi, pagdiriwang at buong kaloobang paggalang sa kabaitan ng iba; at nagpapasalamat na tanggapin ang pagpapakita ng Buddha.

Kailangang linangin ng mga tao ang mga bahaging ito ng pananampalataya; kailangang maging sensitibo sa kanilang kabiguan at kasamaan; kailangan silang mahiya

sa mga ito at ito'y dapat lamang pagsisihan; kailangan silang magsikap upang maisagawa ang pagkilala sa mabuting-asal sa iba at mabuting gawain din; nang sa ganoon, sila ay maparangalan; at kailangan din nilang gustuhing makasama ang Buddha sa kanilang paggalaw at pamumuhay.

Ang kaisipan ng pananampalataya ay kaisipan ng matapat, isang malalim na isip, isang isip na matapat na nagagalak sa pag-aalay sa kanya sa banal na lupain ng makapangyarihang Buddha.

Kaya, ang Buddha lamang ang maaaring maging daang patungo sa banal na lupain; isang kapangyarihan na maglilinis sa kanila; isang kapangyarihang magtatanggol sa kanila laban sa mga delusiyon ng sarili. Kahit magkaroon sila ng pananampalataya, kung kanilang papahalagahan ang pangalan ng Buddha sa pagkakataong kanila itong marinig, sila man ay makararating sa banal na lupain.

6. Ang pananampalataya ay di mararanasan sa makamundong kaisipan--ito ay pagpapamalas ng likas na pagka-Buddha ng ating isipan. Ang sino mang nakakaintindi ng Buddha ay isa ring Buddha. Ang sino mang may tiwala sa Buddha ay isa ring Buddha.

Ngunit mahirap angkinin ang pagka-Buddha sa kaisipang walang humpay sa pagtaas at pagbaba ng kasakiman, paglait at makamundong pagnanasa; ngunit dito makatutulong ng malaki ang pananampalataya.

Sa loob ng isang gubat ay ang makamandag na punong-kahoy lamang ng Eranda ang tumutubo. Isang himala kung tutubo rito ang mahalimuyak ng punong-kahoy ng Chandana. Gayundin ay isang himala kung ang pananampalataya sa Buddha ay uusbong sa puso ng tao.

Samakatuwid, ang pananampalataya sa Buddha ay matataguriang pananampalatayang “walang ugat.” Ang ibig sabihin nito ay walang ugat itong pagtutubuan sa isip ng tao, ngunit ito ay may ugat sa mapagmahal na isip ng Buddha.

7. Kaya ang gayong pananampalataya ay mabunga at banal. Ngunit mahirap pukawin ang pananampalataya sa isang isip na tulog. May limang uri ng pag-aalinlangan na nanunuot sa mga anino ng isip ng tao at nagpapabawas sa pananampalataya.

Ang una ay ang pag-aalinlangan sa talino ng Buddha; ang pangalawa ay ang pag-aalinlangan sa aral ng Buddha; ang pangatlo ay ang pag-aalinlangan sa taong nagpapahatid ng aral ng Buddha; ang ikaapat ay ang pag-aalinlangan kung mapagkakatiwalaan ang mga paraan ng pagtutunton sa Banal na Landasin; at ang ikalima ay ang pag-aalinlangan ng isang taong palalo at mapusok ang isip sa katapatan ng mga nakauunawa at sumusunod sa aral ng Buddha.

Tiyak ngang wala nang higit na mapanganib kaysa sa pag-aalinlangan. Ang pag-aalinlangan ay naghihiwalay sa

mga tao. Ito ay isang lason na sumisira ng pagkakaibigan at ng mabuting pagsasamahan. Ito ay isang tinik na nakakagambala at nakasasakit; ito ay isang tabak na pumapatay.

Ang pinagmulan ng pananampalataya ay matagal nang itinanim ng pagmamahal ng Buddha. Ang taong may pananampalataya ay nawawatas ang katotohanang ito at lubhang nagpapasalamat sa Buddha sa kanyang kabutihang.

Hindi dapat limuting hindi dahil sa sariling pagmamahal kung kaya nabubuhayan ang isang tao ng pananampalataya, ngunit dahil dito sa pagmamahal ng Buddha na noon pa ma'y naghasik ng busilak na tanglaw ng pananampalataya sa isip ng tao at winaksi ang karimlan ng kanilang kamangmangan. Ang sinumang may pananampalataya ngayon ay tumanggap ng pamanang ito ng Buddha.

Kahit na ang isang tao ay may pangkaraniwang buhay ay maaari siyang isilang sa Busilak na Lupain at mabuhayan ng pananampalataya sa pamamagitan ng matagal nang nagpapatuloy na pagmamalasakit ng Buddha.

Sadyang mahirap na isilang sa daigdig na ito. Mahirap dinggin ang Dharma; lalong mahirap na makamit ang buong pananampalataya. Kailangang gawin nating lahat ang makakaya upang pakinggan ang aral ng Buddha.

IV MGA BANAL NA APORISMO

1. “Nagmalabis siya sa akin, pinagtawanan niya ako, sinaktan niya ako.” Sapagkat ang bawat tao ay nag-iisip at habang pinananatili niya ang gayong isipan, ang galit ay mananatili.

Ang galit ay di mawawala hangga't mayroong sama ng loob na nananatili sa kaisipan. Ang galit ay mapapawi sa sandaling ang sama ng loob ay nalimutan.

Kung ang bubungan ay di maayos ang pagkagawa o nasira, ang ulan ay papasok sa bahay. Gayundin ang kasakiman ay pumapasok sa isang isip na mali ang kinasanayan o lubhang mapusok.

Ang maging tamad ay ang pinakamaikling daang patungong kamatayan. Ang maging masipag ay ang daang patungong buhay. Ang mga hangal ay tamad, ang mga matalino ay masipag.

Ang tagagawa ng pana ay pilit na tinutuwid ang kaniyang mga pana; ang matalinong tao ay pilit na tinutuwid ang takbo ng kaniyang kaisipan.

Ang tulirong kaisipan ay laging abala, tatalon-talon at mahirap pigilin, ngunit ang payapang kaisipan ay tahimik. Kaya nararapat na tinitimpi ang isip.

Ang isip ng tao, hindi ang kaniyang mga kalaban, ang nag-uudyok sa kaniyang gumawa ng masama.

Ang sinumang pinangangalagaan ang kaniyang isipan laban sa kasakiman, galit at kahangalan ay siyang nagtata-masa ng tunay at habang buhay na kapayapaan.

2. Ang hindi tumutupad ng kanyang mga sinasabi ay tulad ng bulaklak na walang halimuyak.

Ang bango ng isang bulaklak ay hindi kayang salungatin ang pagdaloy ng hangin; ngunit ang dangal ng mabuting tao ay lumalaganap sa daigdig kahit laban sa hangin.

Ang gabi ay mahaba para sa taong di mapagkatulog at ang paglalakbay ay animo'y walang katapusan para sa pagod na manlalakbay; gayundin ang panahon ng delusyon at pagdurusa ay napakatagal para sa taong hindi pa natutuklasan ang wastong pangaral.

Sa paglalakbay, ang tao ay kailangang may kasamang kapantay ang kanyang pag-iisip o di kaya'y nakahihigit pa; mabuti pang maglakbay nang mag-isa kaysa may kasama kang isang hangal.

Ang di-tapat at masamang kaibigan ay higit na kailangang katakutan kaysa sa mabangis na hayop; ang mabangis na hayop ay makasusugat ng iyong katawan, ngunit ang masamang kaibigan ay makasusugat ng iyong isipan.

Kung ang isang tao ay di kayang supilin ang kaniyang kaisipan, paano siya masisiyahan sa pag-iisip ng "Ito ang aking anak" o "Ito ang aking kayamanan"? Ang

isang hangal ay nagtitiis sa ganitong di-masupil na kaisipan.

Ang hangal na batid ang kaniyang kahangalan ay higit na mabuti sa hangal na nag-aakalang siya ay matalino.

Ang kutsara ay di nakatitikim ng pagkaing dinadala nito. Gayundin, ang isang hangal ay di nakauunawa ng karunungan ng isang matalinong tao kahit na maki-halubilo siya rito.

Ang sariwang gatas ay matagal mamuo, ang makasalanang gawain ay di kaagad namumunga. Ang mga makasalanang gawain ay tulad ng mga uling sa apoy na natatago sa abo at patuloy na nagbabaga, hanggang sa magliyah at maging lumalagablab na apoy.

Ang tao ay hangal sa paghahangad ng mga di-pangkaraniwang karapatan, matataas na tungkulin, salapi at karangalan, sapagkat ang mga gayong hangarin ay magdadala ng kasawian at hindi kasiyahan.

Ang mabuting kaibigang nagpapaalala sa ating kamalian at kakulangan at itinatakwil ang masama ay kailangang igo dahil sa pagbunyag niya sa atin ng mga nakakubling kayamanan.

3. Ang taong natutuwa dahil tumanggap siya ng mabuting aral ay makatutulog ng mahimbing sapagkat ang kaisipan niya ay nalinis.

Ang karpintero ay pilit itinutuwid ang kaniyang

bubungan; ang tagagawa ng pana ay masusing pinapantay ang kanyang mga pana; ang tagabungkal ng kanal na patubig ay sinisikap na mabanayad ang agos ng tubig; ang matalinong tao ay pinangingibabawan ang kaniyang isip upang ito ay maging tuwid at banayad.

Ang malaking bato ay di nayayanig ng hangin, ang isip ng matalinong tao ay di naaantala maging ng karangalan o pag-aalipusta.

Ang paglupig sa sarili ay higit na matamis na tagumpay kaysa sa paglupig sa libu-libong kaaway sa digmaan.

Ang mabuhay ng isang araw at makarinig ng mabuting aral ay higit na mabuti kaysa sa mabuhay ng isang daang taon ngunit di naman makatanggap ng pangaral.

Ang may paggalang sa sarili ay kailangang laging handa at mag-ingat siya na hindi malupig ng maka-salanang pagnanasa. Minsan sa kanilang buhay, kailangang mulat ang kanilang pananampalataya, sa kanila mang kabataan o sa kanilang katandaan.

Ang mundo ay laging nasusunog sa mga apoy ng kasakiman, poot at kahangalan; kailangang makaiwas agad sa mga panganib na yaon.

Ang mundo ay tulad ng bula, parang isang manipis na agiw ng gagamba, animo'y latak sa loob ng maruming banga; ang isang tao ay dapat pangalagaan ang kalinisan ng kaniyang kaisipan.

4. Umiwas sa kasamaan, gumawa ng mabuti at panatiliing malinis ang kaisipan: ito ang buod ng pangaral ni Buddha.

Ang pagtitiis ay isa sa pinakamahirap na disiplina ngunit ang tagumpay ay nakakamit lamang ng nagtitiis.

Kailangang alisin ang sama ng loob kung nakararamdam nito; kailangang iwaksi ang kalungkutan kung dinadalaw ng lumbay; kailangang alisin ang pagkagahaman kapag nababalutan ng kasakiman. Upang mabuhay na mapagbigay, di dapat angkinin ang anuman lalu na't sagana sa ari-arian.

Ang kalusugan ay malaki ang kabutihang naidudulot. Ang malugod sa kung anumang tinataglay ay higit na mabuti kaysa sa pagkakaroon ng malaking kayamanan. Ang mataguriang matapat ay tanda ng tunay na pakikipagkaibigan; ang makamit ang Kaliwanagan ay ang pinakamataas na uri ng kaligayahan.

Kung ang isang tao ay itinatatwa ang kasamaan, kung nakararamdam siya ng kapayapaan, kung siya ay naaaliw sa pakikinig ng mabuting pangaral, malayo siya sa anumang uri ng takot.

Huwag kayong kumapit sa mga bagay na nakagigiliwan ninyo, huwag magpanatili ng pagkasuklam sa mga bagay na ayaw ninyo. Ang kalungkutan, takot at pagkaalipin ay nanggagaling sa mga ayaw at ibig ng isang tao.

5. Ang kalawang ay tumutubo sa bakal at nakasisira rin nito; gayundin ang kasamaan ay galing sa isip ng isang tao at nakasisira sa kanyang isip.

Ang banal na kasulatan na di binabasa nang matapat ay napupuno ng alikabok; ang bahay na di inaayos tuwing may sira ay nagiging marumi; gayundin ang tamad, siya ay dumudungis sa kalaunan.

Ang makasalanang gawain ay dumudungis sa babae; ang pagkakuripot ay sumisira ng isang pag-aalay; ang masasamang asal ay nagbabahid di lamang ng buhay natin ngayon kundi rin sa mga susunod pa nating mga buhay.

Ngunit ang karumihang dapat katakutan ay ang karumihang batay sa kamangmangan. Habang may kamangmangan ay hindi malinis ang katawan o isip ng isang tao.

Madaling maging walanghiya, maging suwail at walang pakundangang tulad ng uwak, ang manakit ng iba na walang nadaramang pagsisisi.

Mahirap talaga ang magpakumbaba, ang maging magalang at marangal, ang maging malaya mula sa pagnanasa, ang maging malinis sa isip at gawa, at ang maging marunong.

Madaling ipakita ang kamalian ng iba, ngunit mahirap aminin ang sariling pagkakamali. Kadalasan ay ipinapamalita ng tao ang kasalanan ng iba na di pinag-iisipang ito, ngunit tinatago niya ang sarili niyang kasala-

nan tulad ng isang sugarol na nagkukubli ng kanyang mga pitsa.

Ang langit ay di nag-iiwan ng bakas ng ibon, usok o daluyong; ang masamang pangaral ay di nagdadala ng Kaliwanagan; wala sa daigdig na ito ang di nagbabago, ngunit ang kaisipang nakamit ang Kaliwanagan ay di nababagabag.

6. Tulad ng isang mandirigmang nagmamatyag sa tarangkahan ng palasyo, dapat ring pangalagaan natin ang ating isip mula sa panganib na nanggagaling sa labas at loob ng ating sarili; di dapat itong pabayaang kahit na sandali.

Ang bawat tao ay panginoon ng kaniyang sarili, siya ay ang balon ng tubig na tanging maaasahan sa sandali ng pangangailangan. Dahil dito ay kailangan mapangibabawan ng sarili ang lahat ng bagay.

Tungo sa kalayaang ispiritwal mula sa makamundong pagkaalipin, ang mga unang hakbang ay supilin ang sariling isip, iwasan ang katabilan at maging mapanuri.

Ang araw ay ang nagpapaliwanag sa umaga, ang buwan ay ang nagpapaganda ng gabi, ang disiplina ay ang nagpaparagdag sa dangal ng mandirigma; gayundin ang tahimik na pagmumuni-muni ay ang nagpapatangi sa tagahanap ng Kaliwanagan.

Ang sinumang hindi makapangalaga ng kanyang mga mata, tainga, ilong, dila, at katawan at natutukso ng

kaniyang paligid ay di kayang magsanay para sa Kaliwanagan. Ang sinumang nagtatanod ng mga pinto ng kanyang limang sentido at nalupig na ang kanyang sariling isip ay siyang magiging matagumpay sa kaniyang pag-sasanay tungo sa Kaliwanagan.

7. Ang taong alipin ng kanyang mga kagustuhan at kinasusuklaman ay di maaaring maunawaan ng lubos ang kahalagahan ng mga pangyayari. Sa halip ay natatalo siya ng mga pangyayari. Ang sinumang malaya sa mga pagnanasa ay nakauunawa ng husto sa mga pangyayari at ang lahat ay nagiging sariwa at mahalaga para sa kaniya.

Pagkatapos ng kalungkutan ay kaligayahan, pagkatapos ng kaligayahan ay kalungkutan. Ngunit kung ang isang tao ay di na nagdaranas ng kaligayahan at kalungkutan, ng mabuti at masamang gawain, siya ay nagkamit na ng kalayaan.

Ang nag-aalala sa paghihintay o palagiang inaalala ang nakaraang pagkabigo ay parang mga tambong pinutol at nalanta.

Ang lihim ng kalusugan ng isip at katawan ay hindi ang pagtangis sa nakaraan, ang pag-aalala sa kinabukasan o sa pagbibilang ng mga maaaring maging suliranin. Ang lihim ng kalusugan ay ang mabuhay sa kasalukuyan nang maayos at buong sikap.

Huwag manatili sa kahapon, huwag mangarap para sa kinabukasan, ituon mo ang isip sa kasalukuyang mga sandali.

Karapatdapat na gampanan mo nang mahusay at walang pagkabigo ang pangkasalukuyan mong tungkulin; huwag mong tangkaing umiwas dito o ipagpaliban ito para sa kinabukasan. Sa iyong pagkilos ngayon ay pinangatawanan mo ang isang mabuting araw.

Ang karunungan ang pinakamagaling na tagapagturo at ang pananampalataya ang pinakamagaling na kasama. Dapat sikaping makalayo sa karimlan ng kamangmangan at kahirapan, at hanapin ang ilaw ng Kaliwanagan.

Sa pamamahala ng isang isip at katawan, ang tao ay kailangan ng sapat na patunay sa kabutihang-asal. Itó ay banal na tungkulin. Ang pananampalataya ay magiging kayamanan niya; katapatan ang magdudulot ng matamis na pamumuhay; at ang mag-ipon ng mabuting gawain ang kanyang magiging banal na tungkulin.

Sa pagtahak ng buhay, karunungan ang ilaw sa araw at tamang kaisipan lamang ang pananggalang sa gabi. Kung ang tao ay nabubuhay lamang ng lubusan, walang makasisira sa kanya; kung masusupil niya ang kasakiman, walang sasagabal sa kanyang kalayaan.

Dapat lang kalimutan ang sarili para sa mag-anak; dapat kalimutan ang mag-anak para sa buong baryo; dapat kalimutan ang baryo para sa buong bansa; at dapat lamang kalimutan ang lahat para sa Kaliwanagan.

Ang lahat ay naiiba, ang lahat ay nagpapakita at nawawala, walang masayang kapayapaan hanggat ang isa ay nakaraos sa hirap ng buhay at kamatayan.

ANG KAPATIRAN

UNANG KABANATA

MGA TUNGKULIN NG KAPATIRAN

I

KAPATIRANG WALANG TAHANAN

1. Ang taong naghahangad na maging alagad ko ay kailangang buongpusong itatakwil ang malapit na kamaganakan, ang “sosyal” na buhay ng mundo at ang pagkalinga sa kayamanan.

Ang taong iniwan na ang lahat ng relasyon para lamang sa Dharma at walang mapupuntahang lugar para sa kanyang isip o katawan ay aking alagad at tatawaging walang tirahang kapatid.

Bagama't ang kanyang paa ay nag-iiwan ng kanilang bakas sa aking mga yapak at ang kanyang mga kamay ang nagbubuhay ng aking saplot, kung ang isip niya ay ginugulo ng kasakiman, siya ay malayo sa akin. Bagama't nakabilihi siya ng tulad ng mga monghe, kung di niya tinatanggap ang pangaral, di niya rin ako makikita.

Ngunit kung naiwaksi niya ang lahat ng kasakiman at ang kanyang isip ay payapa, siya ay malapit sa akin kahit na sanlibong milya siya kalayo. Kung matatanggap niya ang Dharma, doon niya ako makikita.

2. Ang aking mga alagad ay dapat sundin ang apat na alituntunin na siyang magiging gabay ng kanilang pamumuhay.

Una, magsusuot sila ng lumang saplot; pangalawa, ang kanilang pagkain ay dapat magmula sa pamamalimos; pangatlo, sila ay maninirahan sa ilalim ng puno o kabatuhan; at pang-apat, gagamit lamang sila ng kakaibang gamot na magmumula sa ihi ng kapatiran.

Ang paghingi ng pagkain sa iba ay buhay ng isang manlilimos, at ito ay papasukin di dahil sa siya ay napilitan, o natukso, kundi ayon sa kanyang sariling pasiya. Ito'y gagawin nila sa sariling kalayaan sapagkat alam nila na ang buhay ng pananampalataya ay maglalayo sa buhay ng delusyon, tutulong sa kanila upang iwasan ang paghihirap at marating ang Kaliwanagan.

Ang buhay ng kapatid na walang tirahan ay di madali; di niya dapat isagawa ito kung di niya mapapalaya ang kanyang isip sa kasakiman at galit o di kayang pamahalaan ang isip at limang pandama.

3. Ang kapatid na walang tirahan ay dapat sumagot nang ganito kung tatanungin siya ukol doon:

“Handa akong gawin ang ano mang kinakailangan upang maging kapatid na walang tirahan. Ako ay

magiging matapat doon at sisikapin kong maisagawa ang lahat ng panuntunan. Malaki ang magiging utang-na-loob ko sa mga tutulong sa akin sa pamamagitan ng donasyon at sisikaping madulutan sila ng kaligayahan sa pamamagitan ng pagsisikap ko at mabuting buhay.”

Para maging kapatid na walang tirahan, kailangan siyang magpahalaga sa kahihyan at kawalan ng karangalan kapag siya’y nabibigo; kailangang panatilihin ang katawan, pananalita at isip na malinis kung ang buhay niya ay malinis; kailangang pangalagaan ang limang pandama; kailangan laging pangalagaan ang isip; kailangang huwag tingalain ang sarili o matahin ang iba; at kailangang huwag maging tamad o mapang-ayaya sa mahabang tulog.

Sa gabi, kailangang may oras sa pananahimik, pagmumuni at maikling paglalakad bago matulog. Para sa payapang pagtulog, kailangang matulog sa kanan na nakadikit ang mga paa at kailangan ding ang huling iniisip ay ang oras ng kanyang paggising. Sa umaga, kailangan din ng pananahimik, pagmumuni-muni at maikling paglalakad.

Sa buong araw, kailangang laging handa ang isipan, pangalagaan ang isip at katawan, iwasan ang tukso, galit, kamangmangan, tulog, pagbibingi-bingihan, pagdududa at lahat ng makamundong pagnanasa.

Kaya, sa kabuuang pag-iisip, kailangan niyang linangin ang walang maling-karunungan at hangarin lamang ang buong Kaliwanagan.

4. Kung ang kapatid na walang tirahan, kinalilimutan ang sarili, ay nalulon sa kasakiman, galit, inggit, yabang, pagmamalaki o pagkatraidor, para siyang nagbubuhay ng patalim na dalawa ang dulo na tinatakpan lamang ng manipis na tela.

Hindi siya kapatid na walang tirahan kung nakasuot ng damit ng monghe at may dalang mangkok lamang; hindi siya kapatid na walang tirahan dahil lamang sa nagbabasa siya ng banal na kasulatan; siya ay taong dayami lamang.

Kahit na mukha siyang monghe, kung di niya maaalis ang makamundong pagnanasa, di siya kapatid na walang tirahan, para siyang sanggol na binalutan ng bata ng monghe.

Sino mang may wastong kaisipan at makapag-waksi ng makamundong pagnanasa at asamin ang Kaliwanagan — ito lamang ang tunay na kapatid na walang tirahan.

Ang kapatid na walang tirahan ay buong loob na

nakamit ang kaniyang hangarin ng Kaliwanagan kahit na dumanas siya ng huling patak ng dugo at ang mga buto ay naging pulbo.

5. Ang pakay na kapatid na walang tirahan ay ang palaganapin ang ilaw ng mga pangaral ng Buddha. Kailangang magturo siya sa lahat; kailangang gisingin niya ang mga natutulog, kailangang ituwid niya ang mga maling panukala; kailangan niyang tulungan ang iba na nalulon sa maling pananaw, kailangang ipamalita saan man ang pangaral ng Buddha kahit na nanganganib ang sariling buhay.

Ang pakay ng mga kapatid na walang tirahan ay di madali; kaya't, di rin madali ang sinumang may ibig at magnais na makapagsuot ng damit ng Buddha, umupo sa silya ng Buddha, at makapasok sa silid ng Buddha.

Ang pagdadamit ng saplot ng Buddha ay nangangahulugan ng mapagkumbaba at matiyaga; ang umupo sa silya ng Buddha ay tumatanaw sa kawalang pagnanasa at ang pagpasok sa silid ng Buddha ay nangangahulugan ng pagpapamalas ng kanyang walang hanggang awa at pagmamahal sa lahat.

6. Sino man ang ibig magturo ng mga pangaral ng Buddha ay kailangang tumanggap at malaman ang apat na bagay: una, dapat nilang alamin ang sariling asal, pangalawa, dapat nilang alamin ang kanilang pagpili ng salita sa tuwing sila ay magtuturo at lumalapit sa mga tao; pangatlo, dapat nilang alamin ang kanilang layunin sa pagtuturo at ano ang ibig nilang tupdin; pang-apat, dapat nilang alamin ang kanilang hilig.

Upang maging magaling na guro ng Dharma, dapat siyang maging mapagkumbaba; dapat siyang umiwas ng kalabisan at pagpupunyagi sa sarili; dapat niyang laging isipin ang Kawalang-laman (Sūnyata) ng lahat ng bagay, at di dapat mahumaling sa anuman. Bunga ng mga ito ay kabutihang-asal.

Pangalawa, dapat siyang mag-ingat sa paglapit sa mga tao at pagharap sa mga pangyayari. Dapat siyang umiwas sa mga taong may masasamang buhay o may mga kapangyarihan. Dapat niyang iwasan ang mga babae; dapat lapitan ang mga tao sa pala-kaibigang pamamaraan; huwag maninisi o mang-aabuso, magsalita ng mali o matahin ang iba.

Pangatlo, dapat panatiliing payapa ang isip, igalang ang Buddha bilang amang pandiwa, isinasaisip ang ibang kapatid na walang tirahan, at tinatanaw ang bawat isa

na may pagmamahal. Pagkatapos, dapat siyang magturo nang pantay-pantay.

Pang-apat, dapat ipamalas ang diwa ng pagmamahal, tulad ng ginagawa ng Buddha, sa pinakamagaling na paraan. Dapat hayaan ang diwa ng pagmamahal na dumaloy sa mga taong di gaanong nakaaahon kung paano saliksikin ang Kaliwanagan. Dapat niyang hangarin na dapat silang maghanap ng Kaliwanagan, at pagkatapos, sundin ang kanyang mga kagustuhan nang walang pigil na pagsisikap upang mamulat ang kagustuhan.

II MGA TAGASUNOD

1. Ipinaliwanag na upang maging alagad ng Buddha, kailangang maniwala sa tatlong kayamanan: Ang Buddha, ang Dharma at ang Samgha.

Upang maging tagasunod, ang isa ay dapat di mabuwal ang pananampalataya sa Buddha; dapat maniwala sa mga pangaral ng Buddha, mag-aral at isagawa ang mga alituntunin, at pahalagahan ang kapatiran.

Ang mga tagasunod ay kailangang sundin ang limang alituntunin: huwag pumatay, huwag magnakaw, huwag makiapid, huwag magsinungaling at huwag uninom ng nakakalasing na inumin.

Ang mga tagasunod ay di lamang naniniwala sa tatlong kayamanan at itinataguyod ang mga alituntunin sa sarili, ngunit kailangan din, hangga't makakaya na tulungan ang ibang taong tumulong sa kanila, lalo na ang mga kamag-anak at mga kaibigan; pilit na imulat sa kanila ang patuloy na pananampalataya sa Buddha, ang Dharma at ang Samgha, para sila rin ay makatikim ng pagmamahal ng Buddha.

Ang mga tagasunod ay dapat isaalang-alang ang mga dahilan kung bakit kailangang maniwala sa tatlong kayamanan at sa alituntunin; at ito'y sapagka't, kailangan din nilang makamit ang Kaliwanagan. Kaya't kahit man iyong nabubuhay sa mundo ng pagnanasa ay hindi dapat tuluyang malulon sa pagnanasang iyon.

Ang mga tagasunod ay dapat isa-isip na darating ang panahon na mawawalay sila sa kanilang mga magulang at kamag-anak mula sa buhay na ito ng kapanganakan at kamatayan; kaya, huwag silang mahuhumaling ng labis sa mga bagay na ito, sa halip ay ituon ang mga isip sa mundo ng Kaliwanagan na walang kamatayan.

2. Kung ang mga tagasunod ay ibig gisingin ng totoo, sa mga pangaral ng Buddha, dapat nilang isaisip ang katahimikan at kapayapaan na magbibigay liwanag sa kapaligiran at babalik sa kanila.

Itong isip ng pananampalataya ay wagas at mabuti, laging matiyaga at mapagtiis, di nakikipag-away, di nagdudulot ng kahirapan sa iba; ngunit laging nag-iisip sa tatlong kayamanan: ang Buddha, ang Dharma at ang Samgha. Kaya ang kaligayahan ay tuluyang dumadaloy mula sa isipan at ang ilaw ng Kaliwanagan ay matatagpuan saan man.

Gayong namamahinga sila sa dibdib ng Buddha sa pamamagitan ng pananampalataya, sila ay nalalayo sa pagkakaroon ng masakim na isip, sa pagkahumaling sa kanilang pag-aari, at kaya, wala silang takot sa kanilang araw-araw na buhay at walang takot na mapuna ng iba.

Wala silang takot sa kamatayan dahil naniniwala sila sa kapanganakan sa lupain ng Buddha. Dahil may paniniwala sila sa katotohanan at sa kabanalan ng mga pangaral, maipapahayag nila ang kanilang isipan nang malaya at walang takot.

Dahil puno ng pagmamahal ang isipan nila para sa lahat, wala silang pipiliin at ituturing ang lahat nang pantay-pantay.

Mabuhay man sila ng mayaman o mahirap, di ito mag-iiba sa kanilang pagkalinga ng pananampalataya. Kung inaasam nila ang pagpakumbaba, kung ginagalang

nila ang pangaral ng Buddha, kung isasagawa nila ang kanilang sinasambit, kung pinangingibabawan sila ng kanilang karunungan, kung ang kanilang isipan ay di binabagabag, sila ay tuluy-tuluyang susulong sa daan ng Kaliwanagan.

Kung napipilit man silang mabuhay sa mahirap na kalagayan at sa kapaligiran ng mga taong marumi ang isip, kung inaasam nila ang pananampalataya sa Buddha, makararating sila sa mabuting asal.

3. Kaya, kailangan na ang bawat isa ay mag-asam muna ng pangaral ng Buddha.

Kung may nagsabing kailangan siyang pumunta sa apoy para makamit ang Kaliwanagan, buong pusong pupunta siya sa apoy.

Kay sarap dinggin ng pangalan ng Buddha sa kabila ng pagtahak sa mundong nababalot ng apoy.

Kung ibig niyang sundan ang pangaral ng Buddha, di dapat siyang mapag-isa at maramot, kailangang matuto siya ng pakikipagkapwa, igalang ang karapat-dapat igalang, silbihan ang dapat bigyan ng panunungkulan at ituring ang lahat ng kabutihan.

Kaya, ang mga tagasunod ay dapat magsanay ng

kanilang isip at huwag mangamba sa gawa ng iba. Sa ganitong paraan, matatanggap nila ang pangaral ng Buddha at isasagawa ang mga ito. Di naiinggit sa iba, di naiimpluwensiya ng iba at higit sa lahat pababalagaban ang dapat gawin sa sarili.

Ang di naniniwala sa mga pangaral ng Buddha ay may makitid na pananaw. Ang mga naniniwala sa mga pangaral ng Buddha ay naniniwalang may walang hanggang karunungan at pagmamahalan na lumilikom sa lahat at sa ganyang pananampalataya, di sila nababagabag ng maliliit na bagay.

4. Sinong nakikinig at tumatanggap sa pangaral ng Buddha ay naniniwalang ang buhay ay nagbabago at ang kanilang katawan ay kabuuan lamang ng mga paghihirap at bukal ng mga kasalanan, kaya't di sila nagpapakalapit dito.

Ngunit di nila kinalilimutan ang kanilang katawan pagkat ito ang kailangan upang makamit ang karunungan at ang pakay ng pagtuturo ng daan sa iba.

Kung di nila pangangalagaan ang kanilang katawan, di sila mabubuhay ng matagal; kung di sila mabubuhay ng matagal, di sila makapagsasagawa ng mga pangaral para sa sarili at para sa iba.

Kung ibig ng taong makamit ang Kaliwanagan, dapat niyang ingatan ang kanyang katawan. Tulad nito ay ang sinumang tumatawid ng ilog na pinangangalagaan ang kanyang balsa o ang isang manlalakbay na iniingatan ang kanyang kabayo.

Ang mga alagad ng Buddha ay kailangang magdamit upang mapangalagaan ang kanilang katawan sa labis na init o lamig at upang ikubli ang ilang maselang bahagi; ngunit di sila nagdadamit para palamuti lamang.

Dapat silang kumain upang lumakas ang katawan, upang makarinig, makatanggap at makapagpaliwanag ng pangaral; subalit, huwag kawiwilihan ang pagkain.

Dapat silang tumira sa bahay ng Kaliwanagan na malayo sa mga magnanakaw at sa daluyong ng masasamang pangaral; gamitin ang bahay sa tunay na pakay at di upang ipagparangya o pagtaguan ng mararamot na gawain.

Kaya, ang isa ay kailangang pahalagahan ang mga bagay at gamitin itong naaayon sa Kaliwanagan at pangaral ng Buddha. Di niya dapat angkinin ito para sa pangsariling dahilan ngunit sa pagtataguyod ng pangaral ng Buddha.

Kaya, ang isipan ay dapat laging natataglwan ng pangaral. Kailangan itong pangalagaan ng mabuti pagka't ang maunawaing isip ay kailangan upang gisingin ang pananampalataya ng isipan.

5. Ang mga tagasunod ng Samgha ng Buddha ay kailangang pag-aralan ang mga sumusunod sa araw-araw: paano paglilingkuran ang magulang; paano makitungo sa asawa at anak; paano mapamahalaan ang sarili; at paano mapaglingkuran ang Buddha.

Para mapaglingkuran ang kanilang mga magulang, dapat magsagawa ng kabutihan, masayang pakikitungo sa kanilang mga asawa at anak, dapat malayo sa tukso at sa isip ng pansariling kaginhawahan.

Samantalang nakikinig sa tugtugin, dapat isipin ang masarap na awitin ng pangaral; at samantalang nasa loob ng bahay, higit na hanapin ang tahanan ng kapayapaan na nalalayo sa labat ng gulo at karumihan.

Kung ang mga tagasunod ay mag-aalay, dapat tanggalin ang lahat ng kasakiman sa puso; kung nasa gitna ng madla, ang isip ay dapat kasama ng mga tao; kung kaharap ay kamalasan, dapat panatiliing payapa ang isip at malaya sa kaguluhan.

Kung sila'y nakikisilong sa Buddha, dapat hanapin ang karunungan nila.

Kung sila'y nakikisilong sa Dharma, dapat hanapin ang katotohanan na pawang pinagmumulan ng karunungan.

Kung sila'y nakikisilong sa Samgha, dapat hanapin ang mapayapang pakikipagkapwa na di natatakpan ng pag-iimbot.

Kung sila'y nakasuot ng damit, di dapat kalimutan isuot ang saplot ng kabutihan at pagpapakumbaba.

Kung ibig papamatagin ang sarili; dapat alisin ang lahat ng kasakiman, takot at kamangmangan ng isipan.

Kung sila'y nahihirapan sa pagtahak ng daan, dapat nilang isa-isip na iyon ay daang patungong Kaliwanagan na magdadala sa kanila. Kung sila'y sumusunod ng madaling daan, dapat gamitin ang madaling kalagayan upang sumulong at mapalapit sa pagka Buddha.

Kung sila'y nakakita ng tulay, dapat hangaring gawin

ang tulay ng pangaral upang makatawid ang mga tao.

Kung sila'y makatagpo ng taong nagdadalamhati, malungkot na tao, dapat nilang ipagdaing ang kapaitan ng mundong pumapanaw.

Kung makasalamuha sila ng maramot, dapat hangaring maging malaya sa mga ilusyon ng buhay na ito at makamit ang tunay na kayamanan ng Kaliwanagan.

Kung makakita sila ng masarap na pagkain, dapat silang mag-alaga sa sarili; at kung di masarap ang pagkain, dapat hangarin na huwag nang bumalik ang nakamundong pagnanasa.

Kung malakas ang araw, dapat asamin ang kalamigan ng Kaliwanagan. At sa pagkakataong di matiis ang lamig, dapat isa-isip ang init ng pagmamahal ng Buddha.

Kung babasahin nila ang Banal na Kasulatan, di dapat kalimutan at palagiang isagawa ang mga pangaral.

Kung iniisip ang Buddha, dapat hangaring magkaroon ng mga mata na tulad ng sa Buddha.

Samantalang natutulog sa gabi, dapat hangarin na ang katawan, pananalita at isip ay malinis at mabigyang

buhay muli; paggising sa umaga, ang unang hangarin ay ang isip na malinis upang makaunawa sa lahat ng bagay.

6. Sapagkat nauunawaan ng mga tagasunod ng Buddha na ang lahat ay nailalarawan ng “kawalang kalarunan”, huwag ituring na mababaw ang lahat ng mga bagay na sumasapit sa buhay ng tao; tanggapin ang mga ito at pagkatapos ay gawing gamit ukol sa Kaliwanagan.

Di dapat nilang isipin na walang kabuluhan ang mundong puno ng kaguluhan, samantalang ang mundo ng Kaliwanagan ay makabuluhan at mapayapa. Dapat nilang maranasan ang daang patungong Kaliwanagan sa ano mang pangyayari sa mundong ito.

Kung ang tao’y titingnan ang mundo sa pamamagitan ng matang marurumi, makikita niya ito na napu-puno ng kamalian; subalit kung titingnan ito ng may malinis na mata ng karunungan, makikita niya ito bilang mundo ng Kaliwanagan.

Ang totoo, may isang mundo lamang, di dalawa, isang mabuti at isang masama, o may kabuluhan at walang kabuluhan. Ang isip ng tao ay dalawa ang mundo dahil sa kanilang pagkamapiling ugali.

Kung maiwawaksi nila ang pagkamapili at mapanantiing malinis ang isip kasama ng ilaw ng karunungan, makikita nila ang isang mundo na ang lahat ay makabuluhan.

7. Ang sino mang naniniwala sa Buddha ay makatitiking nitong pandaigdig na kalinisan ng pagkakaisa ng lahat, at sa isip ay makararamdam ng awa para sa lahat at mapagkumbabang asal na paglingkuran ang lahat.

Kaya't dapat linisin ang isipan at asamin ang pagkukumbaba, paggalang at paglilingkod. Ang isip nila ay dapat kahawig ng mayabong na lupa na di namimili ng pakakainin, walang reklamong paglilingkod kanino man, nagtitiis at nagtitiyaga, laging masikap sa paghahanap ng kaligayahan sa paglilingkod sa mahihirap.

Kaya't ang isip na may awa sa mahihirap ay magiging ina ng lahat; tinitingnan ang lahat bilang malapit na kaibigan at ginagalang bilang magulang.

Datapuwat maaaring may ilang libong tao na masamang niloloob at nagnanasa ng panganib para sa mga nananalig sa Buddha, wala silang magagawang pinsala, ang anumang pinsalang madadala nila ay halintulad lamang sa isang gapatak na lason ng malawak na karagatan.

8. Ang tagasunod ay aasamin ang kanyang kaligayahan sa asal ng pagmumuni, pag-iisip at pag-aalay. Mauunawaan niyang ang pananampalataya ay ang pagmamahal ng Buddha mismo at iyon ay ibinibigay ng Buddha sa kanya.

Walang binhi ng pananampalataya sa putik ng makamundong pagnanasa; ngunit dahil sa awa ng Buddha, ang binhi ng pananampalataya ay maaaring itanim dito, at lilinisin ang isip hangga't magkaroon ng paniniwala sa Buddha.

Tulad ng sabi, ang amoy ng punong Candana ay di tumutubo sa gubat; sa gayon, ang binhi ng pananam-palataya ay maaaring sa dibdib ng delusyon lamang.

Ang totoo, ang bulaklak ng kaligayahan ay namu-mukadkad sa dibdib ng delusyon, subalit wala rito ang ugat, ang kaugatan ay nasa dibdib ng Buddha.

Kung nadadala ng sariling damdamin ang tagasunod, siya ay magiging seloso, mainggitin, kasuklam-suklam at mapanganib sapagka't ang puso ay nagbinhi ng kasaki-man, galit at kalokohan. Ngunit kung babalik siya sa kalooban ng Buddha, makapagsasagawa siya ng higit na maraming bagay na maka-Buddha. Ito nga ay tunay na di-kapanipaniwalang bagay.

IKALAWANG KABANATA

**PRAKTIKAL NA GABAY SA TUNAY
NA PARAAN NG PAMUMUHAY**

I

PAMUMUHAY NG MAG-ANAK

1. Maling isipin na ang mga kasamaang-palad ay galing sa silangan o sa kanluran; ang mga ito ay galing sa sarili nating mga pag-iisip. Samakatuwid, kahangalan ang umiwas sa kasamaang-palad ng panlabas na daigdig ngunit pinababayaan namang walang disiplina ang panloob na pag-iisip.

May isang kaugalian na sinusunod ang mga tao magmula pa noong sinaunang panahon. Pagkabangon nila sa umaga ay naghihilamos sila kaagad at nagmumumog, at pagkatapos ay sumasaludo sila sa anim na mga dako — sa silangan, kanluran, timog, hilaga, sa itaas at sa ilalim — nagnanasang walang masamang kapalaran ang dumalaw sa kanila mula sa anumang dako at magkaroon sila ng isang mapayapang araw.

Ngunit iba ang itinuro ng Buddha. Itinuro niya na tayo ay magbigay galang sa anim na dako ng Katotohanan at tayo ay kumilos nang matalino at mabuti upang maiwasan ang masamang kapalaran.

Upang bantayan ang tarangkahan ng anim na mga

dako, kailangang puksain ng tao ang karumihan ng “apat na gawain,” pigilin ang “apat na masamang isip,” at takpan ang “anim na butas” na dahilan ng kawalan ng kayamanan.

Ang “apat na gawain” ay ang pagkitil ng buhay, pagnanakaw, pakikiapid sa di-asawa, at kasinungalingan.

Ang “apat na masamang isip” ay kasakiman, pagkagalit, kaululan, at pagkatakot.

Ang “anim na butas” na nagpapabawas ng kayamanan ay ang paghahangad ng nakalalasing na inumin at kahangalan, pagpupuyat at kawalan ng wastong pag-iisip sa katunggakan, pagpapasasa sa libangan sa tugtugin at dulaan, pagsusugal, pakikisalamuha sa masasamang kaibigan, at pagpapabaya sa pananagutan.

Kapag napuksa na ang apat na karumhan, naiwasan ang mga apat na masasamang isip, at natakpan ang anim na butas ng kaaksayahan, ang mga disipulo ng Buddha ay nagbibigay-galang sa anim na mga dako ng Katotohanan.

Ano nga ba ang anim na mga dako ng Katotohanan? Ang mga ito ay dakong silangan na dapat tuntunin ng mga magulang at anak, dakong timog na siyang daan ng guro at mag-aaral, dakong kanluran na tatahakin ng mga mag-asawa, dakong hilaga para sa kaugnayan ng isang tao sa kanyang kaibigan, sa dakong ilalim naman ang landas para sa sinisilbihan at mga naninilbihan, at sa dakong itaas ang daang tatahakin ng mga disipulo ng Buddha.

Kailangang galangin ng anak ang kanyang mga magulang at gawin para sa kanila ang nararapat niyang tungkulin. Kailangang pagsilbihan sila, tulungan sila sa kanilang mga gawain, itangi ang pangalan ng angkan, alagaan ang pag-aari ng mag-anak, at magburol kapag sila ay pumanaw.

Ang mga magulang ay kailangang gawin ang limang bagay para sa kanilang mga anak: iwasan ang gawang masama, magbigay ng halimbawa ng kabutihan, pag-aralin ang mga anak, ayusin ang kanilang pag-aasawa, at pamanahan sila sa karapatang panahon. Kung ang mga magulang at mga anak ay susunod sa mga alituntunin na ito, ang mag-anak ay mabubuhay nang matiwasay.

Ang mag-aaral ay kailangang tumindig sa pagpasok ng kanyang guro, asikasuhin siya, sunding mabuti ang kanyang mga habilin, magbigay sa kanya ng muting alay, at magalang na pakinggan ang kanyang mga itinuturo.

Ang guro naman ay kailangang wasto ang kilos sa mag-aaral at maging huwaran para sa kanya; kailangang ipahatid sa mag-aaral ang mga tamang natutuhan niya; kailangang gumamit siya ng mabubuting paraan at ihanda ang mag-aaral para sa parangal na matatamo niya; at hindi niya dapat malimutang ipagsanggalang ang mag-aaral sa anumang kasamaan. Kung ang guro at mag-aaral ay tutupad sa mga alituntuning ito, ang kanilang pagsasamahan ay magiging maaliwalas.

Ang lalaki ay kailangang ituring ang kanyang asawa nang may pitagan, pagsasaalang-alang at katapatan. Kai-

langang ipaubaya niya sa kanyang asawa ang pangangasiwa ng tahanan at kung minsan ay bigyan siya ng mga regalo. Ang maybahay naman ay dapat na masusing mangasiwa ng kaniyang tahanan at mga katulong, at panatilihing malinis ang kanyang puri. Hindi niya dapat lustayin ang kita ng kanyang asawa at kailangang maayos ang pagpapatakbo ng kabuhayan ng mag-anak. Kapag sinunod ang mga habiling ito, mananatiling masaya ang tahanan at walang magiging alitan.

Sa magkakaibigan naman ay kailangan ng pagmamalasakit sa isa't isa. Kailangang ipuno kung anumang bagay ang pagkukulang ng isang kaibigan at kailangang magdamayan at gumamit ng mabubuti at tapat na mga salita.

Dapat ikalinga ang isang kaibigan laban sa masasamang landasin, pangalagaan ang kanyang mga ari-arian, at tulungan siya sa mga suliranin. Kapag dumapo ang kamalasan sa isang kaibigan, kailangan siyang damayan at kung kinakailangan ay tangkilikin ang kanyang pamilya. Sa ganitong paraan, lalo mapapaibayo ang kanilang pagkakaibigan.

Ang isang sinisilbihan sa kanyang pakikipag-ugnayan sa mga naninilbihan ay kailangang tumupad ng limang tungkulin: iatas ang mga gawaing karampatan sa kakayahan ng naninilbihan, bigyan siya ng nararapat na kabayaran, alagaan siya kapag siya ay maysakit, magpamahagi sa kaniya ng regalo, at bigyan siya ng kailangang pamamahinga.

Ang naninilbihan naman ay dapat gawin ang limang bagay: dapat siyang maunang gumising sa sinisilbihan, mamahinga kapag tulog na ang sinisilbihan, maging tapat sa kaniyang pagtitiwala, gumawa nang maayos at mabuti, at huwag sirain ang pangalan ng kanyang sinisilbihan. Kung ang mga alituntunin na ito ay susundin, magiging mapayapa ang ugnayan ng sinisilbihan at naninilbihan.

And disipulo ng Buddha at ang kanyang mag-anak ay kailangang pagtibayin ang mga aral ng Buddha. Kailangang igalang at isaalang-alang ang kanilang guro ng Budismo, bigyan siya ng pitagan, tuparin ang kanyang mga habilin, at laging magbigay ng alay sa kanya.

Ang guro naman ng mga pangaral ng Buddha ay kailangang wasto ang pag-unawa ng mga pangaral, iwasan ang mga maling paliwanag ng mga ito, bigyan-diin ang mabuti, at akayin ang mga naniniwala sa maayos na landasin. Ang pamilyang tumunton sa pamamaraang ito naglalaman ng wagas na aral ay magtatamo ng kaligayahan.

Ang isang tao na sumasaludo sa anim na dako ay hindi ginagawa ito upang makatakas sa mga kasamaang-palad ng mundo. Ginagawa niya ito upang iwaksi ang mga kasamaan sa kaniyang sariling isip.

2. Ang isang tao ay dapat malaman kung sino sa kaniyang mga kilala ang dapat samahan at kung sino ang hindi karapat-dapat.

Ang mga hindi dapat samahan ay ang mga sakim, mga tuso sa pananalita, mga mang-uurat at mapag-aksaya.

Ang mga dapat samahan ay yaong mga matulungin, nakikihati sa kasayahan at nakikiramay sa kalungkutan, nagbibigay ng mabuting payo at yaong may mapagmalasakit na puso.

Panatag ang loob natin na pakikisama sa isang tunay na kaibigang malapit sa wastong landasin, nag-aalala sa kapakanan ng kanyang kaibigan, nag-aaliw sa kanyang pagdadalamhati, nag-aalay ng tulong sa oras ng pangangailangan, nangangalaga ng kanyang mga lihim, at laging nagbibigay sa kanya ng mabuting payo.

Napakahirap humanap ng ganitong kaibigan at kailangang magsumikap na maging ganitong uri ng kaibigan. Tulad ng araw na nagbibigay init sa mabungang lupa, gayundin ang isang mabuting kaibigan ay kumikinang sa lipunan dahil sa kanyang mabubuting gawa.

3. Hindi maaaring bayaran ng isang anak ang kabutihan ng kaniyang mga magulang, kahit na ipasan pa niya ang kaniyang ama sa kanang balikat at ang kaniyang ina sa kaliwang balikat sa loob pa man na isang daang taon.

At kahit pa niya paliguan ang kaniyang mga magulang ng mababangong langis, silbihan sila bilang isang ulirang anak at bigyan sila ng lahat ng luho sa mundo sa

loob ng isang daang taon ay hindi pa niya kayang tumbasan ang napakalaking utang na loob niya sa kaniyang mga magulang.

Ngunit kung sakayin niya ang kaniyang mga magulang patungo sa Buddha at ipaliliwanag niya sa kanila ang mga aral ng Buddha, hihikayatin niya silang magbago ng landas tungo sa wastong daan, at patnubayan sila upang iwanan ang kasakiman at kagiliwan ang ugaling pagbibigay-alay, ay higit pang mababayaran ng anak ang kabutihan ng kaniyang mga magulang.

Ang bendisyon ng Buddha ay mamamalagi sa isang tahanan na may paggalang at parangal sa mga magulang.

4. Ang isang pamilya ay isang pook ng pakikipagnayan ng mga kaisipan. Kung ang mga kaisipan ito ay nagmamahal sa isa't isa, ang tahanan ay magiging kasinganda ng isang hardin. Ngunit kung ang mga kaisipan ay natutunggalian, ang mga ito ay parang bagyong sumisira sa hardin.

Kung ang di-pagkakaunawaan ay dadalaw sa isang pamilya, hindi dapat sisihin ang iba kundi dapat suriin ang sariling kaisipan at sundin ang tamang landasin.

5. Minsan ay may isang taong may malalim na panampalataya. Ang ama niya ay namatay nang siya ay bata; siya ay pinalaking maligaya ng kaniyang ina at pagkatapos, siya ay nag-asawa.

Nang simula ay maganda ang kanilang pagsasamahar ngunit nang kalaunan, hindi nagkasundo ang kanyang asawa at ina dahil sa isang munting di-pagka-kaunawaan. Ang alitang ito ay humantong sa paglisan ng ina upang manirahang mag-isa.

Nang umalis na ang ina ay isinilang ang kanilang sanggol na lalaki. Nakarating ang balita sa ina na sinabi diumano ng manugang na, “Ang aking biyenan ay lagi akong ginagambala at nang kasama namin siya sa bahay ay masamang kapalaran ang aming inaabot, ngunit nang wala na siya ay pinagpala kami nitong masayang biyaya.”

Ang balitang ito ay ikinagalit ng ina na nagsabing, “Kung ang ina ng kanyang asawa ay pinalayas sa kaniyang tahanan at may mabuting kapalarang dumating ay maganda ang mga pangyayari. Ang kawastuan marahil ay naglaho na sa mundo.”

Pagkatapos ay sumigaw ang ina, “Ngayon, kailangang ipalibing natin ang ‘kawastuan’ na ito!” Para siyang baliw na nagpunta sa sementeryo upang magdaos ng isang libing.

May isang engkanto na nakarinig ng pangyayaring ito at limitaw sa ina upang mangatwiran sa kaniya, ngunit hindi siya nagtagumpay.

Matapos ay sinabi ng engkanto sa kanya, “Kung gayon pala ay kailangang sunugin ko ang sanggol at ang kaniyang ina. Ikasisiya mo ba ito?”

Nang marinig niya ito ay nagsisi ang ina sa kaniyang pagkakamali at nagmakaawa sa engkantong iligtas ang buhay ng sanggol at ng kaniyang manugang. Samantala naman ay natanto ng kanyang anak at manugang ang kanilang kasalanan sa matandang ina at nagtungo sa sementeryo upang siya ay hanapin. Pinagkasundo sila ng engkanto at pagkatapos ay nagsamang muli sila bilang isang maligayang mag-anak.

Ang kawastuan ay hindi naglalaho magpakailanman maliban na lamang kung iwinawaksi ito ng isang tao. Kung magkaminsan ay waring naglalaho ang kawastuan, ngunit sa katotohanan ay hindi ito nawawala. Kung ang tingin natin ay ito ay nawawala, yaon ay dahil sa ang kawastuan ay naglalaho sa ating sariling kaisipan.

Ang di-nagkakasundong mga kaisipan ay kadalasang nagdadala ng sakuna. Ang isang munting di-pagka-kaunawaan ay maaaring sundan ng isang malaking kama-lasan. Ito ay kailangang iwasan lalo na sa buhay ng isang pamilya.

6. Sa buhay-pamilya, ang dapat pag-ingatan ay kung paano mapapangatawan ang pang-araw-araw na gugol. Ang bawat kasapi ng pamilya ay kailangang magtrabaho ng husto tulad ng masisipag na mga langgam at mga bubuyog. Walang dapat umasa sa pawis ng iba o sa kanilang Kagandahang-loob.

Sa kabilang dako naman, ang isang tao ay hindi dapat ituring ang kanyang kita bilang kanyang sarili

lamang. Ang bahagi niyon ay kailangang ipamahagi sa ibang tao, ang isang bahagi ay kailangang impukin para sa mga di-inaasahang pangangailangan, ang ilan ay kailangang ibukod para sa lipunan at bansa, at ang iba naman ay kailangang ipantangkilik sa pangangailangan ng mga guro ng pananampalataya.

Kailangang laging alalahanin na sa daigdig na ito ay walang tanging “akin.” Ang dumadating sa tao ay galing sa pagasasama-sama ng iba’t ibang sanhi at saligan. Maaaring arrin nito sa pansamantalang panahon lamang at hindi maaaring gamitin ito sa pansarili at di-nararapat na mga layunin.

7. Nang binigyan ni Syamavatim ang reyna ni Haring Udayana, si Ananda ng limang daang kasuotan, buong lugod na tinanggap ang mga ito ni Ananda.

Nang malaman ito ng hari ay naghinala siya kay Ananda. Pinuntahan niya si Ananda upang tanungin kung ano ang gagawin niya sa mga kasuotan.

Sagot ni Ananda: “O, mahal na hari, kay dami sa ating mga kapatid ang nakabalot sa basahan; ipagmumudmod ko ang mga kasuotang ito sa kanila.”

“Ano naman ang gagawin mo sa mga lumang damit?”

“Gagawin namin silang mga takip ng kama.”

“At ano ang gagawin mo sa mga lumang takip ng kama?”

“Gagawin namin silang punda ng unan.”

“Ano naman, maitanong ko, ang gagawin mo sa mga lumang punda?”

“Gagawin naming tapakan sa sahig.”

“Ano ang gagawin mo sa mga lumang tapakan?”

“Gagamitin namin silang pamahiran ng paa.”

“At ang mga lumang pamahiran, ano ang kanilang magiging silbi?”

“Gagamitin namin silang panlinis ng sahig.”

“At ang mga lumang panlinis ng sahig...?”

“Inyong Kamahalan, pupunitin namin sila, ihahalo sa putik, at gagamitin ito upang pantapal sa mga pader ng bahay.”

Ang bawat bagay na ipinaubaya sa atin ay kailangngang maingat na gamitin sa mabuting pakinabang, sapagkat ito ay hindi “atin” kundi pansamantalang ipinagkatiwala lamang sa atin.

II

ANG BUHAY NG MGA KABABAIHAN

1. Apat ang uri ng mga babae. Ang unang uri ay yaong nagagalit dahil sa mga sanhing walang saysay, may isip na papalit-palit, sakim at mapanibugho sa kapalaran ng iba, at yaong walang malasakit sa pangangailangan ng kanilang kapwa.

Ang pangalawang uri ay yaong magagalitin, sakim at papalit-palit din ang isip, ngunit hindi mapanibugho sa kapalaran ng iba at may malasakit sa suliranin ng kapwa.

May ikatlong uri ng malawak ang pag-iisip at hindi madalas magalit at napipigil ang kasakiman, subalit hindi kayang iwasan ang paninibugho at walang malasakit sa pangangailangan ng kapwa.

At ang ikaapat na uri ay yaong mga babaeng malalawak at mapayapa ang pag-iisip, kayang pigilin ang kasakiman at paninibugho, at may hustong malasakit sa kanilang kapwa-tao.

2. Kapag ang isang dilag ay nag-asawa, siya ay gagawa ng sumusunod na panata: “Igagalang at pagsisilbihan ko ang mga magulang ng aking asawa. Sila ang nagbigay ng mga pakinabang namin at siyang tagasangalang namin, kaya kailangan ko silang paglingkuran nang magiliw at kailangang laging handa akong tulungan sila sa abot ng aking makakaya.

“Kailangang pagpitaganan ko ang guro ng aking asawa sapagkat ibinigay niya sa asawa ko ang banal na aral at kami ay hindi mabubuhay bilang tao kung wala ang patnubay ng banal na aral na ito.

“Kailangan kong pagyamanin ang aking isip upang maunawaan ko ang aking asawa at matulungan ko siya sa kanyang gawain. Hindi ko maaaring pabayaan ang aming kabuhayan, sapagkat ito ay dapat pag-ukulan ng pansin naming dalawang mag-asawa.

“Kailangan kong pag-aralan ang kalikasan, kakayahang at kagustuhan ng bawat katulong sa aming pamilya at pakitaan sila ng magandang loob. Iingat ko ang kita ng

aking asawa at hindi ko aaksayahin iyon sa mapasariling layunin.”

3. Ang pakikipag-ugnayan ng mag-asawa ay hindi lamang para sa kanilang kaginhawahan. Mayroon itong higit na kahulugan kaysa pagsasama ng dalawang katawan sa isang tahanan. Ang mag-asawa ay dapat gamitin ang kanilang pagiging malapit sa isa’t isa upang sanayin ang kanilang mga isip sa banal na aral.

May isang matandang mag-asawa na kinikilalang uliran ng kanilang mga kapitbahay ang nagpunta sa Buddha. Anila: “Panginoon, kami ay kinasal nang kami ay mag-asawa noong kami ay bata pa, at hindi kami dinalaw kahit minsan man ng di-pagkakaunawaan. Maaari ba ninyong sabihin kung kami ay makakasal na muli sa susunod naming buhay?”

Ang tugon ng Buddha ay: “Kung kayong dalawa ay nagkakatulad ng pananampalataya, kung kayo ay kapwa tumanggap ng aral sa iisang paraan, at kung magkapantay ang inyong karunungan, kayo ay magkakaroon ng iisang isip sa susunod na buhay.”

4. Si Sujata, ang batang asawa ng pinakamatandang anak ng mayamang mangangalakal na si Anathapindada, ay palalo, hindi magalang sa ibang tao, at hindi pinakikinggan ang mga habilin ng kaniyang asawa at mga magulang. Dahil dito ay nagkaroon ng alitan sa pamilya.

Isang araw, dinalaw ng Banal na Buddha si Anatha-

pindada at napuna ang katayuan ng kanyang tahanan. Tinawag niya ang asawa nito, si Sujata, at mahinahong kinausap ito:

“Sujata, pitong uri ang asawa. May asawang tulad ng isang mamamataytao. Marumi ang kanyang isip, hindi gumagalang sa asawa at matapos ay binibigay ang puso sa ibang lalaki.

“Mayroon namang asawa na parang isang magnanakaw. Hindi niya maunawaan ang pagpupunyagi ng kaniyang asawa at inaantala lamang ang kaniyang maluluhong hangarin. Winawaldas niya ang kita ng kanyang asawa upang magpasasa sa kanyang mga pagnansa at sa gayong paraan, ay nagnanakaw sa kaniyang asawa.

“May asawa namang animo ay panginoon. Pinanginibabawan ang kaniyang asawa, pinababayaang ang tahanan at pinagsasalitaan sila lagi ng masasakit na kataga.

“May asawa namang tulad ng isang ina. Inaaruga ang kanyang asawa na parang sariling anak, kinakalinga siya na parang kaniyang ina, at pinangangalagaan ang kanyang kita.

“May asawa ding parang kapatid ang asal. Tapat sa kaniyang asawa at pinagsisilbihan siya na tulad ng isang kapatid na may mababang loob at paggalang.

“May asawang maihahalintulad sa isang kaibigan. Sinisikap niyang pasiyahin ang kanyang asawa na tulad ng isang kaibigang kababalik lamang mula sa isang mahabang

paglalakbay. Siya ay mapagkumbaba, wasto ang asal at may pagpipitagan sa kaniya.

“Ang huling uri ay ang asawang parang isang katulong. Pinagsisilbihang puspusan at tapat ang asawa. Ginagalang siya, sinusunod ang kanyang mga utos, walang hangaring pansarili, walang masamang isinasaloob, walang pag-imbot at walang ibig kundi paligayahin ang kanyang asawa.”

Itinanong ng Banal na Buddha: “Sujata, aling uri ng asawa ka, at alin ang ibig mong tularan?”

Nang marinig ang mga salitang ito ng Banal na Buddha, nakaramdam siya ng hiya sa kaniyang nakaraang asal at sinabi niyang ibig niyang maging tulad ng huling uri, ang asawang maihahambing sa katulong. Binago niya ang kaniyang ugali at naging katulong ng kanyang asawa, at kapwa silang naghanap ng Kaliwanagan.

5. Si Amrapali ay isang mariwasa at tanyag na babaeng mang-aaliw sa Vaisali. Marami rin siyang mga alagang bata at magagandang mang-aaliw. Nagsangguni siya sa Banal na Buddha at humingi ng mabuting pangaral.

Ang sambit ng Banal na Buddha ay: “Amrapali, ang isip ng isang babae ay madaling magambala at maligaw. Sumusuko siya sa kaniyang mga pagnanasa at paninibugho nang higit sa isang lalaki.

“Samakatuwid, higit na mahirap para sa isang babae

ang sumunod sa Marangal na Landasin. Higit ang kahirapan para sa isang bata at kaakit-akit na babae. Kailangang humakbang ka patungo sa Marangal na Landasin upang masugpo mo ang kahalayan at tukso.

“Amrapali, dapat mong maalala na ang kabataan at kariktan ay hindi nananatili ngunit sinusundan ng sakit, katandaan at pagdurusa. Ang paghahangad ng kayamanan at pagmamahal ay ang labis na tumutukso sa babae, subalit, Amrapali, ang mga ito ay hindi ang mga walang-maliw na yaman. Ang Kaliwanagan lamang ang tanging yaman na may palagiang halaga. Ang lakas ng katawan ay sinusundan ng sakit, ang kabataan ay sumusuko sa katandaan, ang buhay ay humahantong sa kamatayan. May pagkakataong kailangang iwan ang minamahal upang lumipat sa isang kinapopootan; may minimithi tayo nang matagal na kailanpaman’y di matutupad. Ito ang batas ng buhay.

“Ang tanging bagay na nangangalaga at naghahatid sa atin ng walang-hanggang kapayapaan ay ang Kaliwanagan. Amrapali, dapat mong hanapin kaagad ang Kaliwanagan.”

Nakinig siya sa Buddha, at naging disipulo siya. Inialay niya ang kanyang magandang hardin sa Kapatiran.

6. Walang pagkakaiba ayon sa sekso sa landasin ng Kaliwanagan. Kung ang babae ay may taglay na isip upang makamit ang Kaliwanagan, siya ay magiging bayani ng Tunay na Daan.

Si Mallika, ang anak ng Haring Prasenajit at ng Reyna ng Haring Ayodhya, ay isang gayong bayani. Siya ay may dakilang pananampalataya sa aral ng Banal na Buddha at tumanggap sa harap Niya ng sumusunod na sampung panata:

“Panginoon ko, hanggang sa makamit ko ang Kalibanagan hindi ko lalabagin ang mga banal na kautusan; hindi ako magiging palalo sa mga nakatatanda sa akin; hindi ako magagalit kaninuman.

“Hindi ako maninibugho sa iba o maiinggit sa kanilang ari-arian; hindi ako magiging maramot sa pag-iisip o sa aking ari-arian; sisikapin kong ipamahagi sa mahihirap ang ilang mga bagay na natatanggap ko at hindi ko magtitinggal para sa sarili.

“Magalang kong tatanggapin ang lahat ng tao, tutugunan ko ang kanilang pangangailangan at makikipag-usap sa kanila nang maganda. Isasaalang-alang ko ang kanilang mga kalagayan at hindi ang aking kapakanan at pipilitin kong paglingkuran sila nang walang kinikilingan.

“Kapag may nakikita akong nalulumbay, nakabilanggo o nagdurusa sa sakit o anumang suliranin, sisikapin kong paginhawahin at paligayahin sila sa pamamagitan ng pagpapaliwanag sa kanila ng mga dahilan at mga batas ng buhay.

“Kung ako ay makakakita ng mga taong nanghuhuli ng mga buhay na hayop at may ipinamamalas na kalupitan sa kanila, parurusahan ko sila kung kailangan

ang parusa, o tuturuan ko sila kung kailangan ang pagtuturo. Matapos ay itutuwid ko ang kanilang kamalian sa abot ng aking makakaya.

“Hindi ko lilimutang dinggin ang wastong aral, sapagkat batid kong kung magpapariwara ang isang tao sa wastong aral, siya ay biglang mawawalay sa katotohanang pansansinukob at hindi makararating sa Kaliwanagan.”

Pagkatapos nito ay nagsambit siya ng tatlong naisin upang iligtas ang mga maralita: “Una ay ibig kong gawing mapayapa ang lahat. Itong naising ito ang magiging ugat ng kabutihang magbubunga ng karunungan ng wastong aral, saan mang buhay ako naroroon.

“Pangalawa, kapag nakamtan ko na ang karunungan ng wastong aral, magtuturo ako nang walang humpay sa lahat ng tao.

“Pangatlo, pangangalagaan ko ang tunay na aral, kahit pa man ihandog ko ang aking sariling katawan, buhay o ari-arian.”

Ang tunay na kahulugan ng buhay ng pamilya ay ang pagkakataong ibinibigay nito tungo sa pagtutulungan ng mga mag-pamilya upang makaabot sa landas ng Kaliwanagan. Isang pangkaraniwang babae, kung siya ay may pag-iisip na hanapin ang Kaliwanagan, at maghahain ng mga panata at naising kapantay ng mga inialay ni Mallika, ay maaari ring maging isang dakilang disipulo ng Buddha tulad ni Mallika.

III SA PAGLILINGKOD

1. May pitong aral na nagsisilbing gabay sa ikauunlad ng isang bansa: Unang-una, ang taong bayan ay kailangang magpupulong lagi upang talakayin ang mga suliraning pampolitika at maghanda sa pagtatanggol ng bansa.

Pangalawa, ang sambayanan mula sa lahat ng uri ay kailangang magkaisa sa paghuhubog ng kanilang patakarang pambansa.

Pangatlo, dapat igo ang tao ang mga kinagisnang ugali at huwag silang baguhin nang walang sapat na katuwiran at dapat nilang tuparin ang mga alituntunin ng mga seremonya at panatilihin ang katarungan.

Ikaapat, kailangan nilang kilalanin ang mga pagka-kaiba ng sekso at katandaan, at pamalagiin ang karangalan ng mga angkan at ng mga komunidad.

Ikalima, kailangang maging tapat at magalang sila sa mga magulang, sa mga guro at sa mga nakatatanda.

Ikaanim, kailangang parangalan nila ang mga puntod ng kanilang mga ninuno at laging idaos bawat taon ang mga seremonyang nagpapaalala sa kanilang mga ninuno.

Ikapito, dapat nilang itaguyod ang moralidad ng lipunan, ipagkapuri ang mga mabubuting asal, pakinggan ang mga mabubuting guro at maghain ng mga handog sa kanila.

Kung ang isang bansa ay sumusunod sa mga aral na ito, tiyak na magiging sagana ito at igagalang ng ibang mga bansa.

2. Minsan ay may isang hari na bantog sa kanyang maayos na pamamahala ng kanyang kaharian. Dahil sa kanyang talino, siya ay tinaguriang Haring Dakilang Liwanag. Ipinaliwanag niya ang mga simulain ng kanyang pamahalaan sa mga sumusunod na kataga:

Ang pinakamabisang paraan ng hari sa pamumuno ng bansa ay ang pamumuno muna ng kaniyang sarili. Ang isang hari ay kailangang lapitan ang kaniyang mga sakop na may pusong mapagmahal at turuan at akayin sila tungo sa pananaig ng lahat ng karumihan sa kanilang mga isip. Ang kaligayahang natatamo mula sa mga wastong aral ay higit pang nalalampasan ang anumang kagalakang maibibigay ng mga bagay na materyal sa mundo. Samakatuwid, sa pag-aalay ng mabuting aral sa kanyang sambayanan ay magiging mapayapa ang kanilang mga kaluluwa at katawan.

Kapag ang mga mahihirap ay dumudulog sa kaniya ay dapat niyang buksan ang kamalig at pabayaang silang kumuha ng lahat nilang ibig kunin. Matapos ay gagamitin niya ang pagkakataong ito upang turuan sila ng banal na karunungan na magwawaksi ng kanilang kasakiman at kasamaan.

Ang bawat tao ay may ibang pananaw ng mga bagay ayon sa kalagayan ng kanyang kaisipan. Ang ilang tao ay nagagalak sa alindog ng lunsod na kanilang pinaninirahan; may iba namang itinuturing itong marumi at sira-sira. Lahat ng nakikita ay ayon sa kalagayan ng kanilang mga isip.

Yaong gumagalang sa mga mabuting aral ay nakakakita ng maririkit na mga kulay at tanglaw sa mga pangkaraniwang punong-kahoy at bato, samantalang ang isang gahamang hindi kayang lupigin ang kaniyang sariling isip ay bulag sa karangyaan kahit na ng isang ginintuang palasyo.

Lahat sa pang-araw-araw na buhay ng isang bansa ay ganyan. Ang isip ang pinanggagalingan ng lahat, kung kaya ang hari ay kailangang tulungan ang kanyang mga sakop na supilin ang kanilang mga isip.

3. Ang unang simulain ng mabisang pamahalaan ay tulad ng simulain ng Haring Dakilang Liwanag: bigyangabay ang tao upang sanayin ang kanilang mga isip.

Ang pagsasanay ng isip ay nangangahulugang kailangang hanapin ang Kaliwanagan. Dahil dito ay kailangang bigyan ng matalinong hari ng unang pansin ang aral ng Buddha.

Kung ang hari ay may pananampalataya sa Buddha, tapat sa kaniyang mga aral at nagbibigay-puri sa mga mabubuti at mapagmalasakit na mga tao, wala siyang kikilingang kaibigan o kaaway man at sasagana ang buong bansa.

Kung masagana ang bansa ay hindi na kinakailangang sumalakay pa ito ng ibang mga bansa at gumawa ng mga sandatang pansalakay.

Kapag ang taong bayan ay maligaya at matiwasay, ang pagkakaiba ng mga uri ay maglalaho, naitataguyod ang mabubuting gawain, dumadami ang mabubuting

katangian, at nagbibigay-galang ang mga tao sa isa't isa. Lahat ay bumubuti ang kabuhayan; ang panahon at klima ay nagiging katamtaman; lumiliwanag ng likas ang araw, buwan at mga tala; dumarating sa tamang panahon ang mga ulan at hangin; at napaparam ang mga sakunang likas.

4. Ang tungkulin ng hari ay ang pangalagaan ang kanyang sambayanan. Siya ang magulang nila at ipinag-sasanggalang niya sila sa pamamagitan ng kaniyang mga batas. Kailangang paunlarin niya ang taong bayan tulad ng mapagmahal na pagpapalaki ng magulang sa anak. Ang magulang ay pinapalitan ang basang lampin ng bata bago pa ito umiyak. Gayundin, ang hari ay dapat pawiin ang pagdurusa at magbigay ng kaginhawahan bago dumaing ang mga tao. Ang kaniyang pamumuno ay hindi magiging mabisa hangga't hindi mapayapa ang kanyang mga sakop. Sila ang yaman ng bansa.

Kung kaya ang isang matalinong hari ay laging iniisip ang taong bayan at ni minsan ay hindi sila nalilimutan. Nawawatas niya ang kanilang paghihirap at gumagawa ng paraana tungo sa kanilang kasaganahan. Upang mamuno nang matalino, ang hari ay dapat maalam sa lahat ng bagay — tungkol sa patubig, sa tagtuyot, sa bagyo at sa ulan; dapat siyang maging dalubhasa sa mga pananim, sa mga pamamaraan upang makatiyak ng mabuting ani, ang kaginhawahan gayundin ang dalamhati ng mga tao. Upang maging wasto ang kaniyang paggantimpala, pagparusa at pagpuri, kailangang lubos niyang nalalaman ang mga

pagkukulang ng mga masasamang tao at ang mga kabutihan ng mga mabubuting tao.

Ang isang matalinong pinuno ay nagbibigay sa kaniyang mga mamamayan kung sila ay nangangailangan at naniningil kapag sila ay nakaaangat na sa buhay. Kailangang maingat niyang susuriin kung kailangang mangingilak ng buwis at kailangang hangga't maaari ay magaan ang mga buwis na kaniyang ipapataw, upang sumang-ayon sa kaniya ang mga mamamayan.

Ang isang matalinong hari ay kailangan ding gamitin ang kaniyang kapangyarihan at karangalan upang pangalagaan ang kaniyang taguriang isang hari.

5. Ang Hari ng Katotohanan ay ang Hari ng mga hari. Ang kaniyang angkang pinagmulan ay ang pinakabusilak at pinakamatayog. Hindi lamang niya pinamumunuan ang apat na bahagi ng daigdig, ngunit siya din ang Panginoon ng Katalinuhan at Tagapagtanggol ng lahat nang Banal na Aral.

Kahit saan man siya maparoon, tumitigil ang hidwaan at naglalaho ang pulaan. Siya ay nakapangyayari nang makatarungan sa pamamagitan ng kapangyarihan ng Katotohanan, at nagdadala siya ng kapayapaan sa lahat sa pamamagitan ng pagpuksa ng lahat nang masama.

Ang Hari ng Katotohanan ay hindi kailanman pumapatay o nagnanakaw o gumagawa ng kahalayan. Hindi siya nandadaya o nagsasamantala o nagsisinungaling o mapagparaya sa salita. Walang anumang kasakiman, galit o kahangalan sa kaniyang pag-iisip. Iwinawaksi niya

ang sampung mga kasamaang ito at ipinapalit niya ang sampung kabaitan.

Sapagkat ang kaniyang pamumuno ay batay sa Katotohanan, siya ay hindi maaaring malupig. Saan man maghari ang Katotohanan ay mapaparam ang dahas at poot. Walang pagtatalo sa kaniyang mga mamamayan at sila ay mabubuhay nang mapayapa at ligtas sa panganib. Dahil lamang sa kaniyang pamumuno ay maaliwalas at maligaya na ang kaharian. Dahil dito ay tinatawag siyang Hari ng Katotohanan.

Sapagkat ang Hari ng Katotohanan ay ang Hari ng mga Hari, lahat ng mga ibang pinuno ay ipinagbubunyi ang kaniyang dakilang pangalan at ginagawang huwaran ang kaniyang pamumuno.

Kung kaya ang Hari ng Katotohanan ang pinakamataas sa lahat ng hari, at sa kanilang pagtutulad sa kaniyang makatarungang halimbawa, ang mga ibang hari ay nagdudulot ng kaligtasan sa kanilang mga mamamayan at tumutupad ng kanilang mga tungkulin ayon sa Dharma o Dakilang Kawastuan.

6. Ang isang matalinong pinuno ay sinasangkapan ang kaniyang mga pasiya ng pagmamalasakit. Pinag-aaralan niya ang bawat bagay na idinudulog sa kaniya ng malinaw na katalinuhan at matapos ay nagpapasiya siya ayon sa limang mga simulain.

Ang limang simulain ay: Una, sinusuri niya ang katotohanan ng mga katunayang inilalahad sa kaniya.

Pangalawa, tinitiyak niyang ang kaso ay napapasaila-

lim ng kaniyang nasasaklaw. May bisa ang kaniyang kapasiyahan kapag ito ay batay sa kaniyang autoridad. Subalit kung ito ay labas sa kaniyang autoridad, magiging sanhi lamang ito ng mga suliranin. Kailangang hintayin niya muna ang nararapat na mga kalagayan.

Ikatlo, kailangan maging makatarungan ang kaniyang hatol. Dapat niyang isaalang-alang ang panig nang pinaparatang. Kung malinaw sa kaniya na ang paratang ay di-batay sa masamang pakay, kailangan niyang ipawalang-sala ito.

Ikaapat, kailangan niyang iwasan ang karahasan sa kaniyang paghahatol at haluan ito ng awa. Kailangan niyang magbigay ng karampatang parusa ngunit hindi lalampas sa nararapat. Ang isang mabuting pinuno ay mangangaral ng kabutihan sa kriminal at tulungan siyang magkapanahon upang pagmuni-munihin ang kaniyang mga pagkakamali.

Ikalima, kailangan siyang magpasiya nang may pakikiramay at walang pag-iimbot. Ang dapat sumpain ay ang kasalanan at hindi ang may-sala. Ang kaniyang hatol ay kailangang puno ng pagmamalasakit at isang pagkakataon upang mawatas ng kriminal ang kaniyang pagkukulang.

7. Kapag ang isang ministro ng estado ay pabaya sa kaniyang mga tungkulin, gumagawa para sa kaniyang sariling kapakanan o tumatanggap ng suhol, mabilis na mabubulok ang moralidad ng mga mamamayan. Mandaraya sa isa't isa ang mga tao, sasalakayin ng malakas ang

mahina, sasamantalain ng mga mariwasa ang mahihirap, at walang magiging katarungan para kaninuman. Ang kaimbihan ang maghahari at dadami ang mga suliranin.

Sa ganitong mga pangyayari, ang mga mabubuting ministro ay lilisan, ang mga matatalinong tao ay mananatiling tahimik upang maiwasan ang sigalot, at ang maiiwan sa pamahalaan ay ang mga manlalangis. Gagamitin nila ang kanilang mga kapangyarihan upang magpayaman at hindi aalintalain ang kahirapan ng sambayanan.

Sa ganitong kalagayan ay hihina ang kapangyarihan ng pamahalaan at mawawalan ng saysay ang mga patakarang makatarungan.

Ang mga buktot na mga opisyal ay mga magnanakaw ng kaligayahan ng mga tao. Masahol pa nga sila sa magnanakaw sapagkat dinadaya nila kapwa ang hari at ang sambayanan at sila ang ugat ng kapahamakan ng bansa. Kailangang tanggalin sa panunungkulan at parusahan ng hari ang gayong mga ministro.

Subalit kahit na sa isang bayang pinamumunuan ng isang mabuting hari at ng mga makatarungang batas, may isa pang uri ng kataksilan. May mga anak na nabibihag sa labis na pagmamahal ng kanilang asawa at sariling mga anak at itinatakwil ang kanilang mga magulang na siyang nag-aruga sa kanila sa mahabang panahon. Pinapabayaan ang kanilang mga magulang, ninanakawan sila at pinawawalang-halaga ang kanilang mga aral. Ang ganyang uri ng mga anak ay maihahalintulad sa pinakamasasamang mga tao.

Bakit? Sapagkat tumiwalag sila sa kanilang mga magulang na ang walang-maliw na pagmamahal sa kanila ay dakila — isang pagmamahal na hindi maaaring bayaran kahit na igalang at pagsilbihan pa sila nang buong buhay ng kanilang mga anak. Yaong mga taksil sa kanilang mga pinuno at mga magulang ay dapat bigyan ng parusang dapat sa pinakamasamang kriminal.

May isa pang uri ng kataksilan sa isang bayang pinamumunuan ng isang mabuting hari at ng mga makatarungang batas. May mga taong lubos na nalilimutan ang tatlong dakilang yaman: ang Buddha, ang Dharma o ang kawastuan at ang Samgha o ang Samahan ng mga Monghe. Ang mga taksil na nakalilimot ng mga dakilang yamang ito ay sumisira ng mga sagradong pook ng bayan, sinusunog ang mga banal na kasulatan, inaalipin ang mga guro ng kabutihan, at nilalabag ang mga banal na aral ng Buddha. Sila ang mga pinakamasasamang kriminal.

Bakit? Sapagkat binibuwag nila ang pananam-palatayang ispiritwal ng kanilang bansa, na siyang saligan ng bayan at pinagbubuhatan ng mga kabutihan nito. Ang mga taong sumusunog sa pananampalataya ng iba ay siyang humuhukay ng kanilang sariling mga libingan.

Magaan ang ibang mga kasalanan kung ihahambing sa mga kataksilang ito. Ang gayong uri ng mga kriminal ay kailangang mapatawan ng mabigat na parusa.

8. Kung magka-minsan ay may sabwatan laban sa isang mabuting hari kahit na siya ay namumuno ayon sa

mabuting aral, o kaya ay may mga kaaway na banyagang lumulusob sa bansa. Kapag sila ay naharap sa ganitong mga suliranin, ang hari ay kailangang gumawa ng tatlong pasiya.

Ang kaniyang mga pagpipiliang pasiya ay: “Una, ang mga pagsasapakatan o mga banyagang kaaway na ito ay panganib sa kaayusan at kapakanan ng aming bansa, kaya kailangang gumamit ako ng sandatahang lakas upang maipagtanggol ko ang mga tao at aming bansa.

“Pangalawa, pagsisikapan kong sugpuin ang kanilang pakana nang hindi gagamit ng sandata.

“Pangatlo, sisikapin kong bihagin sila nang buhay, iwasan ang pagkitil ng buhay, at alisan sila ng sandata.”

Magiging mabisa at maayos ang mga pangyayari kapag isinagawa ng hari ang tatlong pasiyang ito matapos siyang nagtatag na mga himpilan at nagbigay ng mga tagubilin sa kaniyang mga tauhan.

Kapag ginawa niya ang ganitong mga hakbang, ang buong bayan at ang mga kawal nito ay mabubuhayan ng loob dahil sa katalinuhan at dangal ng hari at patuloy na hahangaan ang kaniyang katatagan at bikas. Kapag kaniyang tinawag sa digmaan ang kaniyang mga kawal ay mauunawaan nilang lubos ang dahilan at kalikasan ng pakikidigma. Sila ay lalaban na may buong tapang at katapatan, at kipkip sa kaniyang kalooban ang pagnanais na parangalan ang kapangyarihan at katalinuhan ng kanilang hari. Ang gayong digmaan ay magdadala hindi lamang ng tagumpay kundi rin ang kabutihan sa bansa.

IKATLONG KABANATA

PAGTATATAG NG LUPAIN NG BUDDHA

I

ANG PAGKAKASUNDO NG KAPATIRAN

1. Ating isipin ang isang desyerto sa gitna ng karimlan at ang mga nabubuhay roon ay parang mga bulag na aaligid-ligid doon.

Natural na sila ay matakot at sa kanilang di-pagkilala sa isa't isa sa nakalulunod na karimlan ay mangingibabaw ang kalituhan at kalungkutan. Ito ay tunay na isang nakakaawang pangitain.

Paano kaya kung biglang lumitaw ang isang mananakop na may dalang isang tanglaw na nagbigay-liwanag sa buong kapaligiran?

Ang mga nilalang sa karimlan ay biglaang makaranas ng kaginhawahan. Makikilala na nila ang isa't isa at magiging masaya ang kanilang pagsasamahan.

Maihalintulad sa desyertong ito na nababalot sa karimlan ay ang daigdig ng tao na napapaloob sa karimlan ng kamangmangan. Takot at malubay na nagpapalabuy-laboy yaong hindi pa natatanggawan ng katalinuhan ang kanilang mga kaisipan. Isinilang sila at namamatay silang

nag-iisa. Hindi nila makasundo ang kanilang mga kapwa at palagian na lamang silang nag-aalala at nawawalan ng pag-asa.

Ang mananakop na may dalang tanglaw ay ang Buddha na nagkatawangtao. Ang kaniyang talino at pagmamalasakit ay nagbibigay-liwanag sa mundo.

Sa sinag ng ilaw na ito ay natutuklasan ng tao ang kaniyang sarili at sumisigla sa kaniyang pakikipagsundo at pakikipag-isa sa kapwa.

Libu-libong tao man ang naninirahan sa isang komunidad ngunit walang tunay na pakikipagkapwa hanggat hindi nila nakikilala ang kalooban ng isa't isa at wala silang pagmamalasakit sa bawa't isa.

Ang tunay na komunidad ay may pananampalataya at talinong nagbibigay liwanag dito. Ito ay isang pook na may pagkakaunawaan, pagtitiwala at pagkakasundo ang mga tao sa isa't isa.

Sa katunayan, ang pagkakasundo ay ang buhay at tunay na layunin ng isang busilak na komunidad o samahan.

2. Tatlong uri ang mga kapisanan. Ang una ay yaong ang pinagbabatayan ay ang kapangyarihan, kayamanan o autoridad ng dakilang mga pinuno.

Pangalawa, may mga kapisanang binuo para sa kapakanan ng mga kasapi nito at nagpapatuloy habang ang pangangailangan ng mga kasapi ay napapangatawanan nito at hindi nagkakagalit ang mga kasapi.

Pangatlo, mayroon namang itinatag batay sa mabuting aral at binibigyan-buhay ng pagkakasundo.

Malinaw na ang huling uri ng kapisanan ang tunay na samahan, sapagkat ang mga kasapi nito ay nagkakaisa ang diwa. Ang mabuting aral ang pinagkukunan ng pagkakaisa at lahat ng mabuting pagbubungahan nito. Magiging magkakasundo at mapayapa ang mga kasapi ng ganitong uri ng kapisanan.

Ang Kaliwanagan ay parang ulan na bumubuhos sa isang bundok at naiipon sa mga sapa na dumadaloy naman sa mga batis at mga ilog, at matapos ay aagos sa karagatan.

Ang ulan ng banal na aral ay bumubuhos sa lahat ng tao, anuman ang kanilang kalagayan o katayuan sa buhay. Yaong mga tumatanggap ng banal na aral ay naiipon sa maliliit na pangkat na lumalaki at nagiging kapisanan. Lalago ang nananampalataya upang maging mga komunidad at pagkatapos ay sila ay dadakilain sa Karagatan ng Kaliwanagan.

Ang mga kaisipan ng mga piling taong ito ay naghahalo tulad ng gatas at tubig at likas na nabubuo sa isang matiwasay na Kapatiran.

Samakatuwid, ang pag-unawa sa tunay na dakilang aral ay napakahalaga sa isang maayos na kapisanan. Tulad nga ng nasabi na natin, ito ang tanglaw na nagdudulot ng pagkakasunduan at pagkakaunawaan ng mga tao sa lipunan at nagpapakinis ng mga kagaspangan ng kanilang kaisipan.

Ang kapisanang binuo batay sa dakilang aral ng Buddha ay tunay na matatawag na Kapatiran.

Kailangang angkop ang pagtupad nila ng mga aral at ang pagsanay nila ng kanilang mga isip. Masasabing ang Kapatiran ng Buddha ay binubuo ng lahat ng tao, subalit sa katotohanan, ang mga kasapi ng Kapatirang ito ay yaon lamang na nagkakaisa sa pananampalataya.

3. Ang Kapatiran ng Buddha ay may dalawang uri ng kasapi: yaong nagtuturo sa pambalana, at yaong tumutustos sa mga guro sa pamamagitan ng pagbigay ng pagkain at damit. Magkasama ang dalawang uring ito sa pagpapalaganap at pagpapalawak ng dakilang aral.

Upang maging buo ang Kapatiran, kailangang lubos na nagkakasundo ang mga kasapi. Nagtuturo sa mga kasapi ang mga guro, at nagbibigay-galang naman sa mga guro ang mga kasapi. Sa ganitong pakikipag-ugnayan ay nananatili ang katiwasayan sa Kapatiran.

Ang mga kasapi ng Kapatiran ng Buddha ay dapat magmahalan at magmalasakit sa isa't isa. Kailangang

buong-puso ang kanilang pakikiisang-diwa at pakikidahop-palad sa mga ibang kasapi.

4. May anim na bagay na magbibigay ng katiwasayan sa Kapatiran: Una, katapatan sa pananalita; pangalawa, katapatan at kabutihan sa gawa; ikatlo, katapatan at pagmamalasakit ng kalooban; ikaapat, pantay-pantay na pamamahagi ng panlahatang ari-arian; ikalima, pagsusunod sa mga dalisay na kautusan; at ikaanim, pagkakaroon ng lahat ng wastong pananaw.

Sa lahat ng mga bagay na ito ay ang ikaanim o ang wastong pananaw ang pinakaubod at ang mga naunang lima naman ang balutan nito.

Dalawang pangkat ng pitong kautusan ang dapat sundin upang ang Kapatiran ay maging matagumpay. Ang unang pangkat ng alituntunin ay:

(1) Sila ay dapat madalas magtipon-tipon upang pakinggan at talakayin ang mga dakilang aral.

(2) Sila ay dapat makihalubilo at magbigay-pitagan sa isa't-isa.

(3) Lahat at dapat igalang ang dakilang aral at ang mga alituntunin, at hindi dapat baguhin ang mga ito.

(4) Ang mga matatanda at batang mga kasapi ay kailangang paunlakan ang isa't-isa.

(5) Ang katapatan at kagandahang loob ay kailangang katangian ng kanilang kalooban.

(6) Kailangang padalisayin nila ang kanilang mga kaisipan sa isang tahimik na pook. Ang pook na ito ay dapat ialok muna nila sa ibang tao bago sila manatili rito.

(7) Dapat nilang mahalín ang lahat ng tao, magpakita ng magandang loob sa mga panauhin at kalamayin ang loob ng maysakit. Ang Kapatiran na sumusunod sa mga alituntunin ito ay hindi kailanman lulubog.

Ang pangalawang pangkat ng mga alituntunin ay tumutukoy sa bawat isang kasapi. Dapat nilang: (1) Panatilihin ang wagas na kalooban at huwag humiling ng labis na maraming bagay. (2) Panatilihin ang kapurihan at iwaksi ang kasakiman. (3) Maging mapagbigay at huwag makipagtaló. (4) Maging tahimik at huwag maging matabil ang dila. (5) Sumunod sa mga alituntunin at huwag maging palalo. (6) Mamalagi ang pantay na kaisipan at hindi sumunod sa iba't-ibang aral. (7) Maging matipid at mapagkumbaba sa pamumuhay.

Kapag sinunod ng mga kasapi ang mga alituntunin nito ay magiging matagumpay at di lulubog kailanman ang Kapatiran.

5. Tulad nga ng sinabi kanina, ang Kapatiran ay dapat pamalagiin ang pagkakasundo bilang ubod nito; ang samahang walang pagkakasundo ay hindi maaaring

tawagin isang Kapatiran. Ang bawat kasapi ay dapat ingatang hindi siya ang sanhi ng alitan. Kung may alitang dumarating ay dapat puksain kaagad habang maaga, kung hindi ay mabubuwig ang anumang samahan.

Ang bahid ng dugo ay hindi maaaring burahin ng dagdag ng dugo; ang hidwaan ay hindi maaaring burahin ng higit pang hidwaan. Ito ay napupuksa lamang kung lilimutin nang lubusan.

6. Minsan ay may isang hari na ang pangalan ay Sakuna. Ang kaniyang bayan ay nilupig ng isang karatigkaharian. Ang hari roon ay nangangalang Brahmadata sa siya ay mahilig makidigma sa ibang mga hari. Si Haring Sakuna, matapos magtago kasama ang kaniyang asawa at anak na lalaki ay nabihag, subalit pinalad ang prinsipeng makatakas.

Ang prinsipeng ay gumawa ng lahat ng paraan upang iligtas ang kaniyang ama ngunit siya ay nabigo. Sa araw ng pagbitay ng kaniyang ama, ang prinsipeng ay nagtungo sa pook ng bitayan na nakabalatkayo. Wala siyang magawa kundi masaksihan ang kamatayan ng kaniyang sawimpalad na ama.

Napansin ng ama ang kaniyang anak at sinabihan ito; “Huwag ka nang maghanap ng matagal; huwag ka nang kumilos ng marahas; ang masamang loob ay mapupuksa lamang kung lilimutin ito.”

Gayunpaman, naghanap pa rin ang prinsipeng paraan upang makapaghiganti. Pagkaraan ng mahabang

panahon, siya ay naatasang maging isang katulong sa palasyo ng malupit na Haring Brahmadata. Napalapit siya sa hari.

Isang araw nang nangangaso ang hari, ang prinsipe ay nakakita ng pagkakataon upang makapaghiganti. Dinala ng prinsipe ang kaniyang amo sa isang liblib na pook. Ang pagod na hari ay nakatulog sa kandungan ng kaniyang pinagkakatiwalaang prinsipe.

Inilabas ng prinsipe ang kaniyang patalim. Nang iniakma ito sa leeg ng hari, siya ay nag-atubili. Dahil ang mga salita ng kanyang ama nang bago bitayin ito ay nanumbalik sa kanyang budhi ay hindi niya magawang paslangin ang hari. Nagising ang hari at sinabi sa prinsipe na napangarap niyang ang anak ng Haring Sakuna ay tinangka siyang patayin.

Ang prinsipe na hawak pa rin ang punyal ay biglang sinakal ang hari. Inilahad niyang siya ay ang anak ni Haring Sakuna, at dumating na ang pagkakataon upang ipaghiganti ang kaniyang ama. Subalit hindi niya magawa ito at ibinagsak niya ang kanyang balaraw, kasabay ng pagluhod niya sa harap ng hari.

Nang marinig ng hari ang salaysay ng prinsipe at ang mga huling salita ng ama nito, siya ay lubhang humanga at humingi ng patawad sa prinsipe. Sa kalaunan ay sinauli niya sa prinsipe ang dati nitong kaharian at ang dalawang bansa ay naging magkaibigan sa loob ng mahabang panahon.

Ang mga salita ng naghihingalong Haring Sakuna, “Huwag maghanap ang matagal,” ay nangangahulugang hindi dapat panatilihin ang masamang damdamin. Ang pangungusap na “Huwag kumilos ng marahas” ay nangangahulugang hindi dapat putuling bigla ang pagkakai-bigang.

Ang masamang loob ay hindi mawawala sa pamamagitan ng higit pang pagdaramdam. Nawawala lamang ito kapag ito ay lilimutin.

Sapagkat ang samahan ng isang Kapatiran ay batay sa pagkakasundo sa ilalim ng wastong aral, kailangang mawatas ng bawat kasapi ang halaga ng kuwentong ito.

Hindi lamang ang mga kasapi ng Kapatiran kundi ang lahat ng tao ang dapat magpahalaga at magsagawa ng ganitong kalooban sa kanilang araw-araw na pamumuhay.

II

ANG LUPAIN NG BUDDHA

1. Tulad nga ng napaliwanag na, ang Kapatiran ay hindi dapat limutin ang tungkulin nitong ikalat ang Aral ng Buddha at ang pamumuhay ng matiwasay. Kapag natupad ito, ang Kapatiran ay lalago ng husto at lalaganap ang dakilang aral.

Higit na maraming tao ang maghahanap ng Kaliwanagan at ang masasamang puwersa ng kasakiman, poot at kahangalan na pinamumunuan ng demonyo ng kamangmangan at kahalayan ay mapipilitang lumisan. Maghahari ang katalinuhan, liwanag, pananampalataya at

kaligayahan.

Ang kapangyarihan ng demonyo ay batbat ng kasakiman, karimlan, pagtutunggali, alitan, mga balaraw at pagdanak ng dugo. Ito ay napupuno ng paninibugho, baluktot na kaisipan, galit, pandaraya, paglalangis, pagkukunwari, paglilihim at pagsasamantala.

Kailangang ang liwanag ng katalinuhan ay manuot sa masamang kapangyarihan. Kapag naulanan ito ng pagmamalasakit ay nag-uugat ang pananampalataya at ang bulaklak ng kaligayahan ay magdudulot ng kabanguhan. Ang dating pinamumunuan ng demonyo ay magiging isang Dalisay na Lupain ng Buddha.

At kung ang banayad na simoy ng hangin at ang pamumulaklak ng mga sanga ay nagbabadya ng pagdating ng tagsibol, dinadalaw rin ng kasiglahan ang mga damo, punongkahoy, kabundukan, ilog, at iba pang mga likas na bagay kapag ang isang tao ay nagkamit ng Kaliwanagan.

Tuwing ang isip ng isang tao ay nagiging dalisay, ang kaniyang kapaligiran ay nagiging dalisay rin.

2. Sa isang lupain na pinangingibabawan ng tunay na aral, ang lahat na naninirahan doon ay may dalisay at mapayapang isip. Tunay na ang mapagmalasakit na pagmamahal ng Buddha ay walang humpay na nagbibigay-pakinabang sa lahat ng tao. Ang kaniyang makinang na diwa ay nagpapalayas sa lahat ng kasamaan at karumhan sa isip ng tao.

Ang malinis na isip ay biglang nagkakaroon ng kalaliman, nagiging kapantay ng Marangal na Landasin. Ito ay nagiging isang isip na nagbibigay ng buong buong pagmamahal, tumutupad sa mga kautusan; isang isip na matiisin, masigasig, mapayapa, matalino at mapagmala-sakit, at pumapatnubay sa tao tungo sa Kaliwanagan sa pamamagitan ng marami at mabisang mga paraan. Sa ganitong uri ng isip itinatayo ang Lupain ng Buddha.

Ang tirahan ng isang mag-asawa at ang kanilang mga anak ay nagiging isang tunay na tahanan kapag pinamamahayan ng diwa ng Buddha. Ang isang bansa na nahahati dahil sa pagkakaiba ng mayaman at mahirap ay maaari ring mabago kung may samahang batay sa diwang nagkakaisa.

Ang isang palasyong ginto na may bahid ng dugo ay hindi maaaring pamahayan ng Buddha. Ngunit ang isang kubo na pinapasukan ng sinag ng buwan ay maaaring maging tahanan ng Buddha kung ang isip ng may-ari ay dalisay.

Kapag ang lupain ng Buddha ay itinatag sa dalisay na isip ng isang tao, ang isip na yaon ay umaakit sa ibang kapwa ng dalisay na isip at lumilikha ng samahan ng isang Kapatiran. Ang pananampalataya sa Buddha ay kumakalat mula sa isang tao tungo sa mag-anak, mula sa mag-anak tungo sa nayon, mula sa nayon tungo sa bayan, sa siyudad at sa bansa at sa katapusan ay hahantong sa buong mundo.

Ang masigasig at tapat na pagpapalaganap ng aral ng Dharma ay ang siyang nagtatatag ng Lupain ng Buddha.

3. Kung tatanawin sa isang panig, ang daigdig ay para bagang pinaghaharian ng demonyo sapagkat punong-puno ito ng kasakiman, pagmamalabis at karahasan. Ngunit kapag ang tao ay naniniwala sa Kaliwanagan ng Buddha, magiging gatas ang dugo at ang kasakiman ay mapapalitan ng pagmamalaskit. Ang lupain ng demonyo ay magiging Lupaing Dalisay ng Buddha.

Parang hindi kapani-paniwalang mapapatuyo ang karagatan sa loob ng isang iglap. Ngunit ang pagsusumikap na magawa ito kahit na kinakailangang dumaan pa sa napakaraming buhay ay katangian ng isang isip na magkakamit ng Kaliwanagan ng Buddha.

Ang Buddha ay naghihintay sa kabilang dalampasigan. Siya ay nasa kaniyang daigdig ng Kaliwanagan na kung saan ay walang kasakiman, poot, kamangmangan, pagdurusa at kahirapan. Doon ay namamalagi lamang ang ilaw ng katalinuhan at ulan ng pagmamalaskit.

Yaon ay isang Lupain ng Kapayapaan, isang Kanlungan ng mga mahihirap at nagdadalamhati; isang pahingahan ng mga taong walang tigil sa pagpapalaganap ng dakilang aral ng Dharma.

Sa Lupaing Dalisay na ito, walang hangganan ang Liwanag at walang katapusan ang Buhay. Ang makarating sa kaluwalhatiang ito ay hindi na muling magbabalik sa mapagkunwaring daigdig.

Sa katunayan, itong Lupaing Dalisay na kung saan ang hangin ay pinababango ng mga bulaklak ng katalinuhan at ang mga ibon ay umaawit ng himig ng banal na Dharma ay siyang huling hantungan ng buong sangkatauhan.

4. Hindi sapagkat ang Lupaing Dalisay ay isang pook ng pahingahan ay inilalaan ito para sa mga tamad. Sa halip, ang mga mababango nitong halaman ay para roon sa mga nangangailangan ng bagong kasiglahan upang mapatuloy nila ang misyon ng Buddha tungo sa Kaliwanagan.

Ang misyon ng Buddha ay walang hangganan. Habang ang tao at ang ibang nilalang ay nabubuhay at habang ang mararamot at nabahirang kaisipan ay lumilikha ng kanilang sariling daigdig ay walang katapusan ang ganitong tungkulin.

Ang mga anak ng Buddha na tumawid na patungo sa dalampasigan ng Lupaing Dalisay sa pamamagitan ng matayog na kapangyarihan ni Amida, ay magnanais na bumalik sa lumang lupaing kanilang pinaggalingan. Sa kanilang pagbabalik doon ay makikilahok sila sa misyon ng Buddha.

Ang apoy ng isang maliit na kandila ay nagsisindi sa mga ibang kandila. Gayundin ang liwanag ng mapagmalasakit na diwa ng Buddha ay sunod-sunod na kakalat sa iba't ibang kaisipan nang walang patid.

Ang mga anak ng Buddha na nasasaloob ang mapagmalasakit na diwa niya ay isasagawa ang kaniyang

tungkuling mapatotoo ang Kaliwanagan at kadalisayan, at iaabot ang misyong ito sa bawat susunod na salinlahi upang parangalan nang walang hanggan ang Lupaing Dalisay ng Buddha.

III

YAONG NAGKAMIT NG KALUWALHATIAN SA LUPAIN NG BUDDHA

1. Si Syamavati, ang asawa ng Haring Udayana, ay lubhang tapat sa Buddha.

Sa kaniyang pagbabalik ay inuulit niya sa Reyna ang mga itinuro ng Banal na Buddha. Sa ganitong paraan ay lumalim ang talino at pananampalataya ng Reyna.

Ang pangalawang asawa ng hari ay nanibugho kay Syamavati at hinangad na ito ay mamatay. Siniraan niya ang reyna sa hari hanggang ang hari ay naniwala at tinangkang paslangin ang kanyang asawa.

Siya ay nakatira sa kaloob-loobang bahagi ng palaro at hindi lumalabas ngunit may isang kuba siyang katulong na lumalabas at nakikinig sa pagtuturo ng Buddha. Ang katulong na ito ay may magaling na pagsasaulo.

Ang Reyna Syamavati ay mapayapang tumindig sa harap ng hari, at nabagabag ang kalooban nito, at di nakuhang patayin ang reyna. Nang magbalik siya sa sariling kalooban, humingi siya ng kapatawaran kay Syamavati dahil sa hindi niya pagtiwala sa kanyang Reyna.

Lalong nanibugho ang pangalawang asawa. Siya ay nag-utos ng masasamang tao upang sunugin ang pinamamahayan ng reyna habang wala ang hari. Matiwasay na tinanggap ng reyna ang pangyayari at siya ay walang takot na pumanaw ayon sa diwang kanyang natutunan mula sa Banal na Buddha. Ang kubang si Uttara ay tinupok din ng apoy na kasama niya.

Sa maraming babaeng disipulo ng Buddha, ang dalawang higit na pinararangalan ay ang Reyna Syamavati na may diwang mapagmalasakit at ang kanyang kubang kasama na tinaguriang ang matalinong Uttara.

2. Si Prinsipe Mahanama, ng angkang Shakya at isang pinsan ng Buddha, ay nagkaroon ng taimtim na pananam-palataya sa dakilang aral ng Buddha at siya ay naging isa sa mga tapat niyang disipulo.

Nang panahong iyon ay nilupig ang angkang Shakya ng isang malupit na hari na nagngangalang Virudaka ng Kosala. Si Prinsipe Mahanama ay dumulog sa hari at hiningi ang awa nito para sa kanyang mga mamamayan, ngunit hindi siya pinakinggan. Matapos ay iminungkahi niya na dapat pabayaang ng haring tumakas ang ilan mang bihag na makakatakbo habang ang prinsipe ay nakalubog sa isang lawa.

Pumayag ang hari sa pag-aakalang maiksi lamang ang panahon na ang prinsipe ay makatatagal sa tubig.

Binuksan ang pintuan ng palasyo nang tumalon si Mahanama sa tubig. Ang mga tao ay nagsipagtakbuhan. Ngunit si Mahanama ay hindi na umahon sapagkat inialay niya ang buhay niya sa kanyang sambayanan. Habang nasa ilalim siya ng tubig ay itinali niya ang kanyang buhok sa ugat ng isang punongkahoy.

3. Si Utpalavarna ay isang tanyag na mongha na ang talino ay maihahalintulad kay Maudgalyayana, isang dakilang disipulo ng Buddha. Siya ang tunay na mongha ng lahat ng mongha. Siya ang pinuno nila at lagi niyang tinuturuan sila.

Si Devadatta ay isang masama at malupit na tao. Nilason niya ang isip ng Haring Ajatasatru at hinikayat siya na tumiwalag sa aral ng Buddha. Ngunit hindi nalaunan ay nagsisi ang hari at nakipagsira sa kanyang pakikipagkaibigan kay Devadatta. Pinasiya niyang maging isang disipulo ng Buddha.

Minsan ay tinangka ni Devadatta na makita ang hari ngunit siya ay nabigo. Nagalit siya ng makita niya si Utpalavarna na lumalabas, at sinaktan ang mongha.

Bumalik ang sugatang mongha sa kumbento na namimilipit sa sakit. Aniya sa mga ibang monghang tumulong sa kanya: “Mga kapatid kong babae, hindi natin batid ang kahihinatnan ng buhay ng tao. Lahat ay nagbabago at walang tiyak na kalikasan. Ang daigdig

lamang ng Kaliwanagan ang maaliwalas at mapayapa. Kailangang ipagpatuloy ninyo ang inyong pagsasanay. Matapos ay tahimik siyang sumakabilang-buhay.

4. Si Angulimalya, na dati ay isang kilabot na tulisang pumatay ng maraming tao, ay tinubos sa kasamaan ng Dakilang Buddha, at siya ay sumanib sa Kapatiran.

Isang araw ay nanghingi ng limos sa kabayanan at nagtiis ng labis na paghihirap at pagpapakasakit na bunga ng kaniyang mga nakaraang mga gawang masama.

Namukhaan siya ng mga taga-nayon at siya ay pinagtulong-tulungan. Bumalik siya sa Dakilang Buddha na duguan. Bumagsak siya sa paanan niya at nagpasalamat na nabigyan siya ng pagkakataong upang magdusa dahil sa kaniyang mga nagawang kasalanan.

Aniya, “O, Dakilang Buddha, ang aking unang pangalan ay “Di-mapinsala,” ngunit dahil sa aking kawalan ng wastong malay ay maraming buhay ang aking kinitil. Sapagkat ang bawat taong inagawan ko ng buhay ay kinukunan ko ng isang daliri, ako ay binansagang Angulimalya, ang nagtitipon ng mga daliri.

“Ngunit dahil sa inyong pagmamalasakit ay narating ko ang katalinuhan at naging tapat ako sa tatlong yaman ng Buddha, Dharma at Samgha. Kapag sumasakay ang isang tao sa kabayo o baka, siya ay gumagamit ng latigo o lubid. Ngunit kayo, O Dakilang Buddha, ang nagpaamo at

nagpadalisay ng aking isip nang hindi gumamit ng anumang latigo o lubid o kawit.

“Dakilang Buddha, ang aking dinanas ngayon na hirap ay kapantay lamang ng nararapat na kaparusahan sa aking mga kasalanan. Hindi ko ibig mabuhay at hindi ko ring ibig mamatay. Hihintayin ko na lamang na dumating ang aking panahon.”

5. Si Maudgalyayana, kasama ng kagalang-galang na Sariputra, ay ang dalawang pinakadakilang disipulo ng Buddha. Nang nasaksihan ng mga guro ng ibang mga pananampalataya na ang dalisay na tubig ng Aral ng Buddha ay bumubugso at iniinom ng mga tao, sila ay nanibugho at nagpataw ng mga hadlang sa pagpapangaral ni Maudgalyayana.

Subalit wala sa anumang mga hadlang na ito ang nakapagpigil sa pagpapalaganap ng kaniyang pagtuturo. Ang mga guro ng ibang pananampalataya ay nagtangkang patayin si Maudgalyayana.

Nakatakas siya nang dalawang ulit ngunit nang ikatlo ay napaligiran siya ng mga di-naniniwala at pinagpapalo.

Sapagkat binigyan-alalay siya ng kaniyang Kaliwanagan, matiwasay niyang tinanggap ang kanilang mga hampas at dagok at kahit na gutaygutay na ang kaniyang mga laman at mga buto ay mapayapa siyang pumanaw.

MGA SINANGGUNING SULATIN PARA SA
“ANG PANGARAL NG BUDDHA”

Abrebyasyon: DN-Dīgha Nikāya
 MN-Majjhima Nikāya
 SN-Saṃyutta Nikāya
 AN-Aṅguttara Nikāya

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
ANG BUDDHA			
Kabanata 1			
1	2	1	Ang mga Sutta
	4	26	AN 3-38, Sukhumālā-sutta
	5	12	MN 3-26, Ariyapariyesana-sutta
	6	1	Ang mga Sutta
	7	2	MN 9-85, Bodhirājakumāra-sutta
	7	6	Ang mga Sutta
	7	15	Sutta-nipāta 3-2, Padhāna-sutta
	7	22	Ang mga Sutta
	8	12	Vinaya, Mahāvagga 1
	9	17	DN 16, Mahāparinibbāna-sutta
2	10	23	DN 16, Mahāparinibbāna-sutta
	11	21	Parinibbāna-sutta
	13	18	Parinibbāna-sutta
	14	1	DN 16, Mahāparinibbāna-sutta
Kabanata 2			
1	15	1	Amitāyur-dhyāna & Vimalakīrtinirdeśa sūtras
	15	7	Śūramgama-sūtra

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
	15	13	Vimalakīrti-nirdeśa & Mahāparinirvāṇa sūtras
	16	9	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 16
	17	6	Mahāyāna-jātaka-cittabhūmi-parīkṣa-sūtra
	17	13	Mahāparinirvāṇa-sūtra
2	19	1	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 3
	19	24	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 4
	21	17	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 5
3	22	22	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 16
Kabanata 3			
1	25	1	Avataṃsaka-sūtra 5
	26	8	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	26	16	Avataṃsaka-sūtra
	26	26	Suvarṇaprabhāsottamarāja-sūtra 3
2	29	10	Avataṃsaka-sūtra
	29	17	Avataṃsaka-sūtra 34, Gaṇḍavyūha
	29	21	Maliliit na Sukhāvatīvyūhasutra
	30	1	Avataṃsaka-sūtra
	30	9	SN 35-5
	30	14	Mahāparinirvāṇa-sūtra
3	32	13	MN 8-77, Mahāsakulūdayisutta
	33	10	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	33	24	Laṅkāvatāra-sūtra

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
	34	10	Avatamsaka-sūtra 32
	35	1	Saddharmapūṇḍarīka-sūtra 25
	35	6	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	35	21	Saddharmapūṇḍarīka-sūtra 2
	35	28	Saddharmapūṇḍarīka-sūtra 2

DHARMA

Kabanata 1

1	38	1	Vinaya, Mahāvagga 1-6 & SN 56-11-12, Dhammacakrapravartana-sutta
	39	24	Itivuttaka 103
	40	7	MN 2, Sabbāsava-sutta
	40	15	Sūtra na may Apatnapu't Dalawang Bahagi 18
	41	3	Śrīmālādevīsīmhanāda-sūtra
3	42	26	Avatamsaka-sūtra 22, Daśabhūmika

Kabanata 2

1	46	1	MN 4-35, Cūḷasaccaka-sutta
	48	10	AN 5-49, Rajah-muṇḍa-sutta
	48	23	AN 4-185, Samaṇa-sutta
	49	6	AN 3-134, Uppāda-sutta
2	49	14	Lankāvatāra-sūtra
	49	18	Avatamsaka-sūtra 2
	50	4	Avatamsaka-sūtra 16
	50	16	Avatamsaka-sūtra 22, Daśabhūmika

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
	51	1	Laṅkāvatāra-sūtra
	51	8	AN 4-186, Ummagga-sutta
	51	13	Dhammapada 1, 2, 17, 18
	52	1	SN 2-1-6, Kāmada-sutta
3	52	14	Avataṃsaka-sūtra 16
	52	23	Laṅkāvatāra-sūtra
	53	16	MN 3-22, Alagaddūpama-sutta
	54	13	Laṅkāvatāra-sūtra
	54	18	Laṅkāvatāra-sūtra
4	57	12	Vinaya, Mahāvagga 1-6
	58	1	Laṅkāvatāra-sūtra
	58	8	SN 35-200, Dārukkhanda-sutta
	58	20	Laṅkāvatāra-sūtra and others
	59	10	MN 2-18, Madhupiṇḍika-sutta
	59	26	Laṅkāvatāra-sūtra
	60	17	Laṅkāvatāra-sūtra
	61	16	Vimalakīrti-nirdeśa-sūtra
	63	22	Avataṃsaka-sūtra 34, Gaṇḍavyūha
	64	6	Laṅkāvatāra-sūtra at iba pa
Kabanata 3			
1	65	1	Vinaya, Mahāvagga 1-5
	65	18	Vinaya, Cūlavagga 5-21
	66	9	Śūraṃgama-sūtra
2	71	9	Śūraṃgama-sūtra
	73	8	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	73	17	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 7

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
			at Śūraṃgama-sūtra
	74	8	Avataṃsaka-sūtra 32
	74	15	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	74	21	Brahmajāla-sūtra
	75	6	Mahāparinirvāṇa-sūtra
3	76	1	Mahāparinirvāṇa-sūtra
Kabanata 4			
1	81	1	Śrīmālādevīsiṃhanāda-sūtra
	82	10	AN 2-11
	82	16	Itivuttaka 93
	82	25	Vinaya, Mahāvagga
	83	9	AN 3-68, Aññātiṭṭhika-sutta
	84	1	AN 3-34, Ālavaka-sutta
	84	19	Vaipulya-sūtra
	84	27	Vinaya, Mahāvagga 1-6, Dhammacakrapravartana-sutta
	85	4	MN 2-14, Cūḷadukkhakkhandha-sutta
	85	20	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	86	23	Itivuttaka 24
2	88	22	MN 6-51, Kandaraka-suttanta
	89	14	AN 3-130
	89	24	AN 3-113
3	90	10	Itivuttaka 100
	91	1	Samyuktaratnapīṭaka-sūtra
	91	26	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	93	9	AN 3-62
	93	27	AN 3-35, Devadūta-sutta

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
4	95	1	Therīgāthā Aṭṭhakathā
	95	26	Sukhāvatīvyūha-sūtra ika-2 vol.
Kabanata 5			
1	102	1	Sukhāvatīvyūha-sūtra unang vol.
	105	23	Sukhāvatīvyūha-sūtra ika-2 vol.
	107	9	Amitāyur-dhyāna-sūtra
2	110	22	Maliliit na Sukhāvatīvyūha- sūtra

ANG LANDAS NG PAGGAWA

Kabanata 1			
1	116	1	MN 2, Sabbāsava-sutta
	118	4	MN 3-26, Ariyapariyesana- sutta
	118	21	SN 35-206, Chapāna-sutta
	119	22	Sūtra na may Apatnapu't Dalawang Bahagi 41-2
	122	11	MN 2-19, Dvedhāvitakka-sutta
	123	1	Dhammapada Aṭṭhakathā
2	123	26	AN 3-117
	124	14	MN 3-21, Kakacūpama-sutta
	127	13	MN 3-23, Vammīka-sutta
	129	5	Jātaka IV-497, Mātaṅga- Jātaka
	132	19	Sūtra na may Apatnapu't

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
			Dalawang Bahagi 9
	133	1	Sūtra na may Apatnapu't Dalawang Bahagi 11
	133	21	Sūtra na may Apatnapu't Dalawang Bahagi 13
	134	16	AN 2-4, Samacitta-sutta
3	135	8	Samyuktaratnapitaka-sūtra
	145	3	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	145	25	Samyuktaratnapitaka-sūtra
Kabanata 2			
1	150	1	MN 7-63, Cūḷamālunkya- suttanta
	152	10	MN 3-29, Mahāsāropama- sutta
	154	1	Mahāmāyā-sūtra
	154	15	Theragāthā Aṭṭhakathā
	156	8	MN 3-28, Mahāhatthipadopa- ma-sutta
	156	25	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	157	14	Avadānaśataka-sūtra
	158	21	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	160	15	Pañcaviṃsati-sāhasrikā- prajñāpāramitā-sūtra
	162	1	Avatamsaka-sūtra 34, Gaṇḍa- vyūha
2	163	16	AN 3-88
	164	14	AN 3-81
	164	22	AN 3-82

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
	165	12	Parinibbāna-sutta ika-2 vol.
	166	11	MN 14-141, Saccavibhanga-sutta
	167	21	Parinibbāna-sutta ika-2 vol.
	168	16	AN 5-16, Bala-sutta
	168	23	Avataṃsaka-sūtra 6
	169	18	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	170	8	Samyuktaratnapīṭaka-sūtra
	171	1	Suvarṇaprabhāsa-sūtra 26
	171	15	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	172	15	Theragāthā Aṭṭhakathā
	173	8	Jātaka 55, Pañcāvudha-Jātaka
	174	6	Itivuttaka 39 & 40
	174	17	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	174	19	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	174	22	AN 5-12
	175	6	Parinibbāna-sutta
	175	18	Śūraṃgama-sūtra
3	176	25	SN 55-21 & 22, Mahānāma-sutta
	177	19	AN 5-32, Cundī-sutta
	178	2	Vimalakīrti-nirdeśa-sūtra
	178	15	Śūraṃgama-sūtra
	178	22	Sukhāvatīvyūha-sūtra ika-2 vol.
	179	9	SN 1-4-6
	179	13	Avataṃsaka-sūtra 33
	180	8	Avataṃsaka-sūtra 24

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
	180	20	Suvarnaprabhāsa-sūtra 4
	181	7	Amitāyur-dhyāna-sūtra
	181	11	Sukhāvatīvyūha-sūtra
	181	18	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	182	11	MN 2-16, Cetokhila-sutta
	183	5	Sukhāvatīvyūha-sūtra ika-2 vol.
4	184	1	Dhammapada
	192	6	SN 1-4-6
	192	21	AN
	192	25	Mahāparinirvāṇa-sūtra

ANG KAPATIRAN

Kabanata 1

1	194	1	Itivuttaka 100 & MN 1-3, Dhammadāyāda-sutta
	194	9	Itivuttaka 92
	195	1	Vinaya, Mahāvagga 1-30
	195	20	MN 4-39, Mahā-assapura-sutta
	197	4	MN 4-40, Cūḷa-assapura-sutta
	198	4	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 19
	198	12	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 19
	199	1	Saddharmapuṇḍarīka-sūtra 14
2	200	13	SN 55-37, Mahānāma-sutta
	201	1	AN 3-75
	201	9	SN 55-37, Mahānāma-sutta
	201	15	SN 55-54, Gilāyanam-sutta
	201	21	Avatamsaka-sūtra 22

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
	203	10	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	206	5	Avataṃsaka-sūtra 7
	209	3	Mahāmāyā-sūtra
	210	5	Avataṃsaka-sūtra 21
	211	1	Mahāparinirvāṇa-sūtra
Kabanata 2			
1	212	1	DN 31, Singālovāda-sutta
	217	18	AN 2-4, Samacitta-sutta
	218	13	AN 3-31
	218	22	Jātaka 417, Kaccāni-Jātaka
	220	20	DN 31, Singālovāda-sutta
	221	7	Dhammapada Aṭṭhakathā 1
2	222	19	AN 4-197
	223	9	AN 5-333 Uggaha-sutta
	224	3	(Mga Komentaryong Burmes)
	224	21	AN 7-59, Sujāta-sutta
	226	17	DN 16, Mahāparinibbāna-sutta
	227	24	Srīmālādevīsiṃhanāda-sūtra
3	230	1	DN 16, Mahāparinibbāna-sutta
	231	1	Avataṃsaka-sūtra 34, Gaṇḍav- yūha
	232	11	Suvarṇaprabhāsa-sūtra 12
	233	7	Bodhisattva-gocaropāya-ṣa- yavikurvana-nirdeśa-sūtra
Kabanata 3			
1	240	1	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	241	21	AN 3-118, Soceyyan-sutta
	243	14	SN

<i>Bahagi</i>	<i>Pahina</i>	<i>Linya</i>	<i>Pinanggalingan</i>
	244	3	Vinaya, Mahāvagga 10-1 & 2
	244	13	DN 16, Mahāparinibbāna-sutta
	245	23	Vinaya, Mahāvagga 10-1 & 2
2	248	18	SN
	249	13	Ang Chūin-kyō-sūtra
	249	21	Vimalakīrti-nirdeśa-sūtra
	251	3	Mahāparinirvāṇa-sūtra
	251	24	Smaller Sukhāvatīvyūha-sūtra
	252	6	Sukhāvatīvyūha-sūtra
	252	22	Vimalakīrti-nirdeśa-sūtra
3	253	8	Dhammapada Aṭṭhakathā 1
	253	17	AN 34-2
	254	12	Dhammapada Aṭṭhakathā 1
	255	7	AN 5-1
	255	12	Sarvāstivāda-sanghavedakavastu 10
	256	4	MN 9-86, Aṅgulimāla-sutta
	257	8	AN 26

MGA DAGDAG NA ULAT

ISANG MAIKLING KASAYSAYAN NG BUDISMO

1. INDIA

Isa sa mga dakilang pangyayari sa kasaysayang espiritual ng sangkatauhan ay ang pagsinag ng “Liwanag ng Asya” sa gitnang bahagi ng India. Ang Batis ng Dakilang Talino at Pagmamahal ay bumuhos doon at sa pagdaloy ng panahon ay nagpapayaman sa kaisipan ng sangkatauhan magmula ng mga nakaraang siglo hanggang sa kasalukuyan.

Ang Buddha Gautama na nakilala ng kaniyang mga tauhan bilang Shakyamuni o ang “Pantas ng Angkang Shakya” ay lumisan sa kanyang tahanan, naging pulubi at naglakbay patungo sa Timog, sa Magadha. Pinaniniwalaang nangyari ito nang kalagitnaan ng ikalimang siglo (B.K. bago isilang ang Kristo) nang siya ay nagtamo ng kaliwanagan sa isang punongkahoy roon na ang pangalan ay “Budhi.” Ang Buddha Gautama ay nagpatuloy sa kaniyang walang-humpay na pagsusumikap sa loob ng apatnapu’t limang taon hanggang sa kaniyang “Dakilang Kamatayan.” Pagkatapos, siya ay humantong sa “Maha-pari-Nirvana”, isang katayuan ng lubos na Kaluwalhatian higit na mataas sa Kaliwanagan at nagpalaganap ng kaniyang Aral ng Talino at Pagmamalasakit. Ang kinahinatnan nito ay ang pagtatatag ng mga tanyag na mga templo ng Budismo sa mga kaharian at mga tribu ng gitnang-bahagi ng India.

Noong panahon ng Haring Asoka na namuno bilang ikatlong hari ng kaharian ng Maurya magmula noong taong 268 hanggang 232 B.K., ang aral ng Gautama Buddha ay lumaganap sa buong India at gayundin sa mga ibang bansa.

Ang Maurya ay ang unang pinagkaisang kaharian sa India. Ang tagapagtatag nito ay si Chandragupta na naghari noong humigit-kumulang sa mga taong 316–293 B.K. Ang kaniyang malawak na sakop ay umabot na sa mga bulubundukin ng Himalaya sa hilaga, sa dagat ng Bengal sa silangan, sa kabundukan ng Hindu Kush sa kanluran, at sa mga bundukin ng Vindhya sa timog. Sa paglupig ng

mga Kalinga at higit pang pinalago ng Haring Asoka ang kaniyang kaharian at umabot ito sa talampas ng Decca.

Ang hari, ayon sa mga kasulatan, ay lubhang malupit at siya ay tinawag ng mga taong Chandāsoka (Ang Magagaliting Asoka). Subalit nagbago nang husto ang kaniyang pagkatao nang masaksihan niya ang nakakagimbal na kahirapang idinulot ng digmaang ikinalupig ng mga Kalinga. Magmula noon ay naging masigasig na tagasunod siya ng aral ng Katalinuhan at Pagmamalasakit. Pagkatapos ay marami siyang isinakatuparan bilang isang tagapaniwala ng Budismo. Dalawang kahanga-hangang nagawa niya ang karapat-dapat na banggitin.

Ang una ay ang mga “inukit na mga batas ni Asoka,” na mga patakaran sa pamamahalang batay sa aral ng Budismo. Ang mga ito ay inukit sa mga haliging bato o sa mga pinakinis na dalisdis na nakakalat sa kalawakan ng kaniyang imperyo upang maihayag ang aral ng Buddha. Pangalawa, siya ay nagpadala ng mga sugo sa mga ibang bansa sa lahat ng dako upang ihatid ang aral ng Katalinuhan at Pagmamalasakit. Mahalagang malamang may mga misyon na ipinadala sa Syria, Ehipto, Kyrene, Macedonia at Epeiros na siyang nagpalaganap ng Budismo sa daigdig-kanluran. Ang kagalang-galang na Mahendra (sa salitang Pāli ay Mahinda), na siyang sugong ipinadala ng haring Asoka sa Tamraparni o Ceylon, ay nagtagumpay sa “pagtatatag ng magandang aral sa marikit na Lankādvīpa (sa Pāli ay Lankāḍīpa)”. Siya ay nagsimula ng pagpapalago ng aral ng Budismo sa timog na kapuluang yaon.

2. ANG PAGPAILANGLANG NG BUDISMONG MAHAYANA

Ang “Pagsulong sa Silangan ng Budismo” ay madalas nang nabanggit ng mga Budista ng mga huling panahon. Ngunit nangilang mga dantaon bago isinilang ang Hesukristo, gumawi ang Budismo sa kanluran. Nang magsisimula na o kasisimula pa lamang ng Kapanahunang Kristiyano ay pumihit ang kilusang Budismo paharap sa Silangan. Bago natin talakayin ito ay kailangan muna nating

pag-aralan ang mga malalaking pagbabago na naganap nang mga panahong ito sa Budismo. Ang pagbabagong ito ay walang iba kundi ang “Bagong Kalakaran” na tinaguriang Budismong Mahayana o ang Dakilang Sasakyan ng Budismo na nagkakaugat na at nagiging tanyag na aralin nang panahong yaon.

Kailan at paano at sino ang nagsimula ng “Bagong Kalakaran” na ito? Wala pang makapagbibigay ng tiyak na kasagutan. Ang masasabi lamang natin tungkol dito ay: una, ang kalakarang ito ay maaaring nanggaling sa panig-kaisipang Mahāsaṃghika at binigyan-sigla ng mga progresibong mga monghe nito; pangalawa, noon pa man ay mayroon nang mahahalagang elemento ng mga kasulatang Mahayana magmula nang una o pangalawang dantaon B.K. hanggang sa unang dantaon ng Kapanahunan Kristiyano. At nang lumaganap ang kahanga-hangang kaisipang ni Nāgārjuna na pinagtibay ng mga kasulatang Mahayana ay siya namang pagsulong ng Mahayana sa kasaysayan ng Budismo.

Ang papel na ginampanan ng Budismong Mahayana sa mahabang kasaysayan ng Budismo ay napakahalaga. Sa Tsina at Hapon naman ay napakalalim ng impluwensiya ng Budismong Mahayana sa kabuuan ng kanilang mga kasaysayan. Hindi ito kataka-taka sapagkat napahatid sa mga bansang ito ang isang bagong mithiing makpagtutubos ng sangkatauhan — isang mithiing isasakatuparan ng mga nabubuhay na mga santong nasasa-katawan ng mga Bodhisattva. Sa pagtataguyod ng mithiing ito ay sumibol ang mga bulaklak ng kaisipan sa larangan ng metapisika at sikolohiya. Napakatayog ng nagawa ng mga pantas na Mahayanista sa pagpapatotoo ng kaisipang ito. Bagamat ang buod nito ay ang aral ng Gautama Buddha ay nadagdagan ang pananampalataya ng mga bagong sangkap ng Katalinuhan at Pagmamalasakit. Sa ganitong pagdaragdag ay higit na nag-alab at sumigla ang Budismo at pinayaman nito ang mga bansang silangan na animo’y bumubuhos na batis mula sa isang malaking ilog.

3. GITNANG ASYA

Ang kaalaman ng Tsina tungkol sa Budismo ay nagmula sa Gitnang Asya. Kung kaya kailangang talakayin ang Daang-Seda kapag pinag-uusapan ang paglaganap ng Dakilang Aral mula sa India patungong Tsina. Ang daang ito ay tumunton sa malalawak na lupain ng Gitnang Asya upang pagdugtungin ang kanluran at silangan. Nang panahon ng Haring Wu ng dinastiya ng Han (Namuno mula 140–87 B.K.) ay binuksan ang ruta ng pangangalakal. Noon ay umaabot ang sakop ng mga Han sa malayong dako ng kanluran at ang merkantilismo na binuhay ng Dakilang Alehandro ay nagpapatuloy pa rin sa mga kalapit-bansang Ferghana, Sagdiana, Tukhara at Parthia. Sa rutang tumatagos sa mga bansang ito ay seda ang pangunahing produktong pinangangalakalan, kaya ang ruta ay tinaguriang Daang-Seda. Bago magsimula o nang kasisimula lamang ng Kapanahunang Kristiyano ay umusbong ang pakikipag-ugnayan ng India at Tsina sa larangan ng kultura, sa pamamagitan ng pangangalakalan. Masasabing ang Daang-Seda ay ang ruta ding tinahak ng Budismo.

4. TSINA

Ang kasaysayan ng Budismo sa Tsina ay nag-umpisa sa pagtanggap ng lipunan nito ng mga kasulatan ng Budismo at ang mga pagsasalin niyon. Pinaniniwalaang ang pinakamatandang kasulatan dito ay ang “Ssu-shih-er-chang-ching” (Ang Sutra na may Apatnapu’t Dalawang Bahagi na binigkas ng Buddha), isang pagsasalang ginawa ni Kāśyapamātānga at iba pa noon panahon ng Ying-p’ing (58–76 P.K. o Pagkasilang ni Kristo) ng Haring Ming ng Huling Bahagi ng Silangang Han. Ngunit ang kasulatang ito ay pinabubulaanan ngayon bilang isang alamat lamang. Ang higit na pinaniniwalaan ay ang kasulatan ni An-shih-kaio na nagsalin ng mga eskritura sa Lo-yang mula 148–171 P.K. Ang pagsasalin ay nagpapatuloy sa loob ng halos na isang libong taon magmula sa panahon ni An-shih-kaio hanggang sa Dinastiya ng Hilagang Sung (960–1129 P.K.)

Noong mga unang taon, ang mga nagpakilala ng mga kasulatan at nagsipagsalin ng mga ito ay ang mga monghe ng Gitnang Asya. Halimbawa, si An-shih-kaio ay galing sa Parthia; si K'ang-seng-k'ai na pumunta sa Lo-yang noong may ikatlong siglo at nagsalin ng "Sukhāvātīvyūha" (ang Aklat ng Walang-Hanggang Buhay) ay mula sa rehiyon ng Samarkand. Gayundin, si Chu-fa-hu o Dharmaraksha na kinikilalang tagapagsalin ng "Saddharmapundarika" ay nanggaling sa Tukhāra at namalagi sa Lo-yang o Ch'ang-an mula sa huling bahagi ng ikatlong siglo hanggang sa unang bahagi ikaapat na siglo. Nang dumating si Kumārajīva mula sa Kucha nang mga unang taon ng ikalimang siglo ay humantong sa karurukan ang mga pagsasalin sa Tsina.

Magmula nang panahong yaon, ang pag-aaral ng Sanskrit at pagdadalubhasa sa Budismo ng mga monghe ay nagsimula nang sila ay maglakbay mula Tsina patungong India. Ang mga nanguna ay si Fa-hsien (339–420 P.K.). Lumisan siya patungong India mula Lo-yang noong taong 399 at bumalik pagkaraan ng labinlimang taon. Ang pinakatanyag sa lahat ng mga mongheng nanirahan sa India ay si Hsuan-chuang (600–664 P.K.) na pumunta sa India noong taong 627 at bumalik noong 645, matapos ang mahabang labing-siyam na taon. Naparoon din si I-ching (635–713 P.K.) (hindi dapat mapagkamaliang ang librong *I-ching*) na tumawid ng dagat noong 671 at umuwi sa gayon din ruta makaraan ang dalawampu't limang taon.

Ang mga mongheng ito ay nagtungo sa India nang nag-iisa upang matuto ng Sanskrit at iuwi ang mga kasulatang kanilang pinili at sila ang nanguna sa pagsasalin ng mga eskriturang ito. Pinamalas ni Hsuan-chuang ang kaniyang matayog na karunungan sa mga wika at dahil sa kaniyang masipag na pagsusumikap ay narating na naman ng pagsasalin sa Tsina ang tugatog ng tagumpay. Yaong higit na maagang akda ng mga tulad ni Kumarajiva ay tinatawag na mga "Datihang Pagsasalin" at yaong mga likha nina Hsuan-chuang at mga nahuhuling traduktor ay tinataguriang mga "Bagong Pagsasalin" ng mga dalubhasa ng Budismo.

Kung susuriin ang mga malalaking bolumen ng mga kasulatan ng Budismo na isinalin nila sa Sanskrit, ang mga kaisipan at mga gawaing ukol sa pananampalataya ng mga pantas na ito ay unti-unting nagkaroon ng katangiang Tsino. Malinaw na lumitaw ang kalikasan, pangangailangan at naisin ng lahing Tsino. Naglalarawan ng kahiligang ito ang pagkiling ng mga unang monghe sa konseptong metapisikong “Walang-kalamnan,” na tinalakay sa mga Sutrang ukol sa Prajña o Katalinuhan. Nang malaunan ay itinatwa na nila ang tinatawag na “Hīnayāna” o ang Maliit na Sasakyan at tanging binigyan ng pansin ang “Mahāyāna”, ang Malaking Sasakyan. Naging Malinaw ang kalakarang ito sa Sekta ng Tendai at naging higit itong pumaibabaw nang sumibol ang Sekta ng Zen.

Nabuo ng husto ang Sekta ng Tendai nang mga huling taon ng ikaanim na siglo nang ang mga adhikain at pamamalakad nito ay inayos na mabuti ni Tendai Daishi, Chih-i (538–597 P.K.), ang ikatlong patriarko ng sekta. Siya ang isa sa pinakabantog sa kaisipang Budistiko at ang kaniyang masusing pag-uuri ng mga Aral ng Buddha na binukod-bukod niya sa Limang Panahon at Walong Doktrina ay naghubog sa kaanyuan ng Budismo sa Tsina at sa Hapon.

Kung ating gugunitain, ang mga sutra sa Tsina ay dinala mula sa India nang hindi ayon sa pagkakasunod-sunod ng mga panahon ng pagkasulat ng mga ito. Sila ay sinalin sa wikang Tsino ayon sa kung kailan sila pumasok sa Tsina. Dahil sa napakarami ng mga sutrang ito, mahirap lubos na maunawaan ang kani-kanilang pinanggalingan at kahalagahan. Kinailangang suriin ang Budismo sa kabuuan nito at maipahihiwatig ayon sa sariling pag-unawa nito. Ang kaisipang katutubo ng Tsina, tulad nang nasabi natin, ay nangibabaw sa pagsasalin at pagpapakahulugan ng mga sutra. Ang paliwanag ni Chih-i ang pinakamaayos at nakapanghihikayat sa lahat, ngunit sa katagalan ay naglaho rin ang impluwensiya nito matapos lumitaw ang mga bunga ng makabagong pananaliksik.

Sa kasaysayan ng Budismo sa China, “ang dumating nang huli” ay ang sekta ng Zen. Sinabing naging Sramana ng isang banyagang bansa ang nagtatag nito na si Bodhidharma (528 P.K.), ngunit ang binhi na hinasik niya ay namulaklak lamang pagkaraan ng panahon ni Hui-neng (638–713 P.K.), ang ika-anim na patriarka ng sektang ito. Ngunit matapos ang ika-walong siglo, ang sekta sa China ay nagpadala ng sunud-sunod na magagaling na monghe. Sila ay ang nagpalago ng Zen sa loob ng maraming siglo.

Makikitang may bagong paraan ng kaisipan sa Budismo na umugat ng malalim sa pagkatao ng sambayanang Tsino. Ito ay walang iba kundi ang Budismo na kinulayan ng pamamaraan ng pag-iisip ng mga Tsino. Sa kabila nito, ang batis ng aral ng Gautama Buddha na naragdag ng sariwang agos ay bumuhos patungo sa higit pang malawak na ilog at nagpayaman sa mga bansang silangan.

5. HAPON

Nagsimula ang kasaysayan ng Budismo sa Hapon noong ika-anim na siglo. Noong 538 P.K., ang hari ng Pochi (o Kudara sa Korea) ay nagpadala ng kaniyang sugo upang mag-alay ng isang imahen ng Buddha at mga rolyo ng mga sutras sa korte ng Emperador Kinmei. Ito ang tanda ng unang pagpapakilala ng Budismo sa Hapon. Samakatuwid, ang kasaysayan ng Budismo sa bansang ito ay may higit nang 1,400 taon.

Sa mahabang kasaysayang ito, maiisip natin ang Budismo sa konteksto ng tatlong kabanata. Ang una ay ang Budismo ng ika-pito at ika-walong siglo. Ang materyal na katunayan nito ay ang mga templo na itinayo ng mga panahong ito: ang Hōryūji (607 P.K.) at ang Tōdaiji (752 P.K.) Kung gugunitain natin ang panahong ito, hindi maaaring mawaglit sa ating pansin ang pagbugso ng kultura sa buong Asya. Nang panahong ito, habang ang kabihasnang kanluranin ay nabihag sa karimlan, yaon namang sa silangan ay lumalaganap ng buong sigla at karingalan. Sa Tsina, sa gitnang Asia, sa India at sa mga bansa ng timog dagat, nagkaroon ng bagong buhay ang mga likhain sa larangang intelektwal, pananam-

palataya at sining. Kasama ang Budismo sa pagsulong na ito at hinugasan nito ang daigdig-silangan ng alon ng humanismo. At ang bagong direksyon ng kulturang Hapon na pinatunayan ng pagtatatag ng mabunying Horyuji at maringal na Todaiji, at ng mga makukulay na mga gawaing relihiyoso at artistiko ay naglarawan ng pagbuhos sa dulong silangan ng malaking alon ng kultura na pumaloob sa kalawakan ng Asya.

Ang mga tao sa bansang ito na matagal nang hindi sibilisado ay nagayo'y nasabuyan ng alon ng isang dakilang kultura at ang bulaklak ng kabihasan ay biglang namukadkad. Gayon ang naging mabuting palad ng Hapon noong mga siglong yaon. At ang pangunahing puwersa na nagpausbong ng kulturang ito ay walang iba kundi Budismo. Kaya magmula noon ang mga templo ng Budismo ay ang naging sentro ng dakilang kultura at ang mga monghe ang naging pinuno ng bagong karunungan. Doon lumaganap ang hindi lamang ang isang relihiyon kundi ang isang kahangahangang kultura. Ito ang tunay na kalagayan ng Budismo na itinanim sa Hapon ng siglong yaon.

Noong ika-siyam na siglo, dalawang dakilang monghe, si Saichō (Dengyo Daishi, 767–822 P.K.) at si Kūkai (Kōbō Daishi, 774-835 P.K.) ay nagtatag ng dalawang sekta na magkasamang tinataguriang Budismong-Heian. Ito ang pagtatatag ng Budismong Hapon. Niyakap nila ang tunay na pananaw at gawain ng Budismo at sila ay nagtayo ng mga monasteryo sa mga kabundukan ng Hiei at Kōya. Nang makaraan ang tatlong-daang taon hanggang sa panahon ng Kamakura, ang dalawang sektang ito, ang Tendai at Shingon, ay tinangkilik ng mga maharlika at ng mga malapit sa korte ng Emperador.

Ang ikalawang kabanata ay tungkol sa Budismo noong ika-12 at ika-13 siglo. Dumating ang mga dakilang monghe na tulad nina Hōnen (1133–1212 P.K.), Shinran (1173–1262 P.K.), Dōgen (1200–1253 P.K.) at Nichiren (1222–1282 P.K.). Kapag pinag-uusapan ang Budismo sa Hapon, hindi maiiwasan banggitin ang mga mongheng ito. Bakit lumitaw ang gayong mga bantog na monghe noong mga siglong ito lamang? Ito ay sapagkat ang mga dakilang taong ito ay naharap sa isang suliranin. Ano nga bang suliranin ito? Marahil ito ay ang pagtanggap ng mga tao sa Budismo sa paraang maka-Hapon.

Ito ay magdadala sa atin ng isa pang katanungan, “Bakit? Hindi ba totoo na ang Budismo ay naipakilala na sa bansang ito bago pa man sa kasalukuyang panahon?” Ito nga ay ayon sa kasaysayan. Ngunit totoo rin na daan-daang taon ang kailangan upang lubusang matanggap ang isang relihiyong hiram at maging bahagi ito ng kanilang buhay at matatawag nila itong kanilang sariling tunay. Sa madaling salita, nagsimula ang puspusang pagtatanggap ang Budismo noong ika-7 at ika-8 siglo at ang bunga ng ganitong pagsusumikap ay ang pagmumulaklak ng relihiyon sa tulong ng mga monghe noong ika-12 at ika-13 siglo.

Dahil sa matatag na saligang itinayo ng mga mabubunying monghe, ang karangalan ng Budismo sa Hapon ay nananatili. Hindi man mapapantayan ang mga bantog na mga mongheng yaon, masasabi pa ring katangi-tangi ang bunga ng masigasig na pananaliksik tungkol sa orihinal na Budhismo na ginawa pagkaraan ng kanilang dakilang panahon.

Magmula nang matanggap ang Budismo sa Hapon, ang malaking bahagi nito ay Mahayana na napasailalim sa impluwensiya ng Budismong Tsino. Lalo na nang maging tanyag ang mga banal na guro noong ika-12 at ika-13 siglo hanggang sa kasalukuyan, ang aral ng Mahayana ang naging pangunahing laman ng relihiyon at ang mga tagapagtatag ng mga sekta ang naging sentro nito. Ngunit ang pag-aaral ng orihinal na Budismo ay nagsimula noong mga kalagitnaang bahagi ng panahong Meiji. Ang pisikal na anyo ng

Gautama Buddha ay nanumbalik sa pananampalataya ng tao, upang maipaalala na may isang banal na taong nagtatag ng Budismo, bukod pa sa mga mongheng nagtatag ng mga sekta. Inihayag din nang panahong ito na bukod sa mga itinuro ng Mahayana ay mayroon ding isang sistematikong doktrina ang orihinal na Budismo. Ang mga bagong pangyayaring ito na nagpapasulong sa Budismo ay patuloy ang impluwensiya sa pag-aaral ng mga dalubhasa bagamat hindi pa ito lubusang matibay upang pumukaw ng higit na masigasig na pananampalataya. Subalit patuloy ang pag-unlad ng kaalaman ng mga tao tungkol sa Budismo. Ito ang matatawag nating ikatlo at huling kabanata na binanggit natin kanina.

PAGPAPAHATID NG MGA PANGARAL NG BUDDHA

Ang Budismo ay isang relihiyon na batay sa mga aral na itinuro ng Shakyamuni sa loob ng apatnapu't limang taon ng kaniyang pagkabuhay sa lupa. Samakatuwid, ang mga ginamit niyang mga salita ay may tiyak na autoridad sa relihiyong ito. Tunay nga na may 84,000 pintuan ng Dharma at maraming mga panig-kaisipan, nguni't silang lahat ay may kaugnayan sa mga eskritura ng Shakyamuni. Yaong mga aklat na pinag-uulatan ng mga aral ng Buddha ay tinatawag na "Issaikyō" o "Daizōkyō", na siyang buong pagtitipon ng mga banal na kasulatan.

Madiing inihayag ng Shakyamuni ang pagkapantay-pantay ng lahat ng tao at ipinahiwati niya ang kaniyang mga aral sa mga pangkaraniwan na salita upang siya ay maunawaan ng lahat. Pinagpatuloy niya ang kaniyang araw-araw na pagtuturo para sa pakinabang ng madla hanggang sa sandali ng kaniyang kamatayan nang siya ay walumpung taong gulang.

Nang siya ay pumanaw, inihayag ng kaniyang mga disipulo ang ebanghelyo alinsunod sa kanilang narinig sa kaniya. Subalit habang ipinapahatid at isinasalaysay muli ang aral ng Buddha ay nagkakaroon ng pagbabago dahil sa hindi sinasadyang pag-aakala ng mga disipulo tungkol sa kanilang pagkarinig o pagkaunawa nito. Sapagkat ang mga salita ng Shakyamuni ay dapat ipahatid sa lahat sa tumpak at ganap na anyo at nilalaman nito, ay nagtipon ang mga nakatatandang mga monghe upang isaayos at pagsama-samahin ang mga salita't aral niya. Sabay-sabay nilang inulit ang mga salitang sa palagay nila ay narinig nila, at tinalakay nila ang mga ito sa loob ng maraming buwan. Ang kinalabasang sulatin ng ganitong pagpupun-yagi ay tinawag na "Ketsujyū" o pagdidisiplina. Ito ay naglalarawan kung gaano kasigasig ang kanilang pagsusumikap na maipahatid ang mga tunay na salitang napakinggan nila sa kanilang Dakilang Guro.

At gayon nga ang nangyari at naisulat ang mga aral. Naidagdag dito ang mga komentaryo at paliwanag ng mga dalubhasang mga monghe ng mga sumunod na panahon. Tinagurian ang mga ito na “Ron” o mga komentaryo. Ang mga aral ng Buddha, ang mga komentaryong idinagdag at ang mga alituntunin ng Budismo ay tinatawag ngayong “Sanzōkyo” (Tatlong Bahagi ng mga Kasulatang Budistiko) o Tripitaka sa wikang Sanskrit.

Ang “Sanzōkyo” o Tripitaka ay binubuo ng “Kyōzō”, “Ritsuzō” at “Ronzō”. Ang kahulugan ng salitang “Zō” ay lalagan. Sa madaling salita, ang “Kyō” ay tumutukoy sa mga kasulatang Budistiko, ang “Ritsu” ay ang mga alituntunin para sa Kapatirang Budistiko, at ang “Ron” ay ang mga komentaryong isinulat ng mga namumunong mga monghe.

Ayon sa mga salaysay ng mga ninuno, ang Budismo ay dumating sa Tsina noong 67 P.K. noong panahon ng Haring Ming ng huling bahagi ng dinastiya ng Silangang Han. Magmula noon ay nagpatuloy pa sa loob ng higit na 1,700 na taon ang pagsasalin ng mga kasulatan sa wikang Tsino. Ang bilang ng mga aklat at mga bolumen na naisalin ay umabot sa 1,440 na mga eskritura na may 5,586 bolumen. Ang mga unang hakbang tungo sa pangangalaga ng mga isinaling kasulatang ito ay nagsimula noon pang dinastiya ng Wei, ngunit ang paglilimbag ng mga ito ay nagsimula lamang ng dinastiya ng Hilagang Sung. Sa panahong ito ay nadagdag na ang mga akda ng mga matataas na mongheng Tsino at hindi na angkop na tawaging Tripitaka ang mga aklat na ito. Sa panahon ng Sui tinawag ang mga aklat ng “Issaikyo” o buong pagtitipon ng lahat ng banal na sulatin, at sa panahon ng Tang ay tinawag silang “Daizokyo” o pagtitipon ng lahat nang eskritura, batas at talakayan ng Budismo.

Sumapit ang Budismo sa Tibet noong ikapitong siglo P.K. Nagpatuloy sa loob ng 150 na taon magmula ika-9 hanggang ika-11 siglo, P.K. ang pagsasalin ng mga kasulatang Sanskrit. Halos lahat ng mga ito ay naisalin na matapos ang mahabang panahong ito.

Ang mga banal na kasulatan ay naisalin na hindi lamang sa Koreano, Hapon, Seylones, Kambodyano, Turko at halos sa iba pang mga wikang Silangan kundi rin sa Latin, Pranses, Ingles, Aleman at Italyano. Dahil dito ay masasabing lumago na ang biyaya ng Aral ng Buddha sa lahat ng sulok ng daigdig.

Ngunit kung susuriin pa rin ang uri ng mga pagsasalin at ang mga pagsubok na dinaanan ng kasaysayan ng Budismo sa loob ng dalawang libong taon at makaraan ang higit na sampung libong aklat na isinalin ay nananatiling mahirap pa rin matanto ang tunay na kahulugan ng mga salitang binigkas ng Shakyamuni, kahit na sa tulong pa ng “Daizōkyō.” Kaya nararapat na piliin ang higit na mahahalagang nilalaman ng “Daizōkyō” at gawin silang sandigang pagsasalayan ng ating pananampalataya sa Budismo.

Ang pinakamataas na sanggunian sa Budismo ay ang mga salitang binigkas ng Shakyamuni. Samakatuwid, ang aral ng Budismo ay kailangang ang pagtuturo na malapit na nauugnay sa mga tunay na pangyayari ng ating pang-araw-araw na buhay; kung hindi ay mabibigo tayo sa pagpukaw sa puso ng tao upang ito ay manampalataya sa mga aral. Upang ang aral ay maging tunay na atin ay kailangan maging malinaw at madaling unawain ang pagpapahiwatig nito, walang kinikilingan, sapat at wasto sa pagpapahayag ng buong kaisipan at gumagamit ng mga kilalang salitang ginagamit sa araw-araw.

Isinaalang-alang ng aklat na ito ang mga pangangailangang ito at sinikap nitong ipagpatuloy ang “agos” ng “Daizōkyō” na may kasaysayang napapaloob sa dalawang libo’t ilang daang taon. Ngunit ang aklat na ito ay marami pa ring dapat ayusin sapagkat hindi madaling ipaliwanag ang salita ng Buddha na sukdulan ang lalim ng kahulugan, at ang kaniyang kabutihang walang kapantay.

Tunay naming inaasahang maisabubuti pa ang aklat na ito sa mga susunod na paglalathala, upang maging higit na mahalaga at tapat sa Dakilang Aral.

KASAYSAYAN NG “ANG PANGARAL NG BUDDHA”

Ang aklat ng Budismong ito ay isinagawa sa pamamagitan ng pagbabago at pagtitipon ng orihinal na edisyong Hapon ng “Bagong Isinalin na Kasulatang Budistiko” na inilathala noong Hulyo, 1925 ng Samahan ng Pagpapalaganap ng “Bagong Isinalin ng Kasulatang Budistiko” na kinatawanan ng Kagalang-galang na Muan Kizu. Ang unang edisyong Hapon ay tinipon ni Propesor Shūgaku Yamabe at Propesor Chizen Akanuma na tinulungan ng maraming dalubhasa sa Budismo sa Hapon. Inabot ito ng limang taon bago malathala.

Nang panahon ng Shōwa (1926), ang “Popular na Edisyon ng Kasulatang Budistiko” ay nilimbag ng Samahan at kumalat sa kalawakan ng Hapon.

Noong Hulyo, 1934 nang idinaos sa Hapon ang Pulong ng mga Kabataang Budistiko ng Pangkalahatang Pasipiko ay inilathala ng Kapisanan ng Pangkalahatang Kabataang Budistiko ng Hapon ang pagsalin sa Ingles ng “Popular na Edisyon ng Kasulatang Budistiko”. Ang pamagat ay “Ang Aral ng Buddha,” at ang tumulong sa proyektong ito ay si Mr. D. Goddard. Ang isa pang edisyon sa Ingles ng aklat ding ito ay nilimbag noong 1962, bilang parangal sa ika-70 na anibersaryo ng Pagdating ng Budismo sa Amerika, ni Mr. Yehan Numata, pangulo ng Kompaniya ng Mitsutoyo.

Noong 1965, nang itinatag ni Mr. Numata sa Tōkyō ang Pundasyon para sa Pagtataguyod ng Budismo, isa sa mga panukala ng Pundasyon ay ang palaganapin itong aklat na isinalin sa Ingles.

Upang maisakatuparan ang panukalang ito ay binuo noong 1966 ang isang lupon na magbabago at magsasaayos nitong aklat, “Ang Aral ng Buddha”. Ang mga kaanib ng lupon ay sina Propesor Kazuyoshi Kin, Shūyū Kanaoka, Zennō Ishigami, Shinkō Sayeki, Kōdō Matsunani, Shōjun Bandō, at Takemi Takase. Sina Propesor Fumio Masutani, G. N. A. Waddell at G. Shunsuke Shimizu ay tumulong din sa rebisyon. Sa gayong paraan nalathala ang bagong anyo ng edisyong Ingles at Hapon ng “Ang Aral ng Buddha”.

Noong 1972, iwinasto ang ilang pagkakamali at isinaayos muli ang teksto nina Propesor Shūyū Kanaoka, Zennō Ishigami, Shōyū Hanayama, Kwansei Tamura at Takemi Takase.

Noong 1974 muli, upang ituwid ang ilang mga di-angkop at diwastong pananalita sa saling-Ingles, binago ang teksto nina Propesor Shōjun Bandō, Kōdō Matsunami, Shinkō Sayeki, Kwansei Tamura, Dōyū Tokunaga at Shōyū Hanayama (pangunahing patnugot), sa ilalim ng patnubay ni G. R. K. Steiner. Dahil sa kanilang gawa ay nalimbag ang pangkasalukuyang edisyong Ingles at Hapon ng “Ang Aral ng Buddha”.

Noong 1980 ay napagpasiyahang panahon na upang isalin ang aklat na ito sa mga wikang higit pa kaysa sa kasalukuyang pinagsalanan nito (Ingles, Prances, Portuges at Kastila). Kaya muling hiniling ng Pundasyon si G. Steiner na pakinisin pa ang teksto ng Ingles na siyang pagbabatayan ng mga pagsasalin sa Aleman, Italyano, Greko, Tsino, Olanda at Nepali.

Noong 1981 naman ay hiniling ang maraming mag-aaral na Hapon at Amerikano sa mataas na paaralan na basahin ang aklat, upang malaman kung paano ito magiging madaling basahin. Matapos magpulong ang mga patnugot upang makipagtalakayan sa mga mag-aaral tungkol sa mga pagbabago ay isinagawa ang pagbabagong ito.

Ang edisyong Tagalog na ito ng *Pangaral ng Buddha* ay isinalin mula sa Ingles na nailathala sa *The Teaching of the Buddha*, isang edisyong naglalaman ng magkaharap na salin ng wikang Ingles at wikang Hapones. Ang nagsalin sa wikang Pilipino (Tagalog) ay si Dr. Wilfrido V. Villacorta, ng Unibersidad ng De La Salle, at ang saling ito ay ineksamen batay sa Ingles at Hapones ni Fr. Ruben L.F. Habito, S.J., ng Unibersidad ng Sophia, Tokyo.

Enero 1984

**MGA DAGDAG NA ULAT SA
“ANG PANGARAL NG BUDDHA”**

<i>Makataong Pamumuhay</i>	Pahina	Linya
Ang Kahulugan ng buhay	5	12
Tunay na kalagayan ng mundo	97	1
Ulirang pamamaraan ng pamumuhay	249	21
Maling pagtingin sa buhay	45	1
Isang tamang pagkilala sa buhay	41	11
Mapagmalabis na pamumuhay	57	12
Sa mga nalilinlang (isang pabula)	127	13
Buhay ng tao (isang pabula)	91	1
Kung ang isa ay namumuhay sa kamunduhan at kapusukan (isang pabula)	90	10
Ano ang natutunan sa mga matanda, sa may karamdaman at sa namatay (isang kuwento).	93	27
Ang kamatayan ay di-maiiwasan (isang kuwento)	95	1
Limang bagay na hindi makakamtan ninuman sa daigdig na ito	48	10
Ang apat na katotohanan sa daigdig na ito ..	48	23
And delusyon at Kaliwanagan ay kapwa nanggagaling sa loob ng isip	49	14
Dalawampung bagay na mahihirap ngunit mahalagang gampanan ng mga karaniwang tao	133	21
<i>Pananampalataya</i>		
Ang pananampalataya ay ang apoy	179	9

	Pahina	Linya
Ang pananampalataya ay may tatlong mahalagang aspeto	180	20
Ang pananampalataya ay isang pagpapahayag	182	1
Ang pananampalataya ay lumilitaw sa isip na	181	7
Ang pagtuklas ng katotohanan ay singhirap ng pagpapaliwanag ng mga bulag sa kaanyuhan ng elepante sa pamamagitan ng pagkapa nito (isang pabula)	75	6
Kung saan ang kalikasang-Buddha ay itinuturo ng tunay na aral ng Budismo (isang pabula)	78	1
Ang kalikasang Buddha ay naikukubli ng kasamaan (isang pabula)	73	17
Ang mga pag-aalinlangan ay humahadlang sa pananampalataya	182	11
Ang Buddha ay Ama ng buong mundo at lahat ng tao ay anak Niya	35	28
Ang Karunungan ng Buddha ay sinlawak at sinlalim ng malaking karagatan	34	16
Ang Diwa ng Buddha ay puno ng Dakilang Pagmamalasakit	15	1
Ang Pagmamalasakit ng Buddha ay walang hangganan	16	9
Walang katawang-tao ang Buddha	14	7
Nagbigay-aral ang Buddha sa Kanyang buong buhay	23	22

	Pahina	Linya
Ginamit ng Buddha ang katha ng buhay at kamatayan upang manghikayat ng tao	23	22
Sa pamamagitan ng mga makahulugang pabula, niligtas ng Buddha ang mga tao sa kanilang paghihirap	19	6
”	19	24
Ang daigdig ng Kaliwanagan	251	15
Upang maging alagad ng Buddha, ng Dharma at ng Samgha	178	2
Upang matutuhan ang mga paraan ng pagsunod sa mga tuntunin, ang pagsasanay sa pagtutuo ng isip at ang wastong pagkilos	163	16
Ang Walong Dakilang Landas	166	11
Ang anim na landas upang marating ang kabilang dalampasigan ng Kaliwanagan	168	23
Ang apat na tamang pamamaraan	168	9
Ang apat na bagay na dapat pag-aralan	167	21
Ang limang kakayahan ng kapangyarihan upang matamasa ang Kaliwanagan	168	16
Apat na walang-katapusang kalagayan ng kaisipan	171	15
Sa mga nakauunawa ng Apat na Dakilang Katotohanan	39	24
Ang kamatayan ng tao at ang palagiang pagpapalit ng buhay	13	7
Ang mga bumibigkas ng pangalan ng Amida		

	Pahina	Linya
Buddha ay muling isisilang sa Kanyang Lupa ng Kalinisan	113	8
Gawin mong liwanag ang iyong sarili, umasa ka sa inyong sarili	11	1
<i>Ang Pagsasanay ng Isip</i>		
Dapat alamin kung ano ang pinakamahalaga sa kanyang sarili (isang parabula)	150	11
Maging maingat sa iyong mga unang hakbangin	133	15
Huwag kalilimutan ang iyong hinahanap (isang parabula)	152	10
Upang marating ang tagumpay, kailangang magtiis ng maraming paghihirap (isang kuwento)	158	21
Lakasan ang loob kahit sa harap ng sunud- sunod ng pagkasawi (isang kuwento)	173	8
Huwag hayaang magambala ang isip kahit sa mga di kasiya-siyang pangyayari (isang kuwento)	124	14
Yaong mga nakauunawa at sumusunod sa Dakilang Landas ay naglalakbay sa dilim na may taglay na ilaw	40	15
Saan man pumaroon, matatagpuan pa rin ang mga pagtuturo para sa makataong pamumuhay (isang kuwento)	162	1
Ang tao ay kumikilos ayon sa direksiyon ng kanilang pag-iisip	122	11

	Pahina	Linya
Ang layunin ng pagtuturo ay pamahalaan		
ang ating sariling kaisipan	11	25
Dapat pamahalaan kaagad ang kaisipan	212	1
Kung maghahari ka sa iyong kaisipan	122	16
Ibat-ibang kalagayan ng kaisipan (isang pabula)	118	23
Ang kaisipan ay hindi ang kakanyahan ng sarili	46	17
Huwag hayaang madala ka ng iyong kaisipan	11	6
Lupigin ang iyong kaisipan	154	15
Maging panginoon ng iyong isip	12	5
Lahat ng kasamaan ay nagmumula sa katawan, bibig at pag-iisip	87	6
Ang kaugnayan ng pag-iisip at salita	125	23
Hiram lamang ang katawan (isang kuwento)	143	14
Ang katawan ay napupuno ng lahat ng karumihan	131	9
Huwag magnasa ng anuman	11	6
Panatilihin malinis ang katawan, bibig at pag-iisip	123	26
Huwag pumanig at magsumikap (isang kuwento)	172	15

Ang Pagdurusa ng Tao

Ang pagdurusa ng tao ay nagmumula sa kaisipang mapangapit sa mundo	42	26
---	----	----

	Pahina	Linya
Kung paano maiiwasan ang pagdurusa	13	18
Ang delusyon at kamangmangan ay sasapit din sa Kaliwanagan	59	19
Kung paano makakalaya sa pagdurusa	116	1
Kapag napupuksa na ang apoy ng pagnanasa ay matatamo ang kaginhawahan ng Kaliwanagan	142	3
Ang kamunduhan ay ang pinanggalingan ng delusyon	85	20
Ituring ang kamunduhan bilang isang ahas na nakakubli sa mga bulaklak	85	25
Huwag kalungkutan ang nasusunog na bahay (isang pabula)	19	19
Ang pagnanasa ay ang pinagmumulan ng mga kasamaan	118	11
Ang daigdig na ito ay nasa loob ng lumalagablab na apoy	82	25
Kung ang mga tao ay naghahabol ng katanyagan at karangalan ay parang sinusunog nila ang kanilang sarili	119	22
Kung ang isang tao ay nagmimithi ng yaman at makamundong aliw ay sisirain niya ang kaniyang sarili	120	1
Ang matatalino at ang mga hangal ay nagkakaiba sa kanilang mga basikong kalikasan	134	16
Ang mga hangal ay hindi batid ang kanilang mga pagkakamali (isang pabula)	141	8

	Pahina	Linya
Ang mga hangal ay naninibugho sa mabuting kapalaran ng iba sa pamamagitan ng pagtingin lamang sa mga bunga nito (isang pabula)	141	13
Ang madalas na paraan ng pagkilos ng hangal (isang pabula)	147	14
<i>Pang-araw-araw na Pamumuhay</i>		
Mag-alay ngunit limutin ang iyong inalay ...	169	24
Pitong uri ng pag-aalay para sa di-mayaman.	170	8
Ang paraan ng pagkamit ng yaman (isang kuwento)	145	25
Kung paano natatamasa ang ligaya	133	5
Huwag kailanman limutin ang tinanggap na kabutihan (isang kuwento)	139	9
Mga ibat-ibang uri ng pagkatao	89	14
Ang pagkabigo ay laging sumusubaybay sa mga hakbang ng isang taong mapaghiganti...	132	19
Kung paano masusugpo ang sama ng loob ...	246	9
Huwag magagambala sa pagpupuna ng iba ...	123	1
Hindi tayo nabubuhay para sa pagkain, damit at tahanan	205	10
Ang pagkain at damit ay hindi para sa ginhawa o aliw	117	5
Ano ang dapat isipin kung kumakain	208	8
Ano ang dapat isipin kung nagsusuot ng damit	207	9
Ano ang dapat isipin kung matutulog	208	19

	Pahina	Linya
Ano ang dapat isipin kung mainit o malamig	208	12
Ano ang dapat isipin tungkol sa pang-araw araw na kabuhayan	206	14

Pamahalaan

Ang paraan ng paggabay sa bansa tungo sa kasaganahan	230	1
Ang pamamaraan para sa isang pinuno	233	18
Dapat munang pamunuan ng pinuno ang kanyang sarili	231	6
Ang mithiin ng pamahalaan ay sanayin ang kaisipan ng mga mamamayan	232	11
Kung ano ang dapat gawin ng mga ministro at iba pang may katungkulan	236	24
Kung paano dapat makipag-ugnay ang isang hukom sa mga kriminal	235	21
Ang bunga ng pagtuturo sa mamamayan ng isang bansa	232	1
Kung papano haharapin ang mga suliraning panlipunan	238	27

Ang Kabuhayang Bayan

Ang mga ari-arian ay dapat gamiting maayos (isang kuwento)	221	13
Ang ari-arian ang hindi natin taglay sa habang-buhay	220	26
Hindi dapat gamitin ang mga bagay para sa sariling kapakanan lamang	228	12

	Pahina	Linya
Kung papaano aani ng yaman (isang kuwento)	145	25

Buhay Pamilya

Sa loob ng isang pamilya nagkakaugnay ang mga kaisipan ng mga kasapi nito	218	13
Mga bagay na pipinsala sa pamilya	213	9
Mga paraan kung paano makatatanaw ng utang na loob sa mga magulang	218	4
Ang mga dapat na ugali ng isang anak sa pakikitungo sa kanyang mga magulang	214	1
Wastong ugnayan ng mag-asawa	214	27
Dapat magkaisa ang mag-asawa sa pananampalataya (isang kuwento)	224	9

Ang Buhay ng Kababaihan

Apat na uri ng kababaihan	222	19
Ibat-ibang uri ng asawang babae	225	4
Pangaral para sa mga batang asawa	224	21
Para sa kapakanan ng ikakasal na babae	223	9
Para sa kapakanan ng dalaga at magagandang babae	226	25
Ang dapat maging ugali ng asawang lalaki sa kaniyang maybahay	130	24
Ang paraan para sa mag-asawa	224	3
Ang mga tungkulin at mithiin hangarin ng isang ulirang babae	228	6
Ano ang masamang maybahay.	225	4

	Pahina	Linya
<i>Ang Landas para sa Mga Monghe</i>		
Hindi monghe ang isang tao dahil lamang sa kanyang pananamit at pagbigkas ng mga sutra	197	9
Ang mga monghe ay hindi tagapagmana ng templo at ng mga ari-arian nito	194	1
Ang mapag-hangad ay hindi maaaring maging monghe	194	8
Ang wastong buhay na dapat tuntunin ng isang monghe	196	6
<i>Buhay Pamayanan</i>		
Ang kahulugan ng buhay pamayanan	241	14
Ang tunay na kalagayan ng mga pamayanan dito sa mundo	97	1
Tatlong uri ng kapisanan	241	21
Ang tunay na buhay sa pamayanan	242	7
Ang dakilang liwanag na nagniningning sa dilim	240	8
Ang pagkakasunduan sa ugnayan ng mga tao	242	24
Ang mga paraang magdudulot sa isang kapisanang panlipunan ng pagkakasunduan.	244	3
Ang adhikain ng Kapatiran	243	7
Ang mga adhikaing panlipunan ng mga alagad ng Buddha	251	3
Masasawi ang mga gumagambala sa batas ng kaayusan (isang pabula)	140	11

	Pahina	Linya
Ang mga naninibugho at nakikipag-alitan sa iba ay masasawi (isang pabula)	140	11
Igalang ang mga nakakatanda (isang kuwento)	135	8
Ang ugnayan ng mag-aaral at guro	214	14
Ang mga tuntunin sa pakikipagkaibigan	215	10
Kung paano pinipili ang mabubuting kaibigan	216	23
Kung paano ang pakikitungo ng namamahala at ng kanyang mga katulong sa isa't isa	215	22
Ang dapat na pananaw sa mga salarin.....	228	20
Ang mga bagay na dapat bigyan ng pansin ng mga naghahangad na magturo ng Dharma	199	1

TALASALITAAN NG SANSKRIT
(Inayos ayon sa alpabeto)

ANĀTMAN (Kawalan ng Kakanyahan):

Ito ay isa na sa mga mahahalagang simulain ng Budismo. Lahat ng nabubuhay at nangyayari sa mundong ito ay walang ganap na katotohanan. Bilang isang relihiyong naniniwala sa pansamantalang buhay sa lahat ng nilikha, ang Budismo ay nagpapahayag na ang pansamantalang katangian ng buhay ay walang permanenteng nilalaman. Maaari ring tagurian ang Anātman na Kawalan ng Kaluluwa.

ANITYA (Palagiang Pagbabago):

Isa pa sa mga simulain ng Budismo. Lahat ng may buhay at pangyayari sa mundong ito ay lagiang nagbabago at hindi mananatiling magkatulad kahit na sa isang saglit. Lahat ay mamamatay o magwawakas balang araw, at iyan ang dahilan ng paghihirap. Gayunpaman, hindi dapat malagim ang pananaw natin sa katalusang ito sapagkat ang pag-unlad at ang pag-uulit ay nagbubunga rin sa ganitong patuloy na pagbabago.

BODHISATTVA (Ang Nagsusumikap na Magkamit ng Kalinawagan):

Sa simula, ang pangalang ito ay tinawag kay Gautama Siddhārtha bago siya nagkamit ng Kalinawagan. Nang sumikat ang Budismong Mahāyāna ay lahat ng naghahangad ng pagka-Buddha ay tinawag sa pangalang ito. Nang malaunan ay naging sagisag din ng pagka-Bodhisattva yaong mga nagsusumikap na magbigay-patnubay sa iba patungo sa pagka-Buddha, sa pamamagitan ng kanilang pagmamalasakit at sariling pagpupunyaging magtamasa ng pagka-Buddha. Sina Avalokiteśvara (Kwannon), Kṣitigarbha (Jizō), Mañjuśrī (Mon-ju) ay ilan lamang sa mga kilalang Bodhisattva.

BUDDHA (Ang Nagkamit ng Kaliwanagan):

Noong una, si Gautama Siddhārtha (Śākyamuni), ang nagtatag ng Budismo, ay tinawag sa pangalang ito, sapagkat siya ay nagtamo ng Kaliwanagan sa gulang na 35 taon sa India 2,500 na taon na ang nakalilipas. Ang mithiin ng lahat na Budista, maging anuman ang

sangay ng kaisipan ang kanilang kinasasapian, ay ang maging isang Buddha. Dahilan sa pagkakaiba ng paraan ng pagkamit nito, ang Budismo ay mahahati sa iba't ibang sekto at sangay ng kaisipan. Sa Mahāyāna Budismo ay maraming mga Buddha, bukod sa Buddha Śākyamuni na ang buhay ay isinalaysay sa kasaysayan. Sina Amitābha (Amida), Mahāvairocana (Dainichi), Vaiṣṣṇayaguru (Yakushi) at iba pa ay kinikilala rin bilang mga sagisag ng mga pangaral ng Budismo. Dahil sa impluwensiya ng konsepto ng Busilak na Lupain, lahat nang yumao ay kadalasang tinatawag na “Buddha” o “Hotoke” sa Hapon.

DHARMA (Tunay na Pangaral):

Ito ang pangaral na itinuro ng Naliwanagan, ang Dakilang Buddha. Tatlong uri ang mga pangaral: ang mga Sūtra na itinuro mismo ng Buddha, ang mga Vinaya na kung saan ay napapaloob ang disiplinang nagmula sa Buddha, at ang mga Abhidharma na mga komentaryo at pagtatalakay ukol sa mga Sūtra at Vinaya nga mga pantás ng mga sumunod na panahon. Ang tatlong ito ang tinatawag na Tripiṭaka. Ang Dharma ay isa sa Tatlong mga Kayamanan ng Budismo.

KARMAN (Gawain):

Bagama't ang kauna-unahang kahulugan nito ay “mga gawain”, ito ay may kaugnayan sa teoriya ng kasanhian at pinapalagay na isang uri ng potensyal na kapangyarihang nagbubunga mula sa mga nakaraang gawain. Ang lahat ng ating mga gawain ay magdadala sa atin ng mabuti o masama, kahirapan o kagalakan, sang-ayon sa ating ginawa. Ang ating karma ay napapaloob sa kapangyarihan ng ating mga asal at kilos na humubog ng ating kinabukasan. Pinaniniwalaan na ang mabuting gawain na inuulit-ulit ay mag-iipon ng maraming mga kabutihan at ang kapangyarihang potensyal nito ay magdudulot ng malaking pakinabang sa kinabukasan. Tatlo ang uri ng mga gawain: gawain ng katawan, ng pananalita at ng kaisipan.

MAHĀYĀNA (Malaking Sasakyan):

Sa kasaysayan ng Budismo, lumaganap ang dalawang sangay ng pag-iisip: ang Mahāyāna at Theravāda (o Hinayāna). Ang Mahāyāna ay umunlad sa Tibet, Tsina, Korea, Hapon at iba pa, samantalang ang Theravada naman ay lumaganap sa Burma, Srī Lanka (Ceylon), Thailand at iba pa. Ang salitang Mahāyāna ay nangangahulugang “Malaking Sasakyan” na siyang aako sa lahat ng nagdudusa sa daigdig na ito na batbat ng walang tigil na pagsilang at kamatayan, at aakay sa kanila tungo sa Kaliwanagan.

NIRVĀNA (Ganap na Kapayapaan):

Ang literal na kahulugan nito ay “maglaho (tulad ng apoy ng patay na kandila)”. Ito ang kalagayan na kung saan lahat ng karumihan at pagnanasa ay naglaho nang lubusan sa pamamagitan ng mga gawain at meditasyong batay sa Banal na Karunungan. Ang mga nagkamit nito ay tinatawag na mga Buddha. Natamo ito ni Gautama Siddhārtha na naging Buddha sa gulang na 35 taon. Subali’t pinaniniwalaan na naabot lamang niya ang Nirvāna nang siya ay namatay sapagkat may natitira pa ring karumihan ng tao habang nabubuhay ang katawan.

PĀLI (Isang Wika):

Ito ang wikang ginagamit sa Theravada Budismo. Ang pinaka-unang mga pangaral ng Budismo ay pinaniniwalaang nakasulat sa wikang ito. Bilang isang uri ng Prakrit na isang dialekto ng Sanskrit, walang gaanong pagkakaiba ang Pāli at Sanskrit; Dharma sa Sanskrit, Dhamma sa Pāli; Nirvāna sa Sanskrit, Nibbāna sa Pāli. (Sumangguni sa kahulugan ng “Sanskrit”).

PĀRAMITĀ (Pagtawid sa Kabilang Dalampasigan):

“Ang pagtawid sa Kabilang Dalampasigan” ay ang pagdating sa Lupain ng Buddha sa pamamagitan ng pagsasanay at pagsasagawa ng mga disiplina ng Budismo. Ang sumusunod sa anim na praktikal na mga disiplina ang siyang makatutulong sa pagtatawid buhat sa daigdig na ito ng pagsilang at pagyao patungo sa daigdig ng Kaliwanagan: Pag-aalay, Moralidad, Pagtitiis, Pagsusumikap, Pagmumuni-muni at Wastong Pagpapasiya (o Karunungan). Nagmula sa konsepto ng Budismong ito ang kinaugalian sa Hapon na mga linggong HIGAN sa panahon ng tagsibol at taglagás.

PRAJÑĀ (Karunungan):

Isa sa anim na mga Pāramitā. Ang kakayahan ng kaisipan na tuntunin ang buhay ng walang pagkakamali at mapaghiwalay ang wasto at ang mali. Ang nagkamit nito ng lubusan ay tinatawag na Buddha. Ang karunungan ito ay ang pinakadalisay at pinakamaliwanag na karunungan na higit na naiiba sa pangkaraniwang karunungan.

SAMGHA (Kapatirang Budismo):

Ito ay binubuo ng mga monghe, mongha at ng mga pangkaraniwang taong nananampalataya. Noon unang panahon, ang Kapatiran ay binuo lamang ng mga monghe at mongha. Nang sumibol ang kilusang Mahāyāna, ang mga naghahangad na maging Bodhisattva, maging monghe o pangkaraniwang tao lamang, ay nagbuklod-buklod upang bumuo ng Kapatiran. Ang Kapatiran ay Isa sa Tatlong mga Kayamanan ng Budismo.

SAMSKṚTA (Isang Wika):

Ang klasikal na wika ng literatura ng sinaunang India; kabilang sa pamilya ng wikang Indo-European. Ito ay nahahati sa Vedic at Klasikal na Sanskrit. Ang mga kasulatan sa tradisyong Mahāyāna ay nakasulat sa estilong tinaguriang Halong Sanskrit-Budistiko.

SĀMSĀRA (Muling Pagsilang):

Walang katapusang pagsasaulit-ulit ng pagsilang at kamatayan magmula sa nakaraan hanggang sa hinaharap at dumadaan sa anim na mga larangan ng kalinlangan: Impiyerno, Mga Gutom na Kaluluwa, Mga Hayop, Mga Aśura o Nagtutunggaling mga Kaluluwa, Mga Tao at Langit. Habang hindi pa naliliwanagan ay hindi makalalaya sa gulong ng pasalin-salin na buhay at kamatayan. Ang mga nakalaya rito ay tinatawag na Buddha.

ŚŪNYATĀ (Walang Pagkalaman):

Ito ay ang konseptong ang lahat ng bagay ay walang ganap na buod o katiyakang walang hanggan — isang pundamental na simulain ng Budismo. Dahil sa ang lahat ay hinuhubog ng kasanhian, walang palagiang kakanyahan na naglalaman ng anumang bagay. Ngunit ang mahalaga ay hindi kung ang lahat ay may nilalaman o walang nilalaman. Lahat ng nilikha, maging tao man o hindi, ay nawawatas sa kaugnayan nila sa ibang bagay. Kung gayon, pag-aaksaya ng panahon ang kumiling sa isang konsepto o ideolohiya at ituring itong perpekto. Ang Śūnyatā ay ang pinagbabatayan ng kasulatang Prajñā ng Mahāyāna Budismo.

SŪTRA (Mga Sulatin):

Ang mga ulat ng mga pangaral ng Buddha. Ang unang kahulugan ng salitang ito ay “panali”, na naglalarawan sa nagkakaisang pagkakabuklod ng mga itinuro ng relihiyon at siyensa ng Budismo. Kabilang sa Tripiṭaka.

THERAVĀDA (o Hinayāna: Tagapaghatid ng mga Unang Aral):

Ang tradisyon ng Budismo na umunlad sa Timog Asya. Ang “Thera” ay nangangahulugang “Nakatatanda”. Ito ay ang sangay ng mga nakatatanda na binuo ng mga nakatatanda at konserbatibong mga monghe na mahigpit na ipinunyagi ang mga unang alituntunin at sumalungat sa mga makabagong monghe. Ang paniniwala ng mga huling mongheng ito ay ang naging Mahāyāna na kilala bilang “hilagang tradisyon”. Ang di-pagsasang-ayon ng mga kapatirang ito sa Budismo ay nagsimula ilang daang taon pagkaraan ng pagpanaw ng Buddha. Ito ay nangyari noong panahon ni Mahādeva, isang makabagong monghe na itinaguyod ang higit na malayang interpretasyon ng mga limang kategoriya ng mga alituntunin ng Budismo. Humantong ito sa paghihiwalay ng Theravāda at Mahāsāṃghika na pinagmulan ng Mahāyāna.

TRIPITAKA

Ang tatlong sangay ng mga sulating Budismo na napapaloob sa pangaral ng Dharma. Ito ang mga Sūtra, na naglalaman ng mga itinuro ng Buddha; ang mga Vinaya na binubuo ng mga alituntunin; at ang mga Abhidharma na naglalaman ng iba’t ibang kuro-kuro at mga sanaysay tungkol mga doktrina at simulain ng Budismo. Nang malaunan ang mga sinulat ng mga mongheng tanyag sa Tsina at Hapon ay napabilang na rin sa mga eskritura ng Budismo. (Sumanguni sa kahulugan ng “Dharma.”)

ĀṄGUTTARA NIKĀYA

Mga monghe, may isang taong ang pagsilang sa mundo ay para sa kapakanan at para sa kaligayahan ng marami; na isinilang dahil sa pagmamalasakit ukol sa daigdig, para sa ipakikinabang at ikaliligaya ng mga nasa langit at sangkatauhan. Sino ang taong iyan? Siya ay ang Dakilang Guro, ang Tathagata, na siyang Arahat na lubusang Niliwanagan. Ito, mga monghe, ang taong yaon.

Mga monghe, ang anyo ng isang tao ay mahirap hanapin sa daigdig. Ng sinong tao? Ng Tathagata na siyang Arahat na lubusang Niliwanagan. Siya ang taong ito?

Mga monghe, kay hirap hanapin ang isang di-pangkaraniwang tao. Sino ang taong ito. Ang Tathagata na siyang Arahat na lubusang Niliwanagan. Siya ang taong ito?

Mga monghe, ang kamatayan ng isang tao ay tinangisan ng lahat. Ng sinong tao? Ng Tathagata na siyang Arahat na lubhang Niliwanagan. Siya ang taong ito.

Mga monghe, may isang taong isinilang sa mundo na walang kapantay at hindi maaaring ihambing kaninuman. Sino ang taong ito? Siya ay ang Tathagata na siyang Arahat ng lubhang Niliwanagan. Siya ang taong ito.

Mga monghe, ang anyo ng isang tao ay ang anyo ng isang makapangyarihang mata, isang makapangyarihang ilaw, isang makapangyarihang liwanag. Ng sinong tao? Ng Tathagata na siyang Arahat na lubhang Niliwanagan. Siya ang taong ito. (Āṅguttara Nikāya 1-13)

**ANG PUNDASYON NG PAGPAPALAGANAP NG
BUDISMO AT ANG PAMAMAHAGI NG**

“ANG PANGARAL NG BUDDHA”

Sa pagpapakilala ng Pundasyon sa Pagpapaunlad ng Budismo, kailangang mag-alay ng ilang salita tungkol sa isang taong nagtayo at nagpalawak ng Pundasyong ito. Siya ay si Ginoong Yehan Numata, ang tagapagtatag ng Mitutoyo Manufacturing Company.

Mahigit nang apatnapung taong nakalilipas, itinatag niya ang kumpanyang ito upang lumikha ng mga instrumentong panukat. Naniniwala siya na ang tagumpay ng isang samahang kalakalan ay batay sa pagkakasunduan ng Langit, Lupa at Tao at ang lubusang pagpapaunlad ng kaisipan ng tao ay matatamo sa pamamagitan lamang ng balanseng koordinasyon ng talino, pagmamalasakit at katapangan. Sa paggamit ng simulaing ito ay napaunlad niya ang paglilikha ng mga instrumentong panukat at gayundin ang kaisipan ng maraming tao.

Nananalig siya na ang kapayapaang pandaigdig ay makakamit sa pamamagitan lamang ng pagpapabusilak ng kaisipan ng tao sa tulong ng pagtuturo ng mga pangaral ng Buddha. Kasabay sa pamamahala ng kanyang kumpanya, ibinuhos niya ang kanyang panahon sa loob ng higit sa apatnapung taon para sa pagpapaunlad ng musikong Budistika at pagpapamahagi ng mga larawan at pangaral ng Buddha.

Noong Disyembre, 1965, ginamit niya ang sariling puhunan upang simulan ang Pundasyong magpapalaganap ng Budismo at makatutulong sa kapayapaang pandaigdig. Sa gayong paraan, ang Pundasyon ng Pagpapaunlad ng Budismo ay naging isang samahang publiko.

Ano ang dapat isagawa upang maikalat ang Pangaral ng Buddha sa lahat ng sulok ng daigdig at sa gayon ang lahat ng tao ay makinabang dito at makamit ang Liwanag ng Kanyang Dakilang

Karunungan at Pagmamalasakit? Tungkulin ng Pundasyon ng Pagpapaunlad ng Budismo ang maisakatuparan ang layuning ito ayon sa kagustuhan ni Ginoong Numata.

Sa madaling salita, ang tanging adhikain ng Pundasyon ng Pagpapaunlad ng Budismo ay ang pagpapalawak ng pagtuturo ng mga pangaral ng Buddha.

Ang aklat na ito, “Ang Pangaral ng Buddha”, ay bunga ng aming pagmumunimuni ukol sa kasaysayan ng Budismo sa Hapon. Wala pang sinulat na aklat tungkol sa interpretasyon ng Hapon sa Budismo sa kabila ng mahalagang papel ng kultura Budistika sa bayang yaon.

Ang aklat na ito ay magsisilbing “pagkaing ispiritual” para sa lahat nang babasa nito. Ito ay sadyang inayos para madaling basahin at dalhin upang panatiliing buhay ang Diwa ng Kaliwanagan.

Bagaman at marami pang pagpapaunlad ang kailangan ng kasalukuyang edisyon, malayo na ang narating nito dahil sa pagsusumikap ng maraming tao na tugunan ang pangangailangan ng modernong mambabasa at makapagbigay ng mabisa at madaling pagbabasa ng isang introduksyong sinulat ng mga dalubhasa tungkol sa Budismo na magsisilbing gabay at panggagalingan ng inspirasyon at katotohanan sa araw-araw.

Ang mithiin ng Pundasyon ng Pagpapaunlad ng Budismo ay ang pagdating ng araw ng higit na maraming mag-anak ang magbasa ng aklat na ito at ang karamihan ng ating kapwa ay makaalam at tumanggap ng Liwanag ng Dakilang Guro.

Ang mga komentaryo ng mga mambabasa ay malugod naming inaanyayahan. Mangyari po lamang sumulat sa Pundasyon ng Pagpapaunlad ng Budismo (Buddhist Promoting Foundation) sa anumang panahon.